Sass. 2012

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

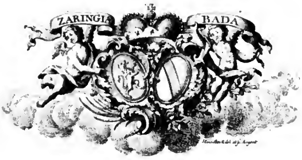
HISTORIA ZARINGO BADENSIS

AUCTOR

IO. DANIEL SCHOEPFLINUS

HISTORIOGRAPHUS FRANCIAE

TOMUS SECUNDUS

CAROLSRUHAE

EX OFFICINA MACKLOTIANA

MDCCLXIV.

Google

Digitized by Google

CONSPECTUS
TOMI II.

LIBER IV. BADENSIS.

III. PERIODUS RUDOLPHINA.

RUDOLPHUS I. Hermanni V. Fil.
CAP. I. - - - pag. 1.
HERMANNUS VII. Rudolphi I. Fil.
CAP. II. - - pag. 13.
RUDOLPHUS II. Rudolphi I. Fil.
pag. 16
HESSO Rudolphi I. Fil. - - - - pag. 19.
RUDOLPHUS HESSO
ET
HERMANNUS VIII. Heſſonis
Filii - - - - pag. 23.
RUDOLPHUS III. Rudolphi Fil.
pag. 26.
FRIDERICUS II. Hermanni VII.
Fil. - - - - pag. 33.
HERMANNUS IX. Friderici II.
Fil. - - - - pag. 39.

Digitized by Google

Rudolphus IV. Hermanni VII. Fil. Cap. III. - - pag. 43.
Rudolphus V. Wecker Rudolphi IV. Fil. - - pag. 48.
Fridericus III. Rudolphi IV. Fil. Cap. IV. - - pag. 53.
Rudolphus VI. Longus Friderici III. Fil. Cap. V. - pag. 57.

IV. PERIODUS BERNHARDIANA.

Bernhardus I. Rudolphi VI. Fil. Cap. I. - - pag. 65.
Rudolphus VII. Rudolphi VI. Fil. - - - - pag. 126.
Jacobus Bernhardi I. Fil. Cap. II. - - - pag. 131.
Carolus I. Jacobi Fil. Cap. III. - - pag. 151.
Bernhardus II. Jacobi Fil. Cap. IV. - - - pag. 189.
Johannes Trevirensis Elector Jacobi Fil. Cap. V. - pag. 195.
Georg. Metensis Episcopus Jacobi Fil. Cap. VI. - pag. 217.
Marcus Leodiens. Episc. Postulatus, Jacobi Fil. Cap. VII. - pag. 225.

Digitized by Google

V. PERIODUS CHRISTOPHORIANA.

CHRISTOPORUS I. Caroli I. Fil. CAP. I. - - - pag. 237.

CHRISTOPHORI Fratres
ALBERTUS CAP. II. pag. 289.
FRIDERICUS ULTRAJECT. EPISC. CAP. III. pag. 293.

CHRISTOPHORI Filii.
JACOBUS II. TREVIR. ELECTOR. CAP. IV. pag. 311.
PHILIPPUS I. CAP. V. pag. 323.

ORDO
TABULARUM GENEALOGICARUM.

TAB. I.
PROSAPIA RUDOLPHINA pag. 1.

TAB. II.
PROSAPIA BERNHARDIANA pag. 65.

TAB. III.
PROSAPIA CHRISTOPHORIANA pag. 237.

Digitized by Google

ORDO
TABULARUM AERI INCISARUM.

T A B. I.

Bickesheimenſia Monumenta - - - - - - pag. 5.

T A B. I I.

Badæ Caſtrum vetus, incunabula gentis, pars adverſa Num. I. - - - - - pag. 278.

T A B. I I I.

Idem Caſtrum, pars averſa Num. II. - - pag. 278.

T A B. I V.

Ejusdem Caſtri latus meridionale Num. III. pag. 278.

T A B. V.

Caſtrum novum Badenſe cum oppido Bada Num. IV. - - pag. 278.

T A B. V I.

Chriſtophori Marchionis Familia - - - pag. 287.

HISTO-

Digitized by Google

P R O N A.

plura Sveviæ loca durante interreg Caſtri veteris Eberſtein pro 375. marcis argenti A. 1 Badenſes pervenit.

Adelheid Abbatiſſa in Lichtenthal, † A. 1295.	**Hermannus** V ius III. A. 1246. interfui n, Selaudo Epiſc. Spi ügels-Bellum cum C tione mite Bipontino c com-cum Comite E. 1332. berſteinii geſſi rudis, † Ann. 129 a de Ux. Agnes. erg.	**Irmengardis**, nupta Eberhardo Comiti de Wirtemberg.

Fridericus II. Caſtra Remchi vicus Bavarus ni in Eberſtein, † A. 1333. Ux. A ucarda, Comi- Abbatiſſa gen, † 1369.	**Hermannus** adoleſcens † A. 1300.

Hermannus IX. Dominus de E lo IV. Imp. inveſtitur A. 1350. de C de Winsperg. Emit vicum Elmendi Ux. Mechtild. Comitiſſa in V	**Rudolphus** V. dictus der Wecker, † A. 1361. Ux. Adelheidis, Rudolphi Heſſonis, Marchionis Badenſis filia.

Fridericus & **Rudo** in pueritia mortui.	**argaretha** A. 1361. nupta Comiti Ruxing. Schafrido, filio rizmanni, Comitis Leining. II. Henrico, Comiti de Lützelſtein.

Bernhardus (vid. Tab. II.	**is**, nupta Comiti Henrico XIII. neberg A. 1384. † A. 1421.

Digitized by Google

HISTORIAE
ZARINGO-BADENSIS
LIBER QUARTUS.
PERIODUS TERTIA
RUDOLPHINA.

CAPUT I.
RUDOLPHUS I. AB A. 1242. —— 1288.

§. I.

Univerſam Domus Zaringo-Badenſis Hiſtoriam in ſeptem Periodos majores diviſimus; quarum quatuor priores, Alſato-Briſgovicam, Zaringicam, Hermannianam & Hachbergicam Tomus primus expoſuit. Nexus.

Rudolphina, Bernhardiana & Chriſtophoriana exponendæ ſuperſunt.

Rudolphina, quam aggredimur, ſex conſtat Rudolphis; quorum primus & ſextus Marchiam omnem, reliqui in partes diviſam, poſſederunt, quibus Principis dignitas fere fuit oneroſa.

Sex Hermannis ergo, quos ſupra enarravimus, ſex ſuccedunt Rudolphi; centum & viginti circiter annorum explentes ſpatium, ſuo fine memorabile; quod Rudolphus VI. diſperſas in corpus recollegerat partes; cui novum vigorem & priſtinum robur conciliavit ſucceſſor, novæ epochæ conditor, Marchio Bernhardus.

§. II.

Rudolphus I.

Rudolphus Badenſes inter Marchiones hujus nominis primus; Hermanni V. ex Irmengarde Palatina filius; Hermanni VI. qui genus ſuum in Auſtria propagaturus credebatur, natu junior frater; ſtirpem Badenſem propagavit in Marchia.

Hermannus perpetuas inter turbas rexerat Auſtriam. Rudolphus in diuturno illo Germaniæ interregno, quod vocant, Marchiam regens, illi parti adhæſit, quæ Hohenſtauffiis adverſa, Henricum Raſponem, Thuringiæ Landgravium, atque deinceps Richardum, Regis Angliæ fratrem, Germanorum Reges agnovit.

§. III.

Munificus & liberalis in eccleſias, more gentis ſuæ & ſeculi, fuit noſter Rudolphus. *Munificentia in eccleſias.*

Junctis enim cum fratre Hermanno conſiliis jura patronatus in Ettlingen & Baden, decimas in Iſſitsheim, villas Winden & Buere, curias in Oſſe & Eberſtein aliaque bona A. 1245. matri ſuæ donavit; quæ, condito a ſe prope Badam Lucidæ Vallis Ciſtercienſium parthenio, quod ingreſſa eſt, bona illa tradidit. *Parthen. Lucidæ Vallis.*

Tria poſt luſtra curiam quoque in ſuperiori parte villæ Summesheim (*a*) Rudolphus eidem clauſtro conceſſit, ut in parentum ſuorum & Hermanni fratris ſui, Auſtriæ Ducis, anniverſariis lautius viverent moniales. (*b*)

A. 1277. dimidiam partem decimarum oppidi Ettheningen (Ettlingen) eidem Lucidæ Vallis cœnobio donavit Rudolphus. (*c*)

§. IV.

Marianum Bickesheimenſe Fanum, bihorio ab Ettlinga diſtans, ſi non primum, certe primarium conditorem Rudolphum *Fanum Bickesheim.*

(*a*) Sunnesheim, hodie *Sinsheim* prope Badam & Lucidam Vallem.

(*b*) Gamansius *Genealog. Bad.* pag. 185.

(*c*) Cod. Diplomat. Badenſ.

Digitized by Google

Rud. I.

noſtrum agnoſcit. Ædes hæc, ſacris peregrinationibus inclyta, Rhenum inter & Martianæ ſilvæ montes, in fertili & amœna planitie ſita, ad hunc uſque diem conditoris ſui & Cunigundæ Eberſteiniæ, uxoris ejus, inſignia primæ columnæ inſculpta, conſervat, quæ ſuo loco exhibemus lectori. (*d*)

Roſa quinque foliorum Eberſteiniæ gentis fuit primævum inſigne. Hæc non modo in columna, ſed & in feneſtris, retro altare minoris eccleſiæ nunc flavo, nunc rubro colore picta variis modis reperitur.

Feneſtræ ædificio coætaneæ, adeoque quingentorum annorum ſunt opus. Ædificatio circa A. 1250. facta cenſetur. (*e*)

§. V.

Monaſter. in Alba.

A. 1251. Rudolphus confirmavit ea, quæ parentes fraterque Hermannus monachis in Alba conceſſerant. (*f*)

Ejusdem Albani monaſterii Charta anni ſequentis oppidi *Ethcningen* munita ſigillo, mentionem facit *Illuſtris Dom. R. Marchionis de Baden & Advocati ejus Monaſterii in villa Malſch.*

A. 1155. monialibus in Steinheim ſuam curiam ibidem cum pacto reluitionis vendidit Rudolphus. (*g*)

(*d*) Inter ſigilla domus Badenſis.

(*e*) Germanica hujus fani deſcriptio A. 1747. impreſſa Moguntiæ.

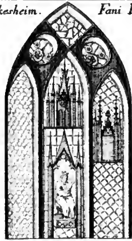
(*f*) Alba Dominorum monaſterium A. 1148. fundatum.

(*g*) Petri *Suevia Eccleſiaſtica* pag. 756. ſeq. Besold. in monaſter. virg.

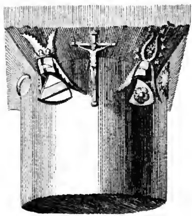
Digitized by Google

ad pag: 5.

Bickeſheim. Fani Feneſtrae.

Bickeſheim. Columna.

Digitized by Google

A. 1256. feſto b. Jacobi Erlewinus ſcultetus Pforzheimenſis expedivit literas, quibus monachi in Alba coëmerunt partem decimarum in Dietenhauſen, iisque appendit ſigillum civitatis, quod gentilitia Badenſium inſignia exhibet, manifeſto indicio, Pforzhemium jam tum ſub Marchionum fuiſſe ditione. Idem apparet ex literis A. 1257. quibus Rudolphus Marchio & uxor ejus Cunigundis, Erlewino Libeneccio bona ſua in veteri juxta Pforzhemium civitate (*in der alten Stadt*) Pforzheimenſibus monialibus teſtamento legandi facultatem conceſſerunt.

Oppidum hoc ab Hermanni V. temporibus uxorio jure ad Marchiones Badenſes devolutum publicisque tabulis ab Imperatore Friderico II. confirmatum fuiſſe aſſerit Majus. (*h*)

Idem Rudolphus Abbati Schœnaugienſi Benedictino Diœceſis Wormatienſis A. 1260. permiſit, ut bona, quæ a proavo ejus in Opphouuen dono accepit, venderet. (*i*) Schœnaug.

§. VI.

Idem Marchio cum Godeſavienſibus Benedictinæ Cluniacenſium regulæ monachis, haud procul Durlaco, ſuper plantatione villæ prope Eckenſtein, A. 1260. tranſegit per arbitros. (*k*) Godesaug.

A 3

(*h*) *In vita* Reuchlini p. 6. & 119. ubi Hermannum hunc appellat ſextum.

(*i*) Gudeni *Sylloge Diplom.* num. 121. *Oppau* vicus inter Manhemium & Franckenthal.

(*k*) Cod. Diplom. Zaringo-Badenſ.

Digitized by Google

RUD. I.

Eidem cœnobio duo talenta Hallenſia ex villa ſua *Neuereuth* annuatim percipienda, nec non decimas minutas villæ *Linckenheim* A. 1272. adſcripſit, & biennio poſt, una cum conjuge duas curias in Burthen, (*Beyerten*) quas Wezelo Comes & Henricus miles ei dederant, in caſtro ſuo Grezingen confirmavit. (*l*)

Schwarzach. Schwarzacum, aliud Ordinis S. Bened. Cœnobium, per literas, A. 1288. Eberſteinii datas, vineam in Alswiler ab eo quoque accepit in donum. (*m*)

Backnang. Backnangæ eccleſiam, ab hoſtibus vaſtatam, Rudolphus cum fratre ſuo Hermanno reſtauravit. (*n*) Eorundem fratrum *Hermanni* & *Rudolphi*, *Marchionum de Baden*, precibus inductus Innocentius IV. Pontifex Maximus Magiſtro Bertoldo, rectori eccleſiæ de Acher, Argentinenſis diœceſis, privilegium præter beneficia eccleſiaſtica, quæ jam tum habuit, aliud quoque beneficium ſeu dignitatem recipiendi conceſſit. (*o*)

§. VII.

Res geſtæ. Rudolphus noſter in eccleſias liberalis Marchiæ tamen ſuæ non parum proſpexit.

(*l*) GAMANSIUS pag. 188.

(*m*) Tabularium Schwarzac.

(*n*) SATTLER Würtenberg. Part. I. pag. 135.

(*o*) Codex-Diplom. Badenſ.

Steinbaco, Marchionatus ſui oppido, jus nundinarum eo modo, quo Friburgum Brisgoviæ illud exercebat, a Richardo Rege Romanorum A. 1258. obtinuit. (*p*)

A. 1263. quarto Kal. Sept. Bertoldus Advocatus & Belreimus fratres de *Wizenſtein* (*q*), omne jus ſuum in caſtro Liebenecke & in villa Wirme, in illuſtrem Dominum ſuum, Rudolphum Marchionem de Baden, transtulerunt; vaſallis ſuis poteſtatem concedentes, ut villam *Huochevelt* eidem reſignent. (*r*)

Ex caſtro illo Liebeneckê Rudolphus literas Argentinenſibus ſcripſit anno, uti videtur, 1269. (*s*)

Eidem Rudolpho Ulricus, Comes Palatinus in Tübingen bona ſua in Forch & Niederbiel A. 1264. ſuperadditis 200. marcis argenti conceſſit. (*t*)

Belli A. 1266. a Palatino & Rudolpho Marchione de Baden cum Epiſcopo Spirenſi Henrico Comite de Leiningen geſti, mentionem facit LEHMANNUS. (*u*)

§. VIII.

Conradinus ultimus ſtirpis Hohenſtauſſicæ ſurculus, cum Friderico, Rudólphi noſtri ex fratre nepote A. 1268. Neapoli

Acta poſt A. 1268.

(*p*) IOH. GAMANSIUS loc. cit. pag. 194.
(*q*) *Weiſenſtein.*
(*r*) Codex Diplomat. Bad.
(*s*) WENCKER in *Apparatu Archiv.* pag. 179.
(*t*) GAMANSIUS.
(*u*) Lib. V. cap. 101. pag. 547.

Digitized by Google

RUD. I.

capite quum fuiſſet truncatus, (*x*) patruum ex Suevica Conradini hereditate aliquid occupaſſe tradunt, ſed occupata vel ſilent, vel male deſignant. (*y*) Rudolphus I. Cæſar bona illa vindicaturus coronæ, Rudolpho Badenſi indixerat bellum, Marchionem, pluresque Sueviæ, Franconiæ & Alſatiæ nobiles terrarum Imperii uſurpationis accuſans.

Extat Rudolphi Marchionis ſcriptum A. 1274. quo diſerte teſtatur, cum omnibus munitionum ſuarum *Sels* & *Seldenowe* devaſtatoribus, Leiningæ nimirum ac Biponti Comitibus, Fleckenſteinii Dynaſtis, civibusque Argentinenſibus ſe rediiſſe in gratiam, die Dominica poſt Sancti Jacobi. (*z*)

Ludovici Palatini aliorumque auxilio in bello hoc uſus eſt Cæſar. (*a*)

Addunt

(*x*) Vide ſupra Tom. I. pag. 330. ſq.

(*y*) HISTORIA AUSTRALIS ad A. 1276. IRENICUS *Exeg. Germ.* Lib. VI. c. 108. HEDIO in *Paralip.* ad *Chron. Urſperg.* CRUSIUS *Annal. Suev.* Part. III. Lib. III. cap. 20. Pforzhemium huc refert; quod tamen Marchicæ ditionis jam antea fuerat, ut ſupra §. V. oſtenſum, & ex charta ejusdem Rudolphi A. 1258. Maulbronnenſi cœnobio data, apparet. Adde THOM. CANTIPRATAN. *de Miraculis* Lib. II. Male quoque Cellam (*Liebenzell*) huc refert IRENICUS.

(*z*) Ap. WENCKER *Appar. Archiv.* pag. 180. NAUCLERUS *in Chron.* Vol. 2. Gen. 42. fol. 966. add. Alſat. illuſtr. Tom. II. pag. 181.

(*a*) HISTORIA AUSTRALIS *plenior* ab initio, ap. FREHER. *Script. rer. Germ.* Tom. I. pag. 470.

Addunt nonnulli, Durlacum & Mülbergam tum fuiſſe occupatas & Grezingæ caſtrum everſum. (*b*)

Finito bello Rudolphus noſter pacem religioſe ſervavit, ipſumque Imperatorem Hagenoam eſt ſecutus; ubi cum civitate quoque Argentinenſi Cæſar in gratiam rediit; (*c*) intercedente Marchione Rudolpho, qui centum & octoginta marcas argenti pro damnis illatis præſtandas ei pollicitus eſt; cujus promiſſi Henricus, Comes de Fürſtenberg, Henricus Marchio Hachbergiens, Sigismundus Comes Bipontinus junior, & Hermannus Marchio, Rudolphi filius, dati ſponſores. (*d*)

§. IX.

Biennio poſt Argentinenſis Epiſcopus Rudolpho noſtro intulit bellum. Bellum cum Epiſcopo Argent.

ANNALES COLMARIENSES ad A. 1279. rem ita referunt: „ Conradus de Lichtenberck, Epiſcopus Argentinenſis caſtellum Turlac per ignem deſtruxit, & quæ in eo reperit deportavit. „ Bellum hoc, ut iidem nos docent Annales

(*b*) KOENIGSHOV. *Chron. Argent.* p. 118. *Paralipom.* pag. 258. FUGGER. *Oeſterreich. Ehrenſp.* Lib. I. pag. 92.

(*c*) *Alſat. Illuſtr.* Tom. II.

(*d*) Inſtrumentum datum Hagenoæ *an dem Zinsdage nach S. Johanſes Meſs* 1276. ap. WENCKER. *Collect. Archivi & Cancellar.* pag 59.

RUD. I.

usque ad A. 1281. continuatum: „ Quo Epiſcopus Argen-
„ tinenſis congregata militum multitudine Domino de Badin
„ quoddam oppidum noſcitur obſediſſe. Epiſcopus vero Baſi-
„ lienſis ſibi quinquaginta milites in auxilium transmittebat.
„ Plures autem ex eis à Marggravio capiuntur, propter quod
„ pax eorum priſtina reformatur.

§. X.

Matrimonium.

Felicioribus Rudolphi fatis accenſendum eſt matrimonium cum Cunigunda, Ottonis ſenioris, Domini in Eberſtein, filia, ex qua non tantum numeroſa proles, ſed & primum in terras Eberſteinenſes jus Badenſibus natum eſt.

Pertinet huc charta A. 1277. qua Rudolphus, Marchio Veronenſis, Hermannum, Rudolphum, Heſſonem & Rudolphum filios & heredes ſuos, ut & ſocerum ſuum Dominum Ottonem ſeniorem de Eberſtein, qui ſigillum chartæ appendit, ipſe memorat.

Socero defuncto, cum filio ejus Ottone juniore affine ſuo, A 1283. die VIII. poſt Sanctæ Walpurgis de heredirate uxoris tranſegit, partem illam veteris caſtri Eberſtein nactus, quam Bipontinus Comes, Simon antea poſſederat. (e) Præter hæc quartam partem ejusdem caſtri pro 375. marcis argenti Rudolphus

(e) *Carlsruher Sammlungen* pag. 366. Eberſteinenſia ibi egregie & ſolide dilucidavit Ill. PREUSCHEN. Vid. p. 337. ſqq.

coëmit, atque Eberſteinii deinceps ſedit frequenter. (*f*) Sed & quandoque ſedit Pforzhemii. (*g*)

Super Altenſteiga litem aluit cum Burcardo, Hohenbergico Comite, quæ A. 1288. Rudolpho I. Rege Romanorum jubente terminata per arbitros. (*h*) Ceterum durante longa illa anarchia Germaniæ inductus eſt noſter Rudolphus Marchio, ut Veronenſis quoque Marchiæ, ab avo & proavo poſſeſſæ, renovaret memoriam. In ſigillo enim chartæ A. 1260. *Marchio de Verona*, in ipſa autem charta tantum Marchio *de Baden* vocatur. In alia A. 1277. *Rudolphus Dei gratia Marchio Veronenſis Dominus de Baden.*

§. XI.

Exceſſit e vita die 19. Novembris A. 1288. (*i*) poſtquam Monaſterio Lucidæ Vallis, in quo mox ſepeliendus erat, præter ea, quæ jam dederat, centum marcas argenti donaſſet; quod ipſi ejus filii ſuis literis firmarunt. (*k*) Mors & ſepultura.

Cunigunda uxor idem Monaſterium ingreſſa, quo anno exceſſerit vita, non conſtat. Necrologium Lucidæ Vallis diem tantum obitus ejus notat, X. Kalendas Maji. (*l*)

(*f*) Charta in Codice Diplomatico Badenſi.

(*g*) GAMANSIUS.

(*h*) Charta Archivi Bada-Durlac.

(*i*) Lapis ſepulcralis in choro eccleſiæ Lucidæ Vallis: *Anno Domini MCCXIIC obiit Rudolphus Marchio ſenior de Baden in die S. Eliſabeth.*

(*k*) Die Veneris ante S. Luciæ 1288. apud GAMANSIUM loc. cit. p. 202. ſq.

(*l*) SCHANNAT *Vindem. Lit.* Coll. 1. pag. 166.

Digitized by Google

RUD. I.

Liberi. Rudolphus I. præter quatuor filios jam antea memoratos, Hermannum VII. Rudolphum II. Heſſonem & Rudolphum III. filias quoque duas reliquit, ut patris & filiorum chartæ plures teſtantur. Adelheidis ultra 30. annos Abbatiſſa Lucidæ Vallis monaſterio præfuit, atque die XVII. Calendas Septembris A. 1295. deceſſit. (*m*)

Irmengardis Eberhardo, Comiti Wirtembergico, nupſit. (*n*)

(*m*) GAMANSIUS pag. 197.

Sexta Adelheidis adeſt, oriunda ex ſtemmate celſo,
Heroum Bada quos ſuſcipit alma Duces,
Triginta cum caſta duos præſedit in annos
Sacris virginibus, mens pia juncta Deo eſt.
Rexit ab A. 1263. ad A. 1295.

(*n*) SATTLER Part. I. pag. 135. PREGIZER in libro, cui tit. *Wirtemberg. Cedernbaum* pag. 7. nuptias has anno 1297. celebratas fuiſſe ſcribit. At in literis jam A. 1296. datis feria quinta ante feſtum B. Johannis Baptiſtæ, quibus Eberhardus juri ſuo in villas Langenſteinbach, Utelabur (*Ittersbach*) & Wolmarabur in gratiam monachorum in Alba renuntiat, id facere ſe ait pro ſe, *collaterali ſua*, *Irmin_arde*, *uxore legitima*, ſuisque liberis.

Herm. VII.

CAPUT II.

HERMANNUS VII.

ab anno 1288 — 1291.

§. I.

Hermannus VII.

Hermannus hic, Rudolphi I. filius natu maximus fuit, ſtirpisque propagator. Conradi Epiſcopi Spirenſis laudo A. 1246. ſubſcripſit *Hermannus filius Marchionis;* & quidem poſt Comites; adoleſcens patria ſub poteſtate conſtitutus. (*a*)

§. II.

Res geſtæ.

In literis Conradini, Sueviæ Ducis poſtremi, quibus Bavariæ Duci A. 1266. Donawerdam legavit, (*b*) teſtis quoque hic comparet Hermannus.

(*a*) Vide ſupra Tom. I. cap. VI. §. I. pag. 322.

(*b*) *Bayriſche* Deduction contra *Oeſterreich.*

Digitized by Google

HERM. IX.

A. 1277. Hermannus, Rudolphus & Heſſo, Marchiones de Baden, caſtrum Lindenfels cum hominibus ei adſcriptis, quod a patre ſuo (Rudolpho) vivo adhuc, cum aliis terris acceperant, Comiti Palatino ad Rhenum *ſecundum jus & conſuetudinem terræ* tradiderunt. (*c*)

A. 1278. in documento, quo Comes Fridericus de Truhendingen domui ordinis Teutonici in Oettingen bona quaedam in Pfeffingen dono dedit, (*d*) idem Hermannus poſt Conradum Ducem de Tekke inter illuſtres & principes memoratur in Rudolphi I. Imperatoris diplomate A. 1282. quo filios de Ducatu Auſtriæ inveſtivit. Sequitur eum Henricus Marchio de Hochperg. (*e*)

Ad patris exemplum uſus eſt titulo *Marchionis Veronenſis, Domini de Baden, Dominique in Eberſtein.*

A. 1281. patre adhuc vivo cum Biponti Comitibus propter Liutolsheim (Lidolsheim) & Ruchesheim (Rusheim) bellum geſſit, quod certis deinceps conditionibus compoſitum; ita, ut ſimul occaſio acquirendorum vicorum Spielberg & Dür-

(*c*) *Reichsſtändiſche Archival-Urkunden* in cauſa equeſtri Tom. I. Sect. III. cap. IV. membr. II. num. I. pag. 449. Pretium in fragmento haud expreſſum, ſed referunt Excerpta Actorum Compromiſſi Aurelianenſis, & TOLNER in *Hiſtoria Palatina* pag. 42. ſolutas fuiſſe 2300. marcas.

(*d*) MEICHSNERUS *Deciſ. Cam.* Tom. II. pag. 272.

(*e*) Deduction de la maiſon de Baviere Tom. II. p. 428.

Digitized by Google

renwetterſpach (hodie Hohenwetterſpach) ad Marchionem tranſiret, filia autem Marchionis, Comiti Henrico, completo anno XII. collocanda deſponderetur. (*f*)

Eodem anno Hermannus & Rudolphus fratres, Marchiones Badenſes, oppidum ſuum Selſe Conrado Epiſcopo & Eccleſiæ Argentinenſi in feudum femininum obtulerunt. (*g*)

A. 1283. Hermannus junior Marchio Badenſis reditus ſuos in *Knodelingen* & *Nuwerute* (*h*) civi cuidam Argentinenſi pro XXVI. marcis argenti oppigneravit, unde Præfecturam Mülbergenſem, quæ vicos eos complectitur, vivo patre poſſediſſe Hermannum haud immerito colligimus. Rudolphum I. filiis ſuis terrarum partem vivum tradidiſſe paullo ante oſtenſum. Ipſe cum filiis ſuis A. 1287. & ſex mille armatis contra Burcardum, Hohenbergæ Comitem, prope caſtrum Altinſtiage, quod Burcardi fuerat, pugnavit. (*i*)

§. III.

Obiit A. 1291. Hermannus noſter, in Capella Marchionum Monaſterii Lucidæ vallis ſepultus. Sepulcralis ejus lapis — Mors & ſepultura.

(*f*) Gamansius. Ill. Preuschen. *in Carlsruher Sammlungen* p. 366. Crollius de Comitibus Bipont.

(*g*) Alſatia Illuſtr. Tom. II. pag. 181.

(*h*) Hodie *Knielingen* & *Neureuth*.

(*i*) Crusii *Annal. Suev.* Tom. II. Part. 3. Lib. 3. pag. 162.

Digitized by Google

HERM. VII.

adhuc ſum inſcriptione hæc habet: „Anno Domini MCCXCI.
„ obiit Hermannus Marchio de Baden in diviſione Apoſtolo-
„ rum. (*k*) „ Feſtum hoc in diem XV. Julii tum incidit.

§. IV.

Uxor.

Uxor ejus Agnes, Henrici & Conradi, Comitum de Vaihingen ſoror fuit. (*l*) Vidua Friderico, filio ſuo, literas dedit A. 1296. quibus villam *Langenſteinbach* ut venderet conſenſit. In illis mentio quoque ſit Rudolfi & Hermanni filiorum, Friderici fratrum, qui annos diſcretionis nondum attigerant. (*m*) Neque Hermannus eos unquam attigiſſe videtur, quod nulla deinceps ejus memoria extat.

RUDOLPHUS II.

§. V.

Rudolphus II.

Septem annis modo patri ſuperſtes, Rudolphi fratris junioris reſpectu *ſenior* dicebatur; vivo patre nuncupatus *junior*.
„ Rudolphus Marchio de Baden *junior* nobili femine Adelhey-
„ di, ſue uxori legitime, dedit & donavit mille marcas argenti
in

(*k*) SCHANNAT *Vindem. Lit.* pag. 168.

(*l*) RITTERHUSIUS *Genealog.* Tab. 127. GAMANSIUS pag. 200. aliique. Sunt, qui eam Geutſam, ex Anhaltinis ortam, male appellant.

(*m*) Codex Diplomaticus Badenſis.

„ in dotem ſive donacionem propter nuptias. „ Ita Rudolphus I. Imperator in Charta A. 1237. Heilbronnæ data, qua pro 1000 marcarum dote caſtrum *Mülenberg*, feudum Imperiale, Adelheidi huic, ex ſorore nepti, oppignerari permiſit. (*n*)

A. 1289. tertio Kalendas Maji Rudolphus *Dei gratia Marchio ſenior de Baden* Abbatiam Schwarzacenſem protectionis ſuæ ſpecialis & ſalvi conductus diplomate per omnem Marchionatum liberaliter munivit. (*o*)

(*n*) Male itaque in Chron. Alberti Argent. pag. 111. Albertus Rex Romanorum Adelheidem hanc Rudolpho March. de Baden uxorem dediſſe legitur, quum Alberti pater Rudolphus I. Imperator hoc jam matrimonium viderit. Antographum Bongarſianum iſtius Chronici, quod in Bibliotheca Bernenſi ſervatur, errorem hunc egregie corrigit hoc modo: „ Relictam Comitis de Straaberg, ſororem Ottonis de Ochſen-
„ ſtein, conſobrinam Regis (Alberti), ipſe Rex (Rudolphus) Mar-
„ chioni de Baden - - - - copulavit.

Notus huc usque nomine Alberti Argentinenſis ſcriptor, emendatior & auctior ſub veri auctoris *Matthiæ Neoburgenſis* nomine, inter Scriptores Rerum Alſaticarum, quos ad prelum paratos propediem editurus ſum, comparebit.

(*o*) Verba Chartæ Monaſterio Schwarzac. A. 1289. datæ, hæc ſunt: „ Cum
„ anteceſſores noſtri felicis recordationis magna & ſpeciali dilectione
„ eccleſiam beati Petri in Schwarzach ſemper fuerint complexi nos
„ ipſorum veſtigia in hoc imitari volentes - - - eccleſiam beati Petri

Digitized by Google

RUD. II.

Abbatiæ Gottſavienſi ſex modios ſiliginis, ex decima villæ *Burten* quotannis percipiendos, eodem anno legavit.

A. 1291. menſ. Aug. Rudolphus *ſenior* & Fridericus, Marchiones Badenſes, cum Abbatiæ Monachorum in Alba Advocati fuiſſent electi, de priſtinis ei caverunt juribus novaque privilegia addiderunt. (*p*) Advocatia hæc eis propterea collata fuit, quoniam ex Eberſteinii Comitibus, monaſterii fundatoribus, ſanguinem per matrem aviamque Cunigundam ducebant. (*q*) Eidem Abbatiæ de reditibus ſuis in *Malſche* XV. malteras ſiliginis anno ſequenti Rudolphus donavit. (*r*) Qui cum patre ſepultus eſt in Sacello Lucidæ Vallis A. 1295. (*s*)

§. VI.

Uxor.

Adelheidem, absque ſobole ex ſe ſuſcepta, viduam reliquit, quæ Lucidæ Valli quoque XXX. malteras ſiliginis dedit in

„ in Schwarzach antedictam & nuntios ejusdem per totam terram no-
„ ſtram ſub noſtra recipimus protectione & conductu, volentes ipſos
„ ſub alis noſtræ protectionis & defenſionis exiſtere ſecuros, ipſisque
„ omnia jura ſua capitalia, quæ vulgariter dicuntur *Fælle*, & cenſus
„ ſuos ab omnibus hominibus *terræ noſtræ incolis* dari & perſolvi
„ præcipimus.

(*p*) Codex Diplomaticus Badenſis.

(*q*) Vid. cap. I. §. 10. pag. 10.

(*r*) Cod. Dipl. Bad.

(*s*) Epitaphium in Parthenio Lucidæ Vallis his legitur verbis: Anno Domini MCCXCV. obiit *Marggrave Rudolph der alte an Sant Valentinstag.*

Digitized by Google

Hesso.

Curia Willre (*t*). Hæc ex priore cum Comite Strasbergæ matrimonio duas filias habuit, quarum unam Rudolphus III. Marchio Badenſis, ut infra videbimus, alteram Waltherus de Horburg uxorem duxit.

Cognationem Adelheidis cum Rudolpho I. & Alberto I. Imperatoribus ſchema ſequens oſtendit:

Albertus Sapiens, Comes Habsburg.

Rudolphus I. Imperator, † 1291.	Cunigunda, uxor Ottonis Domini in Ochſenſtein.
|	|
Albertus I. Imperator, † 1308.	Adelheidis, uxor 1) Comitis de Strasberg. 2) Rudolphi II. March. Bad. 1287.

HESSO.

§. VII.

Heſſo, tertius Rudolphi I. Marchionis filius, cum Rudolpho I. Romanorum Rege Germershemii, vivo patre, verſatus, privilegium civitatis Wormatienſis poſt ducem Auſtriæ, ante Henricum Hachbergenſem Marchionem & Conradum Ducem Hesso.

(*t*) Gamansius.

Tecceníem A. 1284. teſtis ſignavit, *Heſſo Marchio de Baden.* (*u*)

Idem triennio poſt in ejusdem Cæſaris diplomate, Heilbronnæ ſcripto, reperimus, quo Heſſonis frater, Rudolphus II. caſtrum Mülenberg uxori ſuæ in dotem adſcribendi poteſtatem accepit, uti ſupra oſtenſum.

§. VIII.

Geſta cum Comite Wirtenb.

Eberhardus Illuſtris, Wirtenbergæ Comes, qui ſub quinque Imperatoribus ſæpe inquies vixerat, Henricum VII. Imperatorem cum agnoſcere recuſaſſet, a Conrado Weinſpergenſi Comite, Cæſaris per Sueviam Vicario, ejectus eſt terris; & ab Heſſone noſtro receptus, Beſighemii, ad mortem uſque vixit Henrici; a ſucceſſore ejus, Ludovico Bavaro, ſuis terris reſtitutus. (*x*)

Eberhardus, beneficii memor, Heſſonis, dein mortui, debita ſolvenda ſuſcepit, atque cum filio Heſſonis Hermanno tranſegit, qui caſtrum Reichenberg cum bonis inde pendentibus, Eberhardo dedit in pignus; ita quidem ut intra decennium libera filiis reluitio eſſet; ſed pecunia propria, non accepta in mutuum.

(*u*) MORITZ *vom Urſprung der Reichsſtätte* in Append. pag. 179. & LUDEWIG *Reliquiæ MSS. Diplomatum* Tom. II. p. 240.

(*x*) ALBERTUS *Argent. Chron.* pag. 115. Edit. Urſtis.

Hesso.

Præter Reichenbergam, Bachnanga quoque oppidum & Beilſtein tradita fuere Eberhardo. (y)

§. IX.

Annus mortis ejus certo non conſtat. Gamansius eum ad A. 1317. ponit, & quidem recte, ut videtur; cum poſt hunc annum nulla ejus vivi mentio recurrat. Mors.

In Ludovici enim Imperatoris diplomate A. 1322. de quo infra ſub Friderico II. vitium ſine dubio irrepſit; cum Heſſonem, Friderici II. Marchionis patruum A. 1322. inter vivos referat, Heſſo in literis filii ſui Rudolphi Heſſonis, datis *an Sanct Thomastag* 1319. & in aliis ejusdem Rudolphi Heſſonis *an der Mittewochen vor Sante Walpurgetag* 1321. jam refertur inter beatos vel mortuos; his verbis: *Wir Marcgrave Rudolf, Marcgrave Hezzen ſeligen Son von Baden.* Item: *Wir Rudolf von Gotz Gnaden ein Marcgrave von Baden, Marcgrave Heſſen ſelgen Son.* (z)

Imo cum Fridericus II. Marchio A. 1318. villam Malſch cum caſtro Waldenfels Monachis Albenſibus venderet, venditionis literæ datæ die Sabbati poſt feſtum Aſcenſionis Domini firma-

C 3

(y) Sattler pag. 140. qui anno 1296. Heſſonem ad plures jam abiiſſe ſcribit pag. 135.

(z) Vide Codex Diplom. ad annum 1319. & 1321.

Digitized by Google

HESSO.

tæ fuerunt agnatorum tunc temporis ſuperſtitum ſigillis, Heinrici de Eberſtein avunculi ejus, Rudolphi Marchionis ſenioris de Baden patrui ejus, Rudolphi Marchionis fratris ejus & Rudolphi Heſſonis Marchionis de Baden. Nulla inter hos Heſſonis mentio, cujus tamen conſenſus non fuiſſet neglectus, niſi eo jam tempore inter vivos eſſe deſiiſſet.

Quin & in ipſo, quod citatum eſt, Ludovici Imperatoris diplomate, non Heſſo noſter, ſed filius ejus Rudolphus Heſſo intelligendus eſſe videtur. Poſtponitur enim Rudolpho III. non poſtponendus, ſi per Heſſonem frater natu major Rudolphi III. indigitaretur. Erratum ergo à Secretario Imperatoris in vocibus *patruis ſuis*, cum alter tantum patruus, alter patruelis Friderici II. Marchionis fuerit.

§. X.

Uxor.

Irmengardim, Eberhardi, Comitis Wirtenbergenſis ſororem, Heſſoni noſtro conjugem juniores quidam tribuunt ſcriptores; A. 1317. defunctam eſſe ſtatuentes. (*a*) At monumentum ſepulcrale, quod in monaſterio Baſileæ minoris, *Klingen* dicitur, ſupereſt, Claram cuſtodit, quam ex Klingæ Dynaſtis prognatam ei tribuo uxorem. Annus mortis in lapide ejus ſepulcrali deletus eſt. (*b*)

(*a*) RITTERSHUSIUS *Genealog.* Tab. 127. & reliqui.

(*b*) Legitur ibi: *Vrouwa Clara Marggrævinne von Badin.* Waltheri Domini à

RUD. HESSO.

RUDOLPHUS II.

HESSONIS FILIUS.

AB A. 1317 — 1335.

§. XI.

Heſſoni duo filii, Hermannus & Rudolphus Heſſo, tribuuntur; quorum ille clericus, hic vixit ſecularis. Rudolphi Heſſonis geſta.

Henricus VII. Imperator oppidi Imperialis *Heydolfesheim* oppignerationem, Conrado Comiti de Vehingen pro octingentis libris & *Marchioni de Baden clerico* pro mille libris Hallenſibus ab Advocato provinciali, Cunrado de Winsperg, factam, A. 1311. ratam habuit.

Friderici Marchionis Badenſis Chartæ venditionis vici Malſch & caſtri Waldenfels A. 1318. ſigillum appenſum eſt *Rudolphi Heſſonis Marchionis de Baden.* (c)

Iter ſacrum ad ſepulcrum Dominicum cum voviſſet Rudolphus Heſſo, Johannes XXII. Papa A. 1326. Epiſcopo Spi-

---

Klingen, qui A. 1295. deceſſit filia fuit. TONIOLA *Baſilea Sepulta* p. 325. URSTIS. *Chron. Baſil.* pag. 136. Filias Waltheri hujus referunt Tabulæ venditionis apud HERRG. *Genealog. Habſpurg.* Tom. III. pag. 421.

(c) Codex Diplomaticus Badenſis.

Rudol. Hesso.

renſi poteſtatem conceſſit, ut Rudolphum ab hoc voto abſolveret; ſi legitimam cauſam abſolvendi repererit. (*d*)

Rudolpho Marchioni Badenſi dicto Heſſoni ter mille & centum libras Hallenſes ſe debere profeſſus eſt Ludovicus Imperator A. 1333. quæ ex reditibus Hagenoënſis foreſti & civitatum Alſatiæ Imperialium tributis ei erant ſolvendæ. (*e*)

§. XII.

Lites cum Friburg.

Eodem anno inter Marchionem Rudolphum, qui dictus Heſſo, Dominum de Baden, & uxorem ejus, Johannam, Reginaldi Comitis de Montebeliardo filiam, ex una, ac inter civitatem Friburgi ex altera parte, propter cives quosdam Friburgi bonis ſuis ſpoliatos, lis interceſſit; deciſa per arbitros; quos inter ex parte Badenſium erant Johannes de Eptingen, dictus Spengelin, & Hartmannus de Maſonis Monaſterio, milites. Hujus rei ſuperarbitrium penes tres civitatis Argentinenſis Magiſtros, Swarberum, Twingerum & Judenbreterum erat. (*f*) Dominus *de Baden* in Chartis his dicitur Rudolphus Heſſo; unde Badam, Marchionatus caput, eum tenuiſſe colligimus; id quod & alia monumenta nos docent.

A. 1305.

(*d*) Idem.

(*e*) Idem.

(*f*) Cod. Membr. Argent. de anno 1370.

A. 1335. Hannemannus de Heidweiler, Præfecturam Traubaci in Sundgovia ipſi & conjugi Johannæ Montisbeliardenſi reſignavit. (*h*) RUDOL. HESSO.

§. XIII.

Obiit illuſtris Rudolphus Heſſo, Marchio de Baden, in octava b. Laurentii martyris A. 1335. ut lapis ſepulcralis Lucidæ Vallis declarat. (*i*) Mors.

Johanna uxor primitus nupta fuerat Ulrico, Comitum Phirretenſium poſtremo, qui A. 1324. vita exceſſit. (*k*) Uxor & liberi.

Ad filias, quas ex illo ſuſceperat, Johannam & Urſulam, Comitatus Phirretenſis tranſiit, & per Johannam, natu majorem, ad Albertum Sapientem, maritum ejus, Auſtriæ Ducem (*l*). Ex ſecundo cum Rudolpho Heſſone Johannæ connubio, quod horum conjugum literæ A. 1333. probant, (*m*) duæ filiæ prodierunt, *Margaretha* & *Adelheidis*, Marchionibus Badenſibus, agnatis ſuis, ut infra videbimus, matrimonio jungendæ, quas ex Ul-

(*h*) Tabular. Oenipont.

(*i*) Apod SCHANNAT. *Vindem. Lit.* Coll. I. p. 165. mors hæc ad menſem Febr. anno 1333. vitioſe ponitur.

(*k*) ALSAT. ILLUSTR. Tom. II. pag. 610.

(*l*) Ibidem pag. 503.

(*m*) STEYERER *Hiſt. Alberti II.* Auſtr. pag. 236.

rico Phirretenſi natas Guillimannus, (n) atque Hergottus (o) male exiſtimarunt.

In hereditatis maternæ diviſione, A. 1347. inſtituta Altkirchæ, viva matre Johanna, quæ tertias cum Cattimelibocenſi Comite Guilielmo iniverat nuptias, Margaretha Dynaſtiam Hericurtenſem, Adelheidis Belfortenſis partem ſorte obtinuit. (p)

RUDOLPHUS III.

§. XIV.

Rudolphus III. dictus Senior.

Rudolphi I. filiorum natu minimus fuit Rudolphus III. qui patre & fratre ſeniore Rudolpho II. mortuis, ut a juniore Rudolpho, fratris ejus Hermanni VII. filio, & Rudolpho Heſſone diſtingueretur, *ſenior* quoque appellatus eſt. Venditionem hic vici *Langenſteinbach*, a fratruele Friderico monachis de Alba factam A. 1296. roboravit. (q)

A. 1306. Rudolphus ſenior cenſum vici *Malſch* monaſterio Albæ Dominorum conferens, patrem ſuum Rudolphum, fratrem Rudolphum, uxorem Gutam, fratriam Adelheidem de Ochſenſtein, ut & Fridericum ac Rudolphum juniorem, Mar-

(n) Steyerer loc. cit. 202.

(o) *Genealog. Habſb.* Tom. I. pag. 60. & 219.

(p) Alſatia Illuſtr. Tom. II. pag. 610. not. (q).

(q) Chart. in Cod. Diplom.

chiones Badenſes, ſuos ex fratre Hermanno nepotes, commemorat. (*r*)

A. 1327. reſponſorias literas, Avenione datas, mittit Johannes XXII. Pontifex Maximus, *Rudolpho Marchioni de Baden ſeniori*, qui Papæ Fridericum de Zolre, ad Papæ & Eccleſiæ obſequia obtulerat. Vocatur hic Fridericus in iisdem litteris *nobilis vir nepos Marchionis.* (*s*)

§. XV.

Stollhovam oppidum cum vicis *Selingen* & *Hugelsheim* A. 1300. ab Eberlino de Windeck, mille trecentis & quinquaginta marcis argenti valoris Argentinenſis coëmit. (*t*) Prædes ſolutionis magno numero dati. Res geſtæ.

Partem vici Graben à Dieterico de Ubſtatt libris Hallenſium ſeptingentis A. 1310. Rudolphus comparavit. Quadriennio ante, Dieterici frater, Suuikerus, Marchioni promiſerat, ſe ſuam iſtius vici partem nec oppigneraturum nec venditurum, niſi prius illam Marchioni ejusve heredibus obtulerit.

(*r*) Codex Diplomaticus Badenſis.

(*s*) Idem Codex.

(*t*) Chartam emptionis memorabilem Codex Diplom. ad annum 1309. exhibet.

Rud. III.

A. 1327. donat Rudolphus Marchio de Baden partem vici Möglingen in Præfectura Grœningen Ulrico Comiti Würtenbergenſi. (u)

§. XVI.

Bella cum Argentin.

Cum Argentinenſi civitate alternis vicibus per aliquot annos bellum pacemque inivit.

Libertas navigandi per Rhenum, immunitas a vectigalibus, per Marchiam omnem, frequens bellorum, deprædationum, querelarumque materia fuit.

Primum.

Bello primo Johannes Argentinenſium Epiſcopus, Ulricus Landgravius, Joſridus Leiningæ Comes, Otto Dominus de Ochſenſtein aliique Argentinenſium ſecuti ſunt partes.

Cum his omnibus in gratiam rediit Rudolphus ſenior (x) feſto Sancti Jacobi A. 1313. Univerſis civibus ac ſubditis eorum plenam a vectigalibus ſuis & a naufragorum bonorum occupatione immunitatem, quamdiu ipſe viveret, conceſſit, parteſque Friderici Marchionis, ex fratre nepotis, bellum continuantis, deſeruit. (y)

(u) Sattler. l. c. P. I. p. 199.

(x) *Marggrafe Rudolf der elter von Baden.*

(y) Cod. Dipl. Argent. Membr. de anno 1370. p. 150.

§. XVII.

Sed pacem hanc, parum fidam, novæ mox inimicitiæ ſecutæ ſunt. Damna illata, mille marcis argenti æſtimavit Rudolphus. Judicium rei delatum ad arbitros. Secundum.

Bruno de Windecke, & Heinricus de Selbach, milites, ex parte Marchionis, Nicolaus de Kageneck, & Reinboldus Hüſſelius, milites, ex parte civitatis conſtituti ſunt. Superarbiter additus eſt Præſul Argentinenſis. Ita conventum Lichtenaviæ die Lunæ ante Sancti Bonifacii A. 1315, Johanne, Dynaſta Lichtenbergenſi præſente. (z)

Germania tum omnis novi Cæſaris electione fuit ſciſſa in partes. Marchiones Badenſes Fridericum Auſtriacum ſecuti ſunt; qui pacem inter partes reducere laboravit.

Hujus denique & Johannis Epiſcopi Argentinenſis opera menſe Martii A. 1317. pax coaluit inter Rudolphum & Fridericum Marchiones, mercatoresque & nautas Alſatiæ. Conventum Offenburgi, ut ſuſpenſis Marchionum in terra Rhenoque vectigalibus, pro ſalvo conductu nonnihil æris penderent mercatores. (a)

(z) Ibid. pag. 152. ubi Rudolphus dicitur: *Rudolf von Gottes Gnaden der elter, Herre und Marggrafe zu Baden.*

(a) Inſtrum. in Wenckeri *Apparatu Archiv.* p. 197.

Digitized by Google

RUD. III.

§. XVIII.

Tertium.

Verum anno ſequenti recruduit bellum. Civium Argentinenſium prædia in Willſtetten & alibi vaſtavit Rudolphus. Argentinenſes ex hoſtibus nonnullos Stauffenbergæ ceperunt. Damnis utrimque compenſatis, ſalvisque ſingulorum juribus, perpetuæ tandem pacis formula ſignata eſt, die Veneris ante Sancti Urbani A. 1318. (*b*)

Quadriennio poſt, menſe Auguſto, Rudolphus & Fridericus Marchiones (*c*) novam de ratione ſalvi conductus & vectigalium per terram ſuam & aquas præſtandorum pactionem ad proximum usque feſtum Sancti Georgii valituram, cum Argentinenſibus inierunt. (*d*)

§. XIX.

Quartum.

Stauffenbergæ caſtrum, quod modo memoravimus, Ganerbiale ſuit, pluribusque adeo militibus commune. Hos inter Reinboldus miles de Stauffenberg, Albertum de Owe, militem, Epiſcopi Argentinenſis miniſterialem, caſtro illo excludere voluerat.

(*b*) Cod. Diplom. Argent. Tabularii de anno 1370. p. 152.

(*c*) *Marggrafe Rudolf der elter und Marggrave Friderich, ſine Bruder ſun, Herren von Baden.*

(*d*) Cod. Dipl. Argent. fol. 150.

Novum inde bellum A. 1329. ſurrexit, funeſtum Badenſibus. Bertoldus Epiſcopus enim & civitas Argentinenſis junctis viribus, caſtrum illud, obſidione captum, ſolo æquarunt. Vim Reinboldo illatam Rudolphus IV. Marchio, dictus Pforzheimenſis, & Comes Wirtembergenſis vindicaturi, ductis per Rudolphi noſtri ſenioris terras militibus, ditiones invadunt Epiſcopi, eo magis commoti, quod Rudolphum ſeniorem, propter affinitatis vinculum, a libero tranſitu hoſtes ſuos prohibiturum ſperaverat. Rudolphus Epiſcopo, id exprobranti, terrarum ejus ſe non eſſe cuſtodem, reſpondit. Epiſcopus Marchionatum Badenſem cum ſociis ſuis ingreſſus, aperta ubivis loca miſere fœdavit incendiis, a qua calamitate Stollhovium tantum & Badam oppida mœnibus cincta, perſtiterunt immunia. Flammam hanc extinxit Otto, Dux Auſtriæ, qui Biſchoffshemii ad Rhenum, data Reinboldo pecunia, ut Stauffenbergam reædificaret, omnia ad pacem reduxit. (*e*)

§. XX.

Poſtquam Friderici Auſtriaci æmulus in Imperio prævaluiſſet, Ludovicus Bavariæ Dux, ab hujus quoque partibus Ru- Lud. Bav. adhæret.

(*e*) Teſtis bujus belli eſt ALBERTUS ARGENT. in *vita Bertoldi* Epiſc. Argent. apud URSTIS. *Rer. Germ.* Part. II. pag. 170. Badam mœnibus cinctam eſſe A. 1330. refert KOENIGSHOVEN *Chron. Alſat.* pag. 387. ubi & belli hujus mentio ſit.

Digitized by Google

RUD. III. dolphus noſter, viriliter ſtetit. Septingentas marcas argenti ei promiſit Cæſar, Selſam (*f*) & Hagenbacum, civitates Imperii, literis A. 1330. Hanoviæ datis, in pignus concedens.

§. XXI.

Uxor. Rudolphi hujus ſenioris uxor fuit Gutta, ſive Gertrudis; ex primo Adelheidis de Ochſenſtein cum Strasbergio Comite matrimonio, ut ſupra (*g*) jam diximus, nata, adeoque Rudolphus noſter Adelheidis & affinis fuit & gener.

Adelheidis pro ſe & marito ſuo poſteriore, Rudolpho II. Marchione, pridem defuncto, anniverſarium in clauſtro Lucidæ Vallis A. 1311. inſtituens, conſenſu Rudolphi Marchionis ſenioris de Baden, *filiaſtri* ſui, id ſe feciſſe, & Rudolphus ad petitionem Adelheidis, *ſocrus* ſuæ, fundationis hujus Chartæ ſigillum ſuum appendiſſe, memorant.

Gertrudis frater erat Bertoldus Comes de Strasberg, qui cum A. 1316. deceſſiſſet improles, (*h*) tertiam hereditatis ejus partem ſibi vindicavit Gertrudis. Hereditatem hanc, in qua caſtrum *Strasberg* & oppidum Helvetiæ *Buren* erant, Rudolphus & Ger-

(*f*) Hoc oppidum jam A. 1268. Rudolphus oppidum ſuum nominavit. Alſ. Ill. Tom. II.

(*g*) Cap. II. pag. 19.

(*h*) Sepultus in Eccleſia Lucidæ Vallis cum inſcriptione: *A. Dom. MCCCXVI. in vigilia S. Ioh. Bapt. O. Bertholdus Comes de Strasberg.* GAMANS. p. 270.

Digitized by Google

& Gertrudis conjuges A. 1319. Eccleſiæ Baſilienſi & Ulrico, Phirretenſi Comiti, pro ducentis marcis argenti vendiderunt. (*i*)

§. XXII.

Obitus. Obiit denique Rudolphus III. improlis IV. Non. Februarii A. 1332. poſtquam monaſterio Lucidæ Vallis, in quo ſepultus eſt, (*k*) centum marcas legaſſet. (*l*) Præceſſerat eum Gertrudis uxor VI. Kalendas Aprilis A. 1327. ut ex epitaphio ejus in eodem monaſterio conſtat. (*m*)

FRIDERICUS II.

§. XXIII.

Fridericus II. Mortuo patre Hermanno, cum patruo ſuo Rudolpho II. monaſterii Dominorum in Alba advocatiam, ut ſupra (*n*) retulimus, A. 1291. in ſe ſuſcepit, eidemque villam *Langenſteinbach* pro DL. libris Hallenſibus A. 1296. vendidit, Marchio de Baden ſimpliciter dictus.

A. 1304. ipſe cum fratre ſuo Rudolpho IV. ab Alberto de *Remichingen*, quidquid ille juris in caſtro ſui nominis habuerat,

(*i*) Charta venditionis ap. HERRGOTT. *Geneal. Habsb.* Cod. Dipl. num. 725.

(*k*) SCHANNAT. *Vindem. Lit.* Collect. 1. p. 165. male habet A. 1331.

(*l*) Ita Epitaphium ibi loquitur: Anno Dni MCCCXXXII. O. Rudolph Senior Marchio de Baden in die purificationis Btæ Vgis Mariæ.

(*m*) Ao. Domini MCCCXXVII. ob. Gutha, Marchioniſſa VI. Cal. Aprilis.

(*n*) §. 5.

Frid. II.

nonaginta libris Hallenſibus emit. Alteram partem A. 1310. a Dieterico & Ludovico fratribus de Remchingen eodem pretio comparavit. Decimas in villa Remchingen, monaſterio Maulbrunnenſi olim dono traditas, Fridericus injuſte ſe uſurpaſſe, pœnitentia ductus, A. 1324. pridie feſti Paſch. ipſe confeſſus eſt. (*o*)

A. 1308. Fridericus & Rudolphus germani Marchiones de Baden jus patronatus eccleſiæ in Mensheim Mahtolfo militi de Mensheim ejusque heredibus in feudum contulerunt.

§. XXIV.

Acta ab A. 1312.

A. 1312. deſiderio Engelhardi a Weinspurg ſatisfacturus teſtis ſignat confirmationem privilegiorum monaſterii Lichtenſtern ejusque donationis, ſitque ſimul cum Engelhardo ejusdem monaſterii atque Abbatiſſæ illius advocatus & defenſor. (*p*)

Partem caſtri *Oberweſingen* & bonorum ejus a Reinhardo milite, dicto de *Nuwenburg*, A. 1314. acquiſivit.

Sunshemium, Imperii oppidum, cum monaſterio vicino, mille marcis ab Imperatore deinceps redimendum, pro officiis præſtitis, Fridericus Auſtriacus Rex Romanorum Selſæ A. 1315. Friderico Marchioni & Rudolpho oppigneravit.

(*o*) Charta ap. Gamans. pag. 210. Authentica in Tabular. B. Durlac.

(*p*) Besold. *monaſt. virg.* Tit. Lichtenſtern n. VII. p. 74. & Petri *Suev. eccleſ.* pag. 516. ſeq.

Bella inter Marchiones & civitatem Argentinenſem de navigatione Rheni & commerciorum libertate exorta, in rebus Rudolphi III. patrui ejus expoſui. (*q*)

§. XXV.

Fridericus noſter præter vicum Langenſteinbach, ſupra memoratum, totum quoque vicum *Malſch* & caſtrum *Waldenfels*, iisdem Monachis pro trecentis & mille libris Hallenſibus A. 1318. ſub pacto de retrovendendo (*r*) vendidit; accedente Heinrici de Eberſtein, Rudolphi ſenioris patrui, Rudolphi fratris & Rudolphi Heſſonis, Marchionum Badenſium, conſenſu. (*s*) Acta ab A. 1318.

Priusquam hoc fieret, Abbatiæ Weiſenburgenſi, cujus Dominio directo vicus Malſch obnoxius erat, oblato ei viciſſim in feudum oppido Cuppenheim, Fridericus ſatisfecit. (*t*)

Tom. II. E 2

(*q*) Vide ſupra §. 16. ſqq.

(*r*) Literas reverſales Abbatis & Conventus Albenſis de retrovendendi jure in villam Malſch Marchioni ſervato A. 1318. vid. in Deductione Badenſi contra Würtemberg ſub rubro: *In der Wahrheit gegründete Vorſtellung*, num. 1. pag. 52.

(*s*) Vide Meichsner. *Deciſ. Cameral.* Tom. IV. Deciſ. 35. ubi Charta hæc nonnihil mutila extat. Authentica Charta ſervatur in Tabulario Bada-Durlacenſi.

(*t*) Charta apud Meichsner. l. c.

A. 1321. Fridericus & Rudolphus fratres Marchiones de Baden partem caſtri & oppidi Enzeberg, (u) quæ jam decennio ante oppignerata ipſis fuerat, a Gerhardo milite de Enzeberg ejusque filiis Gerhardo, Alberto, Conrado & Geroldo, pro 460. libris Hallenſibus coëmerunt.

§. XXVI.

Caſtrum Ochſenberg.

Eodem anno Caſtrum Ohzſenberg cum villis *Lenbrunne Michelbach*, *Zabernvelt*, *Ober-Ramſpach* & *Damp*, ut & curiam in *Flehingen*, pro bis mille & ducentis libris Hallenſibus à Zeiſolfo de Magenheim emit. Rudolphus frater & Conradus, Urſelingæ Dux, emtionis literas ſuis ſigillis firmarunt. (x)

Quinquennio poſt idem Marchio cum filio Hermanno perpetuum jus aperturæ in caſtro hoc *Ochſenberg* contra quemvis, præter Marchiones Badenſes reliquos, Rudolphum nempe patruum, Rudolphum fratrem & Rudolphum Heſſonem patruelem, civitati Spirenſi conceſſit. (y) Memorati Marchiones biennio poſt idem caſtrum Alberto de Gemmingen, Armigero, dicto de Enzeberg, oppignerantes, idem quoque jus ſervarunt Spirenſibus, (z) ſolenni juramento præſtito, absque Spirenſium con-

(u) Ad Enzam amnem, inter Pforzhemium & Vaihingen.

(x) Dat. die Lunæ poſt S. Galli A. 1321. Tabular. Bada-Durlac.

(y) LEHMANN. *Chron. Spir.* pag. 676.

(z) LÜNIG *Archiv. Imp.* Part. Spec. Contin. IV. Tom. II. pag. 483.

ſenſu arcem nulli ſe deinceps eſſe vendituros vel oppigneraturos. (*a*)

§. XXVII.

Ad Lud. Bav. tranſit.

Vix victus fuerat & captus Fridericus Auſtriacus Anticæſar, quum Ludovicus Bavarus Marchionem Fridericum, Auſtriaco deditum, ad ſuas partes pertraxit, largiens ei jure feudali, ut „ tredecim denarios Argentinenſis monete de quolibet plauſtro vini, cum quatuor denariis de navi, in qua plauſtra hujusmodi in Reni alveo veherentur per loca diſtrictus terre ſue „ acciperet; ea lege, ut *juxta nobilitatem* & *magnitudinem* ſuam ad ſingulas partes Rheni, Sueviæ, Franconiæ & Bavariæ, contra quemvis, Rudolpho fratre & Rudolpho ac Heſſone patruis tantum exceptis, pugnaret pro Cæſare; qui feudi hujus confirmationem a Principibus Imperii ſe impetraturum recepit. Acta ſunt hæc Monaci XIV. Kal. Jan. A. 1322.

(*a*) Caſtrum hoc Ochſenberg cum adjacentibus locis paulo poſt in Wirtembergenſium Comitum manus pervenit. A. 1391. Albertus de Enzberg Senior dimidiam Ochſeobergæ, quam poſſederat, partem Wirtenbergico Comiti tradidit, qui eam Wolfio de Urbach dedit in feudum. A Wolfio Ochſenberga ad Sternfelſiorum familiam tranſivit. Eberhardas Comes Wirtemb. A. 1392. Henelio de Sternfels oppidum & Caſtrum Ochſeoberg villasque Zabernſeld, Michelbach, Ramsbach & Lehenbrunn in feudum dedit Gœppingæ. Sternfelſii denique anno ſeculi hujus XLIX. Wirtembergenſia hæc feuda domino directo refutarunt. Conf. *Reichsſtændiſche Archival-Urkunden* in cauſa Equeſtri Sect. 1. Cap. I. n. 12. p. 12. ſqq.

Digitized by Google

§. XXVIII.

Fœdus cum civitatibus.

Moguntia, Argentina, Wormatia, Spira & Oppenheſmium civitates, pacis publicæ ad Rhenum tuendæ cauſa, fœdus ad aliquod tempus cum iniviſſent, Fridericus Marchio eidem fœderi contra quemvis ſeditioſum, agnatis iterum exceptis, A. 1325. acceſſit. (*b*)

A. 1326. idem Marchio vicum Münzesheim, Eberſteinenſis Comitatus feudum hoc anno ſibi apertum, (*c*) Alberto Hoffwart, militi, contulit. (*d*) Hujus poſteri Münzeshemium tenuerunt usque ad A. 1675. quo ad Fridericum VI. rediit Marchionem.

A. 1330. Fridericus & Hermannus Marchiones Chartam venditionis caſtri Beringersweiler teſtes ſignarunt. (*e*)

§. XXIX.

Obitus ejus & Uxor

Obiit Fridericus X. Kal. Jul. 1333. ut ſepulcralis indicat lapis. (*f*) Uxorem ejus Adelheidem Comitem de Beuchlingen,

(*b*) Cod. Diplom. Argent. de A. 1370. pag. 152. ubi Charta incipit: *Wir Marggvave Friderich, Herre von Baden.*

(*c*) De eo Illuſtr. PREUSCHENIUS in *Carlsruher nüzlichen Sammlungen* P. I. pag. 348.

(*d*) Charta extat in Archivo Bada-Durlac.

(*e*) HANSELMANN. *Landeshoheit des Hauſes Hohenlohe vor dem Interregno.* Fol. inter Diplom. pag. 440.

(*f*) Apud SCHANNAT. loc. cit. male XI. Kal. Jul. 1332.

appellant; quæ vidua cum tribus filiabus, Agnete, Irmengarde & Maria, in Lucidæ Vallis clauſtrum seceſſerit, eique per XII. annos Abbatiſſa præfuerit. Defunctæ XV. Kal. Sept. 1348. ſucceſſit Agnes filia, ad A. 1361. usque ſuperſtes. (*g*) Friderico filium ſucceſſiſſe Hermannum, omni dubio caret.

HERMANNUS IX.
Dominus de Eberstein.

§. XXX.

Venditio vici Malſch & caſtri Waldenfels, per patrem A. 1318. facta, firmior ut eſſet, Hermannus quadriennio poſt, major annis factus, eandem literis ſuis firmavit. Hermannus IX.

A. 1329. Engelhardi de Winſperg ſenioris, ſine prole legitima utriusque ſexus demortui, inſtitutus eſt heres (*h*) Fridericus pater & Rudolphus patruus teſtes ſuis hoc corroborarunt ſigillis. Acta Weinspergenſia. Ab hereditate autem hac dimidiam partem bonorum ac hominum in *Eberſtat*, *Gelmerſpach* & *Stein*, vici at-

(*g*) Jo. Gamans. pag. 211. ſq.

Hinc Adelheidis adit decimum præluſtris honorem
E Beuchling Comitum fœmina ſtirpe ſata.
Ante Badenſis erat Friderici Principis uxor,
Annos bis ſenos rexit, & aſtra ſubit.
Agnes officium viduæ poſt funera matris
Suſcipit haud tali filia matre minor.
Provida, larga fuit, mitis, placida atque benigna,
Poſt annos tredecim ſcandit ad aſtra Poli.

(*h*) Codex Diplomat. Badenſis.

Digitized by Google

HERM. IX.

que caſtri, ſecernendam, eamque relinquendam eſſe Engelhardo & Cunrado de Winſperg fratribus, contra Hermannum Marchionem & Engelhardum ſeniorem de Winſperg ipſe Hermanni pater Fridericus & Engelhardus de Ebertſperg A. 1331. ſuis literis declararunt.

A. 1333. Hermannus oppidulum Klein-Gartach cum vicino caſtro Lünenberg ſeu Leimberg Alberto Bruzzen vendidit. (*i*)

§. XXXI.

Acta cum Lud. Bav. Imp.

Eundem Hermannum, parentis extincti loco, Ludovicus Imperator ſibi obſtricturus, menſe Octobri A. 1333. illi Stutgardiæ conceſſit, ut de omni plauſtro vini transvecto per Rhenum ad Merfeldam, ultra ſolitum vectigal, poſceret Schillingum Hallenſem; donec bis mille & centum librarum Hallenſium perceperit ſummam. Privilegium hoc Carolus IV. Imperator A. 1350. renovavit.

Proſcriptio Cæſaris.

Abbatiæ Monachorum ad Albam querelæ de Hermanno frequentes Cæſarem moverunt, ut, quem amicum paulo ante habuerat, Imperii hoſtem pronuntiaret; eique compeſcendo Ulricum Wirtenbergiæ Comitem A. 1338. & ſequenti liberas quasdam Sueviæ civitates ad bellum proficiſci juberet. (*k*)

In anguſtiis his Hermannus æs alienum contraxit. (*l*)

Octo

(*i*) SATTLER. loc. cit. P. I. pag. 181.

(*k*) Mandata Cæſarea edidit BESOLDUS in *Documentis redivivis Monaſt. Wirtenberg.* p. 153. & 157.

(*l*) Extant literæ ejus ad Eliſabetham de Rotenſtein ſcriptæ A. 1340. ut Chartas quasdam Rudolpho March. redimendas traderet, in GUDENI *Cod. Diplomat. Mogunt.* Tom. III. p. 312.

HERM. IX.

Octo per annos protractum eſt bellum, firmiſſimæ mentis in hoc Principe documentum haud leve. A. 1346. denique, menſe Febr. Hermannus armis & judicio publico Heidelbergæ coactus, advocatiam Albenſem dimiſit e manibus.

Judicio & actui huic ſolenni Ruperti duo, ſenior & junior, Comites Palatini, Gerlacus Naſſoviæ, Eberhardus Werdenbergæ Comites interfuerunt. (*m*)

Paucis poſt diebus Ludovicus Imperator Hermannum plenariam in gratiam ſe recepiſſe, alio diplomate Francofurti teſtatus eſt. (*n*)

A. 1339. Nicolaus & Wolfgangus Rœderi fratres, Eliſabetha & Wilburgis, eorum ſorores, partem ſuam caſtri Hohenrod Hermanno Marchioni Badenſi, Domino in Eberſtein, pro 25. libris denariorum Argentin. vendiderunt. Bis mille & viginti quinque libras Hallenſ. ab Engelhardo de Winſperg, oppignerata ei ſua Dominii Winſpergenſis portione, A. 1341. accepit.

A. 1346. conſentientibus agnatis oppidum & caſtrum Laufen Alberto Hoffwart juniori, qui in dicto oppido ſedit, pro 3000. libris Hallenſ. (*o*) & Maulbronnenſi monaſterio dimidiam partem vici Unterœwisheim cum jure patronatus vendidit. (*p*)

(*m*) Ludovici Cæſaris & Hermanni Marchionis hac de re literæ extant apud BESOLD. loc. cit. pag. 160. & 162. & in PETRI *Suev. Eccl.* pag. 25. ſq.

(*n*) GAMANS. *Annal. Badenſ.* p. 238.

(*o*) SATTLER. loc. cit. P. II. p. 67.

(*p*) SATTLER. l. c. p. 189. Vicus Niederöwisheim Epiſcopatus Baſilienſis

HERM. IX.

§. XXXII.

Acta ſub Carolo Imp.

Carolus IV. dein rerum ſumma potitus, in Hermannum noſtrum non tantum eandem, de qua diſceptatum fuerat, Advocatiam, ſed & caſtrum atque oppidum *Weinsberg* A. 1350. ex nova gratia Norimbergæ contulit, ſimulque pacta ſucceſſoria, cum agnatis inita, æque ac privilegia domus Badenſis confirmavit. (*q*) Friderici III. patruelis ſui, literas A. 1349. hac formula: *Marchio Hermannus*, *Dominus de Eberſtein*, ſignavit.

A. 1351. Hermanno Marchioni, pacem publicam violanti, bellum a fœderatis illatum, quo victus pacem petens, Spirenſibus damna reſarcire coactus eſt A. 1353. (*r*)

§. XXXIII.

Mors.

Parthenio Lucidæ Vallis, ubi jacet ſepultus, ſeptingentas libras Hallenſes Hermannus IX. deſtinavit. Idibus Aprilis A. 1353. defunctus eſt vita. (*s*)

Uxor & filii.

Filii ejus, Fridericus & Rudolphus, ex Mechtilde Comitiſſa Vayhingæ ſuſcepti, præmaturo ante patrem extincti ſunt fato. (*t*)

Redeundum jam ad Hermanni IX. patruum, Rudolphum IV, a quo reliqua Marchionum Badenſium ſeries deſcendit.

---

fuerat feudalis. In ejus locum vicum *Oſe* Hermannus ſubſtituit, & a Johanne Epiſcopo Baſilienſi primus in feudum recepit.

(*q*) GAMANSIUS.

(*r*) LEHMANN. L. VII. c. 47. p. 710.

(*s*) Necrolog. Lucidæ Vall. ap. SCHANNAT. *Vindem. Lit.* Collect. I. p. 166.

(*t*) GAMANS. loc. cit. pag. 239.

CAPUT III.

RUDOLPHUS IV.

Dominus de Pforzheim.

A. 1300 — 1348.

§. I.

In diviſione terrarum, cum Friderico II. fratre ſuſcepta, Principatus ſui ſedem Rudolphus IV. accepit Pforzhemium; Pforzheimenſis hinc dictus. Rud. IV.

A. 1300. quo ſui juris eſt factus, venditionem vici Langenſteinbach, de qua ſuperius actum, ſuis literis probavit, in quibus *Rudolphus Dei gratia junior Marchio de Baden* nuncupatur.

Eccleſiaſticæ vitæ eum ab initio deſtinatum & Canonicum Spirenſem factum fuiſſe, ex ſigillo cognoſcimus, quod adjectum eſt literis, quibus cum fratre ſuo lites inter Abbatiam monachorum in Alba & ruſticos ſuos in Malſche compoſitas refert A. 1307.

Digitized by Google

ubi legitur: *Rudolphus Marchio de Baden*, *Canonicus Eccleſiæ Spirenſis.*

§. II.

Res geſtæ ab A. 1322.

Præter ea, quæ ſuperius in Friderici II. fratris ejus vita memoravimus, obſervamus porro, quod Rudolphus A. 1322. dimidiam partem loci Bürckenfeld, ad præfecturam Neuenbürgenſem pertinentis, pro centum libris Hallerorum oppigneraverit Würtenbergico Comiti, intra biennium redimendam, ita tamen, ut, ſi non fiat reluitio intra hoc tempus, jus redimendi amiſſum ſit. Arbitri de pretio, quod hoc caſu addendum, ſtatuant. (*a*)

A. 1323. Leopoldo Auſtriæ Duci, Spirenſem civitatem obſidenti, auxilium tulit Rudolphus. At eodem anno pax inita & de damno, Spirenſibus dato, electis ab utraque parte arbitris, transactum. (*b*). Idem Marchio cum uxore ſua Lutgarda ſuburbii Pforzheimenſis Hoſpitale Sancti Spiritus, nuper ab eo reſtitutum, A. 1323. donis ornavit. (*c*)

Eodem anno Conradus Abbas & Conventus Monaſterii in Sunnensheim Ordinis Sancti Benedicti Rudolpho noſtro jus patronatus parochialis Eccleſiæ in Nyſſern, ob præſtitam defenſionem, conſenſu Epiſcopi Baſilienſis, pleno jure tradiderunt.

(*a*) SATTLER. *Beſchreibung des Hertzogth. Würtemb.* P. I. cap. 17. §. 2.

(*b*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 23. & 26.

(*c*) GAMANS. *Hiſt. Bad.* pag. 213.

A. 1329. Nicolaus Comes de Lewenſtain venditionem oppidi Bünnenkain & caſtri Obern Magenhain, durante minore ipſius ætate, Rudolpho Marchioni & Marchioniſſæ Lutgardæ factam, confirmavit, eorumque dominum directum, Archiepiſcopum Moguntinum, facta refutatione, de inveſtiendo Marchione rogavit.

A. 1330. Stempferi nobiles pacem cum civitate Spirenſi inierunt, cujus ſervandæ ſponſionem in ſe ſuſcepit Rudolphus. (*d*)

Idem cum Rudolpho Heſſone Spirenſibus damna intulit, quæ ſeptem arbitrorum judicio reſarcire coactus eſt, Bertoldo Eberſteinenſi & aliis obſtagium in ſe recipientibus. (*e*).

§. III.

Privilegia Ludovic. IV. Imp.

De Ludovico IV. Imperatore optime meritus, Imperialem Ortenaviæ Præfecturam omnem, ejusque caſtra, civitates, vicos, villas & bona reliqua, pro nongentis marcis argenti & quater mille libris Hallenſium, quas Cæſar ei ſe debere profeſſus eſt, A. 1334. pignoris loco obtinuit. Præterea Müllbergam aliaque feuda Imperii, morte Rudolphi Heſſonis, Marchionis noſtri patruelis vacantia, eidem contulit Cæſar.

(*d*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 28. & LÜNIG. *Archiv. Imp.* Part. Spec. Continuat. IV. Tom. II. p. 485.

(*e*) FUCHS *in Annotationibus ad Lehmann.* Lib. VII. cap. 30.

Noribergæ Imp. A. 1 3 3 5. brevique poſt univerſis Germaniæ civitatibus, ne homines Marchionis proprios in collegia ſua reciperent, ſolenni diplomate ibidem interdixit. In literis his omnibus Rudolphus noſter, Marchio *Pforzheimenſis* appellatur, vel *Badenſis*, *dictus de Pforzheim*.

§. IV.

Wirtembergica.

A. 1339. Rudolphus dimidiam partem vici Menſheim, quæ ad ipſum pertinuerat, in Ulricum, Wirtembergiæ Comitem, transtulit. (*f*)

Palatina.

Eodem anno Brettam oppidum ab Eberſteiniis Comitibus titulo revocabili acquiſivit. Acquiſitum ipſe Comitibus Palatinis, Eberſteinenſium conſenſu, oppigneravit. (*g*) Palatini denique oppidum hoc emtione penitus ſui juris fecerunt. (*h*) Iisdem Comitibus Palatinis oppidum Heidolfsheim, quod pignus Imperii tenebat Marchio, intra ſexennium (*i*) bis oppigneravit, (*k*) bis quoque redemtum. A. 1 3 4 7. portorium in Murgo fluvio acquiſivit.

(*f*) Conf. SATTLER. loc. cit. P. I. p. 101.

(*g*) *Acta Compromiſſi Aurelian.* p. 157. & TOLNER. *in Additionibus ad Hiſtor. Palat.* p. 78.

(*h*) Acta cit. pag. 64. 148. 159. & CHYTRÆUS de *Greichgœa* in Ill. JOH. JAC. REINHARDI *Script. rer. Palat.* Vol. I. p. 497.

(*i*) A. 1340. & 1346.

(*k*) *Acta Compr. Aurel.* pag. 157. & TOLNER. pag. 48. & 97.

Digitized by Google

§. IV.

Poſt Lutgardam, Alberti Comitis de Lœwenſtein viduam, quam Rudolphus noſter A. 1323. thori ſui ſociam junxit, ſecundis nuptiis duxit Mariam, Ludovici & Friderici Comitum ab Oetingen, Alſatiæ infer. Landgraviorum, ſororem; cum qua Pforzheimenſi Hoſpitali Sancti Spiritus annuos viginti quinque librarum Hallenſium reditus A. 1336. donavit. Uxores.

Denique ſeptimo Kal. Jul. A. 1348. (*l*) in Lucidæ Vallis monaſterio deceſſit. Sepulcrum ejus Marchica inter monumenta comparebit. Mors & ſepult.

Maria die 10. Jun. 1369. extincta, in Godeſaugienſi Abbatia, cui annuos reditus XV. librarum Hallenſium & VI. quartalium avenæ adſcripſerat, (*m*) ſepulta.

Par filiorum Rudolphus noſter reliquit, Fridericum III. & Rudolphum V. dictum *Wecker*, ut ex ſequentibus patebit. De natu juniore improle primum, dein de majore, qui genus propagavit, agemus. Filii.

(*l*) Schannat. loc. cit. p. 168.
(*m*) Gamans. *Hiſt. Bad.* p. 116.

Digitized by Google

RUDOLPHUS V.

COGNOMINE WECKER

DOMINUS DE PFORZHEIM.

A. 1348 — 1361.

§. V.

RUD. V. Filius, ut diſtingueretur à patre, nomini paterno Rudolphi Marchionis Badenſis, dicti de Pforzheim, adjectum eſt Weckeri cognomen. (n)

§. VI.

Acta ſub Carol. IV. Imp. Carolus IV. Imperator Spiræ commoratus A. 1349. die Martis ante Palmarum non modo de Imperialibus feudis eum inveſtivit, ſed & confirmavit ei Ortenaviæ pignus; quod quinque millibus aureorum minorum adauxit. Præterea Rudolphum & ſubditos ejus ab omni omnium Judæorum, Argentinenſium præſertim, actione mutui liberos pronuntiavit.

Per

(n) In literis inveſtituræ Caroli IV. Imperatoris vocatur: *Rudolph Marggraf zu Baaden, Herr zu Pforzheim, der genannt iſt der Weckher.* Idem nomen ipſi in aliis ejusdem Imperatoris litteris A. 1362. datis, adſcribitur apud SCHILTER. *de ſimultanea inveſtitura princip. imperii* cap. II. §. 4. *in Comment. ad Jus feudale Alem.* p. 338.

Per inveſtituram Cæſari, extra Marchionatum Badenſem bellum geſturo, quinquaginta milites galeatos ſe debere Rudolphus profeſſus eſt. (*o*)

Biennio poſt tamen ejusdem Cæſaris auctoritate, non refragantibus Friderico & Rudolpho Marchionibus, Ortenaviæ Advocatia in Bertoldi II. Epiſcopi Argentinenſis manus legitima reluitione tranſivit.

Carolus IV. de pace publica Rhenenſi ſollicitus, A. 1353. triennale fœdus Procerum ac Civitatum ſtabilivit Hagenoæ. „ Receſſit autem Weckerus Marchio de Baden, nolens eſſe in „ Liga, cujus frater Fridericus & Hermannus patruus „ (patruelis) in brevi ſunt ante defuncti, ut ſcribit ALBER- „ TUS „ (*p*)

§. VII.

Hagenbacum (*q*) & Selſa, Alſatiæ oppida, oppignerata Badenſibus, tumultui bellico A. 1357. occaſionem dederunt. Bellum Alſaticum.

(*o*) Literæ Rudolphi March. Domini Pforzh. dicti Wecker, in SOMMERBERGII *Script. Rer. Sileſ.* Tom. III. p. 70.

(*p*) Chron. p. 160.

(*q*) ALSATIA ILLUSTR. Tom. II. p. 179. ſq.

RUD. V.

Frequentes enim ex illis in mercatores præſertim, qui præteribant, direptiones cum fierent, Cæſar Civitates Imperiales, ad Rhenum & in Suevia ſitas, induxit, ut Advocatum ſuum provincialem Alſatiæ ſequerentur. (*r*)

Civitates imperata fecerunt, at immutata mox ſententia Cæſar utrique parti per Rupertum ſeniorem, Comitem Palatinum, & Johannem Epiſcopum Argentinenſem pacis inſpiravit conſilia atque Marchionem porro debellari prohibuit. (*s*) Dirutum oppidum Selſam hoc bello, & mox a Carolo IV. reſtauratum eſſe, docet KOENIGSHOVIUS. (*t*)

Triennio poſt protectionis peculiaris diploma (*u*) Rudolpho ſeniori ac juniori, Marchionibus Badenſibus (*x*) conceſſit; & mille marcas ex vectigali Selſenſi, (*y*) totidemque ſeniori ſoli,

(*r*) WENCKER. in *Collect. Archivi & Canceliar. Jur.* pag. 378. Plura de Selſa vid. in ALSAT. ILLUSTR. Tom. II. p. 181. ſqq.

(*s*) Ibid. pag. 379.

(*t*) Chron. Alſat. pag. 314.

(*u*) GLAFEY *Anecdot.* num. 156.

(*x*) *Rudolphen den éltern, den man den Wecker nennet, und Rudolphen den jungen, Herrn zu Pforzheim, Marggrafen zu Baden.*

(*y*) GLAFEY loc. cit. num. 155.

pro damnis Selſæ & Hagenbaci acceptis, Noribergæ cum verſaretur, adſcripſit.

Eodem anno cum utriſque Marchionibus mutui auxilii fœdus Elector Palatinus Rupertus inivit.

§. VIII.

Rudolphi Weckeri, Advocati & inſtauratoris ſui, memoriam, Abbatia Gottsaugienſis Annalibus ſuis grata mandavit. (z)

§. IX.

Obiit quinto Kal. Sept. A. 1361. ſepultus ante altare Sanctæ Catharinæ Lucidæ Vallis. (a) Obitus.

Viduam reliquit Adelheidem, Marchionis Rudolphi Heſſonis filiam, (b) quæ per matrem Johannam Montisbeliardi Co-

(z) Ibidem num. 158.

(a) Gamans. *Hiſt. Bad.* p. 240.

(b) In Charta A. 1347. Herrgott. num. 792. pag. 674. legitur: *Adelheit Margræfin zu Baden und Rudolph genant Weckher ihr ehlicher Mann.* Adde Steyerer in *Addit. ad Hiſt. Alberti Sap.* p. 244.

RUD. A.

mitiſſam, heres fuit Dynaſtiæ Belfortenſis ex parte, (c) marito ſuperſtes.

(c) Unde in literis A. 1362. quibus undecim Dynaſtiæ Belfort vicos à tributo manus mortuæ liberat, *Noble & puiſſante Dame Alix, Marquiſe de Bade & Dame de Belfort*, appellatur. Literas has Judex Curiæ Archiepiſc. Veſont. exaravit. Cod. Diplom.

CAPUT IV.

FRIDERICUS III.

DOMINUS DE BADEN.

A. 1348 — 1353.

§. I.

Badæ Fridericus, Pforzhemii frater Rudolphus VI, Eberſteinii patruelis Hermannus IX. ſuas ſedes habuerunt. Fridericus III.

A. 1348. Friderico huic ejusque fratri Rudolpho Weckerio (*a*) homagium & fidelitatis jusjurandum præſtiterunt cives Pforzheimenſes.

(*a*) Verba literarum ſunt: „ *Den Hochgeedelten Marggrave Friderichen und* „ *Marggrave Rudolſen genant dem Wecker, Gebrüdern von Baden und* „ *Herrn zu Pforzheim.*

§. II.

Res geſtæ.

Literis A. 1349. quibus coronam, a Ruperto Palatino Judæis Argentinenſibus pro Rudolpho patre olim oppigneratam, ſibi in manus traditam Fridericus teſtatur, Hermannus Marchio, Dominus de Eberſtein, & Marchio Rudolphus, dictus Wecker, Friderici frater, ſua quoque appenderunt ſigilla. (*b*)

Rupertus ille Fridericum noſtrum ſocerum ſuum vocat in Charta, qua ſuper corona iſta Argentinenſes abſolvit. (*c*)

Fridericum & Rudolphum *fratres*, Marchiones de Baden, Carolus IV. Imperator in diplomate A. 1351. commemorat, quo Bertoldo Epiſcopo Argentinenſi Advocatiæ Ortenaviæ reluitionem permiſit.

§. III.

Mors.

Obiit *Illuſtris Fridericus Marchio de Baden* IV. Non.

(*b*) Codex Diplomat. Argent. Membr. de A. 1370. pag. 150. ubi: *Wir Marggrave Friederich Herre zu Baden.* In fine: *Wir och Marggrave Herman von Baden, Herre zu Eberſtein, und Marggrave Rudolf genant Wecker, des vorgenanten Marggrafe Friderichs Bruder.*

(*c*) Ibidem: *Unſerm lieben Sweker, Marggrafe Frideriche von Baden.*

FRID.III.

Sept. A. 1353. teſte Necrologio Lucidæ Vallis, (*d*) cui monaſterio jus patronatus in Hauen Eberſtein A. 1348. una cum fratre Rudolpho dederat dono. (*e*)

Fridericus noſter duxit uxorem Margaretham, Rudolphi Heſſonis, patrui ſui, & Johannæ Montisbeliardenſis filiam natu majorem, (*f*) quæ per matrem Dynaſtiæ Hericurtenſis fuerat heres, quam Dynaſtiam A. 1366. condito teſtamento, filiæ ſuæ Margarethæ, primum Godofredo Comiti Leininga-Rixingenſi, dein Henrico Comiti Lueelſteinenſi (*g*) nuptæ, & hae ſine legitima prole moritura, filio ſuo Rudolpho Marchioni Badenſi, adſcripſit. (*h*) Uxor.

Præterea Margarethæ mille & quingenti floreni ex Dynaſtia Florimontana ab Auſtriæ debebantur Ducibus, unde & Florimontii nomen ſuis titulis adjecit.

(*d*) SCHANNAT. *Vind. Lit.* Collect. I. p. 169.

(*e*) GAMANSIUS p. 239.

(*f*) In charta diviſionis hereditatis maternæ inter quatuor filias A. 1347. inſtitutæ, *Grede Margræfin ze Baden*, *Margrafen Friderich ihr ehlicher Mann*, leguntur apud HERRGOTT. *Cod. Dipl.* num. 792. p. 674.

(*g*) ALSAT. ILLUSTR. Tom. II. pag. 619. ubi corrigendus eſt error in nomine Patris; pro Rudolpho enim Fridericus ponendus.

(*h*) Teſtamentum idiomate Gall. ſcriptum. Margaretha hoc utitur titulo: *Ie Marguerite Marquiſe de Baade*, *Dame d'Ericourt & de Florimont.*

Frid. III.

Fridericus III. ergo par liberorum reliquit, Margaretham Godefridi, vulgo Schaſſridi, Comitis Leiningenſis & poſtea Henrici Comitis Lützelſteinenſis uxorem, & Rudolphum familiæ Badenſis ſtatorem, de quo jam inſtituendus eſt ſermo.

CAPUT

Digitized by Google

CAPUT V.
RUDOLPHUS VI.
Cognomine Longus.
A. 1353 — 1372.

§. I.

A corporis proceritate *Longum*, non Magnum appello; quamvis elogio hoc eum cenſeam dignum; fuerat enim animo non minus, quam corpore valens. (*a*) Rud. VI.

§. II.

Marchiæ Badenſis partes, tam diu diviſæ, in unum denique corpus ſub hoc Rudolpho redierunt. Quamdiu cognominis patruus vixit Weckerus, Rudolphus noſter dictus eſt *junior*. Marchiam conjungit.

(*a*) Staturam ejus ad XII. pedes ſcriptores juniores fabuloſe extendunt.

Digitized by Google

Hic cum patruo A. 1 3 5 6. pactum familiæ condidit; omnium Domus Badenſis pactorum baſis & fundamentum. (*b*)

Placuit, ut alteri, ſine maſcula ſobole morituro, alter in univerſis ſuccederet terris & bonis. Placuit, ut filiabus pro omni ſuo jure mille marcæ argenti, cum nuberent, ſolverentur. Terras & ſubditos alienare ne liceat. Oppignerare liceat, ſed caute. In difficilioribus rebus, in tuendo potiſſimum jure ſalvi conductus, mutua præſtentur auxilia. Domeſticæ lites, ſi quæ oriantur, per arbitros, quos dicunt Auſtrægas, componantur amice. Pacti hujus virtute patruo ſuo, A. 1 3 6 1. ut vidimus, extincto, heres ſucceſſit noſter Rudolphus.

§. III.

Inveſtitur a Cæſare.

Idem a Carolo IV. Imperatore, in cujus aula fuerat educatus, veniam eodem anno obtinuit gabellam ſeu vectigal (*Umgeld*) imponendi vino omnique frumentorum generi, in civitate Pforzheim, ſecundum jus & conſuetudinem terræ.

A. 1 3 6 2. ab eodem Imperatore totius Principatus ſeu Marchiæ Badenſis inveſtituram Noribergæ accepit.

Cæſar limites ejus ita definit: „ A Graba usque ad Mülenberg ad Albam, ab Alba usque ad Schwarzacum & Hardtam interjacentem, cum Ettelinga oppido, cum jure foreſtali, condu-

(*b*) Conditum eſt Ettlingæ die Lunæ poſt S. Michaelis A. 1356.

ctus per terram & flumina, cum moneta, judiciis & aliis juribus, quibus majores ejus ſunt uſi. (*c*)

Primæ hæ ſunt literæ feudales, quas novimus, Marchionibus Badenſibus ſuper Marchiam a Cæſare datæ; in quibus hoc ſingulare, quod ad ſimultaneam Marchiæ inveſtituram admiſſus eſt Rupertus I. Palatinus Elector. Occaſionem rei dedit liberalitas Rudolphi, qui Ludovicum, Comitem Oetingenſem, quem impenſe amaverat, Marchiæ ſuæ inſtituerat heredem. Factum hoc damnavit Cæſar, non quod res acta ſine Cæſaris, ut domini directi conſenſu, ſed quod peracta ſine patrui conſenſu, quodque minor fuerit ætate Marchio; quaſi de allodio, non de feudo Imperii ageretur.

Crederes Marchiam Badenſem antea fuiſſe allodialem, quoad fundum, & Marchiones nonniſi de regalibus inveſtitos a Cæſare; cujus generis feudorum & alia hodie proſtant exempla. Marchiones profecto paſſim in Chartis *Domini in Bada* vocantur, quæ nunquam vera Marchia fuit, ſed Dynaſtia a Principibus, qui Marchiones vocabantur, poſſeſſa.

Quicquid hujus rei ſit, prima hæc ſi non fuit Marchiæ inveſtitura Cæſarea, aliam antiquiorem indicaverit nemo. De

(*c*) Extant in TOLNERI *Hiſt. Palat.* Cod. Dipl. n. 158. SCHILTERI *Cod. Feud. Aleman.* pag. 338. & LÜNIG *Reichs-Archiv* Part. ſpec. Contin. 2. *Fortſetz.* 1. pag. 939.

De tota ſcilicet Marchia Badenſi, non de partibus quibusdam, ut Mühlenbergæ Caſtro &c. quæſtio eſt. Marchionatus Hachbergæ naturam allodii tum adhuc retinuit.

§. IV.

Pactum ſucceſſ. cum Palat.

A. 1363. Rudolphus noſter ſucceſſorium cum Ruperto, Palatino Electore, pactum inivit; in quo oppida Heidesheim & Wildberg ipſi promiſſa, ſi ſine maſculo herede deceſſerit Elector, quem viciſſim terrarum Badenſium ſcripſit heredem, ſi absque prole maſcula obierit Marchio.

Eodem anno Rudolphus Diterico a Gemmingen inveſtituram vici Damm conceſſit. Ouvenshemio autem duas curias in vico Bolach dedit in feudum.

§. V.

Privilegia Caroli IV. Imp.

Tum temporis quoque Carolus IV. vectigal Groſſi Turonenſis Mülbergæ, & A. 1364. duorum Turonenſium Schreckæ, de omnibus mercibus Marchioni conceſſit.

Quin & A. 1365. Comitatum Lœwenſteinenſem, Alberti Comitis morte ad Imperium rediturum, eidem Spiræ contulit in feudum. Spes hæc tamen caruit effectu. (*d*)

(*d*) Primus Comes de Lœwenſtein fuit Albertus, filius Rudolphi I. Imp. ſpurius, quem ſcriptoribus ignotum, charta patris A. 1283. prodit. Chartam

§. VI.

A. 1633. Ruperto I. Palatino Electori Belicheim & Belheim, hodie præfecturæ Germersheimenſis vicos, quos pignoris jure ab Imperio tenuerat, Marchio noſter oppigneravit. (*e*) Reluit eos aut ipſe, aut filius Bernhardus, qui A. 1383. illos denuo Palatino ſubjecit. Palatina.

§. VII.

Triennio poſt Rudolphus auxilium præſtitit Eginoni, Friburgi Comiti, in bello, quod cum civibus ſuis & Briſacenſibus, Neoburgenſibus & Baſilienſibus geſſit. (*f*) Friburgenſia.

Eodem anno ab eodem Eginone omnes ejus vaſallos infra Bleicham flumen in Ortenavia, Rhenum inter & Nigram ſilvam, bienniοque poſt Caſtra Rotenfels, & Reichenbach coëmit. Stollhovam vero, aliorum pignus, florenis bis mille ac ducentis redemit.

hanc ex ſcrinio Elect. Palat. Codex noſter Diplom. dabit. Comitatus iſte Friderico Victorioſo, Electori Palatino A. 1441. venditus eſt; unde nova Comitum Lœwenſteinenſium progenies ſurrexit.

(*e*) Acta compromiſſi Aurelian. pag. 157. TOLNER *in addit. ad Hiſtor. Palat.* pag. 79. ubi error in nomine Marchionis.

(*f*) Hiſtor. Bad. Tom. I. pag. 252.

§. VIII.

Bellum cum Eberh. Wirtenb

Cum Eberhardo, Wirtenbergiæ Comite, congreſſus eſt bello, quod Carolus IV. Imperator, multorum Imperii Principum conſilio, A. 1370. compoſuit, Johannem de Oſweil, Wolfg. de Steine, Bertoldum & Hermannum de Sachſenheim, Georgium de Entzberg aliosque Nobiles obſtringens, ut bona quædam ex ſuis Marchioni noſtro offerrent in feudum.

Eodem anno Leopoldus & Albertus, Auſtriæ Duces, Rudolphum ſuarum in Brisgovia terrarum, inter quas nominatim expreſſa ſunt oppida Neoburgum, Briſacum, Friburgum, Kenzinga, quibus addita Villinga, conſtituerunt Advocatum provincialem & militiæ Præfectum.

§. IX.

Mors & ſepultura.

Obiit Rudolphus XIII. Kal. Aprilis A. 1372. in Abbatia Lucidæ Vallis & quidem in Capella, Marchionum Badenſium ſepulturæ deſtinata, ſepultus. (g)

Ad latus Eccleſiæ Monaſterii Lucidæ Vallis Capella eſt, quæ Principum mortuorum vocatur Capella, Sanctæ Annæ dedicata. In ea ſepulti ſunt plerique Badenſes, Periodi Rudolphinæ Marchiones. In medio Capellæ viſitur ſepulcrale monumentum Rudolphi Longi, cum imagine ejus jacente, quam circumdat In-

(g) Necrolog. Lucidæ Vallis apud SCHANNAT. Vindem. Liter. Collect. I. pag. 166.

ſcriptio. Monumentum hoc æri inciſum inter ſepulcralia repræſentamus Lectori. Rudolphus Marchionum Badenſium in Lichtenthal ſepultorum poſtremus.

§. X.

Uxor Rudolphi Longi fuit Mechtildis, Johannis Comitis Spanheimenſis filia, (*h*) quam vivo patre Friderico ſibi deſpondit A. 1346. quinque millia librarum Hallenſium cum ea accepturus pro dote. Ex ſumma hac duo millia Rupertus Palatinus, reliqua Johannes perſolvit. Conjux.

Rudolpho dati ſunt hujus pacti ſponſores, Rudolphus & Rupertus Comites Palatini, fratres, Gerlacus Naſſovius, Simon Salmenſis, Walramus Spanheimenſis, Adolphus & Johannes fratres Naſſovii, Wilhelmus & Johannes Cattimelibocenſes, Fridericus & Emico fratres Leiningenſes Comites, præter alios inferioris Ordinis Nobiles.

Mechtildi, præter hanc dotem, ex hereditate paterna nihil debebatur, niſi patre decedente ſine maſcula prole. (*i*)

Mechtildis marito ſuo diu ſuperſtes, A. 1378. a Gerhardo de Staffort, milite, homines proprios ſuperioris & inferioris Hardæ ſibi comparavit.

(*h*) Errant Genealogi, inter quos Imhofius in *Notitia procer. Germaniæ* Lib. IV. Cap. VIII. §. 6. quod Mechtildem hanc Johannis Comitis Spanh. ſororem, Heinrici filiam conſtituunt. Emendatio noſtra ex ipſis tabulis ſponſalibus deſumpta.

(*i*) *Ane Leibs-Erben.*

At alienavit eadem hæc Mechtildis plura. A. 1390. Ruperto II. Palatino Electori ceſſit bonis ſuis in Heidelsheim, Wildsberg (*k*) & Eppingen. (*l*)

A. 1391. eidem Electori tradidiſſe arcem Beſisheim ſcribit TOLNERUS. (*m*)

A. 1406. Ruperto Cæſari, conceſſit caſtra ſua Mosbach & Obernheim. (*n*)

§. XI.

Liberi.

Mechtildis mater fuit trium liberorum; Bernhardi, novam Familiæ Badenſis qui periodum condidit, Rudolphi VII. & Mechtildis, quæ Henrico XIII. Comiti Hennebergenſi nupta, A. 1421. deceſſit. (*o*)

(*k*) Alias Wiberg, hodie Wildberg.

(*l*) TOLNER in *addit. ad Hiſtor. Palat.* ex Actis Comprom. Aurel. pag. 74.

(*m*) Idem l. c.

(*n*) Idem l. c.

(*o*) SPANGENBERG *Chron. Henneberg.* Lib. V. Cap. XVII. pag. 206. ſq. ubi Mechtildis hujus matrem, quæ Spanheimenſis genere fuit, Eberſteinenſem male nominat.

PRO ANA.

ANNA.	BEATRIX.	MECI	RNHARD.	BRIGITA.	RUDOLPHUS.
A. 1398.	A. 1400. nu-	na	natus	nata	natus
nupta Lud.	pta A. 1415.	A. 1	A. 1412.	A. 1416.	A. 1417.
Lichtenberg.	Emiconi Lei-		†		†
A. 1409.	ning. Com.	A. 1	A. 1424.		A. 1424.

CAROL	URCUS.	MARGARETHA.
Seckenhemiana pugna infelix A. 1	. Argentinenſ.	nupta Alberto Bran-
Uxor: Catharina Auſtriaca A. 14	n. dein Epiſc.	denburg. A. 1445.
villæ ſepult	ſtul. † A. 1478.	† A. 1457.

CHRISTOPH	URGA.	MARGARETHA.
vid. Tab. III.	1450.	nata
	ngelberto	A. 1452.
	A. 1468.	Abbatiſſa in Lichtenthal.

Digitized by Google

Google

PERIODUS IV.

SIVE

BERNHARDIANA.

CAPUT I.

BERNHARDUS I.

Ab A. 1372 — 1431.

§. I.

Periodum Badenſis Hiſtoriæ aggredior, multitudine & gloria rerum geſtarum præ ceteris claram. Tribus ea ſuperbit Marchionibus, patre, filio, nepote, qui ſinguli Marchiam omnem ſoli rexerunt potenter; nominis ſui fama per orbem illuſtres, magnitudine mentis in Annalibus noti. Bernhardum, Jacobum, Carolum intelligo, qui 103. annorum epocham complent. Introitus.

Hos inter omnium judicio primatum tenet Bernhardus, princeps ad ardua natus; regiminis diuturnitate & gloria avis ſuis Bernhardus I.

& omnibus ſeculi ſui Marchionibus major; dignus, qui non Marchionatum modo, ſed Imperium regeret.

Regimen ejus in turbida illa tempora incidit, quibus Wenceslaus Cæſar Imperiales Civitates in Principum ordinem, Principes viciſſim in Civitates commoverat. Bernhardi pater diſtracta quædam Marchionatus Badenſis membra revocavit ad corpus. Bernhardus Hachbergenſem Marchiam eidem conjunxit; quin & terras novas adjecit. His nervis inſtructus prudens & bellicæ indolis princeps, fratre quoque ſine prole defuncto, ſolus Marchiam regens, in Martis theatro comparere cœpit, ut contra multiplices hoſtes jura ſua ſociosque defenderet, bellaque undiquaque illata repelleret.

§. II.

Tutela ejus.

Bernhardi & Rudolphi fratris ejus tutelam geſſit Rupertus I. Palatinus Elector, qui jus torcularis Monaſterio Albæ Dominorum A. 1377. tutor confirmavit. Bernhardus regimen adiens, Rudolphi fratris tutelam ad annum uſque 1380. geſſit, quo diviſionis pactum inivit cum fratre, ſibique Pforzhemium atque Durlacum cum inferioribus terris retinuit; Badam cum ſuperiori Marchia fratri relinquens; (a) qui A. 1391. extinctus, Bernhardo ſoli Marchiam omnem reliquit.

(a) Inſtrumentum diviſionis non reperi. Veriſimile eſt, diviſionem eodem anno 1380. factam, quo pacta familiæ inter ſe fratres inierunt. Legitimam ætatem attigiſſe tum videtur Rodolphus, cujus tutelam adhuc geſſerat frater A. 1379.

Digitized by Google

§. III.

Initia Bernhardi.

Bernhardus Equeſtribus ludis A. 1374. Eslingæ adoleſcens interfuit. (*b*)

Quadriennio poſt ei & Electori Palatino Spirenſis Epiſcopatus defenſio, a Carolo IV. Imperatore, commiſſa eſt. (*c*)

Pactum familiæ cum fratre.

A. 1379. Rupertus ſenior & junior, Otto, Stephanus, Fridericus, Johannes & Rupertus, Palatini Duceſque Bavariæ & Bernhardus Marchio noſter, ſuo & tutorio Rudolphi fratris nomine, fœdus mutui auxilii cum Civitatibus Sueviæ Imperialibus, in quinque annos Badæ, die Sancti Ulrici iniverunt. (*d*)

Unde factum, ut in magno illo VII. Rhenenſium & XXXIII. Suevicarum Civitatum fœdere A. 1381. Spiræ contracto, & accedente paulo poſt Ratisbona, in decennium renovato, Bernhardus & Rudolphus, Marchiones Badenſes, nominatim exciperentur; (*e*) niſi alteruter unam ex fœderatis Civitatibus injuſte petierit bello. (*f*)

(*b*) CRUSIUS *Suevicor. Annal.* Part. III. Lib. V. pag. 285.

(*c*) SIMONIS *hiſtoriſche Beſchreibung aller Biſchöffe von Speyer*, in Adolpho Epiſcopo pag. 138.

(*d*) DATT. *de pace publica* Lib. I. Cap. 6. pag. 39.

(*e*) LEHMANN. *in Chronico Spirenſi* Lib. VII. Cap. 66. pag. 747. & 748.

(*f*) DATT. l. c. Cap. 8. n. 12.

§. IV.

A. 1380. die Sancti Galli Heidelbergæ, inter Bernhardum & Rudolphum Marchiones, fratres, conditum eſt Familiæ Pactum in has leges:

1. Marchionatus Badenſis nunquam plures, quam duo, habeat Regentes, ſive maneat in ſtatu præſenti, ſive ditionibus augeatur.

2. Marchiones Regentes ſint compotes mentis, animo & corpore ſani.

3. Jus primogenituræ in utraque linea obſervetur.

4. Appanagiati ſinguli annuos 500. florenos accipiant.

5. Dos filiæ principis ſit 6000. florenorum.

6. Alienatio terrarum prohibetur.

7. Oppigneratio earum limitatur.

8. Prohibetur, ne quid ex Marchicis terris Argentinenſi aut Spirenſi Epiſcopis, nec Comiti Wirtenbergiæ vendatur; vicinorum Magnatum ne augeatur potentia.

§. V.

Acta A. 1381. & ſq.

A. 1381. Bernhardus, cum Rudolpho fratre, Albertum de Enzberg, dictum Schuhelin, de parte ſua munimenti Enzberg, reſervato ſibi jure aperturæ, inveſtivit. Eodem anno Eberhardus & Ulricus filius ejus, Wirtenbergæ Comites, Bernhardo & Ru-

Google

dolpho fratribus omnem ſe daturos operam promiſerunt, ne munimentum Straubenhart, communi ipſorum conſilio deſtructum, reſtauraretur.

A. 1 3 8 2. Argentinenſes una cum Lützelſteinenſibus, caſtrum *Chatelot* in Montisbeliardenſi Comitatu, ob frequentes rapinas, ex eo in finitimos exercitas, funditus deſtruxerant. Vergius, Burgundiæ Comes, ad quem Caſtrum pertinuerat, vindictam ſumturus, collecta magna militum manu, Dominorum de Lützelſtein & de Vinſtingen terras ferro & igne delevit. Argentinenſes eorumque Epiſcopus, Marchiones Badenſes, aliique Barones, Civitates & Nobiles, junctis inter ſe armis, in bellum adverſus Comitem profecti ſunt, qui, cum viribus ſuis diffideret, celeri fuga ſibi conſulere, quam dubio Marti ſe ſuorumque fortunas committere maluit. (*g*)

§. VI.

Eodem anno Wenceslaus Cæſar Bernhardum de Marchionatu & terris, a Graba usque ad flumen Schwarzach, inveſtivit Francofurti. Feudalibus literis Caſtrum *Iberg* quoque inſertum. (*h*) Quin & mentio ſit Provincialis Judicii, vectigalium in

Inveſtitura Wenceslai Imp.

I 3

(*g*) KOENIGSHOV. *Chron.* Cap. 5. §. 160. *aliaque Chronica Mſcpta Argent.*

(*h*) *Iberg* caſtrum hodie dirutum eſt in Marchionatu Badenſi, ſupra Steinbacum.

BERNH. I.

Sellingen ad Rhenum, in vico Raſtatt, in oppido Ettlingen, in Schreck ad Rhenum, ut & aliorum jurium, quæ in terris ejus ipſi competebant. Nec omiſſi Judæi. (*i*) Poſteriores hæ partes in literis feudalibus Caroli IV. omiſſæ fuerunt.

Biennio poſt Leopoldus, Auſtriæ Dux, Auſtriacarum in Brisgovia terrarum advocatum conſtituit Bernhardum. (*k*)

A. 1383. Bernhardus oppida Bellichheim & Bellheim, Imperii pignora, quæ jam a Rudolpho, Bernhardi patre, Elector Palatinus ante vicennium redemerat, eidem redimenda conceſſit, addita quoque facultate Civitatem Elpingenſem (Eppingen) reluendi; (°) quam tamen A. 1424. demum Electori dimiſit.

A. 1387. Wenceslaus Imperator Marchioni privilegium de non evocando indulſit; ne miniſteriales ejus vel ſubditi in aliis, quam Marchicis Judiciis convenirentur.

§. VII.

Bellum cum Sueviæ Civitatibus.

A. 1388. diuturnæ Principes inter & Suevici Fœderis Civitates diſcordiæ eruperunt in bellum; quo durante Badenſes quoque ditiones vaſtatæ ſunt. Stephanus & Fridericus, Bavariæ

(*i*) Literæ hæ inveſtituræ extant in Cod. Diplom.

(*k*) Tabularium Bada-Badenſe.

(°) Electa juris publici Hiſtor. Palat. illuſtrantia pag. 160. 162.

Duces, A. 1387. Salisburgenſem Archi-Præſulem Pilegrinum, memoratas ob Civitatum cum Principibus lites, captivum tenuerunt. (*l*) Civitatibus autem, Pilegrini ſociis, cum quoque damna inferrent, fœderatæ per Sueviam, Bavariam & Franconiam Civitates, communicato cum Rhenenſibus conſilio, Bavariæ Ducibus eorumque ſociis bellum denuntiarunt. (*m*). Præcipuus turbarum auctor fuit Wenceslaus Cæſar, Principibus infenſus, quod de eo deponendo conſilia nuper agitaſſent. (*n*) Unde non ſolum de patrocinio ſuo certas juſſit eſſe Civitates, ſed & ipſe indicto Bavariæ Ducibus bello, publice Civitatum partes amplexus eſt. (*o*) Bellum hoc in Bavaria initium ceperat, inde per Franconiam Sueviamque ſe extendit ad Rhenum. Rhenenſes, Alſaticæ & Wetteravicæ Civitates, a Wenceslao excitatæ, Ruperti Electoris Palatini terras invaſerunt, ut ab auxilio Bavariæ Ducibus ferendo eum arcerent, ſed victæ ſunt à Ruperto Civi-

(*l*) AVENTIN. *Hiſt. Bojor.* Lib. VII. Cap. 22. §. 8. HUNDII *Metrop. Saliſburg.* Tom. I. pag. 17. ADLZREITTER *Annal.* Part. II. Lib. VI. §. 17.

(*m*) De bello hoc ſcripſit TRITHEMIUS *in Chron. Hirſaug.* ad A. 1388. KOENIGSHOV. *in Chron.* Cap. 5. §. 178. ſqq. AVENTINUS Lib. VIII. Chron. Mſcpta Muegii aliorumque.

(*n*) LEHMANN. Lib. VII. Caq. 69. pag. 766. ubi literas Wenceslai exhibet, quæ id manifeſte docent.

(*o*) Idem l. c. pag. 756.

BERNH. I.

tatum copiæ, duobus prœliis; altero ad Spiram, altero ad Francofurtum commiſſo. In Suevia præſertim atque Bavaria, magno animorum ardore res geſta. Vici utrimque magno numero exuſti.

§. VIII.

Pax Egrana.

At Wenceslaus, ſemper animo hærens, prodita denique Civitatum cauſa, tranſivit ad Principes. Literas dehortatorias ad Salisburgenſem Archiepiſcopum dedit, (*p*) quem paulo ante adverſus Principes in bellum ſtimulaverat. Unde, confluentibus ad Wenceslaum Principibus Civitatumque legatis, A. 1389. menſe Majo funeſta Civitatibus illa Pax Egræ compoſita, qua reſciſſo Civitatum & Principum fœdere, pax publica ad Rhenum, in Suevia, Bavaria, Franconia, Thuringia, Miſnia, in ſexennium ordinata, atque ſtatutum, ut Civitates tum demum pacis hujus eſſent participes, ſi vel amice, vel coram arbitris, ad id electis, de bello cum Principibus tranſegerint. Civitates, magno ære Principibus ſoluto, Egranæ Paci acceſſerunt paulatim. (*q*) Bernhardus Marchio, ipſe licet non implicitus bello, damni tamen nomine

(*p*) Exhibet illas LEHMANNUS l. c. pag. 765.

(*q*) Vid. KOENIGSHOV. Cap. 5. §. 196. & LEHMANNUS *in Chron. Spir.* Lib. VII. Cap. 69. pag. 767.

ne XV. mille florenos a Spirenſibus poſtulavit. (r) Argentinenſes paulo poſt ſuam quoque partem ſolverunt. (s)

§. IX.

Principes & Civitates, in varios diſtrictus diviſi, totidem paces particulares condiderunt. Ad Rhenum Moguntinus Antiſtes, Ruperti, Comites Palatini, Fridericus Argentinenſis Epiſcopus, Bernhardus & Rudolphus Marchiones Badenſes, cum Civitatibus Moguntia, Argentorato, Wormatia, Spira, Francofurto, Fridberga, Gelnhuſa, Hagenoa, Selſa, Wiſenburgo, Seleſtadio & Ehenhemio, peculiari formula, jurejurando firmata, menſe Junio A. 1389. pacem fecerunt. Conventum quoque de numero haſtiferorum, (*Gleven*) quos ſinguli, redigendis in ordinem turbatoribus pacis, contribuerent. Bernhardus & Rudolphus Marchiones quisque duodecim milites darent. (t) Rhenenſis.

A. 1391. Fleckenſteinenſibus Dynaſtis auxilio fuit Bernhardus contra Advocatum provincialem & civitatem Hagenoenſem, qui de vicis quibusdam cum Fleckenſteinenſibus lites alebant. (u)

(r) Lehmannus l. cit.

(s) Vid. infra ad A. 1393.

(t) Inſtrument. exhibet Wencker *de Uſsburgeris* pag. 150.

(u) Herzog *Chron. Alſat.* Lib. IV. Cap. 7. pag. 159.

Digitized by Google

Eodem anno Marchio noſter Ruperto II. Electori Palatino conceſſit, ut novo Rheni alveo ad Lidolshemium ducto, Germersheimenſis oppidi ruinam præverteret. (x)

§. X.

Bellum Argentinenſe.

A. 1392. (y) Bernhardus novo cum Argentinenſibus bello implicitus eſt; cujus originem & fata paucis exponam. Bruno, Rapoltſteinenſis Dynaſta, cui civitatis jus conceſſerant Argentinenſes, A. 1388. militem Anglum Johannem de Harleſton, cuſtodiæ mandaverat in Gemariæ Caſtro. (z) Rex Angliæ de liberando hoc milite literis aliquoties cum Argentinenſibus egit. Bruno jure ſuo ſe uſum cum pertinaciter contenderet, vimque ei inferre noluiſſent Argentinenſes, res a Rege Angliæ ad Wenceslaum Imperatorem delata, qui civitatem indicta cauſa proſcripſit, ſententia Burglitzii data A. 1390. Dimiſſus e captivitate Harleſtonius. Argentinenſes de abolenda proſcriptione Pragam miſerant legatos, qui ne in conſpectum quidem Regis ad-

(x) Agri tum Lidolsheimenſis pars, quam WILDICH appellant, trans Rhenum rejecta.

(y) Errant Auctor Anonym. Paraleipom. *Urſpergenſi Chronico* additorum pag. 282. CASPAR HEDION *Chron.* pag. 598. aliique plures, qui bellum hoc ad A. 1388. referunt.

(z) Cauſas hujus detentionis ex Archivo Rapoltſteinenſi narrat WENCKERUS *de Usburgeris* pag. 179. qui & alia huc ſpectantia documenta ex Archivo Argent. producit.

miſſi, re infecta domum redierunt. Sed intercedentibus Argentinenſium amicis, Lambertus Bambergenſis Epiſcopus & Worzibojus de Swimar, Advocatus provincialis Alſatiæ, a Rege nominati, A. 1391. Moguntiæ cum Argentinenſibus tranſegerunt, ut ſolutis 4500. florenis, a proſcriptione liberarentur. Verum enimvero Bernhardus Marchio Badenſis, ut & Hachbergæ ac Sauſenbergæ Marchiones, Fridericus Argentinenſis Antiſtes, (*a*) Eberhardus Wirtembergæ Comes, Dux Geldriæ, Dux Juliaci, Comites Kiburgi, Leiningæ, Lützelſteinii, Fürſtenbergæ, Naſſoviæ, Salmæ, Blanckenbergæ, Sarwerdæ, Dynaſtæ Thierſteinii, Bitenſes, Lichtenbergenſes, Geroldseckii, & offenſarum primus auctor Bruno Rapoltſteinenſis, aliique longo numero ſocii, (*b*) pacem impediverunt.

§. XI.

Ejus cauſæ.

Argentinenſium dominatus in Rheno, quem firmo ponte flumini impoſito, (*c*) præſidiisque firmato, haud ita pridem

(*a*) Continuator Koenigshovii apud Schilterum pag. 757. auctor nobis eſt Epiſcopum Argent. ad centum membranas blancas (*Cartes blanches*) a Wenceslao impetraſſe, ſigillo Imperiali munitas, quibus ille principes multos ad bellum excitavit.

(*b*) Continuator Koenigshovii l. c. pag. 756. & 758. Crusius *Annal. Suevicor.* Part. III. Lib. VI. p. 314. & Chronica Mſpta Argent. Muegii & aliorum.

(*c*) Vid. infra in Rudolpho ad A. 1388.

ſtabiliverant, odia vicinorum adauxit; quibus periculoſum videbatur, quod liberum Argentinatibus eſſet, finitimos trans Rhenum agros, quoties libuiſſet, aggredi & infeſtare impune. De vectigali non loquor; nec de veteri querela, quod exteros ſubditos in cives, quos Usburgeros & Pfalburgeros vocant, aliarum quoque Civitatum receperint more. Quin & ex Magnatibus plures oppignerationibus, ære alieno cenſibusque Civitati pridem fuerant obſtricti; quæ debita bello ſe extincturos ſperaverant. Bernhardum ſpeciatim ſtimulabat Selſa, majoribus ejus ab Argentinenſibus ademta atque everſa; Marchionatus Badenſis, in nupero inter Civitates & Principes bello per Argentinenſes eorumque ſocios vaſtatus. (*d*)

§. XII.

Fata. Principes ergo, junctis cum Advocato provinciali Alſatiæ copiis, A. 1392. menſe Septembri inopinato Argentoratum aggreſſi ſunt bello; poſitisque cis & trans Rhenum caſtris omnem ejus agrum ferro & igne vaſtarunt; velitationibus multis ad ipſa civitatis mœnia commiſſis. Pontem novum Rheni ab utraque fluminis parte oppugnarunt fœderati. Dimiſſæ verſus eum naves ſulphure & pice ardenti refertæ, ſed Argentinenſium induſtria depulſæ. Aliæ prægrandes adverſus pontem actæ, pilas everſuræ, caruerunt quoque ſucceſſu.

(*d*) Literæ Bernhardi de A. 1393. infra pag. 77. not. h.

Digitized by Google

Inter hæc Argentinenſes frequentes ex urbe irruptiones fecerunt,. multis hoſtium occiſis, vel in captivitatem abductis. Quin & ipſi in Epiſcopi terras & Marchionatum Badenſem, bis facta incurſione, magna cum præda redierunt in urbem.

Eodem tempore Spanheimenſis Comes & Scultetus Oppenheimenſis cum Wormatienſium, Moguntinenſium & Spirenſium legatis Argentinam venerunt, de bello componendo tractaturi. Centum millia florenorum, inter Principes dividenda, ab Argentinenſibus petebantur. Judicem litium ſeſe obtulit Provincialis Advocatus Alſatiæ: ſed conditiones ab Argentinenſibus rejectæ. Advocatus cum parte copiarum in Bohemiam mox abiit. Marchio Badenſis cum Wirtenbergico Comite aliisque fœderatis, reverſi ſunt domum. Argentinenſes, miſſis Pragam legatis, pacem a Wenceslao tandem obtinuerunt.

§. XIII.

A. 1393. Pax Betteleriæ concluſa. Argentinenſes, ſolutis 32000. florenis, in gratiam reducti. (*e*) Compenſata ſunt damna durante bello illata; reſtituti captivi. Confirmatus Argentinenſibus Rheni pons & jura ponti annexa. (*f*) Exitus.

(*e*) Inſtrumentum extat apud WENCKERUM *de Uſiburgeris* pag. 191.

(*f*) Peculiare Diploma Wenceslai pro ponte Rhenenſi A. 1393. datum, exhibet. IDEM l. c. pag. 197.

Digitized by Google

Dies brevi poſt Hagenoam indictus eſt, quo reliqua componerentur gravamina. (*g*) Comparuit inter Principes Bernhardus, & bis mille florenis ab urbe acceptis, omni, quam ante bellum intenderat, liti renunciavit. (*h*)

(*g*) DANIEL SPECKLIN *Chron. Mſpt.* & HERZOG. *Chron. Alſat.* Lib. IV. p. 104. Conventum hunc Hagenenſem locum habuiſſe tradunt. HERZOGIUS loc. alleg. exhibet literas reverſales Principum & Civitatis, quibus ſub pœna amittendæ actionis Hagenoæ ſe comparituros promittunt.

(*h*) Inſtrumentum ea ſuper re confectum die Lunæ poſt S. Crucem repertam in Archivo Argent. extat. In eo hæc leguntur: „ Wir Bernhart von
„ Gots Gnaden Marggraſe zu Baden bekennen uns offenbar und tun
„ kunt menglich mit dieſem Briefe, um ſoliche Vorderung und An-
„ ſprache, ſo Wir lange Zit an die Erbern Wiſco den Meyſter, den
„ Rate, und an die Burgere gemeiniglich der Stat zu Straſburg ge-
„ habt hant, von ſoliche Schaden und Ubergriſs wegen, ſo uns und
„ den unſern u. auch unſern Dienern von In, Irn Burgern, helffern
„ und dienern mit Dotſchlegen, Brande, Nome und ander Verluſt
„ und Schaden geſchach und geſchehen iſt, in Unſrer Marggrafeſchaft,
„ in unſrer Pfantſchaft zu Herrenberg und zu Hochberg zu den Ziten,
„ da fürſten und herrn mit In und andern Steten Krieg hatten, der
„ uns doch nit angieng, - - - - - und iſt darum ein ſolich ke-
„ runge mit einer Summe gelts, mit Namen zweytuſend Güldin
„ von In, als verre ſie das eintrift, dafür worden u. bezahlt, damit
„ uns geo In begnüget &c.

§. XIV.

A. 1394. Ordinis S. Wilhelmi Monachi in Valle S. Mariæ prope Hagenoviam a Bernhardo Marchione in tutelam recepti, perpetuam miſſam pro eo ſe dicturos promiſerunt. Acta A. 1394. & ſeq.

Eodem anno Johannes Conzmannus, Nicolaus Conzmannus & Conzmannus de Staſſurt fratres, ſcripto promiſerunt, ſe majorum ſuorum exemplo, in perpetuo Marchionis ejusque poſterorum perſtituros ſervitio, nec corpora ſua, nec bona, ab ipſis unquam alienaturos. In omnibus quoque munimentis & caſtris ſuis, quæ jam poſſideant & quæ acquiſituri ſint, jus aperturæ ſpoponderunt Marchionibus. Ex caſtris his nominantur Meyenfels & Staſſurt.

A. 1395. (*i*) Bernhardus cum Conrado Moguntino Electore, Ruperto ſeniore Comite Palatino & Nicolao Spirenſi Epiſcopo, mutui auxilii fœdus adverſus ſocietatem Nobilium, quam vocabant *der Schlegel*, (*k*) publicæ paci exitioſam, Heidelbergæ inivit. (*l*). Fœderi huic eodem anno (*m*) Leopoldus Auſtriæ

(*i*) Die Dominica ante Feſtum Pentecoſtes.

(*k*) De ſocietate hac vid. WENCKER *de Uſsburg.* pag. 98. ſqq. & *in Apparatu Archiv.* pag. 249. ſqq.

(*l*) GUDENUS Cod. Diplom. Mog. Tom. III. pag. 6. unde Ruperti Comites Palatini in fœdere, eodem anno cum Civitate Spirenſi in triennium inito, Marchionem Badenſem nominatim exceperunt. LEHMANN Lib. VII. Cap. 69. pag. 768.

(*m*) Die Saturni ante Feſtum S. Thomæ.

Dux, Eberhardus Wirtenbergæ Comes, pluresque Sueviæ Civitates, Pforzhemii (*n*) acceſſerunt. Anno ſequenti nova illa Nobilium Societas periit. (*o*)

§. XV.

Ordinatio monaſterii Albæ feminarum.

A. 1396. 15. Jul. Bernhardus cum Marquardo Albæ Dominorum & Alberto Gotſavienſi Abbatibus, in monaſterium Albæ feminarum ſe contulit ibique compoſitis, quæ dudum inter Abbatiſſam & Conventum agitabantur, controverſiis, novas monaſterio leges præſcripſit, quas mutandi, minuendi, augendive poteſtatem ſibi diſerte ſervavit. (*p*)

Pacta Moguntina.

Eodem anno feria ſexta poſt Martini Bernhardus noſter Moguntiæ Godefrido Liningenſi Comiti, quem Capitulum Moguntinum in Conradi, Archiepiſcopi defuncti, locum elegerat, decem millia florenorum intra proximum quadrimeſtre ſpatium mutuo ſe daturum promiſit. Summa hæc, tuendæ in Romana Curia electioni deſtinata, ex Gernsheimenſi telonio reſtituenda Bern-

(*n*) WENCKER *de Uſsburgeris* pag. 103.

(*o*) LEHMANN *in Chron. Spir.* l. c.

(*p*) Ordinationem hanc vide in ſcripto: Supplication pro mandato pœnali &c. *in Sachen Frauen Marggräfin zu Baden Baden, als Vormünderin,* contra *Frauen* Mariam Gertrudem *von* Ichtersheim *Abtiſſin, ſo dann Priorin und Convent des Jungfrauen Cloſters Frauenalb* pag. 97.

Bernhardo. (*q*) At Bonifacius Pontifex Johannem Naſſoviæ Comitem Archiepiſcopum nominavit (*r*) reprobato Godefrido: unde pacta caruerunt effectu.

§. XVI.

Lites cum Leopoldo Auſtriæ Duce

A. 1397. feria 3. ante Dominicam Palmarum, Bernhardus ob damnum, ex Hohenbergenſi Comitatu, ab officialibus Auſtriacis illatum, cum Leopoldo Auſtriæ Duce, Enſishemii convenit, ut rei amice componendæ duo ab utraque parte nominarentur conſiliarii, quibus inter ſe diſſidentibus, vel Hugo Montfortii Comes, vel Johannes Lupfenſis, vel Fridericus de Fledenitz, ſuperarbiter adderetur. (*s*)

cum Spirenſibus.

Iisdem temporibus Bernhardus graves cum Spirenſibus diſſenſiones alebat, quod plures ejus homines proprios, Pforzhemii atque Etlingæ habitantes, A. 1394. cives recepiſſent, damnaque in bello inter Principes atque Civitates Marchioni illata, reſarcire noluiſſent. Res multis utrimque turbis præbuit occaſionem, donec A. 1397. Rupertus ſenior, Elector Palatinus, ſuam auctoritatem interponeret.

Hic inſpectis Bernhardi & Spirenſium privilegiis ab Imperatore & Imperio acceptis, cum ea ſibi invicem viderentur contra-

(*q*) GUDENI *Cod. Dipl. Mog.* Tom. III. pag. 634. SERARII *res Mogunt.*

(*r*) GUDENUS pag. 623.

(*s*) HERRGOTT *Genealog. Diplom. Gentis Auſtr.* Tom. III. pag. 776.

riari, Cæſaris cognitioni litem reſervavit. Idem quoque egit Rupertus junior Elector, ſenioris filius, qui ſententia A. 1398. Bruchſaliæ data, declaravit, Bernhardum coram nullo alio, quam Cæſaris, Francofurtum, Heidelbergam vel alio ad Rhenum venientis, tribunali, a Spirenſibus conveniri debere. His autem Wenceslaus Francofurti privilegium, de hominibus quibuscunque in gremium civitatis ſuæ recipiendis, eodem anno confirmavit, ita tamen, ut intra annale tempus homines proprios vindicandi Dominis ſalva eſſet poteſtas. (*t*)

§. XVII.

Pacta cum Eberſteinenſibus.

A. 1399. die Lunæ poſt Dominicam Lætare, Bernhardus cum Comitibus Eberſteinenſibus, Bernhardo & Wilhelmo fratribus, conventionem de dividendis, quæ in monaſteria Reichenbach & Albam Dominorum utrisque competebant juribus, inivit. (*u*)

Die inſequenti de modo adminiſtrandæ Advocatiæ monaſterii Albæ Feminarum cum iisdem Comitibus tranſegit. (*x*) Margaretha Abbatiſſa, Eberſteinenſium amita, cum monialium conventu, Marchionem & Comites eorumque ſucceſſores, acceptis

(*t*) Lehmann. *in Chron. Spirenſi* Lib. VII. Cap. 71. pag. 769. & Wencker *de Pfalburgeris* pag. 42.

(*u*) Conventio hæc indicatur in ſcripto Bada-Badenſium contra Abbatiſſam & Conventum Albæ fœminarum, ſupra ad A. 1396. allegato, pag. 138.

(*x*) Tranſactio hæc legitur ibidem pag. 102.

nonnullis privilegiis, perpetuos Advocatos agnovit; publice profeſſa, ſine eorum conſenſu, neque præbendas augere, neque res & jura monaſterii oppignerare aut vendere, neque ære alieno illud onerare ſe poſſe. Ad rationes etiam Marchioni & Comitibus quotannis reddendas, prioribus Advocatiæ literis abolitis, ſeſe obſtrinxit. (y)

Eodem anno die Jacobi Bernhardus cum Comitibus Eberſteinii, de litibus ratione banni ferini per Comitatum, amice convenit. (z)

§. XVIII.

A. 1401. Bernhardus ad Rupertum Palatinum, Wenceslai Regis nuper depoſiti, ſucceſſorem Moguntiæ hærentem, miſit legatos, qui de inveſtitura cum eo agerent. Rupertus diem Marchioni conſtituit; quo Heidelbergæ eum ſe inveſtiturum promiſit. Ceremonia die Martis poſt D. Jacobi ſolenni more peracta eſt. (a) At literarum, a Wenceslao datarum, confirmationem conſtanter denegavit Rupertus; easque peculiari diplomate, eodem Inveſtitura Ruperti I. Imper.

(y) Literæ hæ reverſales Abbatiſſæ & Conventus Albæ Feminarum extant in citato ſcripto pag. 104.

(z) Vid. Script. allegat. pag. 330.

(a) Literas inveſtituræ, ex Tabulario Palatino depromtas, Codici Diplomatico inſeruimus.

anno & die dato, irritas declaravit. (*b*) Perpetuarum cum Ruperto Imperatore litium Marchionis origo.

§. XIX.

Fœdus cum Aurelianenſium Duce.

Eodem certe anno Italicam expeditionem quo ſuſceperat Rupertus, Galeacium Mediolanenſi ut ejiceret Ducatu; Bernhardus non modo non abrogavit vectigalia, quæ Wenceslai liberalitate ad Rhenum acceperat, ſed & cum Ludovico Aurelianenſium Duce, Caroli VI. Galliæ Regis fratre, qui A. 1389. Valentinam, Johannis Galeacii filiam, in matrimonium duxerat, contra Rupertum inivit conſilia.

Ludovicus Wenceslao, depoſito Cæſari, at hereditario Bohemiæ Regi, amicitia junctus, (*c*) Germanico ſolio eum reſtituere voluiſſet, ſi fuiſſet potentior. Jodocus, Moraviæ Marchio, cum indigeret pecunia, Luxemburgicum Ducatum, conſentiente Wenceslao, iisdem conditionibus, quibus a Wenceslao fratre eum acceperat, Ludovico Duci conceſſit. (*d*) Ludovicus menſe Septembri ejusdem anni Luxemburgum contendens, obvium habuit Bernhardum Marchionem, qui eum una cum Lo-

(*b*) Chartam hanc ex Tabulario Palatino exhibemus. Add. Diarium Mſcpt. ad vitam Ruperti Regis Rom.

(*c*) WINDECK *Hiſtor. Sigismundi Imp.* Cap. 13. apud MENCKEN Tomo I. ſcriptor.

(*d*) BERTHOLET *Hiſtoire du Duché de Luxembourg* Tom. VII. pag. 160. &

Digitized by Google

tharingiæ Duce, aliisque principibus Luxemburgum comitatus eſt. (*e*)

Ludovicus cum Bernhardo fœdus contra Rupertum inivit; Bernhardo privilegia, a Wenceſlao collata, retinere, Ludovico, Mediolanenſem Ducatum Johanni Galeacio, ſocero ſuo, conſervare cupientibus. Conventum, ut Ludovicus copias adduceret Marchioni, quibus Rupertum Palatinum, tum Imperatorem, aggrederentur. (*f*) Ludovicus annuam bis mille aureorum (*g*) penſionem Marchioni ad dies vitæ promiſit. (*h*) Errant, qui Marchionem Ludovici vaſallum fuiſſe ſcribunt. (*i*) Prodigus Princeps, Carolo VI. Galliæ Rege mente capto, perpetuis cum Burgundiæ Duce turbis ob regimen implicitus, Germanicis rebus ſe haud diu immiſcuit.

190. SAN MARTHANI fratres *hiſt. genealog. de la Maiſon de France* Tom. I. pag. 574. & Auctor Anonymus hiſtor. Caroli VI. pag. 452. Ludovicus Gubernatorem Docatus Luxemb. ſe vocat in Chartis apud BERTHOLETUM. Add. BROWERUS *Annal. Trevir.* Tom. II. pag. 251.

(*e*) REMBOLDUS SLECHT, Canonicus Argeot. D. Petri Jun. *in Chron. Mſcpt.* ad A. 1402. Chronicon hoc dabimus inter Scriptores Rerum Alſaticar. Add. Auctor hiſtor. Caroli VI. loc. alleg.

(*f*) REMBOLDUS SLECHT loc. alleg.

(*g*) Piſtolet.

(*h*) Tabular. Bada-Badenſe.

(*i*) WENCKER. *in Apparatu Archiv.* pag. 294. & *in Collectan. Archiv.* pag. 405.

§. XX.

Bellum cum Ruperto Imp.

Cæſar, poſt infelicem Italicam expeditionem in Germaniam redux, repetitis mandatis Marchioni injunxit, ut a ſocietate cum Aurelianenſium Duce diſcederet, atque vectigalia abrogaret ad Rhenum Bernhardus, datis ad Rupertum literis, de ſingulari in eum ſtudio multa præfatus, adverſus Imperatorem vel Imperium ſe nihil machinatum, Aurelianenſium Duci vero fidem, ſalvo ſemper & excepto Germaniæ Rege, ſe obſtrinxiſſe oſtendit, eaque de re ad Electorum Principumque provocavit judicium. De cetero Cæſarem ad amicum Bruchſaliæ Martio menſe invitavit colloquium. Miſſi ab utraque parte conciliatores; qui cum re infecta diſceſſiſſent, Rupertus vicinos Principes adverſus Marchionem concitavit in bellum.

Ipſe irruptione in inferiorem Marchionatum facta, Mühlbergam obſidione cinxit. Advocatus autem Imperii per Alſatiam, adjunctis ſibi Argentinenſi Epiſcopo & Lichtenbergæ Dynaſta, ſuperiorem Marchionatum aggreſſus eſt. Wirtembergæ Comes terras ſibi propiores bello vaſtavit. Baſilienſes cum Civitatibus Imperii Alſaticis (*k*) & Rapoltſteinenſi Dynaſta, Ge-

(*k*) Literas Argentinenſium hac ſuper re ad civitatem Metenſem exhibet WENCKERUS *in Collectaneis Archiv.* pag. 405. add. *Trithem. Chron. Hirſang.* ad A. 1402.

mariam in poteſtatem ſuam redegerunt. Staffordia quoque, Muckenſturm, aliaque caſtra a fœderatis occupata. Monaſterium Albæ Dominorum in bello hoc flammis deletum. Rupertus menſe Majo A. 1403. Abbati & Conventui Albæ Dominorum injunxit, ut muris, turribus & foſſa monaſterium cingerent. (*l*)

§. XXI.

Transactio cum eodem.

Paulo ante Bernhardus, Friderici Colonienſis Archiepiſcopi, Friderici Epiſcopi Ultrajectini & Simonis Spanheimenſis Comitis opera, cum Cæſare redierat in gratiam, resque Wormatiæ (*m*) fuerat transacta: Cæſar omnia Bernhardi jura atque privilegia novo firmaret diplomate, ejusque filiabus jus ſuccedendi defectu filiorum tribueret: (*n*) Staffordiæ caſtrum Cæſar redderet Marchioni, qui damno Cæſari id non futurum ſuis caverat literis: (*o*) dimidia Gemariæ pars ad Marchionem rediret, isque pacem Caſtrenſem cum Maximino, Rapoltſteinenſi Dynaſta, juraret: de vectigalibus ad Rhenum; de Monaſterio Albæ Feminarum, ex ſententia trium Rhenenſium Electorum Cæſar ſtatueret: poſſeſſio vectigalium interea conſervaretur Marchioni.

(*l*) Besoldus *monument. Wirtemb.* pag. 171.

(*m*) Die Saturni poſt Walpurgis. Sententiam hanc arbitralem ex Tabulario Palatino exhibemus.

(*n*) Duo hæc diplomata eodem die Marchioni tradita fuerunt.

(*o*) Literæ hæ, uti & priora diplomata in Electorali Tabulario Palatino ſervantur.

Digitized by Google

Vix tranſactio hæc fuerat inita, quum novæ Cæſarem inter & Marchionem lites orirentur, ſuper quas D. Martini feſto compromiſſum in arbitros, quibus Caſtrenſis quoque Gemariæ Pacis, inter Marchionem & Rapoltſteinenſem Dynaſtam tractandæ, delata eſt cura. Reinhardo Sickingenſi, Advocato provinciali Alſatiæ, commiſſa Gemariæ diviſio; at reluendi jus Dynaſtæ Rapoltſteinenſi ſervatum. (*p*) Ita inter Cæſarem & Marchionem reſtituta concordia, brevi duratura.

Privilegium fori.

Cæſar A. 1404. privilegium fori vaſallis & ſubditis Bernhardi Marchionis conceſſit, ne ad alia, quam ejus judicia, excepto denegatæ juſtitiæ caſu, traherentur. (*q*)

Eodem anno Bernhardum inter & Goldelinum quendam exortæ ſunt lites, quibus componendis Imperator Fridericum Schenckium, Limburgenſem Dynaſtam, arbitrum nominavit. Bernhardus literas, a Goldelino productas, falſitatis arguit. Limburgenſis, rei difficultatem ſentiens, eam ad Imperatoris cognitionem remiſit; qui ſententia hoc anno die Martis poſt feſtum Pentecoſtes data, literas illas ſuſpectas, adverſus Marchionem nunquam allegandas, rejecit. (*r*)

§. XXII.

(*p*) Tranſactio in Electorali Tabulario Palatino extat.

(*q*) Charta hæc in eodem Tabulario ſervatur.

(*r*) WENCKER. *Collect. Archivi* pag. 157.

Digitized by Google

§. XXII.

Inſequenti tempore Bernhardus in novas cum Ruperto Imperatore incidit lites, concitante Moguntino Electore, multis ex cauſis Imperatori inſenſo. Occaſio hinc nata fœderi, quod Johannes Moguntinus, Bernhardus Marchio, Eberhardus Wirtembergæ Comes, cum Civitate Argentinenſi & plerisque Sueviæ Civitatibus in quinquennium iniverunt Marbaci, die S. Crucis A. 1405. (*s*) Fœdus Marbacenſe contra Rupertum Imp.

Fœderi Moguntia, Spira, Wormatia (*t*) aliæque Civitates acceſſerunt & ſocii. Exceptus quidem in fœdere Rupertus Imperator, ſed addita conditione, ut fœderatorum jura conſervaret, neque in terris hominibus aut bonis ullo modo eis damnum inferret. Quodſi violaretur conditio, adverſus Regem ceterosque omnes, fœdere non comprehenſos, opem ſibi invicem ſocii & auxilium promiſerunt. Bernhardus ſex haſtiferos ſe miſſurum promiſit; ſed Ludovicum, Johannem, Stephanum & Ottonem, Palatinos Comites, ſpeciatim excepit. Ipſe cum Moguntino Electore & Wirtembergico Comite, literis Marbaci datis, de fœdere ejusque conditionibus Cæſarem reddidit certiorem. (*u*)

(*s*) Tabulas fœderis exhibet Lehmannus Lib. VII. Cap. 75. pag. 780.

(*t*) Idem l. cit. & Archiv. Argent.

(*u*) Wencker. *in Apparat. Archiv.* pag. 286.

§. XXIII.

Cæſaris de eo diſſolvendo conſilia.

Rupertus timens, ne fœderati ad Regis depoſiti partes reverterentur, diſſolvendo, quod ſine ipſius conſenſu initum, fœderi, Moguntiam in diem undecim mille virginum A. 1405. conventum indixit; (*x*) ad quem ſpeciatim Moguntinum Electorem & cum Bernhardo Marchione Wirtenbergicum Comitem, ceteroſque fœderis ſocios, evocavit. Per nuncios modo comparuerunt fœderati. Rupertus ergo conſilio cum proceribus, qui convenerant, habito, ad alium diem fœderatos Moguntiam in feſtum Epiphaniæ A. 1446. convocavit, ubi ipſos coram adeſſe juſſit, ut de negotiis Imperii cum illis conferret, eorumque gravamina dilueret. Imperatori a fœderatis nunciatum, nihil ſe habere, quod in Comitiis de Rege querantur. Particulares, quæ ſingulis cum eo intercederent, controverſias, non in conventibus publicis, ſed in privatis tractandas. Marbacenſe autem fœdus, neque Imperatori neque Imperio adverſum; ſed publicæ tranquillitati ſervandæ a Principibus & Civitatibus initum, fruſtra impugnari. Imperator tamen Principes in Comitiis præſentes eſſe volebat; certos eos eſſe jubens, omnia in illis amice tractanda. Principes denique ad proximum conventum, Moguntiæ habendum, venturos ſe polliciti ſunt.

(*x*) Conf. *Anbringen Kayſer Ruprechts Abgeſandten bey den Reichsſtædten von wegen des Marbachiſchen Bunds* apud WENCKER. loc. cit. pag. 276. ſqq.

§. XXIV.

Conventus Moguntinus inter Cæſarem & fœderatos.

Conſtituto die, præter Marbacenſes ſocios, (y) frequentes aderant Principes & Civitatum legati. Imperator inter alia de Moguntino, de Marchione Badenſi & Wirtembergico Comite, multum conqueſtus eſt, quod in literis, ad eum datis, violatorum jurium privilegiorumque eum incuſaſſent. Petiit, ut exponerentur gravamina, paratum ſe publice ad ea reſpondere, ut omnes, injuriam ſibi fieri, intelligant. Fœdus autem, inter Civitates & Principes, ut aboleretur, pertendit. Fœderati, non diſceſſuri a fœdere, neque de litibus cum Imperatore in Comitiis diſputaturi, in ſententia perſtiterunt. Denique Moguntinus Præſul & Marchio Bernhardus, longam feriem gravaminum adverſus Regem exhibuerunt, ad quæ ille in pleno ordinum conſeſſu reſpondit, & ſua quoque contra Moguntinum & Badenſem gravamina protulit, (z) voluitque, ut omnia in proximis Comitiis

(y) Archiepiſcopus Moguntinus, Marchio Badenſis, Wirtembergiæ Comes, & fœderatarum quarundam Civitatum legati ad conventum hunc cum octingentis equis venerunt. vid. REMBOLDUS SLECHT ad A. 1406.

(z) Mutuæ hæ inter Cæſarem & Bernhardum querelæ de Rheni vectigalibus, de monaſteriis Herrenalb, Frauenalb, Herde, Bure, Marienthale, eorumque juribus, de hominibus propriis, aliisque minoris momenti negotiis, indicantur in Compromiſſo Cæſaris & Marchionis in Fridericum Colon. Archiepiſc. quod ex Tabulario Palatino exhibemus ad A. 1407.

BERNH. I.

Principum componerentur arbitrio. (*a*) Repudiata a fœderatis conditio, quibus Cæſaris ſuſpecta fuit in Comitiis auctoritas; unde Principes diſceſſerunt Moguntia. Quin & alii duo Conventus, Spiræ & Andernaci eodem anno habiti, caruerunt effectu. (*b*)

Mutua hæc Cæſarem inter & Principes odia non impediverunt, quo minus Bernhardo Marchioni, literis datis, permitteret, ut Annæ Oettingenſi, conjugi ſuæ, in terris Marchicis dotalitium conſtitueret. (*c*)

§. XXV.

Cæſaris cum Marchione transactio.

Dubiis his rebus Cæſar fœderatas tentaturus Civitates, A. 1407. Ulmam miſit legatos, qui eas a Principum abducerent fœdere, & in ſuas pertraherent partes. Nihilominus in dies aucta fuit Principum & Civitatum confœderatio. Lites tamen Bernhardi noſtri cum Cæſare A. 1407. Friderici Colonienſis arbitrio terminatæ ſunt, ac in fœdus cum Ruperto converſæ. Inter alia ſtatutum, Albæ Dominorum monaſterii bona & jura ut relinquerentur intacta. (*d*) Confirmatæ quoque tum literæ debiti mille mar-

(*a*) WENCKERUS pag. 285. Catalogum Principum exhibet, quibus cauſæ hujus cognitio ab Imperatore committebatur.

(*b*) REMBOLDUS SLECHT ad A. 1406.

(*c*) Extat Diploma in Tabulario Palatino.

(*d*) Conſ. literæ Ruperti Imp. ad Abbatem & Conventum monaſterii Albæ Dominorum A. 1408. die S. Petri ad Cathedram datæ apud BESOLDUM *Monum. Wirtemb.* pag. 171.

carum argenti, a Carolo IV. Imperatore, propter præſtita officia & damna perpeſſa, Rudolpho quondam Marchioni in Selzenſe vectigal conceſſæ. Addita conditio, ne vivo Ruperto exigeretur pecunia. (*e*)

Nemo ergo mirabitur, Cæſarem in fœdere, quod ipſe & Ludovicus, Comes Palatinus, cum Argentinenſibus aliisque Civitatibus Alſaticis A. 1408. contra hoſtes pepigerant, excepiſſe Bernhardum; (*f*) qui cum Ruperti filiis quoque vixit amice. Otto, Palatinus Comes, in pactione cum Eslingenſibus A. 1418. inita, Bernhardum excepit, (*g*) quod ſimili in caſu ante decennium quoque fecerat Rupertus.

§. XXVI.

In Marbacenſi fœdere tamen Marchio perſtitit. Ille enim cum Johanne Moguntino, Eberhardo Wirtembergico, & Civitatibus ſociis, ob damna quædam illata, Friderico, Auſtriæ Duci, bellum indixit; (*h*) quo durante, pleraque Marchionatus Burgovienſis Caſtra occupavit Bernhardus. Nec ſilentio tranſeundum,

Bellum Auſtriacum.

(*e*) Literæ hac ſuper re confectæ in Tabulario Elect. Palatino ſervantur.

(*f*) WENCKER. *Continuat. de Uſſburgeris* pag. 17.

(*g*) DATT *de pace publica* Lib. I. Cap. 12. pag. 86.

(*h*) HERZOG. *Chron. Alſat.* Lib. VIII. Cap. 28. pag. 135.

quod intuitu Hohenbergenſis, Auſtriacæ ditionis, cum Ruperto Imperatore tum iniverit inducias. (*i*)

Res denique A. 1410. Wirtembergici Comitis & Nobilium Sancti Georgii ſocietatis interventu compoſita eſt, ut Bernhardus, acceptis pro ſumtibus belli 18000. florenis, loca occupata, una cum captivis, reſtitueret Auſtrio; qui Civitatibus magnam pecuniæ ſummam pro illatis damnis promiſit; quam cum non habuiſſet paratam, Hohenbergæ Dynaſtiam Civitatibus oppigneravit, quæ ab Alberto, Auſtriæ Duce, A. 1451. Auſtriacis denuo terris adjecta. (*k*)

Iter Marchionis Lutetiam Pariſiorum.

Inter hæc Amedeus, Saræpontis Comes, Commercii Dominus, in bello contra Comitem Sarwerdæ, A. 1409. multos inter Nobiles, Ludemannum quoque, Lichtenbergæ Dynaſtam, Bernhardi noſtri generum, captivum abduxit. Libertati hunc ut reſtitueret ſocer, cum Ludovico Palatino & Epiſcopo Argentinenſi Metas primum, inde Lutetiam Pariſiorum profectus eſt, inter-

(*i*) Charta Heilbronnæ feria 6. ante Dominicam Palmar. data, in Tabulario Palatino ſervatur. Eliſabetha Ruperti Imp. filia, Friderico Auſtriaco fuerat nupta. Rupertus filiæ defunctæ heres, jus habebat in Dynaſtiam Hohenberg. ratione donationis propter nuptias & ſponſalitiæ largitatis; quæ filiæ debebatur.

(*k*) FUGGER *Oeſterreichiſcher Ehrenſpiegel* Lib. IV. Cap. 3. pag. 411. & Lib. V. Cap. 10. p. 617. & BURGERMEISTER *Theſaurus Juris Equeſtris* Tom. I. pag. 516. ubi tamen nonniſi 7074. flor. Marchioni obtigiſſe perſcribit.

Digitized by Google

veniente Carolo VI. Rege, ut liberarentur captivi. Res denique Cardinalis Barrenſis interventu compoſita. Captivi, ingenti lytro ſoluto, liberati. (*l*)

§. XXVII.

Electio Sigismundi Imp.

Cæſare Ruperto, inter turbas has mortuo, (*m*) Marbacenſe concidit fœdus. (*n*) Succeſſorem Ruperto Electores quidam ſubſtituere Jodocum; quo paucos quoque poſt menſes mortuo, novam electionem A. 1411. Francofurti Archi-Principes ſuſceperunt.

Bernhardus noſter cum Erneſto, Comite Palatino Rheni Duceque Bavariæ, & Johanne, Norimb. Burggravio, Wenceslai, Bohemiæ Regis, vices peregit, (*o*) atque cum ceteris Electoribus

(*l*) Remaolous Slecht *in Chron.* ad A. 1409. & Calmet *Notice de la Lorraine* Tom. I. Art. Commercy pag. 258.

(*m*) A. 1410.

(*n*) Wenckerus pag. 289.

(*o*) Conf. Literæ Wenceslai ad Johannem Moguntinum & Fridericum Colonienſem Archiepiſcopum, die Saturni ante feſtum Trinitatis, A. 1411. ſcriptæ apud Gudenum *Cod. Diplom. Mog.* Tom. IV. pag. 85. ex quibus apparet, Wenceslaum Regem Præſulum horum literis inductum ſibi perſuaſiſſe, fore, ut in nova electione, ipſius iterum ratio habeatur. Scribit enim: „ Eure Brieve und Botſchaft . . . . . . han Wir wol „ verſtanden, und die willieliehen uſgenommen, und auch uſs den „ nit anders erkennt, dann daſs Ir unſer Erhebunge und Wirdigunge „ des Heil. Röm. Reichs meinet und wollet. „

Sigiſmundi electionem Statibus Imperii & ſpeciatim Argentinenſibus die 21. Julii ſignificavit. (*p*)

Eodem anno Hornekio ab Hornberg & ſociis arma intulit Bernhardus. Argentinenſes debita ei ex fœdere cum negaſſent auxilia, civium quorundam illius urbis bona, jure naufragii, a quo Argentinenſes Cæſarum privilegio immunes ſunt, Beinhemii occupavit, aliaque illis intulit damna. Rudolphus Hachberga Sauſenbergicus Marchio partium conſenſu electus eſt arbiter, qui ex æquo & bono litem decidit. (*q*)

§. XXVIII.

Bellum Lothar.

A. 1412. Barrenſis Dux Caroli Lotharingiæ Ducis, viciui ſui, terras invaſit. Bernhardus, pro Lotharingo ſtans, conſilio ſuo impedivit & manu, in pugna ne fugerent Lotharingi. Et tamen de Germanorum virtute contemptim locuti ſunt Barrenſes. Bernhardus ad eos miſit fecialem, qui ad ſingulare eos invitaret certamen, addita conditione, ut Dominus contra Dominum, ſervus

(*p*) WENCKER. *Apparat. Archiv.* pag. 307.

(*q*) Inſtrumentum, quo Rudolphi arbitrio hæc controverſia delata eſt die Veneris poſt feſtum nativitatis Mariæ A. 1411. datum, in Tabulario Argent. ſervatur.

BERNH. I.

ſervus contra ſervum, & calo contra calonem pugnaret. Diffidatio facta eſt; pugna tamen non habuit locum. (*r*)

Concil. Conſtant.

A. 1414. Bernhardus una cum Bavariæ & Lotharingiæ Ducibus & Marchione Rœtelenſi aliisque Principibus, Sigismundum Imperatorem Argentinam ſecutus eſt. (*s*) Idem anni inſequentis initio, cum Johanne Moguntino & quingentis equis, Concilii viſendi gratia, Conſtantiam acceſſit. (*t*) Ibi Johannes XXIII. Pontifex, fugam meditatus, Bernhardum ſibi devincturus Marchionem, diplomate IV. Kal. Febr. dato, ſummam ſedecim millium florenorum auri de camera, ex proventibus Apoſtolicis, per Moguntinam, Trevirenſem & Colonienſem diœceſes, præmii loco ei aſſignavit, *quod nubiloſo ſchismatis tempore magna propriæ perſonæ ſuæ pericula & rerum diſpendia, nec non expenſarum onera, pro Pontifice & Romana Eccleſia diverſimode ſpontanee ſubierit.* (*u*) Pontifex denique, menſe Martio, a Fri-

(*r*) In hoc bello Bernhardus Bleſenſem illum cepit Dynaſtam, (Seigneur de Blois) de quo redimendo Henricum, Angliæ Regem, cum Marchione noſtro tractaſſe ſcribit RAPIN THOYRAS *Hiſtoire d'Angleterre* Tom. III. Liv. XI. pag. 506.

(*s*) KOENIGSHOV. Cap. 3. §. 236.

(*t*) REMBOLO SLECHT *Mſcpt.* ad A. 1415. HERZOG. *Chron. Alſat.* Lib. V. pag. 281. HERMANN. VON DER HARDT *Acta Conc. Conſt.* Tom. V. Part. VII. pag. 33.

(*u*) Diploma exhibet HARDTIUS loco citato Tom. II. Part. IX.

BERNH. I.

derico Auſtriæ Duce, adjutus, cum fugiſſet Conſtantia, Sigismundus Imperator in Concilio Fridericum A. 1415. menſe Aprili proſcripſit, atque vicinos ejus, ſpeciatim Helvetios, terras ejus ut invaderent, invitavit. (*x*)

§. XXIX.

Præfectura Civitatum Brisgoviæ.

Tum vero Briſacum, Friburgum, Neuenburgum, Endinga, Kentzinga, Auſtriacæ Civitates Brisgoviæ, cum adjacentibus vicis & terris, in poteſtatem Imperatoris venerunt. Hic Præfecturam earum detulit Marchioni Bernhardo, qui ipſe in Brisgovia potens terrarum, ultra decennium eam fortiter & prudenter adminiſtravit. (*y*)

Auſtrius quidem interceſſione præſertim Ludovici, Bavariæ Ducis, & Friderici, Burggravii Noribergæ, eodem A. 1415. fuit reconciliatus cum Cæſare, in cujus manus terras ſuas reſignaverat omnes. At A. 1416. iterum Conſtantia profugus, a Sigismundo iterum proſcriptus eſt; nonniſi A. 1418. denuo reci-

pag. 148. ſed nomen Marchionis male ſcribens, Bernhardi loco, nomen poſuit Burchardi.

(*x*) Literæ Sigismundi, menſe Majo A. 1415. datæ, extant apud HARDTIUM Tom. IV. Part. I. pag. 162. & in *Oeſterreichiſcher Beantwortung der dem Chur-Hauß Bayern zuſtehenden Erbfolg zweyten Abſatz* §. 9. pag. 67.

(*y*) ALSAT. ILLUSTR. Tom. II. pag. 597.

Digitized by Google

piendus in gratiam, Martino V. Papa promovente. (*z*) Sigismundus enim d. 4. Jun. A. 1418. (*a*) Bernhardo mandaverat, Brisgovicas Civitates jurejurando, quod Cæſari & Imperio præſtiterant, ut liberaret, ac præſcriptis conditionibus reſtitueret Friderico; ſimul tamen ei injunctum, ne Civitatibus, ad Friderici obſequium redire recuſantibus, vim ullam inferret; quoniam pacis formula cautum, ut Civitatibus liberum eſſet, in Cæſaris & Imperii ſide manere. Cauſa hæc, ob quam in Cæſarea Præfectura Brisgoviæ, ad initium A. 1426. usque perſtitit Bernhardus. (*b*) Finitis ſa-

(*z*) Diploma 12. Maji A. 1418. datum exhibet TACHUNIUS *Chron. Helvet.* Part. II. Lib. IX. pag. 97. HARNTIUS Tom. IV. pag. 1581.

(*a*) Literæ hæ extant *in Oeſterreichiſcher Beantwortung &c.* loc. alleg.

(*b*) Sigismundus in literis ad Bernhardum noſtrum, A. 1422. datis, apud WENCKER. *Continuat. de Uſsburgeris* pag. 68. de Civitatibus Brisgoviæ, tanquam liberis Imperii Civitatibus loquitur, earumque Præfectum appellat eundem. In harum Civitatum cum Alſaticis & cum Ludovico Palatino pactione A. 1423. hæc leguntur: „So nement wir die obgenannte Stette im Briſagowe inſunders uſs unſre gnedige herrſchaſt von Oeſterrich mit ſollichen fürworten und Gedinge, ob wir alle, oder unſer Stette deheine wieder zu derſelben unſer gnedigen herrſchaſt von Oeſterrich handen komment, und Inen gehuldent und geſchwerent, alsdann ſollent ſie uſsgenomen ſin, ſo verr unſer jegliche ſtatt unter uns das berüret und anders nit. Wir nement auch

ne hoc anno, Sigiſmundum inter & Fridericum difficultatibus, Bernhardus, novo Cæſaris mandato Januarii menſis, (c) a jurejurando, quo Imperio fuerant obſtrictæ, Civitates abſolvit, atque ad Friderici Auſtriaci imperium eas juſſit reverti; qui per Eberhardum Kirchbergium & Guilielmum Montfortium eas paulo poſt in fidem recepit. (d)

§. XXX.

Acquiſitio Marchionatus Hachberg.

Inter hæc Bernhardus A. 1415. die Sancti Jacobi Hachbergam & Hohingam, Uſenbergicum Caſtrum (e) prope Briſacum, ab Ottone III. Hachberga-Hachbergenſium Marchionum poſtremo, pro 80. mille Rheni florenis emit. (f) Pro ſimili ſumma a Sigiſmundo, Auſtriæ Duce, Alſatiam & Briſgoviam Auſtriacam A. 1469. reluitionis pacto coëmit Carolus Burgundiæ Dux; cujus nomine Rudolphus Sauſenberga-Rœtelanus

---

„ uſs unſer herrn den landvogt, ſo verr das das Riche antreffend iſt „ ane Geverde. vid. infra ad A. 1423.

(c) Sigismundi & Bernhardi literas vide *in Oeſterreich. Beantwort.* pag. 68.

(d) ROO *Hiſtoria Auſtr.* pag. 165. & FUGGER *Oeſterreichiſcher Ehrenſpiegel* Lib. IV. Cap. 7. pag. 445.

(e) *Unſere Herſchafte ganz zu Hochberg und zu Hohingen.* Caſtro Uſenbergæ deſtructo, Dynaſtia Uſenbergica appellari cœpit Dynaſtia Hohingæ, quod Caſtrum hoc Dynaſtiæ caput evaſit.

(f) Præter hanc ſummam ſolutam, ſolvit etiam Bernhardus debita Ottonis.

Marchio, terras has in fidem recepit. (*g*) Rudolphus hic Marchionatus Hachbergici emtionem recuſaverat; conſentiens, ut ab Ottone eum Bernhardus acquireret. (*h*) Quinquennio poſt Agatha, Heſſonis Dynaſtæ in Uſenberg filia, monaſterii S. Margarethæ prope Waldkirch monialis, juri ſuo in Uſenbergicam & Hœhingenſem Dynaſtias, annua 30. florenorum penſione accepta, renunciavit. (*i*)

§. XXXI.

Lites Argentinenſium cum Epiſcopo.

A. 1416. Bernhardus cum Archiepiſcopo Moguntino venit Argentoratum, Epiſcopum inter & Civitatem Argentinenſem compoſiturus litem, quæ jam eo devenerat, ut hujus urbis Senatus, communicatis cum Capitulo conſiliis, Wilhelmum Epiſcopum, Molshemii captum, in ſua urbe cuſtodiret; quod Eccleſiæ ſuæ bona diſſiparet; ſpeciatim, quod Præfecturam Ortenaviæ Epiſcopatui Argent. oppigneratam, Ruperto Palatino Electori vendiderat, quodque Tabernas Alſaticas Lotharingiæ Duci venditurus credebatur. Marchio cum Præſule, re infecta diſceſſit. (*k*)

N 3

(*g*) URSTISII *Chron. Baſil.* Lib. VI. Cap. 4. pag. 433.

(*h*) Primus inter teſtes ſignavit Rudolphus Marchio Sauſenbergæ.

(*i*) Vid. Documenta.

(*k*) *Chron. Mſcptum* SEBASTIANI MUEGII pag. 85. & Paraleipomena Urſperg. pag. 283. add. WENCKER. *de Uſsburgeris* pag. 223. ſqq.

BERNH. I.

Ad Concilium Conſtantienſe denique res fuit delata. (*l*) Argentinenſes, a Patribus interdicto ſubjecti, Sigismundo Imperatori magno ære ſoluto, initaque cum Epiſcopo tranſactione amica, in Concilii gratiam redierunt.

§. XXXII.

Acta cum Sigismundo Imp.

Imperatorem A. 1417. Conſtantiæ inviſit Bernhardus, ibique erectionis Cliviæ in Ducatum Diploma inter Principes ſignavit. (*m*)

Anno ſequenti cum eodem Bernhardo Sigismundus de annua 2000. florenorum, & quotidiana, ſi extra terras ſuas pro Imperatore ageret, penſione convenit. Eodem anno Martinus V. Sigismundo permiſit, ut ex Eccleſiis Imperii Germanici colligeret decimas. Bernhardus pro Imperatore eas in Conſtantienſi, Baſilienſi, Argentinenſi, Spirenſi, Moguntina, Tullenſi & Virodunenſi Eccleſiis collegit. A. 1422. expenſorum & acceptorum cum redderet rationem, expenſorum pro Cæſare ſumma tredecim mille florenos ſuperavit accepta.

§. XXXIII.

Marchio Judex delega-

A. 1418. memorabilis illa Ludovicum inter, Landgravium Haſſiæ, & Buſeckianæ Vallis Ganerbios nobiles de ſuperio-

(*l*) VON DER HARDT *Acta Concil. Conſtant.* Tom. IV. pag. 551.

(*m*) TESCHENMACHERI *Annales Cliviæ Cod. Diplom.* pag. 81.

ritate controverſia vertebatur. Hermanno, Ludovici Patri, Wenceslaus Romanorum Rex, Charta Francofurti A. 1398. data, hos Nobiles ſubjecerat. Paulo poſt (*n*) Betleriæ Literas ſuas ipſe revocaverat Wenceslaus. Revocationem Sigismundus Romanorum Rex A. 1414. Spiræ (*o*) firmavit. Ludovicus Haſſus tamen jus, quod habere ſe credidit, non deſtitit perſequi. Sigismundus ergo rem omnem denuo Principum ſubmiſit judicio. BERNH I. tus a Cæſare.

Delegatus a Cæſare judex Bernhardus die S. Petri indixit Judicium. Judices aſſeſſores fuerunt quatuor Eccleſiaſtici, Georgius Paſſavienſis Epiſcopus, Cancellarius Regis, Guilielmus Argentin. Epiſcopus, Johannes Weiſſenburgenſis Abbas, Johannes Abbas Selſenſis, & quatuor ſeculares, Ludovicus, Comes Palatinus Rheni, Carolus Lotharingiæ Dux, Otto Comes Palatinus Rheni, Bernhardus Saxoniæ Dux. Regis autem Advocatus fuerat Ludovicus, Comes Oetingæ.

Decretum unanimi ſententia Judicum, Buſeckianos Ganerbios Imperatori ſine medio ſubeſſe. (*p*)

(*n*) Die Mercurii poſt Omnium Sanctorum ejusdem anni.

(*o*) Die Veneris poſt D. Jacobum.

(*p*) Inſtrum. hujus Judicii extat in libro, cui Tit. *Memoriale der Heſſiſchen Geſandtſchaft an die Reichsverſammlung zu Regenſpurg* A. 1707. inter probationes pag. 99.

Digitized by Google

§. XXXIV.

Bernhardi acta varia.

Civitatem Colonienſem, ob diſſidia inteſtina, A. 1419. obſidione quum cinxiſſent Electores ad Rhenum, Bernhardi Marchionis & Electoris Brandeburgici interventu tempeſtas ſedata eſt. (*q*)

Redemptionem Zaringiæ Caſtri Sigismundus Imp. cum omnibus, quæ ad id pertinerent, Bernhardo noſtro ſingulari diplomate, Wratislaviæ A 1420. Dominica Lætare conceſſit; (*r*) eodemque anno Bernhardus, paucis ante Pentecoſten diebus, inter Civitatem Argent. & Nobiles de Bulach, de Wangen, de Müllnheim, alioſque litem ſua ſententia decidit. (*s*)

Dynaſtiam Grævenſteinenſem, antiquiſſimum familiæ Leiningenſis allodium, quod a Leiningenſibus titulo pignoris ad Palatinos Electores, ab iisque ad Spanheimenſes pervenerat Comites, a Johanne Spanheimenſi Comite tum coëmit Bernhardus, ſalva Fridericianæ Leiningenſium lineæ reluendi poteſtate. At anno ſequenti eandem Dynaſtiam Emiconi Leiningenſi Comiti, genero, oppigneravit pro 8000. flor. quos in dotem ei promiſerat. (*t*)

§. XXXV.

(*q*) WINDECK *Hiſtor. Sigismundi Imp.* Cap. 76.

(*r*) Vid. Documenta.

(*s*) Archiv. Argent.

(*t*) Archiv. Bada-Badenſe.

§. XXXV.

A. 1421. Duci Reinoldo de Urslingen (*u*) dimidiam partem caſtri & oppidi Gemar, pignus Rappoltſteinenſe, præſtitæ fidei operæque præmio ad dies vitæ conceſſit, ejusque in locum, ſi forte redimeretur, trecentos quotannis florenos ſe daturum promiſit. Reinoldus viciſſim & Anna de Uſenberg Bernhardo jus ſuum in Dynaſtiam Uſenberg & caſtrum Hœhingen ejusque ditiones reliquerunt; quin & vicos Biſchoffingen, Brockingen aliosque, ad Dynaſtiam Uſenberg. pertinentes, eidem adſcripſerunt, poſt ipſorum obitum occupandos. Reinoldus inſuper jus aperturæ in Hornberg aliisque caſtris ſuis Marchioni adverſus hoſtes ejus promiſit; exceptis Sigismundo Imp. & Comite Sulzenſi, ſalvaque pace caſtrenſi Hornbergæ. Acta hæc omnia & corroborata Inſtrumentis Badæ die Dom. quæ *Invocavit* vocatur. Triennio poſt die Saturni poſt S. Andreæ idem Reinoldus Dux, Præfecturam caſtri Hœhingen a Bernhardo Marchione adeptus, cum conjuge ſua Anna pacta priora confirmavit. Pacta cum Duce de Urslingen.

A. 1422. Sigismundus Imp. Bernhardo Marchioni commiſit, ut tertium denarium in Germania a Judæis perciperet; eidemque ſpeciale protectorium monaſterii Schwarzach, contra

(*u*) Reinoldus hic anno poſt, Comitis Zollerani ſocius, bellum Helvetiis in-

Digitized by Google

Ludemannum, Lichtenbergæ Dominum, conceſſit Norribergæ. (*x*)

§. XXXVI.

Bernhardus litium arbiter.

Eodem anno diuturnis Wilhelmi Epiſcopi cum Civitate Argentinenſi litibus ſopiendis, Conradus Archiepiſcopus Moguntinus & Bernhardus Marchio noſter electi ſunt arbitri. Res Spiræ tractata atque ſententia Archiepiſcopi & Marchionis, die Mercurii poſt Quaſimodogeniti, deciſa. (*y*) Dein paucis interjectis diebus, controverſiæ quoque inter Civitatem & Nobiles, qui jam A. 1419. ob varia gravamina Civitate exceſſerant, eorundem Principum interventu compoſitæ; (*z*) ſed & utriusque auctoritate Wirichius ab Hohenberg Civitati reconciliatus, atque ſublatis utrimque hoſtilitatibus, Wirichio ſua jura reſervata fuerunt. (*a*)

Eodem anno Bernhardus cum Stephano Palatino & Emicone Leiningenſi Comite, Spirenſibus, a Rhabano Epiſcopo ob-

tulit, ſedens in caſtro Schiltach ad Nigram Silvam. Vid. TSCHUDII *Chron. Helvet.* Tom. II. pag. 70. & pag. 147.

(*x*) Extat *in Actenmaſſiger Geſchichts-Erzehlung Schwarzach* pag. 99. & 101.

(*y*) Inſtrument. extat *in Tabulario Argent.* unde illud deprompſit SEBAST. MUEGIUS *in Cod. Mſcpt. Arg.* pag. 109. ubi & alias transactiones exhibet, inter Epiſcopum & Civitatem hoc tempore initas; add. WENCKER. *de Pfalburgeris* pag. 102.

(*z*) SCHILTER *ad Kœnigshov.* pag. 878.

(*a*) Tabularium Argent.

Digitized by Google

feſſis, in auxilium venire decreverat. Verum ſublata mox, juſſu Sigismundi Imp. obſidione, res ad Comitia Norimbergæ ejusdem anni delata. Bernhardus conciliandæ cum Epiſcopo Civitati operam dedit, compoſitisque controverſiis, ipſe ob itinera hinc inde ſuſcepta, 6000. flor. impenſarum nomine, a Spirenſibus accepit. (*b*)

§. XXXVII.

Acta intuitu Græven-ſtein.

A. 1423. (*c*) Bernhardus cum Emicone Leiningenſi Comite, genero, & Johanne Spanheimenſi communionem eo fine inivit, ut Dynaſtiam Grævenſteinenſem, quam Emiconi ante biennium oppigneraverat Bernhardus, communi conſilio & ope contra quoscunque turbatores defenderent; at Friderico Leiningenſi, pignoris domino, reluitionem concederent. Societas hæc inita fuiſſe videtur contra Electorem Palatinum, qui de Dynaſtia hac cum Spanheimenſi Comite tum lites alebat. Res eodem anno (*d*) transacta, jusque aperturæ in Grævenſtein. Ludovico Electori aſſertum; qua de re Bernhardus Marchio & Emico Leiningenſis Comes eidem literis caverunt. (*e*)

(*b*) Lehmannus *Chron. Spir.* Lib. VII. Cap. 94. pag. 833.

(*c*) Die Martis poſt S. Martini.

(*d*) Die Veneris poſt S. Andreæ.

(*e*) Datæ ſunt hæ literæ die Martis poſt feſtum circumciſionis A. 1424. Extant, uti & præcedentes, in Tabulario Bada-Badenſi.

Digitized by Google

§. XXXVIII.

Lites cum Civitatibus Brisgoviæ.

Iisdem temporibus Bernhardo cum Civitatibus Friburgo, Briſaco, Endinga, quarum Præfectus ille nuper fuerat, (*f*) natæ funt lites.

Gravamina Bernhardi.

Intolerabile ei viſum eſt, ſubditos ipſius Hachbergenſes & Uſenbergicos, civium Brisgoicorum ordini adſcriptos, iisdem, quibus incolæ Civitatum, juribus gaudere, turbataque Principis jurisdictione, non modo in Civitatibus ob delicta conveniri, ſed & ab iisdem ad ſervitia quædam adſtringi; (*g*) in transactione licet, quam cum Civitatibus Brisgoicis Egon Friburgi Comes & Otto Marchio Hachbergenſis, poſt inteſtinum bellum A. 1368. inierant, (*h*) proſpectum, ut extranei, in territorio Principum conſtituti, cives dimitterentur ex urbibus, nemoque in poſterum ab illis reciperetur civis, niſi Domini ſui impetrato conſenſu. Bernhardus civibus his extraneis jus civitatis abrogari, eosque, qui in urbibus conſederant, ſibi tradi poſtulavit.

§. XXXIX.

Querelæ Civitatum.

Civitates ad privilegia Imperatorum & ad antiquas Brisgoviæ conſuetudines provocabant; non adverſari ſibi dicentes pa-

(*f*) Vid. ſupra ad A. 1415.

(*g*) Gravamina Bernhardi cognoſcuntur ex ſcripto, quod A. 1424. cum Principibus Imperii communicavit, apud WENCKER. *in continuatione de Uſſburgeris* pag. 64.

(*h*) Transactionem hanc exhibet WENCKER. loc. alleg. pag. 71.

ꝺta, cum Hachbergæ Marchionibus inita, civesque ſuos, in Hachbergenſi Dynaſtia habitantes, nunquam inter homines proprios Hachbergenſium habuiſſe locum. Sed inprimis grave videbatur Civitatibus, Bernhardum, etiam poſt annale tempus, quod ejusmodi vindicationibus jure Germanico præfixum, jus ſibi aſſerere in eos, qui in ipſis Civitatibus fortunarum ſedem elegerant. Acceſſit & alia cauſa, quæ maxime Civitates angebat; nova nempe vectigalia, a Bernhardo per Brisgoviam paſſim & Mühlbergæ erecta; non Civitatibus modo, ſed finitimis quoque oneroſa.

Brisgovicæ ergo & Alſaticæ Civitates A. 1422. die Saturni poſt S. Michaelis, quinquennale contra Bernhardum fœdus inierunt, (*i*) cui anno inſequenti, die Dominica poſt Jacobi, Ludovicus Comes Palatinus Rheni Alſatiæque Præfectus acceſſit. (*k*) Civitatum fœdus.

§. XL.

Sigismundus Imp. ad quem res fuit delata, Bernhardum & Civitates A. 1421. vocavit Nickelsburgum in Moravia, & anno ſequenti Ratisbonam, denique Norimbergam. Quum autem, impedientibus Bohemiæ turbis, conventus hi locum non habuiſſent, amicæ compoſitionis via tentata eſt. Amicis conventionibus abruptis bellum geritur.

(*i*) Inſtrumentum hoc extat in Chartophylacio Argent.

(*k*) Novum inſtrumentum, quod tum confectum eſt, in Tabulario quoque Argent. ſervatur.

Colloquſum Argentorati A. 1423. habitum, in quo Carolus Lotharingiæ Dux (*l*) intereeſſoris munia geſſit. De pluribus articulis, ex voluntate fere Bernhardi Marchionis, transactum. Res tamen ad finem non omnino perducta. Alius ergo Conventus Wormatiam indictus, ubi præſentibus Conrado Moguntino & Ottone Trevirenſi Archi-Epiſcopis, denuo tractata controverſia, ſed irrito conatu.

Unde cum tres alii Conventus, ſub initium A. 1424. Argentorati, Wormatiæ, Moguntino & Trevirenſi interceſſoribus, habiti, quoque fuiſſent abrupti, res denique ad arma devenit; (*m*) Sigismundo Imperatore litigantes fruſtra hortante ad pacem. (*n*)

Pentecoſtali tempore A. 1424. Alſatiæ Brisgoviæque Civitates cum Ludovico Palatino, Epiſcopo Spirenſi & Wirtembergico Comite, aliisque belli ſociis, irruptionem in Marchionatum fecerunt. Raſtadium & plures vici combuſti. Mühlbergæ & Grabæ Caſtra obſeſſa, non capta. Quum enim per tres ſeptima-

(*l*) Hic tum etiam de controverſiis, quas cum Civitate Argentinenſi habuerat, intercedente Bernhardo Marchione, conſocero, amice transegit. Literæ transactionis, die Veneris poſt S. Catharinæ A. 1423. datæ, in Tabulario Argent. ſervantur.

(*m*) Singula hæc narrantur in literis fœderatorum ad Imperatorem apud WENCKER. loc. alleg. p. 85.

(*n*) Extant hæ literæ apud WENCKER. loc. alleg. pag. 83. & 84.

nas duraſſet obſidio, intercedente Dieterico Archi-Epiſcopo Colonienſi, Johanne Herbipolitano Epiſcopo & Alberto Hohenloënſi Comite, in caſtris ad Mühlbergam res transacta eſt. (o)

§. XLI.

Conditiones præcipuæ:

1. Marchio omnia bello ablata, una cum reditibus perceptis, Civitatibus reſtituat. Transactio cum Civitatibus.

2. Liber commeatus ex unius in alterius terras obtineat, ad normam transactionis, inter Egonem Comitem Friburgi & Civitates Brisgovicas initæ A. 1368. Marchioni tamen evictio competat hominum propriorum, a die, quo Hachberg. & Uſenberg. Dynaſtias obtinuit.

3. Delicta, a ſubditis Civitatum in Marchionis ditionibus commiſſa luantur pecunia. Bona capite plexorum propter homicidia, in iisdem terris perpetrata, cognatis pro certa pecuniæ ſumma reſtituantur.

4. Actiones de bonis aut debitis, in foro domicilii aut rei ſitæ inſtituantur.

(o) Bellum hoc deſcripſerunt Urstisius *in Chron. Baſil.* Lib. IV. Cap. 24. Remboldus Slecht. Wencker. loc. alleg. pag. 64. Sebast. Munster *Coſmograph.* Lib. III. pag. 5[illegible]9. Bernhard. Herzog. *Chron. Alſat.* Lib. VIII. Cap. 28. pag. 136.

BERNH. I.

5. Usburgeri Civitatum, in Dynaſtiis Hachberg. & Uſenberg. ſedentes, jura Civium amittant. Civitates ſubditos Marchicos in poſterum non ut cives recipiant.

6. Vectigalia, quæ Marchio in Briſgovia a tempore acquiſiti Hachbergici Marchionatus inſtituit, aboleantur.

7. Feuda, Cunemanno Bollenhemio a Marchione ablata, intra anni ſpatium ei reſtituantur. Hachbergici & Uſenbergici Vaſalli a Paribus Curiæ Hachberg. & Uſenberg. judicentur.

8. Civitates per ſexennium in quieta poſſeſſione vicorum Remſingen, Höchſtat, Achkarn & Lüſſelnheim permaneant, quo ſinito cujuslibet partis ſalva ſint jura.

9. Vici Badenſes Uringen, Eyſtatt, Baldingen & Malterdingen, quos homagio ſibi Argentinenſes obſtrinxerant, Hermanno tradantur Sulzenſi Comiti, donec ſingulis pacis conditionibus ſatisfecerit Marchio. (*p*)

In ſpecie cum Argentinenſibus.

Lites, quæ civibus quibusdam Argentinæ Civitatis, de bonis naufragio occupatis, de vectigalibus in moneta, non recepta, exactis, aliisque de rebus cum Bernhardo intercesserant, peculiari Principum quorundam arbitrio reſervatæ fuerunt. (*q*)

§. XLII.

(*p*) Transactio hæc extat in Archivo Bada - Durlacenſi.

(*q*) Literæ, in agro Mühlbergenſi, die Lunæ poſt S. Petri & Pauli A. 1424. confectæ, Dieterici Colonienſis Archiepiſcopi, Johannis Epiſcopi Würzburg. Alberti Hohenloënſis Comitis atque Bernhardi noſtri ſigillis ſignatæ, in Tabulario Argent. ſervantur.

Digitized by Google

§. XLII.

Tranſactio Beinheimenſis.

A. 1425. Bernhardus memorabili tranſactione cum Johanne Spanheimenſi Comite Beinhemii apud Alſatas inita, in Comitatum Spanheimenſem jus ſibi acquiſivit & poſteris. Spanhemii Comitum duæ lineæ, Cruzenacenſis & Starckenburgenſis fuerunt. Illa citeriorem Comitatum, qui proprie Spanheimenſis, hæc ulteriorem, (*r*) qui Starckenburgenſis adpellatur, tenuerunt. Ultimus lineæ prioris Comes, Simon IV. filiam heredem reliquit Eliſabetham, quæ Ruperto Imperatori, ſocero, & poſtea (*s*) Ludovico Barbato, Electori Palatino, affini ſuo, quintam partem Comitatus donavit, Johanne, Starckenburgicæ lineæ poſtremo, conſentiente. Quinta hæc pars Electoratui ab eo tempore manſit conjuncta; reliquæ quatuor partes ad lineam Starckenburgicam, ſolam ſuperſtitem, pervenerunt. Ex linea hac Joannes Cœcus, Spanheimenſium ultimus, A. 1437. defunctus, jam A. 1415. teſtamentum condidit, quo Bernhardo Marchioni Badenſi & Friderico Veldentiæ Comiti, amitarum ſuarum fi-

Tom. II. P

(*r*) *Vordere und Hintere Grafſchaft Spanheim.* Conſ. TRITHEMIUS *in Chron. Hirſaug.* ad A. 1411. qui tamen in rebus Spanheim. nonnulla tradit minus exacte.

(*s*) A. 1416. Literas traditionis exhibet TOLNERUS *in Cod. Diplom. Palat.* num. 215.

Digitized by Google

BERNH. I.

liis (*t*) ſpem ſuccedendi in terris ſuis fecit, eamque A. 1425. Beinheimenſi pactione firmavit. (*u*)

§. XLIII.

Leges ejus.

Pacti ſumma huc redit, ut Bernhardus Marchio & Fridericus, Veldentiæ Comes, utrumque Spanhemii Comitatum indiviſim tenerent, eorumque uterentur inſignibus. Cruzenacum oppidum & Caſtra excipiuntur, quæ in communione cum Ludovico Electore tum habuerat Johannes. Uterque Comitatus non niſi ad maſculos, & quidem ad Bernhardi Marchionis & Friderici

(*t*) Amitæ hæ fuerunt Loretta & Mechtildia; quarum illa Henrico nupſerat, Veldentiæ Comiti, mater Friderici; hæc Rudolpho Longo Marchioni matrimonio juncta, filium ex eo ſuſceperat Bernhardum. Amitarum harum patrem nonnulli vocant Henricum, alii Johannem. LUCAE Gravenſaal p. 612. SPENER. Op. Herald. Part. ſpec. L. II. Cap. 4. §. 5. L. III. Cap. 27. §. 16. Johannem fuiſſe patrem Mechtildis ſupra in Rudolpho Longo Marchione oſtendimus.

(*u*) Tradunt Scriptores, Johannem Spanhemii Comitem, cum Henrico patruo & Simone fratre diſſidia alentem, relicto Spanheimenſi Comitatu, ad Rudolphum divertiſſe Badæ Marchionem, Mechtildis Spanheimenſis maritum; a quo honorifice exceptus & paternæ ditioni poſt Henrici mortem reſtitutus, extincto Simone fratre, cum & ipſe liberis careret, hoc ſucceſſionis pactum, in grati animi teſtimonium, cum Bernhardo, Rudolphi Badenſis filio, iniverit. TRITHEMIUS *in Chron. Hirſaug.* ad A. 1411. pag. 332. & SPENER *ex Chron. Mſcpt. Comitum Spanheim.* l. cit. Lib. II. Cap. 4. §. 5.

Comitis nepotes, eorumque defectu, ad Wilhelmum, Hennebergæ Comitem, ejusque filium ac ſucceſſores primogenitos tranſeant. Familiæ heredes ſibi mutuo ſuccedant. Venditio Comitatuum & oppigneratio prohibita. Pax Caſtrenſis inter heredes ineatur. Feuda communi nomine conferantur a Seniore familiæ. Feuda vacua, communi conſenſu, vaſallo novo concedantur.

Johannes Spanheimenſis, Jacobum, Bernhardi filium, & Fridericum Veldentinum, ad communionem terrarum vivus admiſit. Ludovico, Electori Palatino conſentienti, Jacobus & Fridericus, partis ad eum ſpectantis ſecuritatem, literis, Heidelbergæ A. 1428. datis, præſtiterunt. (x)

§. XLIV.

Bellum cum Civitatibus ad Rhenum.

Eodem anno Ludovicus Palatinus Comes & Civitates, Argentoratum, Baſilea, Friburgum, Briſacum aliæque, inopinato Bernhardum aggreſſæ ſunt bello. Mühlberga a fœderatis obſeſſa & capta. Sed vix abductis inde fœderatorum copiis, Marchio cum Wilhelmo, Argentinenſi Epiſcopo & Ludovico Lichtenbergenſi Comite, adverſus Argentinenſes fœdus inivit, cui paulo poſt Lotharingiæ Dux & Stephanus Comes Palatinus cum Salmenſi

(x) Literæ hæ extant apud Lünig *Reichs-Archiv Part. Special. Contin. II. IV. Abtheilung. IX. Abſatz* pag. 49..

Bernh. I.

& Bitenſi acceſſerunt Comitibus. Bernhardus cum Lichtenbergæ Dynaſta Rhenenſem Argentinenſium pontem occupavit menſe hujus anni Septembri. Inde pulſus, Oberkircham, quam pignoris jure poſſidebant Argentinenſes, quinque menſium ſpatio obſedit; re infecta denique redire coactus. Bellum hoc, poſt multa damna utrinque illata, A. 1429. Archiepiſcopi Moguntini interventu compoſitum eſt Spiræ. (y)

§. XLV.

A. 1430. Rabanus, Spirenſis Epiſcopus, bonis & juribus Epiſcopatus a Marchione vim illatam conqueſtus, collecto ſociorum exercitu irrupit in Marchiam; Mühlbergenſis Caſtri obſidioni pertinaciter inſiſtens; donec interceſſione Herbipolitani Epiſcopi diſceſſum ab armis. (z)

Eodem anno Bernhardus literis Schwarzacenſi monaſterio ejusque Abbati Conrado Schœnbergero Badæ datis, hominibus S. Petri, (S. Petersleuth) in judiciis vicisque monaſterii ſedentibus, omnia, quæ hucusque ei præſtiterant, ſervitia remiſit. (a)

§. XLVI.

(y) Herzog *Chron. Alſat.* Lib. IV. pag. 109. & 110. & Lib. V. pag. 14.

(z) Lehmann. *Chron. Spir.* Lib. VII. Cap. 94. pag. 833. Simonis *Epiſcopi Spirenſes* pag. 150.

(a) Tabularium Schwarzacenſe.

Digitized by Google

§. XLVI.

Bernhardus præter Marchionatum Hachbergæ, quem, ut diximus, (b) Otto, lineæ Hachbergicæ ſenioris poſtremus, ei vendidit, aliis terris ac bonis Marchiam ſuam adauxit.

Acceſſiones terrarum & jurium ſub Bernhardo Marchione.

A. 1377. Gerhardus de Staffort, armiger, Bernhardo & Rudolpho fratribus homines ſuos proprios, in vico Lützolzhein alibique in Marchionum ditione commorantes, exceptis tantum vicis Forcheim, Daſslan (Dachsland) & Specke, pro 15. Libris denariorum Argentinenſium vendidit.

A. 1382. una cum fratre Rudolpho coëmit a Cunzio de Schmalenſtein partem, quam habuit in Straubenhard, Langenalb, Tennach & Tobel, una cum curia in Nibelspach.

A. 1405. Hugo de Berneck, armiger, juri patronatus in Nieſern, in gratiam Bernhardi renuntiavit.

A. 1407. Johannes de Waſſelnheim miles eidem Marchioni ejusque heredibus maſculis, tradidit ſuam partem vicorum Waſſelnheim, Uberechlingen, Kraftetten, Frydeshein, Utelnhein, Hiltenhuſen, reditus vini in Goſſeln, balneum & decimas in Pfaffenhofen, Hattenmatte, Obenheim, Nükirch, curiam in Zabern & Mittelbrunn, ita ut Marchio, ejusque hæredes maſculi, his omnibus uterentur. Loca hæc in Alſatia Inferiore ſunt ſita.

P 3

(b) Tom. I. pag. 374.

Digitized by Google

A. 1416. vicum Eyſtatt in Marchionatu Hachbergenſi, pro tribus florenorum millibus oppigneratum, à Caſparo de Klingenberg ejusque uxore Margaretha Maltereria Bernhardus redemit. (c) Eodem anno idem Marchio a Reinhardo Hoſwarth de Kircheim partem vici Eyſingen comparavit.

§. XLVII.

Acceſſiones variæ & oppignerationes.

A. 1422. Conradus Bernlappius, armiger, quartam ei partem Caſtri Zaringenſis, cum ſilvis, banno ferino, pratis, aquis, aliisque juribus, ad hanc partem ſpectantibus, ſervata ſibi altera quarta, tradidit; ea conditione, ut ipſe Marchio ejusque heredes nobilem ſemper virum conſtituant, qui de pace Caſtrenſi Zaringæ ſervanda, fidem ſuam Conrado ejusque heredibus adſtringat. Conradus paulo poſt ſolennibus literis pacem hanc ſe ſervaturum promiſit. (d)

A. 1422. & 1426. Bernhardus varias partes in vicis Wolfartsweyer, Sellingen & Berghauſen; item maximam partem Altenſteigæ ab Hohenbergæ Comite acquiſivit, quam dein Uracenſibus Comitibus oppigneravit.

Sigismundo Imperatori non ſemel magnas pecuniæ ſummas; quin & Wirtembergicis Comitibus 20. millia florenorum mutuo dedit; Herrenbergiana in pignus accipiens.

(c) Tabularium Bada-Durl.
(d) Codex Diplom.

A Zolleranis Comitibus pro 3000. florenis ei oppignerata Hechinga. Henrico, Herrenbergiæ Comiti, ſimilem fere ſummam, Maſpachio in pignus recepto, commodavit.

§. XLVIII.

Mors & ætas Bernhardi.

Obiit Bernhardus A. 1431. III. Non. Maji. Ætatis ejus incerti ſunt anni. Tempus nativitatis Chartæ & monumenta occultant. Patri A. 1372. mortuo per LIX. annos ſuperſtes, A. 1379. fratris cum jam fuerit curator, neceſſe eſt, eum ſeptuagenario multo majorem obiiſſe.

Cum monaſterio Ciſtercienſium Albæ Dominorum multis licet litibus fuerit diſtrictus, in Choro tamen Eccleſiæ eorum ſepulcrale monumentum ei fuit exſtructum; quod varias inter mutationes ædis & monaſterio deſtructo, tamen perſtitit illæſum. Imaginem ejus loco ſuo repræſentamus lectori. Inſcriptio diem & annum mortis indicat, ætatem ſilentio tranſit. (*e*) En Inſcriptionis verba: „ Anno Domini MCCCCXXXI. Tercio menſis Maji obiit „ Illuſtris Princeps Bernhardus Marchio de Baden. „ Monumenti hujus fide unanimi conſenſu credunt ſcriptores, Bernhardum in Eccleſia Albæ Dominorum fuiſſe ſepultum.

WOLFGANGUS DE ROTENBERG, Collegiatæ Badenſis Præpoſitus, haud ita pridem defunctus, in Diſſertatione,

(*e*) SCHANNAT. *in Vindem. Literar. Collect. I.* pag. 152. Epitaphium exhibet, ſed iconem ejus non dedit.

quam manuſcriptam reliquit, contendere conatur, Bernhardum in Eccleſia Parochiali Badæ fuiſſe ſepultum; at ſub nepote ejus Carolo ad Dominos Albæ translatum. Equidem ſepulturam ejus in Æde Badenſi admitto, translationem rejicio. Ædis hujus in Eccleſiam Collegiatam converſio a Bernhardo noſtro jam fuerat decreta A. 1413. Petiit a Johanne XXIII. Pontifice conſenſum, quem etiam Bulla, ad Conſtantienſem Epiſcopum ſcripta, obtinuit. Bellici tumultus conſilii hujus complementum impediverunt.

Patris decreta ſub Nicolao V. A. 1453. complevit Jacobus, ut ſuo loco docebitur. In Charta, quæ tum hac ſuper re ſcripta, Miſſisque Pontificiis a Marchione tradita fuit die XI. Aprilis, hæc verba leguntur: „ Cum felicis recordationis Illu- „ ſtris Principis Badenſis, Bernardi, genitoris ſeu patris ipſius „ Jacobi, in ipſa Eccleſia Badenſi ſepulti &c. „ Bernhardi ſepulturam in Eccleſia Badenſi evidenter hæc docent. Evidentius ipſæ Monumenti ſepulcralis reliquiæ A. 1753. in eadem ſub altari detectæ, eccleſiæ chorum novis ornamentis quum decoraret Ludovicus Georgius Marchio Badenſis. ROTENBERGIUS, qui cum Collegis ſuis aliisque permultis ſepulcri reliquias viderat, eas ita deſcribit: „ Inventus eſt prægrandis lapis inverſus, qui „ licet in fruſta diſſectus, manifeſte & irrefragabiliter ſpectan- „ tibus exhibuit figuram equeſtrem Bernardi, ære fuſam, cum „ in-

Digitized by Google

„ inſcriptione: „ Anno Domini MCCCCXXXI. Sabbato poſt
„ inventionem Sanctæ Crucis obiit Illuſtris Princeps Bernardus
„ Ba - - - t in pace. „ Notandum vero, quod huic la-
„ pidi detractum fuerit æs omne fuſum cum figura ſtatuæ, ſcuti
„ ac galeæ, ac circumſcriptis literis, tamen ex inciſura lapidis
„ hæc omnia adhuc legenda & cognoſcenda erant & curioſo-
„ rum inſpectioni proſtant. „

Ex narratis his Rotenbergius colligit, ex Eccleſia Badenſi in Albenſem Dominorum translatum fuiſſe corpus Bernhardi; translationem ſub Carolo nepote factam eſſe reputans. Verum enimvero, quæ cauſa inducere potuerat nepotem, Avi ſui manes tam duriter ut tractaret; ſepulcralem ut diffringeret lapidem, quin & omnibus ornamentis æreque,, figuris literisque infuſo, ſpoliaret. Barbara hæc violatio ſepulcri, non translatio dicenda. Veriſimilior ſententia eſt, Bernhardum in Parochiali Badenſium Eccleſia voluiſſe ſepeliri, quod illam ornandam decreverat, nec unquam ex ea fuiſſe ablatum. Sepulcri ſpoliatio illi tempori adſcribenda, quo Bada omnis & Caſtrum, ſuperiore ſeculo finiente, bellicis everſa furoribus. Supereſt ergo, ut Mauſoleum Albenſe Bernhardi Honorarium dicamus.

§. XLIX.

Princeps fuit egregius, inter potentes & bellicoſos Germaniæ Magnates ſui ſeculi reputandus. Glorioſum ejus ſexaginta Character.

Digitized by Google

annorum, ſub quinque Imperatoribus regimen, quo ſapientia, juſtitia, integritate, fortitudine mentis, nulli Principum facile ſecundus. Apud Sigismundum Imp. cujus electionem promoverat, tanta ejus fuit auctoritas, ut difficillima negotia ejus conſilio expediret & manu. Bello incomparabilis, inter perpetuas illorum temporum turbas, quibus omnia vi & armis gerebantur, pacis tamen ſtudioſus & ſancte fœdera colens. Unde nonniſi provocatus defendendisque ſuis juribus & ſociis induit arma. Diſſidia aliorum ſua ſæpe interceſſione compoſuit: officioſus in omnes. Rei intentus domeſticæ, ſed munificus, ut principem decet atque liberalis, Marchionatum, dignitate opibus & potentia auctum, poſteris tradidit.

§. L.

Cancellaria & Curia.

Cancellariam & Curiam in meliorem ordinem redegit. Vaſallos, Judiciis feudalibus ut frequentes intereſſent, graviter monuit.

Cancellario uſus eſt Johanne de Bruſſella, quem in literis A. 1422. *Scribam* appellat, in cujus poteſtate fuerat Marchionis ſigillum. Idem in Charta A. 1424. vocatur „ Venerabilis „ Vir Dominus Johannes de Bruſſella, Protonotarius illuſtriſſi- „ mi Principis ac Domini Bernhardi Marchionis de Baden. „ Cancellarii munere ergo fungebatur Johannes, nomen licet in Aula Badenſi non fuerit in uſu. Politica & civilia ab eo tractabantur negotia. Conſiliarii tum nondum in Collegia diſtributi. Unde

Digitized by Google

inter primarios Aulæ miniſteriales Cancellarius habebatur; non niſi Vicario Principis & Aulæ magiſtro provinciali (Landhofmeiſter) poſtpoſitus. Sub Chriſtophoro Marchione Kieferus & Schriberus, (*f*) ſub Erneſto Gutius; ſub Carolo II. Achtſinitus, ſive Amelius; ſub filiis Caroli II. Breitenaker JurisConſulti Doctores, *Cancellarii* nomine inclaruerunt. Poſtremis ſub Marchionibus hæc dignitas quievit. Bernh. I.

§. LI.

Sub eo Sigilla equeſtria in deſuetudinem venerunt; at cera rubra invaluit. Eccleſiaſtici Principes & Comites cera viridi ſunt uſi. Multi ex illis privilegio ceram rubram obtinuerunt. Seculi XVI. initio cera rubra apud Comites in uſu. Sigilla.

Cæſares a Bernhardi hujus temporibus Marchiones Badenſes appellarunt *Lieber Vetter oder Oheim.*

Hæc omnia in ſummam ſi colligas, haud difficulter perſpicies, Bernhardum nec inter majores, nec inter poſteros habuiſſe, quem ei compares, multo minus præponas.

§. LII.

Prima Bernhardi uxor fuit Margaretha, Rudolphi Comitis de Hohenberg filia, cujus mentio fit in Charta fœderis, a Ru- Uxores.

(*f*) Wendel Schriber.

BERNH. I.

dolpho noſtro cum Eberhardo III. Comite Wirtembergenſi A. 1374. contracti, qua filia ejus Margaretha, Marchioniſſa Badenſis, eum Wirtembergicis fœdus continuare jubetur, ſi Rudolphus ante fœderis exſpirationem moriatur. (*g*)

Cum autem matrimonium hoc ſterile eſſet, atque mortuo Bernhardi fratre Rudolpho, ſolus ille ex Domo ſupereſſet Badenſi, divortium eum Margaretha meditatus eſt. Adivit ergo Clementem VII. Papam Avenione A. 1392. judices petens, qui examinarent; annon matrimonium contra jura canonica fuerit initum. Verba Bullæ Clementis ſunt, *quod conſanguinitatis vel affinitatis impedimenta exiſterent.* Conjugium, quod 18. annos duraverat, ſolutum. Bernhardus ad ſecundas progreſſus eſt nuptias, ducta uxore Anna, Ludoviei Comitis Oetingæ filia, quarto conſanguinitatis gradu ei juncta. Bonifacius IX. contra Clementem VII. Romæ electus, A. 1398. Bullam diſpenſationis ei tranſmiſit. (*h*)

§. LIII.

Liberi.

Ex Anna hac Bernhardus tres filios & ſeptem filias procreavit. Inter filios:

(*g*) Charta fœderis in Chartophylacio Wirtemberg. ſervatur. In fine ejus legitur. *Daß wann Graff Rudolph innerhalb dieſes Jahrs abſtürbe, ſo ſoll unſer liebe Dochter Frowe Margaret von Hohemberg, Marggrevin zu Baden dis buntnuzz volle uſhalten in allen ſachen.*

(*h*) Bulla utriuſque Papæ in Chartophylacio Bada-Durlac. Baſileæ ſervatur.

1. Jacobus, natus A. 1407. qui patri ſucceſſit.

2. Bernhardus, quem Sigismundus Imp. literis Caſſaviæ datis A. 1423. deſpondit Eberhardi, Comitis Wirtembergici filiæ, Cæſaris ex ſorore pronepti. Eliſabetha Noribergæ Burggravia, Comitiſſa de Wirtemberg, ſponſæ mater, conſenſit. (*i*) Sed princeps hic juvenis præmatura morte ante nuptias deceſſit.

3. Rudolphus natus 14. Julii A. 1417. diem obiit ſupremum A. 1424. 1. Aug. (*k*)

Inter filias: 1. Anna, nata 15. Mart. 1398. nupta Ludovico Lichtenbergico A. 1409.

2. Beatrix, nata A. 1400. die Joh. Bapt. deſponſata Emiconi Leiningæ Comiti, Inſtrumento Badæ confecto A. 1409. Beatrici in dotem octo millia flor. adſcripta ſunt. (*l*)

3. Mechtildis, nata A. 1401. d. XI. Dec. † 1402. d. 18. Apr.

4. Margaretha, nata A. 1404. die Converſ. Pauli A. 1412. deſponſata fuit Adolpho, Naſſoviæ Comiti, cum dote 8000. florenor. Adolphus ei pro viduaſitio aſſignavit 16000. flor. Wisbada pro pignore data. Conventio hæc Wormatiæ ſcripta eſt.

5. Agnes, nata die Lætare 1408. deſponſata Gerhardo Duci Sleswic. A. 1432.

(*i*) Inſtrumenta hæc extant in Tabulario Bada-Badenſi.

(*k*) Oefelii *Scriptores Rerum Boicarum* Tom. II. pag. 587.

(*l*) Charta eſt in Tabulario Bada-Badenſi.

6. Urſula, (*m*) nata A. 1409. die Ven. ante Simon. Jud. deſponſata I. Godefrido Comiti in Ziegenhayn A. 1422. cum dote 8000. flor. (*n*) II. Duci Teccenſi, Ulrico Cæco A. 1426. † A. 1430.

7. Brigitta, nata A. 1416. die 1. Jan. vixit adhuc A. 1441. (*o*)

RUDOLPHUS VII.

§. LIV.

RUD. VII. Rudolphus, Bernhardi frater, princeps quoque bellicoſus, qui in turbis ſeculi XIV. finientis, bellicæ virtutis ſuæ varia ſpecimina dedit. Vixit ſub tutela Ruperti Palatini Electoris & dein fratris ſui Bernhardi, qui A. 1379. ſuo & tutorio Rudolphi nomine fœdus cum Civitatibus Sueviæ inivit. (*p*) Paulo poſt cum fratre terras partitus, (*q*) ſuperiorem Marchionatum accepit; atque ſolenni pacto Heidelbergæ A. 1380. eodem cum fratre

(*m*) Errat CRUSIUS, qui *in Annal. Suev.* Tom. I. pag. 346. ſcribit, A. 1419. Urſulam obiiſſe Rudolphi March. Bad. filiam Ulrico Duci Teccenſi matrimonio junctam. Urſula hæc fuit Bernhardi filia, & obiit demum A. 1430.

(*n*) Inſtrumentum in Tabulario Bada-Badenſi ſupereſt.

(*o*) Scheda Tabularii Bada-Durlac. liberorum Bernardi natales recenſet.

(*p*) Vide in Bernhardo I. p. 67.

(*q*) Ibidem p. 68.

Digitized by Google

inito, Domus ſuæ jura ſtabilivit. (*r*) Illo quoque tempore cum Epiſcopo Conſtantienſi aliisque Principibus, in auxilium Comitum Wirtembergenſium, adverſus Sueviæ Civitates, plures miſit armatos. (*s*)

A. 1382. expeditioni Argentinenſium adverſus Comitem de Vergey cum aliis Principibus interfuit. (*t*)

A. 1386. Rothwilenſes cives nonnulli propter Felſium de Witingen Rudolphi ſeſe hoſtes declararunt. Arbitri, qui de componendis Civitatum Principumque controverſiis, Mergenthemii eo anno convenerant, turbas has compoſuerunt. (*u*)

Illuſtri illi Suevico fœderi, Rhenenſes inter & Suevicas Civitates A. 1381. Spiræ contracto, (*x*) atque triennio poſt ad plures Principes Heidelbergæ extenſo, (*y*) Rudolphus noſter A. 1387. Mergenthemii acceſſit. Ibi in quatuor claſſes diſtributi Principes ejus fœderis ſocii. Rudolphus noſter una cum Moguntino & Colonienſi Archiepiſcopis, Ruperto ſeniore & juniore Comitibus Palatinis, Haſſiæque Landgravio, in ſecundam claſſem relatus. (*z*)

(*r*) Supra ad A. 1380.

(*s*) *Chron. Wirtemb.* apud SCHANNAT. *Vindem. Lit. Coll. II.* pag. 30.

(*t*) Supra ad A. 1382.

(*u*) LEHMANN. *in Chronico Spirenſi* Lib. VII. Cap. 68. pag. 763.

(*x*) Tabulas hujus fœderis exhibet LEHMANN. l. c. Cap. 66. pag. 746.

(*y*) Inſtrumentum hoc dedit DATT. *de pace publica* Lib. I. Cap. 8. n. 21.

(*z*) LEHMANN. *in Chron. Spir.* Lib. VII. Cap. 68. pag. 754.

Digitized by Google

§. LV.

Comitatus Eberſtein partem acquirit.

A. 1387. Wolffius Eberſteinenſis Comes, cum gravi ære alieno premeretur, dimidiam partem Novi Eberſteinenſis Caſtri, (*a*) Caſtri & oppidi Muekenſturm, oppidi Gospolzheim & reliquorum, quæ poſſidebat, locorum ac jurium partem octies mille florenis Rudolpho vendidit; ſervato ſibi Mandelbergæ (*b*) Caſtro, quod dein alia venditione, una cum bonis & juribus, eo pertinentibus, in Rudolphum quoque transtulit. Rudolphus partem debitorum in ſe recepit, atque intuitu Eberſteinenſis Caſtri ad pacem Caſtrenſem, quæ pridem ſtabilita erat, ſervandam Wolffii Comitis ex fratre nepotibus ſe obſtrinxit. Ipſum Wolffium partis venditæ præfectum conſtituit Rudolphus, aſſignata ei redituum quarta. At biennio poſt (*c*) præfecturam abdicanti, habitationem in Caſtro Muekenſturm & uſumfructum quorundam bonorum ac jurium ad dies vitæ conceſſit. (*d*)

Bellum cum Civitatibus Sueviæ.

A. 1388. Rudolphus, in magna illo Principum & Civitatum bello, Comiti Wirtembergiæ adverſus fœderatas Sueviæ & Rhenen-

(*a*) Eberſteinenſe Caſtrum vetus Rudolphus I. Marchio jam comparavit, ut ſuo loco oſtenſum.

(*b*) Mandelberg Caſtrum eſt dynaſtiæ Altenſteig.

(*c*) Menſe Novembri A. 1389.

(*d*) Inſtrumenta ex Archivo Badenſi deſumta vid. in Cod. Dipl.

Digitized by Google

Rhenenſes Civitates auxilia tulit, prœlioque ad Wilam, menſe Aug. hujus anni cum Civitatibus commiſſo, in quo Wirtembergici Comitis filius cecidit, ipſe cum copiis interfuit. (e)

§. LVI.

Bello huic cum & Argentinenſes eſſent impliciti, Rudolphus diſpoſitis Stauffenbergæ, Geroldseckii, Thiersbergæ & Stolhovæ militibus, a menſe Septembri hujus anni ad feſtum Pentecoſtes anni inſequentis, civium Argentinenſium vicos & villas, non ſolum trans Rhenum ſed & cis Rhenum a Beinhemio ad Gamshemium uſque combuſſit. Argentinenſes viciſſim, Rheno non ſemel trajecto, depopulati ſunt terras Marchionis. *Cum Argentinenſibus.*

A. 1389. Rudolphus cum Ruperto Palatino aliisque Principibus, in Alſatiam ſuas copias duxit; vicos omnes ab Husberga & Ecbolshemio ad Molishemium & Weſthovam uſque igne delevit. Cladem hanc ulturi Argentinenſes, nova in Marchionatum, Stolhovam verſus, facta irruptione, multa damna dederunt. (f) Sed paulo poſt bellum hoc Egræ ab Imperatore compoſitum. Rudolphus ad Egranum conventum quoque miſit legatum. (g) Formulæ pacis Rhenenſis, quæ Egranam eodem anno ſecuta eſt,

(e) KOENIGSHOV. Cap. 5. §. 178. apud SCHILTER. pag. 348.

(f) Ibid. l. c. §. 193. pag. 354.

(g) Deputatorum Argent. Literas ad Senatum habet WENCKERUS *de Uſsburgeris* pag. 145.

Rudolphus una cum Bernhardo fratre acceſſit; in cujus vita recenſuimus reliqua.

§. LVII.

Mors Rudolphi.

Obiit Rudolphus A. 1391. (*h*) in Eccleſia Badenſi, uti frater, ſepultus. Reſtauratio ejus A. 1753. cum fieret, ſepulcralis Rudolphi repertus eſt Lapis; qui hodieque extat in Choro.

(*h*) Errat CRUSIUS, qui *Annal. Suev.* Part. III. Lib. VI. pag. 315. Rudolphum hunc A. 1392. Equeſtribus Ludis a Suevica Nobilitate Schafhuſæ celebratis interfuiſſe ſcribit.

CAPUT II.
JACOBUS.
A. 1431 — 1453.

§. I.

Regimen martiale excepit paciſicum muſisque di- catum. Minervam Bellonæ in Aula Badenſi ſucceſſiſſe diceres. Jacobus Marchio, magni parentis magna propago; togatis virtutibus ejus decenter ornatus, inter Principes Imperii temporis ſui nobilem quoque tenuit locum. Quindecimo die Martii A. 1407.(a) natus, Principum Domus Badenſis primus literis imbutus eſt puer, ex patris præcepto, qui licet ipſe indoctus, doctos tamen voluit eſſe, quos educaverat, filios. JACOBUS.

(a) Nativitatem ejus deſcribit REMBOLDUS SLECHT, *Argentin. Canonicus, ſeculi XV. ſcriptor. in Append. Mſ. ad Martinum Minoritam, ubi ita:* „ Marchio de Baden Bernhardus, licet plures habuerit filias, cum „ uxore ſua de Oetingen orta, tamen nunquam filium habuit, niſi pri- „ mogenitum Jacobum nomine, qui in A. Dni 1407. XV. die Menſie „ Marcii natus fuit & baptizatus XVIII. menſis predicti. Sex ipſum

Duorum & viginti annorum juvenis, ſocero ſuo, Carolo Lotharingiæ Duci, copias adverſus Metenſes in auxilium adduxit. (*b*)

§. II.

Initia ejus.

Adquiſitam Hachbergæ Marchiam pater ei regendam tradidit vivus. Gubernationis hujus tempore triennale fœdus cum Civitate Friburgenſi A. 1430. contraxit. (*c*) Quo anno etiam Heitersheimenſis Hoſpitalariorum Fratrum Prioratus ejus ſe tuitioni commiſit.

Anno ſequenti patri ſuccedens, copiis contra Huſſitas pro Sigismundo Imperatore haſtiferos XXV. ex militia ſua junxit. (*d*)

Tres æmuli de Archiepiſcopatu Trevirenſi quum acriter certaſſent, Jacobus noſter, cum Moguntino & Colonienſi Electoribus, Manderſcheidium, Treviros obſidentem adjuvit. Turbæ hæ A. 1432. & ſequenti durarunt. (*e*) Res per eosdem Electo-

„ levaverunt de fonte ſacro, videlicet Dn. Abbas de Mulnbrunn, „ Dn. Abbas de Albe, Dn. Abbas de Gotzauue, Prptus de Herde, „ Dn. Johannes de Kageneck miles, magiſter Curiæ Marchionis. Uxor „ Theodorici Rœder ſola levavit infantem, prediſti aſtiterunt. „ SLECHTIUS, ex autographo deſeriptus, inter Scriptores Rer. Alſatiear. comparebit.

(*b*) A. 1429. menſe Julio. CALMET *Preuves de l'hiſtoire de Lorraine* Tom. III. pag. 197.

(*c*) Codex Diplom.

(*d*) HONTHEIM *Hiſt. Diplom. Trevir.* Tom. II. n. 801. pag. 380.

(*e*) MAPPII *Annales Juliæ & Montium* Tom. II. pag. 50.

res tandem, Papa interveniente, tranſacta. Trevirenſem Præſulatum Rabanus, Spirenſis Epiſcopus, obtinuit. (*f*)

Privilegia Sigismundi Imp.

Sigismundus Imperator Jacobo & ſucceſſoribus ejus omnia Domus Badenſis jura in Concilio Baſilienſi diplomate novo A. 1433. firmavit, annoque poſt eidem immunitatem officialium, miniſterialium, omniumque ſubditorum a Landgraviali Brisgoviæ aliisque judiciis conceſſit.

§. III.

Pax Caſtr. Crucenac.

Spanheimenſium Comitum poſtremus Johannes A. 1437. deceſſit. (*g*) Jacobus Marchio & Fridericus Veldentiæ Comes, ad communionem poſſeſſionis vivo jam admiſſi Johanne, ratione ulterioris Comitatus inter ſe, & ratione citerioris cum Electore Palatino die 27. Nov. 1437. Pacem Caſtrenſem, Communionis perpetuæ cauſa, iniverunt Crucenaci. Fridericus Veldentinus, lineæ ſuæ Gentisque poſtremus, utriusque Comitatus Spanhemii, quam poſſederat, partem, Stephano Bipontino, Comiti Palatino Rheni, genero ſuo, quin & vi pacti, quod A. 1444. d. 16. Sept. iniverat, (*h*) filio Stephani, Friderico Simmerenſi, reliquit. In hujus ſtemmate pars illa Spanheimenſis Comitatus dimidia uſque

(*f*) TRITHEMIUS *Chron. Hirſaug.* ad. A. 1437. vide ſupra in Bernhardo.

(*g*) Status cauſſæ Chriſtiani III. Birckenfeld. Part. 2. n. 27.

(*h*) Virtute Pacti Heidelberg. A. 1553. d. 2. Nov. initi.

JACOBUS.

ad A. 1560. permanſit; quo Palatino-Simmerenſis Linea Electorale occupavit ſolium. Tum vero Spanheimenſis portio ad Wolfgangum, Bipontii, & Georgium Johannem, Veldentiæ Duces pervenit. At A. 1566. omnis hæc portio ad Wolfgangum Bipontinum ſolum pervenit; qui biennio poſt Carolo, filiorum ſuorum minimo, eam cum Birckenfeldenſi tractu teſtamento reliquit. Poſteri hujus una cum Badenſi Domo omnem Comitatum ulteriorem indiviſim hodieque poſſident. (*i*)

§. IV.

Acta ab A. 1438.

A. 1438. Reinoldus, Urslingæ Dux, mortua uxore ſua Anna vel Anaſtaſia de Uſenberg, cum Jacobo Marchione renovavit pacta, quæ cum patre ejus Bernhardo ſuper Brockingam & Biſchoffingam, Brisgoviæ vicos, ut & Caſtrum Alſatiæ atque oppidum Gemar iniverat. (*k*)

A. 1439. Jacobus cum Ludovico Palatino Electore, aliisque Principibus, Reinhardum comitatus eſt Spirenſem Epiſcopum, qui magna ſolennitate Spiram urbem intraverat. (*l*)

(*i*) KREMER *in præfat. ad Hiſtor. Spanheim.*

(*k*) Vide ſupra in Bernhardo I. ad A. 1421.

(*l*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. Cap. 124. pag. 940.

Digitized by Google

§. V.

Jacobus paulo poſt cum Ottone Palatino & vicinis Principibus tuendæ pacis publicæ fœdus inivit. Acta ab A. 1440.

Francofurtenſi Conventui A. 1442. cum filio ſuo interfuit Jacobus; teſtisque roboravit diploma, quo Fridericus IV. Imperator privilegia Domus Auſtriacæ renovavit. (*m*)

Tum quoque Cæſar ei privilegium de non evocando conceſſit, omnesque Comites, Dynaſtas, nobiles, milites, ceterosque ejus ditioni protectioni & advocatiæ ſubjectos, intuitu perſonarum & rei ſitæ, a Provincialibus & Cæſareo aulico judiciis immunes reddidit, Marchicis ſolis ſubjecit. (*n*)

Eodem anno Jacobus cum Friderico IV. Imperatore verſatus Conſtantiæ. (*o*) Brandeburgico Marchioni Alberto contra Noribergenſes auxilium tulit. (*p*)

§. VI.

A. 1444. evenit, ut Carolus VII. Galliæ Rex Imperatori copias contra Helvetios mitteret. Ludovicus Delphinus Bellum Armaniacum.

(*m*) Diploma apud LÜNIG & in *Anzeig der Privilegien des Hauſes Oeſterreich.* pag. 89.

(*n*) LÜNIG *Reichs-Archiv Part. ſpec. Contin. II. IVte Abtheilung IX. Abſatz* pag. 941. & SCHILTER. *Scriptor. Rer. Germ. Diplom.* pag. 97.

(*o*) TSCHUDI *Chron. Helvet.* Tom. II. pag. 350.

(*p*) Idem l. c. pag. 535.

Digitized by Google

triginta millia armatorum, quos Armaniacos vulgus vocavit, in Alſatiam duxit, in Helvetiam tranſituros. Tum vero Eliſabetha, Galliæ Regina, ad Jacobum Marchionem, cui adfinitate juncta erat, (*q*) literas dedit, circa Feſtum Pentecoſtes, in Turonenſium agro conſcriptas; quibus eum de inſtante expeditione reddit certiorem additque, Regem & Delphinum ſibi promiſiſſe, terras Marchionis plane fore intactas. Has Franciæ Reginæ literas Jacobus miſit ad Imperatorem, ſuis adjectis, quæ ſcriptæ erant Badæ, feria IV. poſt Petri & Pauli diem, anni ejusdem. (*r*) Delphinus, victis ad Baſileam Helvetiis, copias ſuas per Alſatiam & vicinas regiones diffudit; ſed Marchionatum Badenſem reliquit intactum.

Armaniacorum furores repreſſurus Cæſar Comitia Norimbergam indixit, in quibus expeditio contra Delphinum decreta; Ludovico, Electori Palatino, ſumma belli delata. Speciatim autem Alberto Auſtriæ Duci, Alberto Marchioni Brandeburg. Jacobo Marchioni Badenſi & Ulrico Wirtenbergæ Comiti injunctum, ut in Brisgoviam cum copiis ſe conferrent, de reducendo exer-

(*q*) Eliſabetha, Franciæ Regina, ſoror erat Renati titularis Siciliæ Regis, qui uxorem duxerat Iſabellam, filiam natu majorem Caroli Lotharingiæ Ducis & ſororem Catharinæ, quæ Jacobo Marchioni nupſerat.

(*r*) Literas utrasque exhibet ANONYMUS *Scriptor. Vitarum Marchionum Badenſ. idiomate Germ.* pag. 168. ſqq. & FUGGER *Oeſterreich. Ehrenſpiegel* Lib. V. Cap. 5. pag. 550.

exercitu cum Delphino acturi. Hunc inter & Principes in magna illa planicie, quæ Briſacum & Enſishemium interjacet, inſtitutus eſt ſermo; quo rei tranſigendæ Roshemii in inferiore Alſatia definitus eſt dies.

Ludovicus Palatinus timens, ne pacis mora Galli ludificarent Germanos, initio Nov. principes Spiram evocatos, de exequendo Ratisbonenſi decreto interpellavit. Sed prævaluit Auſtriæ & Brandeburgi Albertorum, Jacobi noſtri, aliorumque ſententia, qui Roshcimenſis conventus expectandum eſſe eventum dicebant, neque prius, quam amicæ compoſitionis via fuerit tentata, feſtinandum ad arma. Paulo poſt Principes Argentoratum venerunt, de ſumma rei cum Delphino tractaturi. Hic vero, relicta paulo ante Alſatia, ad Beliardæ montem uſque progreſſus erat. Unde re infecta Principes Argentorato diſceſſerunt. Ab hoc tempore turbis Alſaticis ſe non amplius immiſcuit Jacobus; neque expeditio contra Delphinum ſuſcepta. Hic denique in Conventu Trevirenſi A. 1445. copias ſe abducturum promiſit, ea conditione, ne quid damni nomine ab ipſo exigeretur. (s)

§. VII.

A. 1446. in Francofordienſibus Comitiis Jacobus una Acta ab A. 1446.

(s) Schilter. ad Kœnigsh. pag. 936. ſq. & pag. 1036. ſqq. & Herzog *Chron. Alſat.* Lib. II. pag. 117. ſqq.

Digitized by Google

cum Auguſtano & Chiemſeenſi Epiſcopis, ut & cum Brandeburgico Marchione Legati Cæſarei functus eſt munere. (*t*)

Idem eodem anno cum Moguntino, Palatino, Auſtrio, Bavaro, Brandeburgico Principibus & cum Wirtembergæ Comite contra Helvetios fœdus inivit.

Idem quoque annus eſt, quo Fridericus IV. Cæſar Rhenenſe telonium in vico Schreck, quod antea Johannes, Spanhemii Comes, poſſederat, Jacobo noſtro conceſſit. (*u*)

Biennio poſt Marchio noſter Caſtrum Steineck Dieterico a Gemmingen in feudum hereditarium conceſſit. (*x*)

A. 1449. bellum inter Auſtrios & Civitatem Baſileam compoſuit Jacobus; (*y*) eodemque anno Alberto, Marchioni Brandeburgico adverſus Norimbergenſes & fœderatas civitates auxilium denuo præſtitit. (*z*)

Sed & Comitis Wirtembergici ſocius, cum Carolo & Bernhardo filiis, Eslingæ civitati, ob novum vectigal, quod ab Imperatore impetraverat, bellum indixit. (*a*) Commiſſum eſt inter Wirtembergæ Comitem & civitatem ſociosque ejus, ad Eslingam

(*t*) Mandatum hoc exhibet GUDENUS *Cod. Dipl. Mog.* Tom. IV. pag. 302.

(*u*) Tabular. Bada-Badenſe.

(*x*) Alia feuda, Dieterico huic data, vide infra in Carolo.

(*y*) TSCHUDI *Chron. Helvet.* Tom. II. pag. 479. 529. 493.

(*z*) CRUSIUS *Annal. Suev.* Lib. VII. Part. III. pag. 389.

(*a*) DATT. *de pace publ.* Lib. I. Cap. 15. n. 37.

prœlium, in quo Johannes a Steinheim eques, Dux copiarum Badenſium cecidit, Wirtembergenſis victor evaſit. (*b*) In bello hoc Jacobus Wilam obſedit. Denique ſublatis auctoritate Friderici Imperatoris controverſiis, pax inter Principes & Civitates reſtituta eſt A. 1450. (*c*)

§. VIII.

Eodem tempore Ludovicus Lichtenbergæ Dynaſta, Romam proficiſcens, avunculo ſuo Jacobo Marchioni, in Ortenavicis ſuis terris vicino, regimen ditionum commiſit. (*d*) Ludovico huic, ex Italia reduci, A. 1451. cum Schafrido & Emicone Comitibus Leining. exortum eſt bellum; multorum ſociorum acceſſione, magno utrimque geſtum ardore; vaſtatis hinc inde terris, quin & Caſtris pluribus vel deſtructis vel captis. Schafridus Hohenfelſam, Dambacum, Neuhoſium, & dimidiam Kittelsheimenſis vici partem, a Lichtenbergicis ſibi reſtitui petebat. Jacobus Marchio Lichtenbergenſis, vicini ſui, partes fovit primum occul- Turbæ Lichtenbergicæ.

Tom. II. S 2

(*b*) Vide CRUSIUS l. c. pag. 391. & TRITHEMIUS *Chron. Hirſaug.* ad A. 1449. & 1450. pag. 419. & 421.

(*c*) SEBAST. MUEGII *Chron. Mſcpt.* pag. 129.

(*d*) HERZOG. *Chron. Alſat.* Lib. V. pag. 19. Bernhardi March. filia Anna, ſoror Jacobi March. Ludovici hujus Lichtenberg. mater fuit. Vide ALSAT. ILLUSTR. Tom. II. pag. 622.

Digitized by Google

JACOBUS.

te, dein conciliatoris officium in ſe ſuſcepit, amicitiæ vinculo Ludovico conjunctus. Fridericus Palatinus pro Leiningenſibus ſtetit. Lis hæc in Heidelbergenſi & Badenſi Conventibus cum tranſigi non potuiſſet, Jacobus eodem anno, Spiræ cum Electoribus nonnullis, quos inter Fridericus Palatinus, aliisque principibus, Conventum habuit die Aſſumptionis beatæ Mariæ. Aderat cum duobus filiis Marchio & cum vaſallis ſuis, Comitibus, Baronibus, Equitibus & cum Marchione Rœtelenſi. Conventui interant XV. Principes, XXVI. Comites, XX. Barones (*Freyen*), XXXII. Equites. (e)

Lites vero inter Lichtenbergenſem & Leiningenſes cum nec in Spirenſi hoc Conventu fuiſſent compoſitæ, Jacobus una cum Reinhardo Spirenſi Epiſcopo & Alberto Brandeburgico Marchione alium conventum Pfortzhemii celebravit, die Dominica poſt S. Lucæ, in quo denique transactio coaluit. (f)

§. IX.

Pax Caſtr. Werdenſis.

A. 1452. Jacobus noſter cum Philippo Ingenuo, Electore Palatino & ejus Adminiſtratore Friderico, fœdus inivit ſuper

(e) Codex Mſcpt. Palatini Archivi, & LEHMANN. *Chron. Spirenſ.* Lib. VII. Cap. 100.

(f) HERZOG. *Chron. Alſat.* Lib. V. pag. 21. ſqq. Bellum hoc quoque deſcribit MATTHIAS A KEMNAT, Friderici I. Palatini familiaris in Vita Friderici hujus Manuſcripta pag. 163. quæ in Tabulario Palat. Manhemii ſervatur.

Caſtrum & oppidum Werde (*g*) in Alſatia omnemque ejus diſtri-ctum & marcam. Rupertus Palatinus Elector jam A. 1400. die S. Matthiæ Apoſtoli quartam Caſtri hujus partem a Ludovico, Lichtenbergæ Dynaſta, coëmerat, pacemque cum eo iniverat Caſtrenſem. Marchio Jacobus ex tribus illis partibus, quæ Lichtenbergicis remanſerant, partem octavam ejusdem Caſtri Werdenſis coëmit, adeoque ad Ganerbicam Caſtri quoque admiſſus eſt pacem. Pacis hujus particeps Palatinus Elector, petiit, ut. acobus ob acceſſionem hanc cum eo Caſtrenſe quoque conderet fœdus. Conditum eſt die Jovis ſeptimanæ Paſchalis 1452. in Caſtro Liebenzele, ubi tum verſabatur Jacobus. (*h*)

A. 1453. Jacobus a Carolo, Rege Franciæ, propter *generis nobilitatem ac ſacræ plurimæque virtutis decus*, Conſiliarius & Cambellanus nominatus eſt, literis in pago Turonenſi datis, in quibus *Conſanguineum* ſuum Rex Marchionem adpellat.* (*i*)

§. X.

Fundatio Eccleſiæ Colleg. Badenſis.

A. eodem die Martis poſt Quaſimodogeniti Jacobus Collegium XXII. Clericorum, Petro, Paulo, Johanni Jacobo,

(*g*) WOERDT oppidum caput eſt Præfecturæ, quæ Lichtenbergicæ apud Alſatas Dynaſtiæ pars eſt, duabus leucis ab Hagenoa ſitum.

(*h*) Inſtrumentum fœderis hujus in Palatino Electoris Tabulario ſupereſt.

(*i*) GUDENUS *Cod. Dipl. Mog.* Tom. IV. pag. 313.

Georgio & S. Annæ, Patronis dicatum, in Eccleſia Parochiali Badenſi inſtituit; cujus jam diu ante votum Bernhardus ſuſceperat pater. (*k*) In Collegio hoc duodecim ordinavit Canonicos; quos inter Præpoſitus, Decanus, Cuſtos & Cantor; reliquos X. Vicarios eſſe juſſit. Collegiatæ huic præter annuos reditus 500. florenorum, jus patronatus conceſſit in novem parochias, Beſigkheim, Mensheim, Cappel, Gochspoltsheim, Niederbühl, Elchisheim, Remchingen, Seldingen & Geehingen; quas Bulla ſua Pontifex eidem Collegiatæ attribuit. (*l*) Dimidiam fere annuorum redituum partem (medios fructus vocant) ad eccleſiæ uſus Canonici conferre tenentur. Jus præſentandi Marchionibus reſervatum; qui inter XII. Canonicos, quatuor Doctores vel Licentiatos admittant; reliqui ſint viri probi & docti, ex legitimo omnes matrimonio nati, niſi forte naturales Marchionum filii admitti petierint. Quodſi Marchiones inter eorumque officiales aut ſubditos atque Capitulum Canonicosve lites oriantur, quæ amica transactione non poſſint componi, componantur per arbitros quatuor, quorum duo e conſiliariorum Badenſium numero, ceteri e capitulo eligantur. Diſſidentibus quintus addatur ſuperarbiter, quem vel conſiliarii vel ſacerdotes elegerint arbitri, prouti vel ec-

(*k*) Adi ſupra pag. 120.

(*l*) Exponit hæc ſcriptum: Genuina Informatio de perpetua ſubjectione Collegiatæ Eccleſiæ Badenſis, hoc ſeculo impreſſum.

Digitized by Google

cleſiaſticæ vel ſecularis perſonæ cauſa agitur. A laudo provocare non licet.

§. XI.

Eodem tempore Jacobus, acceptis ſolemnibus literis, (*m*) quibus filii paternæ ſe voluntati ſubmittunt, plura inter eos teſtamento diſpoſuit, quæ ad ſucceſſionem terrarum, ad ſplendorem & incrementa Domus, mutuamque fratrum concordiam pertinere videbantur. Teſtamentum Jacobi.

Carolum, Bernhardum, Georgium ſeculo, Johannem & Marcum eccleſiæ deſtinavit. Carolo natu majori pleramque ſuperiorem Marchiam cum Spanheimenſi Comitatu & Marchionatu Hachbergico ac Dynaſtiis Höhingen, Lahr & Mahlberg attribuit. (*n*) Inferiores terras inter filios poſtgenitos Bernhardum & Georgium diviſit: illi Pforzhemium, huic Durlacum ſedes regiminis conſtituit. Sortes & ſpem ſuper Lichtenberg, jura ſuper Ducisſæ Lotharingiæ hereditatem, jura in Mutzig; debita Papæ, Cæſaris, Auſtriæ, Oettingæ & alia in communione reliquit. Johanni autem & Marco annuas mille florenorum aſſignavit penſiones, quarum dimidia pars ceſſet, ſimulac uterque eccleſiaſticis ex beneficiis totidem obtinuerit florenos. Tota penſio ceſſet, ubi aut Epiſcopatus, aut bis mille florenorum redi-

(*m*) Die Mercurii poſt Quaſimodogeniti.

(*n*) Literæ ipſis teſtamenti tabulis inſertæ.

JACOBUS.

tus impetraverint. Imperialia & Palatina feuda Carolus; Moguntina & Spirenſia Bernhardus, Weiſſenburgenſia Georgius ſuſcipiat. Ad redimenda feuda Palatina *Graben* & *Stein* tres lineæ ſummam 15000. floren. (o) conferant, at poſſeſſio maneat penes eum, cujus portioni in teſtamento adſcripta ſunt. Documenta in Caſtro Badæ communi aſſerventur cuſtodia. Singuli fratres repertorium eorum habeant. Nulli fratrum ſoli ad ea pateat aditus.

De cetero filiis injungit Jacobus, ut ſinguli eorumque heredes, perpetuam inter ſe pacem & amicitiam colant; a bellis, mutuisque abſtineant injuriis. Arctiſſimo inter ſe fœdere nexi, amicos habeant communes & hoſtes, neque cum exteris ſocietatem ineant, aut fœdera pangant. Lites obortas amicabili transactione componant; vel arbitros eligant conſiliarios; quibus ſuperarbiter, ſi neceſſe eſt, addendus; omni provocatione ſublata. Subjecti unius in alterius terris, niſi domino conſentiente, matrimonia ne contrahant.

Feminæ, nonniſi extinctis omnium linearum maſculis in Marchionatu ſuccedant; duodecimum egreſſæ annum omnibus in terras Marchicas juribus renuntient. Confirmationem hujus juris poſt

(o) Adduntur in teſtamento rationes, cur Carolus plus reliquis accipiat: Longinquitas terrarum, indiviſibilitas Comitatus Spanheim, dos inſignis uxoris 39000. flor. Rhenenſium; quos pater in ſuum uſum converterat.

Jacobus.

poſt teſtatoris mortem a Cæſare petant Marchiones. Decies mille florenorum filiæ principis dos ſit. Auctis terris dos hæc quoque poſſit augeri. Monaſtica vota, quæ ſuſcipiunt filiæ, quotannis centum florenos accipiant. Terras aut earum jura, neque alienare, neque oppignerare Principi Badenſi fas ſit. Quodſi oppigneratio evitari non poteſt, reluitio ſemper maneat ſalva; pignus ſex menſibus ante fratribus vel agnatis offeratur; quibus, uti & pignoris domino, perpetuum reluendi jus competat. His formulis alienationes terrarum Badenſium ſolenni ſuo teſtamento Jacobus prohibuit. Chriſtophorus, nepos ejus, arctiore vinculo, ut deinceps docebimus, ſucceſſores adſtrinxit. Dotalitia & vidualitia principum feminarum ſuper terras fieri permiſit Jacobus. Si una ex lineis ſine maſculis perierit, reliquæ ſuccedant æqualiter, ita tamen, ut ſenior Badam ſemper, cum valle & Advocatia Monaſteriorum *Lichtenthal* & *Schwarzach* poſſideat. Lineæ pereuntis filia 10. mille florenorum accipiat dotem. Quodſi duæ lineæ perierint, tertia ſuccedat; at filiabus ſemper proſpiciatur. Si omnes lineæ interierint, ſuccedat, qui jus ſuccedendi tum habiturus eſt.

§. XII.

A. 1453. Jacobus Spira domum rediens ægrotavit, mortuus in Caſtro Badæ, quod dein vocatum eſt vetus. Sepultus in Collegiata Badenſi, quam inſtituit, Eccleſia, ubi & pater ſepulturam accepit. Mors ejus.

Præter Spanheimenſem Comitatum, de quo jam ſupra, dimidiam quoque partem in Schwann, Conweiler, Tobel, Tennach, Rumertsbach, Stenach, Ober-Nibelsbach, Grevenhauſen, Sulzfeld, Under-Niebelsbach, Langenalb, Neuenbürg acquiſivit Jacobus. Altera dimidia pars Ludovico, Wirtenbergico Comiti, vendita fuit. Nec tranſeundum ſilentio, quod vicum Weisweil, Hachbergici Marchionatus, cum caſtro, 1560. florenorum ſumma a Stauffenbergenſibus Dynaſtis A. 1430. redemit. Homines proprios, quos Rathſamhauſii Bahlingæ habebant, 800. florenis Marchionatui acquiſivit.

§. XIII.

Character. Salomonem Badenſem haud immerito vocamus Jacobum, qui tam ſapienter, tam pie ſuam rexerat Marchiam; ſuam rexerat Domum, cui Sanctionem Pragmaticam ſolenniorem Bernhardina præſcripſit, qua ejus felicitas, ſplendor, immortalitasque innititur. Per omne regiminis tempus pacem cuſtodivit & coluit. Jura in Margarethæ, Lotharingicæ ſocrus, hereditatem neglexit, eaque filiis in teſtamento proſequenda reliquit. Juſtitiæ & integritatis laus ejus per Germaniam omnem inclaruit. Moriens mutuam inter ſe concordiam filiis injunxit & in cives clementiam. Speciatim ordinavit, ut primo a morte ejus anno, adhibitis quique conſiliariis, ſingula ditionum obirent oppida & loca, omniumque audirent querelas, oppreſſos ſublevarent, vim

Digitized by Google

JACOBUS.

injuſtam, ſi quæ eo regnante illata, corrigerent. Diſciplinam quoque Monaſteriorum in terris ſuis habuit curæ, atque inter alia Monaſterio Albæ feminarum novam ordinationem præſcripſit. (*p*)

Plenus admiratione ejus AENEAS SYLVIUS (*q*) hunc in modum de eo ſcribit: „ In Marchionatu Badenſi Princeps Ja-
„ cobus juſtitiæ ac prudentiæ fama inter Germanos clariſſimus,
„ cum ſibi ad humanam felicitatem ſolam literaturæ peritiam
„ deeſſe angeretur, quos ex conjuge legitima liberos ſuſtulit,
„ ediſcere literas compulit: inter quos diviſo patrimonio, cum
„ Carolo primogenito, ſingularis induſtriæ juveni, Imperatoris
„ ſororem matrimonio collocaſſet, plenus annis haud invitus e
„ vita deceſſit. „ (*r*)

§. XIV.

Uxor Jacobi fuit Catharina, Caroli I. Lotharingiæ Ducis filia. Hic maſculam non reliquit prolem, ſed Iſabellam & Ca- Uxor.

(*p*) Epiſtola Conradi de Munchingen, Carthuſiani, ſcripta A. 1443. Tabular. Bad.

(*q*) *De Statu Europæ ſub Friderico III.* apud FREHERUM Tom. II. p. 133. AENEAE SYLVII *Operum* p. 438.

(*r*) Ibidem pag. 493. hæc addit: „ Jacobus Marchio Badenſis, ubi latroci-
„ nium in ditione ſua commiſſum didicit, vocatis iis, qui damno affe-
„ cti fuiſſent, tantum eos ex fiſco ſuo accipere juſſit, quanti eſſe,
„ quæ amiſiſſent, jurejurando affirmaſſent. Exinde latrones inſecutus,

tharinam filias. (*s*) Iſabella deſtinata fuerat Jacobo, at nupſit dein Renato, Andegavum Duci, qui titularis fuit Neapoleos Rex; cui Cardinalis Barrenſis, in favorem matrimonii, Ducatum Barrenſem & Marchionatum Muſſipontanum promiſerat; bonorum ſuorum eum inſtituens heredem. Catharina A. 1408. nondum ſeptennis deſponſata fuit Jacobo, virtute pacti, quod pater ejus Carolus cum Bernhardo Marchione inivit. Carolus filiæ 15. mille florenos in dotem promiſit. Conventum quoque, ut morituræ ſine liberis Iſabellæ Catharina ſoror & ejus heredes in Lotharingiæ Ducatu ſuccederent. (*t*) Bernhardus ex ſua parte vicies mille florenos filio & in vidualitium Catharinæ promittit, eumque in finem Caſtrum & oppidum Stolhovæ oppignerat. Literæ utriusque partis conjunctim conſcriptæ ſunt hac ſuper re

" apprebenſos in rota ſuſtulit. Id eſt ſupplicii genus apud Teutonicos
" formidabile. Atque ita brevi pacatiſſimam provinciam reddidit. Pa-
" tris veſtigia Carolus nobiliſſimus adoleſcens ſequitur, cui nupta eſt
" Catharina, ſoror Friderici Cæſaris.

(s) Lexicon Baſil. Art. *Baden* Catharinam dicit fuiſſe ſeniorem. Verum in Inſtrumento vidualitii Iſabellæ, quod Ludovici, Cardinalis Barrenſis, auctoritate conſtitutum Nanceji d. 24 Octob. 1420. Iſabella diſerte vocatur *filia ſenior* (fille ainé du Duc de Lorraine) vide VIGNIER *Origine des Maiſons d'Alſace* pag. 194. Adde ſententiam Caroli VII. Galliæ Regis inter Renatum & Antoninm Valdemontii Comitem, ubi Renato adjudicatur Lotharingia ex capite Conjugis ejus Iſabellæ. Data eſt Rhemis d. 27. Mart. 1440. VIGNIER pag. 213. ſqq.

(t) Idem plane cautum eſt in teſtamento Caroli I. Lotharing. Ducis A. 1424.

Digitized by Google

Jacobus.

Raoni Lotharingiæ; quarum authenticum in Tabulario Bada-Badenſi inſpexi.

Nuptiæ Jacobi cum Catharina nonniſi A. 1426. celebratæ fuerunt. Tum vero Jacobus Lotharingiæ oppida *Bruyeres*, *Arches*, *Raon* & *S. Deodati* oppidum (*S. Diey*) dotis loco accepit. (*u*) Locis his Werſicum Bock de Stauffenberg, virum bello ſtrenuum, præfecit Jacobus. Hoc mortuo terras iſtas & oppida Renatus Dux, Iſabellæ maritus, ſoluto Badenſibus pretio, redemit. Werſicus caſtrum Jungholz in Alſatia ſuperiore occupavit, ubi cum Hatſtadiis, Huſiis, Regishemiis, Stœriis &c. Militibus contra Lotharingos nobiles, a quibus olim ſe læſum querebatur, ſocietatem inivit. A. 1465. ſuſcepta in eos cum ſexcentis armatis expeditio, indeque ingens præda per vallem Sancti Gregorii incolis hujus vallis ob priſcam cum Lotharingis amicitiam fruſtra renitentibus, Jungholzium ducta eſt. (*x*)

§. XV.

Jacobus ex matrimonio cum Catharina Lotharingica quinque filios, unamque filiam ſuſcepit. Liberi.

d. XI. Jan. conſcripto. vid. Calmet *Hiſt. de Lorraine* Tom. III. Preuves pag. 167.

(*u*) Calmet *Hiſt. de Lorraine* Tom. 2. pag. 704. Memorata quatuor oppida ſita ſunt in Voſago monte.

(*x*) Berler. *Chron. Mſcpt.* Mundati Ruffac. fol. 141. quod inter Codices meos Alſaticos extat.

1. Carolus primogenitus patri in principatu ſucceſſit.

2. Bernhardus ob vitæ ſanctimoniam inter Divos relatus.

3. Johannes Archiepiſcopus Trevirenſis evaſit.

4. Georgius factus eſt Præſul Metenſis.

5. Marcus in Eccleſia Colonienſi & Argentinenſi Canonicatum accepit.

Margaretha, Jacobi filia, Alberto Marchioni Brandeburgico nupſit.

Carolum Bernhardum atque Georgium ſeculo deſtinaverat pater, Eccleſiæ ceteros. Sed Georgius portione, quam teſtamento paterno acceperat, Carolo fratri relicta, ad Eccleſiam quoque tranſivit. Bernhardus eidem fratri regimen terrarum ſuarum reliquit; non diu poſt mortuus cælebs.

CAPUT III.

CAROLUS I.

A. 1453 — 1475.

§. I.

Pacificum Marchiæ viginti duo annorum regimen excepit turbulentum & Rectori fatale. Jacobum, pacis artibus innutritum, ſecutus eſt Carolus, animoſus ſed infelix miles a JUNGLERO (*a*) vocatus. Tertia Marchiæ pars patris decreto ei fuerat deſtinata. Totius gubernationem fratrum ceſſione denique ſolus accepit. CAROL. I.

Nativitatis ejus annus incertus. Adoleſcens ludis equeſtribus Landshutæ inter nuptias Ludovici Ducis Bavariæ A. 1439. aliisque Ulrici, Wirtembergiæ Comitis, nuptiarum occaſione Stutgardiæ A. 1445. celebratis, interfuit. (*b*) Geſta ſub patre.

(*a*) *In Narratione Genealog. Mſ. Domus Badenſis.* FUGGER. in *Speculo Auſtr.* pag. 443. *der Krieger.*

(*b*) CRUSIUS *Annal. Suevicor.* Lib. VII. Part. III. pag. 365. 371. 382.

CAROL. I.

A. 1446. Friderico IV. Regi Romanorum, cujus ſororem nuper duxerat uxorem, contra Helvetios (*c*), atque triennio poſt Wirtembergæ Comiti, adverſus Eslingenſes & fœderatas civitates, præſtitit auxilium. (*d*)

§. II.

Turbæ Lützelſtein.

A. 1452. bellum, Comitibus Lützelſteiniis funeſtum, recruduit. Carolus cum Theodorico Mogunt. Archiepiſcopo & Ludovico, Bipontino Duce, Comites hos in Fridericum Palatinum concitavit; cujus frater Ludovicus Elector haud ita pridem gravi eos attriverat bello. Lützelſteinii, una cum vicinis Lichtenbergicis terras Schaffridi, Leiningenſis Comitis, Palatino amicitia & vinculo vaſallitico juncti, hoſtiliter aggreſſi, eas ferro flammisque vaſtarunt. Sopiendis his litibus conventum Heidelbergæ Palatinus inſtituit. Brandeburgicus ibi & Badenſis, Marchiones, Lützelſteinenſium partes tuiti ſunt. Palatinus fortiter pro Leiningenſi diſſeruit. Magna verborum contumelia diſceſſum eſt. Palatinus qui Impererialium Alſatiæ Civitatum Præfecturam, Domui ſuæ oppigneratam, tum quoque gerebat, Lützelſteiniis intulit bellum; occupataque, bimeſtrem poſt obſidionem,

(*c*) CRUSIUS loc. cit. pag. 385.

(*d*) Conf. vita Jacobi A. 1449.

nem, Lützelſteinia arce & Comitibus in exilium actis, Comitatum eorum ſibi vindicavit. (*e*)

§. III.

Auſtriacæ.

Eodem anno Carolus noſter profectus in Auſtriam, bellicas ibi turbas, quæ Friderico IV. Imp. affini ejus, a Romana expeditione & coronatione reduci, exortæ ſunt, compoſuit arbiter. Hungari, Bohemi, Auſtrii Regem ſuum, Ladislaum Poſthumum, XII. annorum adoleſcentem, cujus tutelam proximus ſanguine geſſerat Cæſar, (*f*) ſibi tradi petebant. Auſtrii maximo rem ardore aggreſſi, junctis ſibi Hungaris, Bohemis, Moravis, Neoſtadium Auſtriacum, ubi Cæſar morabatur, obſidione cinxerunt. Cæſar aliquot dierum inducias pactus, cum Salisburgenſi Archiepiſcopo, Friſingenſi ac Ratisbonenſi Epiſcopis civitate egreſſus, cum adverſæ factionis Principibus de pace tractavit. At res nullo modo componi, nec induciarum tempus potuit prorogari. Deſperatum de pace. Marchio ſolus apud hoſtes remanſit, novoque colloquii die impetrato, una cum Epiſcopis, pacis leges

(*e*) TRITHEMIUS in *Chron. Hirſaug.* ad A. 1452. PAULUS HACHENBERGIUS *in hiſtoria de vita ac rebus geſtis Friderici I. Palat.* Lib. II. p. 37. ſeqq. ALSATIA ILLUSTRATA Tom. II. pag. 197.

(*f*) Friderici IV. Imp. Avus fuit Leopoldus Pius, Auſtriæ Dux; cujus frater Albertus erat Proavus Ladislai poſthumi.

propoſuit; ut obſidione ſoluta, Ladislaus Comiti Ciliæ gubernandus traderetur; donec in conventu, qui feſto Martini Vindobonæ habendus, decerneretur, ubi educari, & per quos rex Ladislaus deberet.

Ad conventum hunc tres Epiſcopi, duo Bavari Duces, Brandeburgicus & Badenſis Marchiones deſtinati fuerunt, qui auditis utriusque partis rationibus rem omnem componerent. Conditiones hæ, adnitente præſertim Carolo noſtro, Neoſtadii probatæ fuerunt. Auſtrii interea traditum ſibi Ladislaum Regem, contra fidem, quam dederant, Vindobonam ducentes, nomine ejus geſſerunt regimen. Deſtinatûs conventui cum illuxiſſet dies, & præter ceteros Carolus noſter atque Æneas Sylvius a Cæſare legati adeſſent, Auſtriaci Neoſtadienſi conventione ſe teneri negarunt, quod Ladislao tutela exemto, ſuorumque armis libertati reſtituto, iniquum videretur, victori leges præſcribi a victo. (*g*) Auſtriacæ hæ turbæ in annum 1452. inciderunt.

§. IV.

Patri ſuccedit.

A. 1453. Carolus noſter cum Georgio & Bernhardo fratribus Jacobo patri ſucceſſit. Anno ſequenti Georgius, ad Eccleſiam tranſiens, Carolo & Bernhardo portionem ſuam; Bernhardus

(*g*) AENEAS SYLVIUS in *hiſtoria Friderici Imp.* in SCHILTERI *Scriptorib. Rer. German.* pag. 114. GERARDUS A ROO *Hiſtor. Auſtr.* Lib. VI. pag. 2 8. ſeqq. FUGGER. *Ehrenſpiegel* Lib. V. cap. 8. pag. 590. ſeqq.

brevi poſt regimen terrarum Carolo fratri ſoli reliquit; ut vitæ eorum nos docebit hiſtoria. Ab eo tempore Carolus tam ſua, quam Bernhardi fratris auctoritate Marchiam rexit, ſignatis utriusque nomine Chartis, uſque ad A. 1458. quo Bernhardus deceſſit.

Carolus a Burcardo Abbate & Conventu Tennebacenſi A. 1453. Advocatus electus eſt. (*h*)

Fridericus IV. Imp. literis, eodem anno Neoſtadii datis, facultatem ei conceſſit, Caſtrum Ortenberg & Ortenaviæ Civitates Offenburg, Gengenbach, Zell, id eſt, Præfecturam Ortenavicam ab Epiſcopo Argent. pretio oppignerationis ſoluto, redimendi. (*i*)

§. V.

Præfectura Imperialis Ortenaviæ, uti Alſatica, Suevica aliæque, libera erant Imperii domania, quæ urgente neceſſitate Cæſares pro parata pecunia dederunt in pignus. Ortenavica A. 1334. Ludovico Bavaro Imp. ordinante, in Badenſium Marchionum manus pervenit. (*k*). Carolus IV. A. 1351. peculiari Diplomate ad Epiſcopum Argentinenſem, Bertoldum de Bucheck Præfecturam hanc tranſtulit, qui deficientibus nummis, Argenti- Præfectura Imp. Ortenaviæ.

(*h*) Codex Diplomat.

(*i*) Literæ extant in Tabulario Bada-Badenſi.

(*k*) Adi ſupra Lib. IV. cap. 3. §. 3. pag. 45.

nenſe telonium Badenſibus tradidit. Rupertus I. Palatinus Elector A. 1365. à Carolo Imp. poteſtatem accepit, Præfecturam ab Argentinenſi ut relueret Epiſcopo. Manſit tamen in poteſtate hujus Eccleſiæ uſque ad Wilhelmum à Dieſt, qui A. 1404. acceptis vicies & ter mille cum quingentis florenis dimidiam ejus partem Ruperto Imperatori, ut Electori Palatino, gratiæ ejus conciliandæ cauſa, conceſſit. Dimidia hæc pars penes Electores Palatinos; altera penes Argentinenſes Epiſcopos manſit. Hanc Carolus noſter ut redimeret, Literis, quas allegavimus, Fridericus Cæſar A. 1453. conceſſit.

Idem Cæſar ad Præfectoriales Ortenaviæ Civitates A. 1462. perſcripſit, (*l*) ne futuris temporibus Fridericum Palatinum, ſed Carolum Badenſem, agnoſcerent Præfectum. Ita omnis Præfectura ad Badenſes rediiſſet. Res tamen in priſtino ſtatu permanſit. Palatinis Electoribus pars eorum dimidia ante bellum Palatino-Bavaricum A. 1504. non fuit erepta.

Non rara fuit Cæſarum conſuetudo, ut oppigneratas Imperii terras reluendi facultatem concederent; reluitio tamen non fieret, (*m*) vel ob pecuniæ defectum, vel quod poſſeſſor, opibus

(*l*) Extant hæ Literæ in Tabulario Bada-Badenſi.

(*m*) Advocatiæ Suevicæ, Friderico Bavaro oppigneratæ, reluitionem Leopoldo Auſtrio Wenceslaus Cæſar A. 1379. permiſit, & illa tamen ſub Ruperto Imp. nondum penes Auſtrios fuerat. MARTENE Collectio ampliſſ. Tom. IV. Col. 33. num. 19.

Digitized by Google

potens, pignus in alium transferre recuſaſſet; id quod Carolus quoque noſter expertus eſt; qui nec Palatinum nec Antiſtitis Argentinenſis obtinuit partem.

§. VI.

Eodem tempore (1453) octavam Lichtenbergicæ Dynaſtiæ partem à Ludovico Dynaſta obtinuit Carolus; illam præſertim, quæ in Ortenavia Marchiam tangit. Fœdus quoque initum; virtute cujus Ludovicus Carolo A. 1457. bellum gerenti, ſuppetias tulit. (*n*) Varia.

In Comitiis Francofurtanis menſe Septembri A. 1454. belli Turcici cauſa habitis, Carolus una cum Brandeburgico & Æneа Sylvio Gurcenſique Epiſcopo Cæſaris vices peregit. (*o*)

Eodem anno Fridericus Imp. literis Neoſtadii datis, (*p*) Carolo & Bernhardo Marchionibus tuitionem Eslingæ, Suevorum Civitatis liberæ commiſit. Virtute harum literarum per LX. annos in protectionem Badenſem Eslinga recepta eſt. (*q*)

(*n*) HERZOG. *Chron. Alſatiæ* Lib. V. pag. 18.

(*o*) GOBELLINUS *Bonnenſis Vicarius*, Pio II. Pontifici à ſecretis Epiſtolis, *Commentariorum Pii II.* Lib. I. pag. 23.

(*p*) Die Veneris poſt Martini.

(*q*) Utrumque inſtrumentum vide apud DATT. *de pace publ.* Lib. II. cap. IX. num. 15. & 17.

A. 1455. Imperator, ſcripto Neoſtadii diplomate, Carolo & Bernhardo fratribus privilegia, quæ ſequuntur, conceſſit: (*r*)

1. Quicunque in Marchionum terris facinus aliquod perpetraverint, res in eorum judicator tribunalibus.

2. Si quis hereditaria prædia in Marchionatu teneat, & de iis controverſia naſcatur, coram judicio, in cujus diſtrictu ſita ſunt, expediatur negotium.

3. Ne quis Marchionum Badenſium ſubditos aut officiales, rationibus nondum redditis, dominis invitis recipiat cives. (*s*) Huc usque Carolus comparuit pacificus.

§. VII.

Bellum Palatinum.

Arctum, quo Friderico Cæſari Marchio noſter fuerat junctus, affinitatis vinculum frequentibus cum Electore Palatino, cui Cæſar ſemper adverſabatur, litibus dedit occaſionem. Hic indignatus eſt pactum, quo Philippus Ingenuus in patruum contulerat Electoratum: Fridericus ex tutore Electoris evaſit Elector; Philippum, quem adoptaverat, nonniſi mortuus ſucceſſorem habiturus. Carolus, Cæſaris, affinis ſui, auctoritate inductus, Fridericum Electorem agnoſcere recuſavit.

(*r*) Die Lunæ poſt Palmarum.

(*s*) Diploma hoc extat apud LUNIG. *Reichs-Archiv. Parte ſpeciali Continuat. II. IIte Abtheilung, IXter Abſatz* pag. 941. & apud SCHILTER. *Script. Rer. German. in Codice Dipl.* pag. 98.

Inter hæc novus Elector agnato ſuo, Ludovico Nigro, Bipontino, Stephani Simmerenſis filio, perpetuo ſuo æmulo, intulit bellum & Tabernas Montanas A. 1455. obſedit. (*t*). Belli hujus occaſione conſtitutus eſt dies, quo diſcordiæ Fridericum inter fratresque Badenſes dirimerentur, & quidem Neoburgi; quod caſtrum ad Navam, olim caput Comitatus. (*u*) Placati ibi ſunt animi hoſtiles. Duos inter Marchiones Badenſes ad cœnam ſedit Fridericus, brevique poſt Badæ eosdem inviſit, multis lætitiæ teſtimoniis exceptus. Marchiones Heidelbergæ viciſſim inviſerunt Electorem feſto Simonis & Judæ. Tum denique lis illa de inveſtitura Caſtrorum *Graben* & *Stein*, quam conſtanter recuſaverat Jacobus, a filiis terminata eſt. Ille quidem à Friderico, ut tutore Electoris Philippi, hæc feuda accepit, ſed ab eo, ut Electore, ea recipere recuſaverat. (*x*) Enimvero ad officium vaſalli obſtrinxit ſe Carolus, ſi Curiæ Electoralis Palatinæ Pares ex ordine Comitum id faciendum eſſe feudali declaraverint judicio. Judices ſederunt ſeptem Philippus ſcilicet de Catzenelnbogen, Heſſo

(*t*) De bello hoc TRITHEMIUS *in Chronico Hirſaug.* ad A. 1455. ubi Tabernas montanas, in feſto Tiburtii Martyris, a Friderico Electore expugnatas fuiſſe tradit.

(*u*) Schloſs *Neuenburg* hodie *Naumburg* ad Navam. Eberhardum *Comitem de Neuenburg* memorat KREMER. de *Comitibus Spanheim.* pag. 15.

(*x*) Narrat hæc *Anonymus Palatinus*, temporis illius ſcriptor, cujus Codex in ſcriniis Electoralibus Palatinis ſervatur, idiomate Germanico ſcriptus pag. 84. 166.

de Leiningen, Guilielmus de Virnenburg, Philippus de Hanau, Philippus de Rieneck, ſenior Johannes IV. Rheingravius de Dhaun; Bernhardus de Eberſtein.

Hi die 30. Octobr. A. 1455. novi Electoris poſtulata probarunt. Carolus ſatisfecit ſententiæ & ſolenni ceremonia vaſallagium præſtitit.

§. VIII.

Fœdus cum Palatino, aliaque.

Solennitatem decennale fœdus excepit, *Unionem* (*y*) quod vocant. In fœdere hoc Carolus & Bernhardus fratres, Marchiones, cum Friderico I. Electore convenerunt, ut per conventionales, quos vocant, Auſtregas, oriturae inter fœderatos lites componerentur. Si Palatinus eſt actor, ex Conſiliariis Palatinis arbitri duo, ex Badenſibus duo ſumantur, hisque communis, ex Badenſibus Conſiliariis addatur arbiter. Auſtregales hi judices conveniant Bruchſalæ. Quodſi compoſitio non habeat locum, major ſuffragiorum numerus decidat. Arbitris (*z*) autem in duas diſcedentibus partes, arbiter communis (*a*) cui parti accedat, illa ſit victrix. Sententia pronuntiata intra tres menſes ſortiatur effectum. Res ita tractentur, ſi Palatinus contra Badenſes ſit actor. Quod ſi Badenſibus contra Palatinum ſit actio, eadem Auſtre-

(*y*) *Einung.*

(*z*) Die Zuſätze.

(*a*) Der Gemeine.

Digitized by Google

Auſtregalis Judicii obſervabitur ratio, niſi quod communis arbiter, ex Conſiliariis Palatinis ſumendus, diem judicii, Bruchſalæ habendum, indicet atque judicio præſit. Arbiter communis debebat eſſe indigena, ab omni obligatione liber. Hæc fœderis A. 1455. initi ſumma.

Eodem anno Marchio noſter Georgio de Schauenburg, ex Ortenaviæ Nobilibus, adventitios inter Ellum Alſatiæ & Scheram homines dedit in feudum. (*b*)

A. 1456. Carolus ordini Antonianorum Eccleſiam in Niemburg prope Emmedingam tradidit.

A. 1457. idem Carolus cum civitate Argentinenſi quinquennale fœdus percuſſit contra quoscunque. Moguntinus Antiſtes & Fridericus, Palatinus Elector, excepti. (*c*)

§. IX.

At anno ſequenti mutata fuit animorum tranquillitas. Tum enim Carolus cum Theodorico Moguntino, Ludovico Bipontino, Alberto Auſtriaco, Alberto Brandeburgico, Ottone Stephanoque Palatinis, Ulrico & Eberhardo, Wirtenbergæ Comitibus Spiræ celebravit Conventum, cui etiam ex Comitum ordi- Conventus Spiræ contra Palat.

Tom. II. X

(*b*) ALSAT. ILLUSTR. Tom. II. pag. 694.

(*c*) Die Lunæ poſt feſtum Pentecoſtes. Inſtrumentum in ſcriniis Argentinenſibus extat.

ne plures interfuerunt. Actum ibi de fœdere contra Fridericum Palatinum, cujus potentia cunctis ad Rhenum formidanda Principibus. Plerique de acceptis a Palatino injuriis conqueſti ſunt. Conſiliis vero in diverſa abeuntibus re infecta diſceſſum eſt. (*d*) Carolus tamen cum Ludovico Bipontino decennale condidit fœdus. Ulricus Wirtembergæ Comes in Fridericum ſolus tum arma capeſſivit. Hic Margaretham, Sabaudicam principem, Amadei I. Ducis filiam, Ludovici Palatini Electoris viduam, duxerat uxorem; cujus dotem a Friderico fratre injuſte detineri cauſatus eſt.

Turbæ cum Wirtemberg.

Carolus Badenſis de finibus cum Ulrico lites tum alens, infeſta Wirtembergico agro intulit ſigna. Mox tamen cum Ulrico in gratiam rediit, (*e*) contra communem ut ſe defenderet hoſtem. Socium inter eos fœdus paulo poſt initum reperio, (*f*) utrique funeſtum.

Flagrantibus Wirtembergicum inter & Palatinum diſcordiis, Carolus Ganerbiale Caſtrum Schauenburg, prope Oberkircham in Ortenavia ſitum, quod Nobiles Schauenburgici ab Eberſteinio Comite aliqua ex parte tenebant in feudum, occupavit. Palatinus, Præfecturæ Ortenavicæ dimidiæ poſſeſſor, compoſito

(*d*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 102. pag. 850.

(*e*) HACHENBERG. *in vita Frid. I.* Lib. II. pag. 59.

(*f*) De fœdere Carolum inter atque Ulricum A. 1460. die Martis poſt Matthæi inito, egit DATT *de pace publ.* Lib. I. cap. 27. num. 109.

Digitized by Google

Wirtembergico bello, Badenſe præſidium ejecit, priſtiniſque poſſeſſoribus reſtituit Caſtrum. (*g*)

§. X.

A. 1459. Carolus noſter poſt Bernhardi fratris obitum totius Marchiæ regimen ſolus accepit.

Eodem anno ad Conventum Mantuanum, quem Pius II. Pontifex belli Turcici cauſa indixerat, cum Eiſtettenſi & Tridentino Epiſcopis, accepta a Cæſare poteſtate, contendit. (*) In eo Conventu Pontifex privilegia de exemtione ſubditorum ab exteris & Weſtphalicis præſertim Judiciis, Marchioni ab Imperatore collata, hac lege firmavit, „ ut ejus ſubditi & terrigenœ ac etiam „ eis commiſſi & pro quibus reſpondere tenentur, quique in „ eorum tuitione (ADVOCATIA) conſiſtunt, non debeant „ nec poſſint extra eorum dominia & judicia ordinaria patriæ „ pro quacunque cauſſa evocari, trahi aut citari, dummodo „ conquerenti coram ordinario judice juſtitia non denegata „ fuerit. „ — *Conventus Mantuan.*

Occulta Judicia, quæ vocabantur Weſtphalica, apud Germanos tum adhuc viguerunt. A. 1459. Carolus Eslingæ Civita- — *Judicia Weſtphalica.*

(*g*) KEMNAT. *Cod. Mſcpt. Palatinus* & ex eo HACHENBERG. Lib. alleg. pag. 62. In eadem Ortenavia Neuenſtein fuit feudum Badenſe. Adi ALSATIAM ILLUSTR. Tom. II. pag. 694.

(*) GOBELINUS *Commentar.* Lib. III. p. 87.

CAROL. I.

ti quæ clientelam ejus agnoverat, per legatum injunxit, ne quis Civium Judicii Weſtphalici reciperetur Scabinus: Si qui autem jam fuerint recepti, ad judicia illa ne traherent concives; ſed citationes, ab his judicibus factæ, in aulam ſuam mitterentur. Carolus inter ipſos Conſiliarios ſuos tum habuerat Judicii Weſtphalici Scabinos, ad quos ante biennium Eslingenſis Civitas pro illorum temporum provocaverat more. (*) At A. 1461. Carolus cum Friderico Palatino Electore, cum Ruperto Argentinenſi Antiſtite, Alberto Archi-Duce Auſtriæ, aliisque Principibus & Civitatibus Imperii adverſus Weſtphalica Judicia fœdus contraxit. (**) Maximilianus I. A. 1512. ea penitus aboluit.

§. XI.

Turbæ Mogunt. A. 1460.

Eodem anno (1459.) mortuus eſt Theodoricus Moguntinus Elector. Pars Capituli Dietherum Iſenburgicum, pars Naſſoviæ Comitem Adolphum elegit Antiſtitem. Fridericus Palatinus Adolphum, ſuffragiis licet inferiorem, defendendum ſuſcepit. (*h*) Carolus Marchio, cum fratre ſuo Johanne, Trevirenſi Archiepiſcopo, Johanne Spirenſi, Ludovico Bipontino Duce, Alberto Bran-

(*) DATT. *de pace publ.* Lib. IV. Cap. 4. num. 10. 11. 12. 67.

(**) Inſtrumentum exhibet MULLER. in *Reichstags-Theatro ſub Frider. IV.* I. Vorſtell. Cap. IX. p. 126.

(*h*) SERARIUS *Rerum Moguntiacarum* Lib. V. pag. 774. HELWICHIUS *de diſſidio Moguntino* Sect. I. num. 5. pag. 138. Tom. II. *Rer. Mogunt.*

Digitized by Google

deburgico & Ulrico Wirtembergæ Comite, in Dietheri partes tranſivit. Fœderatis his Equeſter Nobilium Ordo quoque adhæſit. Conventus Norimbergam indictus. Invitatus Palatinus Elector, præſens ut ſuam ageret cauſſam. Confluentibus eo Principum legatis, Epiſcopus Eichſtadienſis electus eſt arbiter, qui damnavit Palatinum. Ita bellum ei indictum eſt A. 1460. (*i*) Præcipuus turbarum auctor fuit Cæſar, gravi Fridericum proſecutus odio, ſpretis Imperialibus juſſis, quod retinuiſſet Electoratum, ut ſupra oſtendi, quodque Ludovico Bavariæ Duci, a Cæſare proſcripto, ſubminiſtraſſet auxilia. Fridericus, firmato ad pericula animo, poſtquam finitimas ſibi adjunxerat Civitates, atque Alberto Marchioni Brandeburgico, hoſti, vicinum excitaverat hoſtem, Ludovicum Divitem, Bavariæ Ducem, ipſe cum Ludovico, Haſſiæ Landgravio, Moguntinum Archiepiſcopatum adortus, occupato Schauenbergæ Caſtro, (*k*) ad Pfederſhemium oppidum copias fœderatorum proſtravit, ſeptemque Comites, Eberſteinium, Leiningenſem, Naſſovium, Hennebergicum, Runckelenſem, Gleichenſem & Iſenburgicum, Heidelbergam in ca-

(*i*) TRITHEMIUS in *Chron. Hirſaug.* & HACHENBERG. in *vita Friderici I.* Lib. III. pag. 71. ſeqq.

(*k*) Schauenburg Caſtrum Archiepiſcopale in Strata Montana tum a Friderico deſtructum. ZEILER. in *Topographia Palatinatus Rheni* pag. 30. & JOANNIS ad SERARIUM *Rer. Mogunt.* Lib. V. p. 774.

Digitized by Google

ptivitatem abduxit. (*l*). Expugnato Pfedershemio, tantum Diethero terrorem injecit, ut Badenſi, Bipontino, Brandeburgico ceterisque fœderatis excluſis, particularem cum Palatino iniverit pacem.

Carolus pacis arbiter.

Hic omnem dein belli molem in Bipontinum convertit, qui poſt Pfedershemianam cladem Meiſenhemium confugerat. Ibi a Friderico obſeſſus, in eas conjectus eſt anguſtias, pacem ut peteret ſupplex, quam interventu Caroli Badenſis impetravit; qui & ipſe paulo ante cum Friderico in gratiam redierat. Marchio cum Henrico Pappenhemio, Petro Cardinali & Epiſcopo Auguſtano, Johanne Eiſtettenſi a Cæſare conſtitutus eſt, ut lites has Palatinum inter & Bipontinum componeret. (*m*)

§. XII.

A. 1460. cum Schauenburgicis Ortenaviæ & Alſatiæ Nobilibus (*n*) ob Schauenburgi & Bernbaci Arces orta ſunt Carolo diſſidia, inter quæ fratres ejus Georgium & Marcum, Nobiles iſti ceperunt & in Iſenheimenſi Sundgoviæ arce tenuerunt captivos. Carolus Iſenhemium obſedit. Fridericus I. Elector Palatinus, Imperialium Civitatum Alſatiæ præfectus, Goerzium de Adelsheim,

(*l*) TRITHEMIUS & HACHENBERG. locis alleg.

(*m*) Tabular. Bada-Badenſe.

(*n*) Schauenburgicam familiam exponit ALSATIA ILLUSTR. Tom. II. pag. 693.

ſubpræfectum ſuum miſit, ut turbas componeret. Conditiones, ſub quibus liberati ſunt captivi, in Georgii exponimus vita.

Eodem anno Carolus Dieterico de Gemmingen propter officia, patri, fratribus ipſique exhibita, caſtrum & vicum Steineck, vicos Dieffenbronn, Hamberg, Schellbraun, Hohenwarth, Neuhauſſen, Mülhauſen & Lehningen, cum juribus annexis & ſpeciatim ſilvam *Hagenſchieſs* aliaque, quæ Jacobus Marchio a Gemmingenſibus & Hirſaugienſi monaſterio acquiſiverat, literis Pforzhemii datis, in feudum conceſſit. (*o*) Liberalitas in Gemmingen.

Tunc temporis quoque a Pio II. Pontifice obtinuit Carolus, ut Parochialis S. Michaëlis Pforzheimenſium Ecclesia, cum XXI. Capellaniis, ad eam pertinentibus, in Collegiatam converteretur. (*p*) Creati ſunt XII. Canonici totidemque Vicarii. Decanus conſtitutus eſt Capituli præſes. Hoc Principi ſuo promiſit, non adquiſiturum ſe bona, quæ ei precarias, preſtarias aliave tributa perſolvunt. Collegiata Pforzheim.

§. XIII.

A. 1461. novas in Germania turbas excitavit Ludovicus Dives, Bavariæ Dux, Epiſcopum Eiſtettenſem bello aggreſſus. Imperator Ludovicum ejusque ſocium Albertum Auſtriacum hoſtes publicos dixit, atque Alberto Brandeburgico, Carolo Baden- Turbæ Mogunt. A. 1461.

(*o*) Lünig. *Reichs-Archiv Parte ſpeciali* Continuat. III. pag. 151.

(*p*) Bulla data eſt 3. Kal. Decembr. 1460.

ſi & Ulrico, Wirtembergæ Comiti, ſummam belli in eos commiſit. (*q*) Expeditionibus contra Ludovicum non interfuit Carolus; de ſua ſecuritate ſollicitus. Fridericus enim Palatinus Elector, novos eodem tempore motus concitavit. Dietherus, nuper electus Moguntinus Præſul, & a Pio II. Papa probatus, libertatis Eccleſiaſticæ Germanorum defenſor, moveri non potuit, ut ſolveret Annatas, aliisque in rebus, quas Pontifex ab eo exegit, præſtaret obſequium. Depoſitus ergo Papali ſententia, eique ſuffectus eſt æmulus, Adolphus Naſſoviæ Comes, quem armis nuper defenderat Fridericus Elector. Hic jam in contraria verſus, una cum Landgravio Haſſiæ, Cattimeliboci & Iſenburgi Comitibus defendit Dietherum, Papæ Cæſarique exoſum. Dietherus Eccleſiæ Moguntinæ caſtra & oppida plura Stratamque Montanam pro ſumptibus belli tradidit Friderico Palatino; addita lege, ut omnia in poteſtate ejus manerent, donec centies mille redimerentur florenis. Mira rerum converſio. Pro Adolpho ſtant Principes, qui anno ſuperiore in eum gladios ſtrinxerant; & inter hos fratrum Badenſium triga, Trevirenſis & Metenſis Antiſtites cum Carolo Marchione. (*r*) Huic Adolphus ſtipendii nomine Alges-

(*q*) *Am Pfinztage nach S. Margarethen Tag.*

(*r*) Adolphus, ex Naſſoica gente ortus, Badenſium erat patruelis. Mater ejus fuerat Margaretha, filia Bernhardi Marchionis. JOANNIS ad SERARIUM *Rer. Mogunt.* Lib. V. pag. 778.

Algeshemium, Gauubeckelenhemium, Drommershemium, Ockenhemium, Windeshemium, Kembdenium, cum vectigalibus nonnullis quoque contulit in pignus. (*s*) Palatinus loca quædam eripuit Adolpho. Marchio Elveshemium clauſerat obſidione, ſed re infecta receſſit. (*t*)

§. XIV.

Dietheri & Palat. proſcriptio.

Pius II. proſperis Friderici ſucceſſibus injecturus moram, Dietherum, Fridericum & ſocios diris repetitis devovit. (*u*) Fridericus Cæſar publicos eos judicavit hoſtes; ac Imperii Civitatibus injunxit, ut a perduellium ſocietate recederent. Dietherus, Ordinibus innocentiam probaturus, non modo a Pontifice ad generale provocavit Concilium, ſed & ſcripto ad Principes & Civitates in publicum edito de injuria ſibi facta conqueſtus eſt, injuſta Pontificis ſententia ſe dignitate privatum, quod libertatem & jura Imperii contra eum defenderit. Adolphum, Johannis Trevirenſis, Ludovici Veldentini, Caroli Badenſis & Joannis Naſſo-

(*s*) Trithemius *in Chron. Hirſaug.* ad A. 1461. Joannis ad Helwichium de *diſſidio Mogunt.* Sect. III. pag. 161. qui inſuper addit, ſingula hæc loca a Carolo A. 1466. Philippo Comiti Cattimelibocenſi fuiſſe oppignerata.

(*t*) Hachenberg. Lib. IV. pag. 114.

(*u*) A. 1462. Helwichius & Joannis loc. alleg. pag. 163. & 164. Müller. *Reichstags - Theatr. ſub Frid. III. IVte Vorſtellung.* cap. 22. §. 3. pag. 128.

vii auxilio fultum, contra fidem, jurejurando adſtrictam, delatum a Pontifice ſacerdotium uſurpare; ſpreto ac rejecto Principum, quos controverſiæ componendæ nominaverat, judicio. Addit porro ſocios Adolphi nexu vaſallitico ſibi eſſe devinctos; Carolum Badenſem ſibi plurium annorum ſocietate conjunctum; cujus formula cautum, ne dicto factove alter alteri injuriam inferret, ejusve hoſtibus conſilium præberet aut opem. Enumerat denique Principes, quorum arbitrio controverſiam ſubmittit. (*x*).

§. XV.

Marchio Dux belli contra Palat.

Marchio e contra & ſocii multis de cauſis defendendum ſibi Adolphum putarunt. Præcipua fuit, quod Fridericus Palatinus, contemta Cæſaris & Pontificis auctoritate, dictatorem Germaniæ ageret; omnibus finitimis minitans jugum. Imperator literis menſe Majo A. 1461. datis, (*y*) Carolo Marchioni, Ulrico & Eberhardo Wirtembergæ Comitibus bellum contra Palatinum commiſerat, (*z*) alioque anni inſequentis diplomate (*a*) Civitatibus Præfectorialibus Alſatiæ injunxerat, ut Fridericum, Cæſari

(*x*) Scriptum hoc, die Martis poſt Dominicam Lætare A. 1462. datum, exhibet LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 105. & MÜLLER. in *Reichstags-Theatro ſub Friderico III. IVte Vorſtell.* cap. 20. §. 1. p. 113.

(*y*(Die Lunæ ante Aſcenſionis.

(*z*) Die *Reichs-Hauptmannſchaft.*

(*a*) Ciliæ dato.

refractarium, non agnoſcerent Præfectum, ſed Marchionem Badenſem. Similes literas eodem die ad Præfectoriales Ortenaviæ Civitates perſcripſit, (*b*) ut ſupra notavi.

Fridericum ergo Marchioni graviter iratum quis tandem mirabitur, quum ad frangendas Palatini opes Cæſar uteretur Badenſibus. Extat in ſcriniis Palatinis libellus ad Imperii Principes, acri ſtilo Marchionem perſtringens, decennale quod fregerit fœdus & vaſalliticam fidem. Marchio violenta Palatini conſilia publico quoque ſcripto expoſuit; actorum ſuorum cauſſas Cæſaris ac Pontificis judicio adſcribens. (*c*)

Ut autem fortunas ſuas contra Palatini vim efficacius defenderet, cum Johanne Spirenſi, Ludovico Bipontino & Ulrico Wirtembergico die Martis poſt Palmarum A. 1462. arctius fœdus inivit, quo cautum, ut junctis viribus Diethero & Friderico bellum inferrent, nec ante ponerent arma, quam in Moguntina ſede confirmarint Adolphum. (*d*)

Ineunte igitur anno 1462. magnis animorum motibus inſtauratum eſt bellum; ita quidem ut cædibus, incendio, rapinis

(*b*) Extant Literæ in Tabulario Bada-Badenſi.

(*c*) Apologia Marchionis, die Veneris poſt Exaudi A. 1462. ſcripta, una cum literis ad Wilhelmum, Saxoniæ Ducem, extat in MÜLLER. loc. alleg. cap. 22. p. 129. ſeqq.

(*d*) JOANNIS ad HELWICHIUM *de diſſidio Moguntino* Sect. IV. p. 164.

utrimque ſæviretur. Carolus duplici via in Palatinatum irrupit, atque obſeſſo Neoburgi Caſtro, Electorem, in Moguntinis terris hærentem, ad ſua defendenda excivit. (*e*)

Philippus Burgundiæ Dux & Theodoricus Colonienſis Præſul inter belligerantes inſtituerunt colloquium prope Moguntiam, ubi conventum, ut re denuo cum Principibus deliberata, legati d. V. Julii cum poteſtate componendi pacem Francofurtum venirent. (*f*) Bada-Badenſe Tabularium exhibet Literas, ſcriptas Heidelbergæ die Mercurii poſt feſtum Corporis; ex quibus apparet, inter ipſum Fridericum & Carolum de arbitris conſtituendis ſuper lites, quæ jam ab A. 1461. inter ipſos ortæ, ſerio actum fuiſſe.

§. XVI.

Pugna Seckenhemiana. Rebus ita diſpoſitis fama, ab ipſo Friderico haud dubie ſparſa, increbuit, eum cum copiis in Bavariam abiiſſe. Fama hac Marchio & frater ejus, Metenſis Antiſtes, Johannes Spirenſis Epiſcopus, Ulricus Wirtembergæ Comes excitati cum ſex mille peditibus & octingentis equitibus terras Palatinas invaſerunt. Heidelsheimium oppidum obſidione cinxerunt; quod cum bene munitum ac defenſoribus inſtructum deprehendiſſent, ſoluta obſi-

(*e*) Cel. Kremer. in *vita Friderici Victorioſi*, quæ jam ſub prelo Lib. III. §. 27. & 31.

(*f*) Nauclerus ad hunc annum, Helwichius *de a Solio Moguntino* Sect. VI. pag. 172.

dione, haud procul ab Heidelberga caſtra poſuerunt. Tria peditum millia & equites quadringenti, ab Adolpho in ſubſidium miſſi, ſe fœderatis junxerunt. Hi, relicto in caſtris peditatu, cum octingentis equitibus (*g*) in campo late patente Rhenum inter & Nicrum, juxta Seckenhemium, Pagi Lobodunenſis vicum, palantes quum agerent, rerum ſuarum nimium ſecuri, Fridericus, quem longinquum crediderant, eos ex improviſo aggreſſus eſt d. XXIX Junii ex ſilva vicina cum mille equitibus (*h*) ſubito prorumpens. Singuli equites ſuum peditem vehebant; qui ex equis deſilientes hoſtem imparatum adorti, ad deditionem coëgerunt. Spirenſis Epiſcopus ſolus evaſit. Ceteri omnes capti. Marchio cum Johanne Fleckenſteinio XXVI. Dynaſtis & CXX. Nobilibus in Friderici Palatini poteſtatem pervenit. Pauci occubuerunt in prœlio. Copiæ, quæ in caſtris remanſerant, audita Principum clade, ſibi fuga conſuluerunt. Victor a cæde fugientium abſtinuit, copiisque reductis eodem, quo pugnatum eſt die, Ludovicum Bavariæ Ducem, ſocium, de victoria & trium Principum captivitate literis reddidit certiorem. (*i*)

(*g*) Numerum hunc ipſe Fridericus victor in literis ad Bavarum ponit.

(*h*) Helwichius Sect. VI. cum Trithemio ait, Fridericum 700. Equites habuiſſe illisque 300. addidiſſe Dietherum.

(*i*) Literæ hæ extant apud Crusium *Annal. Suevicor.* Lib. VII. Part. III. pag. 409. Lehmann. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 106. pag. 365. & ſeq.

§. XVII.

Marchio captivus.

Principes Heidelbergam ducti XIII. menſium captivitate in arce detenti ſunt. (*k*) Carolum præ reliquis durius habuit Fridericus, vinxitque catenis. (*l*)

Annus hic Moguntinæ Civitatis libertati quoque fuit fatalis. Adolphus enim, ſociis ſuis licet devictis, animo tamen invictus urbem die XXVII. Octobr. ejusdem A. 1462. nocturno tempore occupavit ſibique adeo & ſucceſſoribus in perpetuum ſubjecit.

Typographiæ Fauſtianæ & Schefferianæ literarum fuſarum ſodales, Moguntinis huc uſque muris incluſi, occaſione hac per Europæum diſperſi ſunt orbem.

HELWICH. *de diſſidio Moguntino* Sect. VII. pag. 176. In campo pugnæ monumentum victoriæ dein poni curavit Fridericus.

(*k*) TRITHEMIUS in *Chron. Hirſaug.* A. 1462. ex quo FREHERUS peculiari libello imprimi curavit vitam Friderici I. Palat. cui notas adjecit. GOBELLINUS in Commentariis Pii II. Lib. IX. HELWICH. loc. alleg. Traditio eſt, primas epulas captivis ſine pane exhibitas, quod ſegetes perdidiſſent, quam rejicit FREHERUS in notis ad TRITHEMIUM de vita Friderici.

(*l*) Ita ANONYMUS *ſcriptor Palatinus* illius ævi in Tabulario Palatino Electorali ſervatus. GOBELLINUS in *Commentariis Pii II. Pont.* Lib. IX. pag. 121. ait: „ Carolus Badenſis captus & manicis vinctus ferreis, in „ carcerem tetrum raptus eſt. „ Ulricus quoque Wirtenbergicus, literis ex carcere datis, conqueſtus eſt, ſe in vincula conjectum ligneis,

Finiendis his ad Rhenum & in Bavaria turbis, liberandisque Principibus, conciliante Georgio, Bohemiæ Rege, conventus Neoſtadii Auſtriæ & Pragæ A. 1463. inſtituti ſunt. Ad quos legati ex omni fere Germania properarunt. Compoſita pax inter Cæſarem & Bavariæ Ducem, ſed cum Palatino victore res tranſigi non potuit; quod inveſtituram Palatinatus pertinaciter ei Cæſar negaret. (*m*) Pius II. liberandis e captivitate Principibus, ad Philippum, Burgundiæ Ducem, ſe convertit, datisque ad eum literis & miſſo Franciſco Toletano legato, eum hortatus eſt, ut afflictam Adolphi Naſſovii & captorum Principum fortunam ſuis opibus erigeret; (*n*) ſed nihil profecit. Onuphrium Tricaricenſem denique præſulem & Petrum Ferrici, Decretorum Doctorem ad Palatinum ablegavit; quibus Brandeburgicus Marchio & Henricus Pappenheimius ſeſe junxerant, Cæſaris legati. (*o*)

cippo & pedica conſtringi. Notanda hæc contra Hachenbergium aliosque rerum Palatinarum & Moguntiacarum ſcriptores, qui Fridericum liberaliter habuiſſe captivos perſcribunt.

(*m*) Literas has Pii II. Pont. exhibet *Auctor Anonymus Paraleipom. Urſperg.* pag. 320. HELWICHIUS loc. cit. Sect. VIII. pag. 178. & MÜLLER. loc. alleg.

(*n*) HACHENBERG. Lib. V. pag. 149.

(*o*) In Bada-Durlac. ſcriniis extant literæ Adolphi, Electoris Mogunt. & Alberti, Marchionis Brandeburg. ad Marcum, Canon. Argent. filium Caroli, quibus eum hortantur, ne turpes aut duras conditiones pro Patre ineat cum Friderico I. Electore Palatino.

Digitized by Google

Horum interventu Principes libertati reſtituti fuerunt Anno 1463. (*p*)

§. XVIII.

Duris conditionibus liberatur.

Carolus noſter (*q*) Dominica Reminiſcere A. 1463. Literas tradidit Electori, quibus ei pro damnis illatis, ſuperiorem Comitatum Spanhemio-Cruzenacenſem, cum omnibus, eo pertinentibus, conceſſit, ita tamen, ut XXXXV. mille florenorum Rheni pretio relui poſſet.

Eodem

(*p*) De conditionibus, qoibus ceteri dimiſſi ſunt Principes, vide TRITHEMIUM. TSCHUDIUS *Chron. Helvet.* Tom. II. pag. 623. ſeq. in lytro Principum definiendo erravit, uti & HACHENBERGIUS in *Hiſtor. Frid. I.* Lib. V. pag. 149. ubi de Georgio Metenſium præſule *quadringenta quinque millia* legitur, ſed legendum: *quadroginta quiuque millia* & p. 150. lin. 6. ubi de Carolo March. Badenſi *quinquaginta millia* florenor. legitur, ſed legendum: *quadraginta.* Erravit hic quoque ANONYMUS in *Chron. Wirtenb.* apud SCHANNATUM *Vindem. Literar.* Collect. 2. NAUCLERUS fol. 966. Item ANDREAS PRESBYTER in *Chron. Bav.* apod SCHILTER. *Script. Rer. Germ.* pag. 64. Falſa hinc inde vel erronea de hoc bello vide in ANONYMO *Chronici Thuring. & Haſſiæ* in SENCKENBERG. *Select. Juris & Hiſtor.* Tom. III. p. 435.

(*q*) TRITHEMIUS in *Chron. &* in *Rebus geſtis Friderici Palat.* oppidum hoc *Bonheim* ſive *Bensheim* vocat corrupte. Idem loc. alleg. juri quoque venandi piſcandique inter Selſam & Germershemium renuntiaſſe Carolum falſo ſcribit. HELWICHIUS *de diſſidio Mogunt.* Sect. X. pag. 180. & *Electa Juris publici Palat.* Part. II. p. 76. 84. 154. 166.

Eodem anno & die tradidit Friderico Electori Caſtrum & oppida Beſigheim & Beinheim, (*r*) cum vicis Lœchickheim, Walheim & Freudenthal, ita quidem ut XXXV. mille florenis reluibiles eſſent.

Renuntiavit quoque Carolus fœderi, quod cum Ulrico Wirtemberg. & Epiſcopo Spirenſi iniverat. (*s*) Contractus matrimonialis, inter Caroli I. filium & Ulrici, Comitis Wirtemberg. filiam initus, hac conventione reſciſſus eſt.

Præterea XX mille florenos Electori ſe parata pecunia, certis temporibus pro ſua & ſuorum liberatione ſoluturum die Mercurii poſt Judica promiſit.

Die Lunæ poſt Oculi 1463. Carolus renuntiavit juri redimendi Heidelshemium ut & Eppingam, quam pignus Imperii Marchiones poſſederant; Bernhardus Marchio, Ludovico Electori Palatino pro X mille florenis oppigneraverat. (*t*)

Die Mercurii poſt Quaſimodogeniti idem Carolus Friderico promiſit, ſe intra anni ſpatium cum Papa & Imperatore eum reconciliaturum, liteſque inter Dietherum & Adolphum compoſiturum eſſe, ex placito Electoris. Reconciliatio ſi non habitura ſit

(*r*) Vide nota (*q*) pag. 176.

(*s*) Lege ſupra ad A. 1462.

(*t*) *Codex Mſcrpt. Anonymi Spirenſis*, coætanei ſcriptoris, in Palatino Electorali Tabulario & TOLNERUS in *Hiſtor. Palat.* p. 66.

locum, XXX mille florenos, præter ſummas prædictas, ſe ſoluturum, Marchio promiſit. Metenſis Epiſcopus & Ulricus Wirtemberg. ſinguli quoque X. mille florenos Electori ſe ſoluturos ſpoponderant, Papa ſi flecti non poſſet.

Præter hæc omnia Pforzhemium quoque Caſtrum & oppidum Palatino in feudum maſculinum, XL. mille florenis reluibile, offerre coactus eſt Marchio. (*u*)

Quin & juribus ſuis in Caſtrum Neuen-Beymberg, in Caſtrum & vallem Nanſtul, renuntiavit Carolus; Friderico permittens, ut Greventhan & Leiningæ Veteris partem relueret.

Conventum eſt denique, ut Elector jus conductus Bretta Pforzhemium, Marchio Pforzhemio Brettam exerceat.

§. XIX.

Palatinum cum Mog. Cæſare & Pont. conciliat.

Ita cum Friderico Palatino & ſociis reconciliatus eſt Carolus. Dietherum inter & Adolphum mox conciliavit inducias; (*x*) ejusdem auctoritate in pacem converſas. Dietherus oppidis quibusdam, quoad viveret, retentis, Moguntini Antiſtitis dignitati renunciavit. (*y*)

(*u*) A. 1740. Carolus Fridericus Marchio jus hoc ab Electore Palatino redemit.

(*x*) MÜLLER. in *Reichstags-Theatro ſub Friderico III. II'te Vorſtell.* cap. 32.

(*y*) GUDENUS *Cod. Dipl. Mogunt.* Tom. IV. pag. 375. GOBELLINUS in *Comment.* Lib. XII. pag. 345. HELWICHIUS & JOANNIS loco cit. pag. 185. & 190.

Caroli I.

Poſt hæc Carolus de Friderico cum Pontifice Cæſareque reconciliando ſollicitus, Oeringæ, Comitatus Hohenloici oppido, die Martis poſt Dominicam Eſto mihi, A. 1464. conventum inſtituit; ubi præſentibus Onufrio Tricaricenſi & Petro Ferrici Legatis Pontificis; Alberto Marchione Brandeburgico & Henrico Pappenhemio, Oratoribus Cæſaris, ſtatutum, ut Fridericus Palatinus, die Lunæ poſt Lætare per eosdem legatos diris expediretur Wormatiæ. (z) Bulla abſolutionis a Pontifice miſſa; adnitente præſertim Adolpho Moguntino; qui ſarciendis, quæ in bello hoc acceperat damnis, triginta florenorum millia Carolo Badenſi transſcripſit. (a) Hic eodem anno triennale fœdus cum Eberhardo Wirtembergæ Comite inivit.

Vix ſopitæ fuerunt Rheni Superioris turbæ quum A. 1465. Galliæ Belgicæ motus eum vocarunt ad Moſam; de quibus in fratris ejus Marci differemus Hiſtoria.

§. XX.

A. 1467. Henricus Wirtembergæ Comes, Coadjutor Moguntinæ Eccleſiæ ab Adolpho creatus, propter conſtantem Friderici Palatini diſſenſum, arbitrali Caroli Marchionis ſententia di- Acta ab A. 1467.

(z) Joannis ad Serarium *Rer. Mogunt.* Lib. V. p. 780.

(a) Joannis ad Serarium loc. alleg.

Digitized by Google

gnitatem iterum depoſuit, præfectura Biſchoffshemiana ſibi modo ſervata. (*b*)

A. 1468. Sigismundus Dux Auſtriæ ut & Equeſter D. Georgii in Suevia ordo, fœdere Villingæ inito, fœderis judicem Carolum Marchionem conſtituerunt. (*c*)

Eidem Fridericus IV. Imp. propter operam, quam exercitus Imperii Præfectus nupero bello Cæſari navaverat, ſpeciale privilegium tribuit, (*d*) ut qui in Marchicis terris habitarent, dubiis natalibus orti, (*Baſtard*) ſolius Marchionis, nec ullius alterius juri ſubeſſent. Sed & alio diplomate a Cæſare tum obtinuit Marchio, ut impediendis vectorum fraudibus, intra unum a Pforzhemio milliare, non ſuper conſueta tantum, ſed alia quacunque via exigi poſſet vectigal.

Auſtriacam Alſatiæ & Briſgoviæ Præfecturam tum temporis adminiſtraſſe Marchionem, jam alibi obſervavimus. (*e*)

(*b*) GUDENI *Cod. Diplomat. Mogunt.* Tom. IV. pag. 402. & JOANNIS ad SERARIUM loc. alleg. pag. 784.

(*c*) DATT de *Pace publ.* pag. 249.

(*d*) Datæ ſunt literæ Græcii die S. Marci. Extant in LUNIGII *Reichs-Archiv Part. Spec.* Cont. II. *IVte Abtheilung, neunter Abſatz* pag. 942. & in SCHILTERI *Scriptor. Rer. Germ. inter Diplom.* pag. 99.

(*e*) ALSAT. ILLUSTR. Tom. II. pag. 598. Præfectura hæc Auſtriaca Alſatiæ & Briſgoviæ diverſa fuit a Præfectura Alſatica decem Civitatum, quæ Imperialis, non Auſtriaca fuit.

CAROL. I.

A. 1469. Carolus ulteriorem Spanheimenſem Comitatum, pignoris jure, Palatino tradidiſſe ſcribitur; (*f*) quo anno cum Eberhardo & Ulrico, Comitibus Wirtembergæ, fœdus Brettæ contraxit; (*g*) ſequenti tamen anno ipſe & Stauffenbergenſes Alſatiæ Nobiles iisdem Wirtembergicis bellum denuntiarunt; vicis aliquot exuſtis compoſitum. (*h*)

§. XXI.

A. 1471. Carolus cum Chriſtophoro filio ad Comitia Ratisbonenſia ſe contulit; quæ belli Turcici cauſa Fridericus Imp. indixerât. Hic Ratisbonæ agens, Carolo ejusque ſucceſſoribus & ſubditis perpetuam immunitatem a vectigali Kogenheimenſi prope Benfeldam Alſatiæ conceſſit, (*i*) quod a Wilhelmo, Argentinenſi Epiſcopo, Hittenhemii & Matzenhemii erectum, a ſucceſſore Ruperto in Kogenheim translatum. Imperator vectigal hoc tanquam illicitum & absque conſenſu deceſſorum ſuorum inſtitutum perſtringit. Acta ab A. 1471.

(*f*) *Electa Juris publici Palatini* Part. II. p. 166.

(*g*) DATT pag. 194. & 249.

(*h*) CRUSIUS *Annal. Suev.* Lib. VII. Part. III. p. 431. & HERZOG. *Chron. Alſat.* Lib. II. p. 127.

(*i*) Die Lunæ poſt Margareth. Extat Diploma in LUNIG. *Reichs-Archiv* loc. cit. p. 943. & SCHILTER. loc. alleg. p. 100.

In iisdem Comitiis legati quum comparuiſſent Spirenſes, deprecaturi bellum, quod Friderico Palatino Imperator indixerat, cauſam ſuam Carolo Marchioni, quod magna ejus apud Cæſarem auctoritas, commendarunt. Carolus ab Imperatore impetravit, ut Spirenſium legati ad ſolium ejus admitterentur. Marchione itaque cum filio & Rudolpho Sulzenſi præſentibus legati ſuas expoſuerunt rationes, ob quas Ludovico Veldentino, quem Cæſar militiæ Imperiali contra Fridericum Palatinum præfecerat, auxilia ferre nequirent. Cæſar eos benigne audivit, & Marchione interprete uſus, Spirenſibus remiſit militiam. Cæſar id quidem literis firmare negavit; at per Marchionem Moguntino Electori injunxit, ut reſponſionem, quam Spirenſibus dederat, actis Cancellariæ inferret. (*k*)

Sub finem A. 1471. Carolus cum Chriſtophoro filio & Georgio fratre, Metenſi Epiſcopo, Heidelbergæ in Aula Friderici Electoris verſatus eſt, litibusque Wertheimenſes inter Comites & Wallbronnenſes Nobiles componendis operam impendit; (*l*) anno ſequenti terminaturus diſſidia inter Conſules Spirenſes, quæ dirimenda ei commiſerat Cæſar. (*m*)

(*k*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 121. p. 882. ſeq. MÜLLER. in *Reichstags-Theatro ſub Friderico III. Vte Vorſtell.* cap. 10. p. 426.

(*l*) BURGERMEISTER. *Cod. Dipl. Equeſt.* Tom. I. p. 833.

(*m*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 128. p. 981.

Digitized by Google

A. 1472. Corolus Stützheimenſem pagum Hattſtadienſium, Alſatiæ nobilium, interitu ad Imperium redeuntem, a Friderico IV. Imperatore obtinuit, quem ille dein Reinholdo Volſchio de Ober-Ehenheim tanquam ſubfeudum conceſſit. (*)

§. XXII.

Acta ab A. 1473.

A. 1473. Fridericus IV. Imp. Carolum Badæ inviſit, ultra menſem eum eo verſatus. Ibidem Rupertum Argentinenſem Antiſtitem de Epiſcopatu & regalibus inveſtivit. Marchio dein Cæſarem comitatus eſt Argentinam, & inde Treviros, (*n*) ubi Carolus Audax, Burgundiæ Dux, a Friderico Imp. Geldrici Ducatus inveſtituram accepit. (*o*) Burgundi magnificentiam in Conventu hoc mire extollunt illius temporis Annales. (*p*)

A. 1474. Carolus Margarethæ Albæ feminarum Abbatiſſæ literas commendatitias ad Epiſcopum Spirenſem, pro obtinenda confirmatione conceſſit, ſimulque Steinenſem Sculteturn monaſterio præfectum aſſignavit. (*q*)

(*) De Stüzheimenſi hoc pago agit ALSATIA ILLVSTR. Tom. II. p. 259.

(*n*) PETRI *Suevia Eccleſ.* pag. 679. KOENIGSHOV. *Contin.* p. 368. PARALIPOM. URSPERG. pag. 326. LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 112. pag. 892. MÜLLER. in *Reichstags-Theatro ſub Friderico III. Vte Vorſtell.* cap. 32. p. 556.

(*o*) MAPPII *Annales Cliviæ Ducum* Tom. III. p. 22.

(*p*) COMINAEUS Lib. II. cap. 8.

(*q*) *Scriptum Bada-Badenſium contra Frauenalb Documentor.* p. 110.

Idem eodem anno legatos ſuos cum Electoris Palatini legatis ad Carolum, Burgundiæ Ducem, miſit Briſacum, quum hic Briſgovicas & Alſaticas Domus Auſtriacæ terras a Sigismundo Archiduce A. 1469. oppigneratas, (*r*) inviſeret. Sed & paulo poſt Marchio nuntios miſit Baſileam, qui de Briſgovia & Alſatia Auſtriaca, ex manibus Caroli Audacis liberanda eum Sigismundo Archiduce, cum Baſilienſi & Argentinenſi Epiſcopis, cum Civitatibus & Electore Palatino deliberarent. Paulo poſt in Conventu Conſtantiæ, Martio menſe, conventum, ut Carolo Audaci octogies mille florenorum ſumma redderetur, atque adeo Sundgovia & Briſgovia Auſtriacæ ex ejus manibus reciperentur. Tum vero Sigismundus Auſtriacæ Domus nomine renunciavit juribus in terras, quas Helvetii Auſtriacis, Conſtantienſis Concilii tempore, abſtulerant. (*s*)

Eodem anno Carolus legatos quoque ſuos ad Comitia Auguſtana ablegavit, (*t*) in quibus expeditio contra Carolum Burgundiæ Ducem, qui Noveſium obſederat, decreta eſt. Carolus cum Chriſtophoro filio in auxilium profectus eſt Cæſaris; cumque

(*r*) TSCHUDI *Eydgenoſſiſche Geſchichten* Part. II. Lib. XIV. p. 708. STUMPF. *Schweizer-Chronic* Lib. XIII. cap. 16. pag. 737. PONTUS HEUTERUS *Rer. Burgund.* Lib. V. cap. 10.

(*s*) URSTIS. *Chron. Baſil.* Lib. VI. cap. 5. p. 437. HERZOG. *Chron. Alſat.* Lib. II. pag. 121.

(*t*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 113. p. 901.

que exercitus Imperii, relicta Colonia, contenderet Noveſium ipſe cum Friderico Imp. & Alberto Brandeburg. aliisque Principibus noviſſimum ſecutus eſt agmen. (*u*)

§. XXIII.

Corporis Equeſtr. Ortenav. origo.

Motus hi induxerunt Carolum noſtrum, ut eodem anno 1474. Ortenaviæ Nobiles, ab Imperio pendentes, ad XV. annorum fœdus ineundum impelleret. Primordia hæc Corporis Equeſtris Ortenaviæ; cujus finis erat ſecuritas publica, Auſtregarum introductio; Pacis publicæ primitiæ. Conſtitutus eſt Director, (*Hauptmann*) qui cum aſſeſſoribus lites dijudicaret, ferretque ſententias. Windeckii, Bachii, Rœdereri, Stauffenbergii, Schauenburgii, Neuenſteinii, Pfauii, Kroſchweylerii, præcipua erant novi hujus corporis membra, quod ad Comitia olim Cæſar vocavit. (*x*)

§. XXIV.

Acceſſiones terrarum.

Carolus partes aliquas vici Königsſchaffhauſen comparavit; Caſtrum Heidweiler cum vicis Balrechten & Dottingen permutavit, quos deinceps Trutperto, Dynaſtæ in Stauffen, dedit in feudum.

(*u*) FUGGER *Oeſterr. Ehrenſpiegel.* Lib. v. cap. 24. p. 815.

(*x*) DATT *de pace publica* Lib. III. cap. 6. num. 14. pag. 543. & Lib. V. cap. 4. num. 18. pag. 583.

Digitized by Google

Ginglingam cum pacto retrovendendi acquiſivit. Bickenſohl, Nimburg, Bottingen & vici Weiler tertiam partem coëmit. (*y*)

Vicum Ottenbrunn cum juribus annexis ſuo & Bernhardi fratris nomine Wolffio Abbati Conventuique Hirſaugienſi tradidit A. 1457. vicosque Huſtatt, Wiler, Scheltpronn & Hohenwart in compenſationem accepit. (*z*)

§. XXV.

Mors & Character.

A. 1475. Carolus I. obiit peſte, Badæque ſepultus eſt. (*a*) Princeps togatis & ſagatis virtutibus Principes inter Badenſes conſpicuus, apud Fridericum Cæſarem affinem gratioſus; apud Ordines Imperii auctoritate pollens; ob æquitatis famam graviſſimis Imperii negotiis adhibitus. AENEAS SYLVIUS, (*b*) virtutis ejus bellicæ præco, clariſſimis Germaniæ ſui temporis Ducibus, Friderico Palatino Electori & Alberto, Auſtriæ Archiduci eum annumerat; quos omnium judicio habitos fuiſſe dignos ait, qui copiis contra Turcas educendis præficerentur.

(*y*) Loca ſunt Marchionatus Hachbergæ.

(*z*) BESOLDUS *Document. Wirtenb.* p. 586.

(*a*) JUNGLERUS in *narratione genealogica Mſcrpt. Domus Badenſis.* Caroli I. & patris ejus Jacobi vitas delineatas vide in *Programm.* Cel. SACHSII A. 1757. ſeq.

(*b*) Libello de Germania cap. 67.

Reprehendas in Carolo, quod animo non ſatis firmus & conſtans, in colenda tamen Imperatoris, Principis inconſtantis & debilis, amicitia conſtantior, conſilia ſua ad voluntatem ejus plerumque direxit; promovendis Cæſaris commodis potius, quam ſuis intentus. Turbis, a quibus ille medius & ſpectator tranquillus abſtinere potuiſſet, abſque neceſſitate ſe immiſcuit; id quod Moguntina ejus bella ſatis demonſtrant. In utroque comparuit, Cæſari ut placeret ac Papæ.

§. XXVI.

Uxor & Liberi.

Uxor Caroli I. fuit Catharina, Erneſti ferrei Archiducis Auſtriæ filia, quæ voluntate & conſilio Friderici IV. Imperatoris & Alberti Auſtriæ Ducis, fratrum ſuorum ei deſponſata A. 1446.

Fratres ſorori XXX mille Ducatorum florenorum promittunt. Jacobus Marchio totidem filio Carolo promittit & pignoris loco Dynaſtias Hachberg & Höhingen, quartam partem Dynaſtiarum Mahlberg & Lahr ei concedit.

Catharina una cum Imperatrice Eleonora & legato Pontificis A. 1463. operam dedit, ut inter Fridericum Imperatorem & fratrem ejus Albertum reſtitueretur concordia. (c) Obiit A. 1493. d. XI. Septembr.

(c) Roo *Hiſtor. Auſtr.* Fuggeri *Ehrenſp.* Lib. VII. pag. 272. ſed uterque Catharinam noſtram erronee *Margaretham* adpellant.

CAROL. I.

Ex ea Carolo nati ſunt Chriſtophorus, Albertus, Fridericus, de quibus ſingulis infra differimus.

Unica, quam novimus, filia Caroli, Zimburga, A. 1468. deſponſata fuit Engelberto, Naſſoviæ Comiti, filio Johannis Ehrenbreitſteinii, conciliante Johanne Trevirenſi Electore, Zimburgæ patruo. (*d*) Engelbertus ex matrimonio cum Zimburga nullam ſobolem reliquit.

(*d*) Inſtr. extat in Tabular. Bada-Badenſi. MIRAEUS *Opp. Dipl.* Tom. I. p. 219, Zimburgam hanc vocat *Lutgardem*.

CAPUT IV.

B. BERNHARDUS.

§. I.

Bernhardus regimen fratri relinquit.

Poſt Carolum, cujus vitam expoſui, Bernhardus fuit primus filiorum Jacobi; ſpecie oris & corporis dignitate conſpicuus; ſanctimonia vitæ ad poſteros clarus. Nativitatis ejus annus non liquet. Pater moriens A. 1453. inſtituit teſtamento, ut Georgius in Caroli, vel Bernhardi, fratrum ſeniorum, vel in Cæſarea aliave Aula educaretur, quam diu vigeſimum quartum ætatis annum non attigiſſet. Bernhardus ergo patre moriente major ætate jam fuit. Unde & ipſe feuda Moguntina & Spirenſia A. 1454. accepit. (a) Aſſignavit ei Jacobus civitates & præfecturas Pforz-

(a) JOANNIS AD SERARIUM *de Rebus Mogunt.* Lib. V. pag. 765. Unde ante A. 1438. natus fuit Bernhardus.

heim, Stein, Remchingen, Waldeck, Liebenzell, Altenſteig & Beſigheim cum vicis inde pendentibus. Georgius frater junior, terris, quas acceperat, in gratiam Caroli & Bernhardi fratrum ſeniorum, renuntiavit.

Magdalena, Caroli VII. Regis Galliæ filia, deſtinata fuerat ſponſa Bernhardo; (*b*) at ſponſus, vitam eremiticam eligens, Carolo fratri terrarum, quas poſſederat, poſſeſſionem (*c*) hoc tradidit anno; cum ſociis duobus ſeceſſurus in eremum.

§. II.

In itinere Italico obit, inter Divos relatus.

Conſilia hæc Bernhardi interrupit Fridericus IV. Imperator, qui eum ad omnes Europæ Principes, ſacri contra Turcas belli ut claſſicum caneret, miſit legatum. (*d*) Turcæ anno præcedenti Orientale Græcorum occupaverant Imperium. Bernhar-

(*b*) Magdalena hæc deinceps quoque deſponſata Ladislao, Hungariæ & Bohemiæ Regina, qui ſponſus deceſſit. Uxor denique Gaſtonis Fuxenſis facta eſt. AENEAE SYLVII *Hiſtor. Bohem.* cap. 69.

(*c*) Jus in terras integrum ſibi ſervaſſe Bernhardum, vel ex ſolo documento de A. 1457. apud BESOLDVM *Docum. rediviv. Wirtemberg.* P. I. pag. 363. ſeq. apparet. Sed nec alis diplomata idem probantia deſunt.

(*d*) AGOSTINO DELLA CHIESA *Corona Reale di Savoia*, qui eum vocat *Preſidente* del Imperator Frederico III.

Digitized by Google

dus a Gallia fecit initium, ubi Carolum VII. Regem, quem ſocerum habere debuerat, adiit. Circa Kalendas Quintileis A. 1458. Sabaudiæ Ducem Auguſtæ Taurinorum inviſit Ludovicum, filium Amedei VIII. qui ex Comite Dux a Sigismundo Imp. atque deinceps a Concilio Baſilienſi ex Duce Pontifex Rom. ſub Felicis V. nomine electus eſt. In Aula hac honorifice exceptus cum brevem poſt moram inde progreſſurus eſſet ad Calixtum III. Pontif. Romam, in Montis Calerii oppido ad Padum, vix tribus milliaribus ſupra Taurinum, ſubito morbo correptus, in Franciſcanorum monaſterio eodem anno deceſſit (e) atque in Collegiata Eccleſia S. Mariæ ſepultus eſt, prope majus altare; (f) A. 1469. a Sixto IV. Pont. inter Divos

(e) ANONYMUS PALAT. MS. ſupra jam allegatus, pag. 262. tradit Bernhardum cum duobus ex Inferiore Nobilitate itineris comitibus, quorum unus dicitur Schellenbergius, interiiſſe in itinere ſacro, quod per mare in terram ſanctam ſuſceperit. PHILIBERTUS PINGONIUS in *Chronica Auguſtæ Taurinorum* de Bernhardo ad veritatis normam hæc ſcribit: „ A. 1458. menſis Julii initio Bernardus Badenſis Marchio ſancti-
„ monia vitæ ac natalibus clarus Taurinum ingreditur; qui poſtmo-
„ dum, ſuſcepto ad pietatem itinere, Montiscalerii morbo interrum-
„ pitur & morte prævenitur. Obiit XV. Julii & ob toties repetita
„ varis miracula inter Divos eſt habitus.„ Conf. quoque AGOSTINO
„ dict. loc.

(f) Juſſerat Bernhardus, ut in Eccleſia hac ſine impenſis terræ mandaretur. Frater tamen ibidem ei condi juſſit monumentum, teſte PISTORIO in

relatus. Conſecrationis ejus acta in Chartophylacio Vicenſi Epiſcopatus Metenſis, cuſtodiuntur. Frater Georgius, Metenſis Antiſtes, imaginem ejus in Eccleſia Vicenſi ſervavit. (*g*) In Abbatia S. Vitonis apud Virodunenſes magna quoque B. Bernhardi veneratio. (*h*)

§. III.

Mores ejus.

Mores ejus præter alios expreſſit Trithemius, (*i*) & Charta, qua Sixtus IV. Bernhardum A. 1478. Thaumaturgum declarat. (*k*)

Oratione II. de vita Jacobi Marchionis p. 131. ubi in anno mortis cum plerisque errat A. 1459. eum obiiſſe ſcribens.

(*g*) Volzyr *Hiſtoire de la Victoire d'Antoine Duc de Lorraine contre les meſcreans Lutheriens du Pays d'Anſſays* Lib. I. cap. 10. Mevrisse *Hiſt. des Eveques de Metz* Lib. III. p. 569.

(*h*) Calmet *Hiſt. de Lorraine* Tom. II. p. 705.

(*i*) *Chron. Hirſaug.* ad A. 1465. p. 459. ſq.

(*k*) Antonivs Mombellvs Civitatis Montiacalerii Patricius librum de vita ejus conſcripſit, eujus rubrum: *La Corte ſantificata dalla vita & dalle virtu del B. Bernardo Marcheſe di Baden, Protettore della Citta di Moncalieri.* Taurini 1722. 4to. Idem Mombellvs Poëma de B. Bernardo ſcripſit, & Sereniſſimo Marchioni Ludovico Badenſi dedicavit, quod Poëma Biographiæ annexum. Ante eum Jo. Bapt. Plancardi Italico quoque ſermone Beati Bernardi vitam conſcripſit; quem librum in idioma Teutonicum transtulit Jo. Hornig. e ſocietate Jeſu, 4t. Argentinæ A. 1686. Georgius Metenſis Epiſcopus, frater Bernhardi,

Pontifex hic Bulla A. 1480. data Eporegienſi injunxit Epiſcopo, ut in vitam & miracula Bernhardi inquireret. Inquiſitio inſtituta A. 1481. a Guillermino Catya, juris utriusque Doctore & Archidiacono Taurinenſi, Sedis Apoſtolicæ Protonotario & Epiſcopi Taurinenſis Vicario, qui, auditis teſtibus, XXXVIII. miracula, in Diœceſi Taurinenſi facta, collegit. Pontifex ea de re Chartam miſit ad Marchionem Badenſem, fratrem defuncti, (*l*) quæ cum cilicio in Bada-Durlacenſi Tabulario ſervatur. (*m*)

Ex ſcriptoribus domeſticis Bernhardum FRANCISCUS IRENICUS extulit. (*n*)

A. 1478. ad Senatum Moncalerienſem nuncios miſerat de canoniſatione fratris deliberaturus cum illo. Literas Georgii vid. ap. MONBELLUM dict. loc. p. 115. ſq.

(*l*) PISTORIUS in *Orat. II. de vita & morte Jacobi March.* p. 132.

(*m*) HORNIG. p. 12. ait: Pœnitentiariam veſtem Bernhardi adhuc in Eccleſia Moncalierienſi ſervari.

(*n*) *Exegeſis Germaniæ* Lib. III. Cap. 101. „*His*, inquit, *ob omni fœditate remotus, poſtquam mundi immundi vias ingrediebatur, ſolum ad imitandum ſibi Chriſtum quæſivit, omnem antecesſorum religionem ſuperavit, futuris exemplum reliquit. Hujus vita ſimplex, incorrupta, ac nulla vitiorum pravitate irretita aut offenſa erat. Hic univerſis renunciavit voluptatibus, veræ religionis ſacramentum ſequebatur. Quicquid ad divinæ majeſtatis cultum attinebat, ab illo nihil videmus prætermiſſum: nullus ſomnus huic in delicto mortali ſurrepſit: penitus etiam ſeſe a ſæculari negotio, divinis muneribus alioqui deſtinatus, ſubtraxit: patrimonium*

§. IV.

Nummi.

Perennibus metallis memoriam & imaginem ejus inſculpi curavit Chriſtophorus Marchio, Beati nepos ex fratre. Diverſi quatuor nummi alii ſuperſunt, Marchionis hujus juſſu excuſi, quos in nummorum Badenſium ſerie ſuo loco proferimus.

„ *amore Chriſti, ut nunquam ab eo oculos haberet remotos, libere ſuis fratribus addixit, iis contentus tantum, quæ ad vitæ ſuæ ſuſtentationem ac tutelam neceſſaria requirebantur. Hunc inde per hujus ſæculi tenebras raptum, vitæ ſuæ finis conſentaneus excepit, poſtquam ſibi bonis operibus, nobis exemplo reſpondebat, ac ſatisfecit, memoriam ſuam conſecravit ſempiternam: in oppido Lotharingiæ, Mumpelir dicto, inæſtimandis coruſcat miraculis: viſum cæcis reſtituit, auditum ſurdis reparat, nulli oculos ad eum tenenti patrocinium denegat; Hunc jam votis expetimus, ad noſtram ſalutem ſevocamus: & quicquid triſtius accidit, auſpicio ejus auſpicatiſſimo ac omine corrigimus.* „ Errat IRENICUS dupliciter, Montis Calerium, Pedemontii oppidum, in quo Bernhardus deceſſit, *Mumpelir* vocat & in Lotharingia conſtituit.

CAPUT V.

JOHANNES II.

TREVIRENSIS ELECTOR.

§. I.

Iohannes, tertiogenitus (*a*) Jacobi I. filius, (*b*) ex ſententia Genealogorum natus eſt d. IX. Febr. A. 1430. TRITHEMIUS diem XIV. Junii ponit. (*c*) Johannis initia.

Johannes a prima ætate eccleſiaſtico ſtatui deſtinatus fuit a patre. Hic teſtamento annuam ei aſſignavit penſionem; cujus

(*a*) Johannem Carolo & Bernhardo fratribus ætate fuiſſe minorem, facile perſpicimus, quod his inter ſe terras partientibus, Johannes ad Eccleſiam tranſiit. In teſtamento patris Jacobi Johannes Bernhardo fratri poſtponitur.

(*b*) Duplicem errorem errat BROWERUS *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag. 290. ubi Johannem Bernhardi Marchionis & Margarethæ Lotharingicæ filium ſcribit.

(*c*) *Chron. Hirſaug.* ad A. 1430. Scriptor hic qui in definiendo die natali Jo-

dimidia pars*, ſimulac beneficium eccleſiaſticum obtinuerit, ceſſaret: altera quoque extingueretur, ſi ad Epiſcopatum pervenerit.

Juvenis ille nondum confirmatæ ætatis in Moguntina, Trevirenſi & Argentinenſi Eccleſiis Canonicatus accepit. (*d*)

§. II.

Fit Elector Trevirenſis.

A. 1456. (*e*) mortuo Jacobo Sirckano, Electore Trevirenſi, a XV. Canonicis Capitularibus Archiepiſcopus deſignatus eſt, die XXI. menſis Junii. (*f*) Ex oppoſita parte quatuor ele-

---

hannis Archiepiſc. horam cum minut. notat, ſibi ipſi contrariatur. A. 1456. ubi de electione ejus in Archiepiſcopum agit, nonniſi XXII. ætatis annos ei tribuit. A. 1503. quo obiit Johannes, LXXIX. annos eum compleviſſe ſcribit.

(*d*) SERARIUS *Reum Moguntiacarum* Tom. II. p. 339.

(*e*) PETRUS MERSSAEUS CRATEPOLIUS in *Catalogo Archiepiſcoporum Trevir.* Cap. 100. electionem hanc in A. 1449. Baſilienſis Lexici Concinnatores in A. 1451. Johannis electionem rejiciunt, quibus annis ſuperſtes fuit Jacobus, Johannis deceſſor, uti diplomata apud HONTHEMIUM oſtendunt. In Inſtrumento renuntiationis, quo Georgius Marchio renuntiat ſuis juribus A. 1454. Johannes adhuc vocatur Marchio, & Alberto Brandeburgico poſtponitur. AENEAS SYLVIUS in *deſcriptione Germaniæ* Cap. 13. electionem ejus ſub Caliſto III. ponit, qui nonniſi A. 1455. creatus eſt Papa.

(*f*) GESTA TREVIR. *Mſcpt.* apud HONTHEM. *Hiſt. Trevir. Dipl.* Tom. II. p. 426. not. a). TRITHEMIUS *Chron. Hirſaug.* ad A. 1456. BROWER.

gerant Johannem, ex Bavariæ Ducibus, Stephani filium, cui Philippus Burgundiæ Dux, Princeps vicinus & potens, maxime cupiebat. (*g*) Alii Diethero Iſenburgico adhærebant, Eccleſiæ Moguntinæ & Trevirenſis Canonico, qui dein ad Moguntinam ſedem evectus. At ſuffragiorum numero & auctoritate præſtabant, qui Archiepiſcopum poſtulabant (*h*) Johannem noſtrum Badenſem, quem præter natalium ſplendorem, ingenii vires morumque ſvavitas commendarunt præ aliis. (*i*)

Annal. Trev. Lib. XIX. p. 219. add. Inſcriptio apud BROWER. loc. cit. pag. 306.

(*g*) ANONYMUS PALAT. p. 185. Johanoem hunc Palatinum neque TRITHEMIUS, neque GESTORUM TREVIRENSIUM *Auctor Anonymus* memorant; qoi Dietherum modo Iſenburgicum Johannis Badenſis æmulum prodont; at meminit ejus AENEAS SYLVIUS, qoi de electione hac Trevirenſium ita ſcribit loco allegato: „ Cujus (Johannis) ætatis defe-
„ ctom ſingularis virtus redemit & majorum ſoorum imagines ſuppleve-
„ runt. Nam familia Badenſis, claris illuſtrata titulis, nullum unquam
„ oon egregie ſapientem virum produxit. Annuit votis Capituli Rom.
„ Præſul, quamvis Philippus, Burgundionum princeps potentiſſimus,
„ ac de Romana Eccleſia optime meritus, alium ex Domo Bavariæ in
„ illa eccleſia peteret, ſuis circumdata dominiis, Pontificem. Add. cap. 75.

(*h*) Johannes tum circiter XXVI. annos habebat, unde poſtulari, non eligi poterat, adeoque diſpenſatione Summi Pont. opus haboerat.

(*i*) GESTORUM TREVIR. Auctor *optimæ eum indolis & acuti ingenii pro*

Hic altero ſtatim poſt electionem die, comitante Carolo Marchione fratre, palatium ingreſſus, plura Eccleſiæ Trevirenſis Caſtra in poſſeſſionem accepit. Miſſis Romam legatis, magno labore, gravibusque impenſis a Calixto III. Pontifice confirmationem obtinuit, quam Dietherus, æmulus ejus impedire ſtuduerat. (*k*). Die XXV. Oct. a Pontifice Maximo ornatus eſt Pallio. A. 1462. conſecratus eſt Sarburgi a Georgio fratre ſuo, Antiſtite Metenſi. Quo anno etiam triga fratrum, Carolo, Georgio & Marco comitatus, pompa ſolenni Urbem Trevirenſem intravit, more majorum. Cives in ejus verba jurarunt. (*l*)

ſua ætate adoleſcentem adpellat. TRITHEMIUS ad A. 1456. principem eum *manſuetiſſimum, liberalem, affabilem, juſtum & rectum, amatorem cleri, defenſorem pauperum, ac magnificum conſervatorem ſubditorum agnoſcit.*

(*k*) GESTA TREVIRENSIA *Mſcpt.* apud HONTHEIM. *Hiſt. Trevir. Dipl.* Tom. II. pag. 426. not. a. JOANNIS AD SERARIUM *Rerum Mogunt.* Lib. V. pag. 771. KYRIANDER in *Annalibus Auguſtæ Trevirorum* Parte XV. pag. 206.

(*l*) GESTA TREVIR. cap. 170. in HONTHEMII *Prodromo Hiſtor. Trevir.* Parte altera p. 853. & 854. KYRIANDER loco alleg. p. 206. ſeqq. BROWERUS *Annal. Trevir.* Lib. XIX. p. 291. & 293. In anno conſecrationis diſſentiunt ſcriptores: KYRIANDER ad A. 1458. *Auctor Anonymus* GESTOR. TREVIR. ad A. 1462. eam refert.

Digitized by Google

§. III.

Johannes ex Badenſium ſtirpe in Trevirenſi ſede fuit primus Elector. BERNHARDUS ZECHIUS (*m*) jam A. 1436. Jacobum quendam ex Marchionibus Badæ, Genealogiæ Badenſi & Archiepiſcoporum Trevirenſium Catalogo ignotum, Archipræſulem conſtituit, quem ex Saxonicis Electoralibus actis eruiſſe ſe putavit; miratus, ante ſe obſervaſſe neminem, tres ex Badenſi Domo Marchiones intra LXX. annos Trevirenſe occupaſſe ſolium, Jacobum nempe ſuum, quem profert, Johannem & Johannis ex fratre pronepotem Jacobum. Verum enimvero efficto ſuo Jacobo Badenſi Zechius ea omnia adſcribit, quæ Jacobo ex Sirckiis Lotharingicis, deceſſori Johannis, haud dubie tribuenda. Hic enim Burgundiæ Ducem Ducesque Saxoniæ, Cæſareus arbiter, Confluentiam invitavit, ut eorum lites dirimeret. Hic pacta cum Wilhelmo Duce Saxoniæ inivit. Sirckius Rabano, Archiepiſcopatum reſignanti, ſucceſſit, atque adeo inter eos Jacobus Badenſis non invenit locum. (*n*) Non alius profecto illis temporibus vixerat Marchio, quam Jacobus, pater Johannis, qui omnem Mar-

Primus ex Badenſium ſtirpe.

(*m*) *Europæiſcher Herold* Tom. I. p. 502.

(*n*) PETR. MERSSAEVS CRATEPOLIVS in *Catalogo Electorum Eccleſiaſt.* in GVALTERI (*Gruteri*) *Chronico Chronicorum Eccleſiaſt.* Tom. I. pag. 1470.

Digitized by Google

JOH. II.

chionatum tenuerat ſolus. Ab axiomate *Serenitatis*, (*o*) quo Wilhelmus Saxoniæ Dux Jacobum Sirekium compellat, Zechianæ conjecturæ nullum pondus accedit. Axioma hoc Principibus ſecularibus tum nondum erat ſolenne; nec in ipſa Badenſi Domo receptum ante Chriſtophorum Marchionem. Baltheus, in ſigillo conſpicuus, ad quem Zechius præſertim quoque provocat, nihil aliud quam ſimilitudinem inter Inſignia Sirekiana & Badenſia indicat. Inſigne hoc Sirekiis non modo cum Domo Badenſi, ſed & cum Argentinatibus, aliisque multis commune eſt. Florentiſſimi rerum Trevirenſium ſcriptores, BROWERVS, (*p*) CRATEPOLIVS, (*q*) HONTHEMIVS, (*r*) Jacobum hunc Zechianum ignorant, quem profecto Genealogicæ & Chronologicæ rationes excludunt.

§. IV.

Acta ab A. 1457.

Initio regiminis fœdus Comitum, Dynaſtarum, Nobilium ac Civitatum Diœceſis Trevirenſis, pro defenſione mutua jurium ac libertatum ſuarum initum, auctoritate Calixti III. Pontificis & Friderici IV. Imperatoris diſſolvit Johannes. Cum civitatibus,

(*o*) *Durchlauchter.*

(*p*) *Annalium Trevir.* Tom. II. p. 279.

(*q*) In Catalogo loc. alleg.

(*r*) HIST. TREVIR. Tom. II. p. 389.

Digitized by Google

tibus, arcibusque Nobiles in obſequium Archiepiſcopi redierunt. (s)

A. 1458. Vindobonam iter inſtituit, ibique de feudis & regalibus ſolenniter inveſtitus, præter veterum privilegiorum confirmationem, nova ab Imperatore jura obtinuit. (t)

Bellum Moguntinum.

In Moguntino bello, Johannes una cum Carolo & Georgio fratribus Adolpho contra Dietherum adhæſit, uti ſupra oſtenſum. Adolphus quartam Lanſteinenſis vectigalis partem pro ſumtibus in bellum factis, oppigneravit Johanni, addita poteſtate quartam hanc colligendi, ſimulac Lanſteinium Diethero fuerit ereptum. (u) Oppidum hoc, Confluentiæ vicinum, Dietherus firmaverat præſidiis, indeque in ſubjectam regionem frequentes cædes & rapinas agebat. Johannes defendendis ſuis finibus, & occupando vectigali, in quod jus acceperat, valido exercitu collecto, A. 1462. Lanſteinium bis obſedit; at Palatinis fortiter ſe defendentibus, re

(s) Tabulas hujus fœderis cum mandato Frid. IV. Imp. exhibet. Hontheim. *Cod. Dipl. Trevir.* Tom. II. p. 423. & 428. Addatur Kyriander *Annal.* Part. XV. pag. 208. & Browervs *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag. 291.

(t) Diplomata exhibet Hontheim. loc. alleg. num. 840. Adde Gesta Treviror. in ejusdem *Prodromo Hiſtor. Trevir.* Part. II. p. 853.

(u) Data eſt Charta Kalendis Januarii 1462. Joannis ab Helwichivm *de Diſſidio Mogunt.* in Serarii *Rer. Mogunt.* Tom. II. pag. 162.

JOH. II.

infecta diſceſſit. (*x*) Moguntinæ hæ turbæ anno ſequenti transactione ſopitæ ſunt. (*y*)

Diuturnas autem cum Trevirenſi Civitate lites A. 1469. Johannes denique ea lege compoſuit, ut ſuprema jurisdictione ſacra ac civili retenta, Scabinos creandi, triumque ex opificum tribubus magiſtrorum conſtituendorum ſervata poteſtate, cetera cum urbis magiſtratu communicaret, civesque a pedagio & ripatico ad tempus liberos pronuntiaret. (*z*)

Eodem anno Johannes liberorum Caroli fratris ſponſalia magnifico apparatu celebravit Confluentiæ. Zimburgam neptem Engelberto, Naſſoviæ Comiti; Ottiliam, Philippi Catimelibocenſis Comitis filiam, Chriſtophoro collocavit, ex fratre Carolo nepoti. (*a*)

§. V.

Acta ab A. 1470.

A. 1470. lites Johannem inter Trevirenſem & Fridericum Palatinum Electorem, ut Spanheimenſem Comitem, de jure in Moſellam agitatæ, Georgii, ex Badenſium familia Metenſis Epiſcopi, ſententia compoſitæ fuerunt. Georgius Regale hujus

(*x*) TRITHEMIUS *Chron. Hirſaug.* ad A. 1462.

(*y*) Vid. ſupra in vita CAROLI *March.*

(*z*) BROWER. *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag. 297. KYRIANDER loco alleg. pag. 210. conventionem hanc conceptam quidem, ſed non impletam fuiſſe tradit.

(*a*) BROWER. loc. alleg.

fluminis a rivo *Dillemerbach* infra *Remich* uſque ad Rhenum, Electori atque Eccleſiæ Trevirenſi competere & ablatas piſcatoribus Spanheimenſibus res jure captas fuiſſe cenſuit. (*b*)

A. 1471. ad Comitia Ratisbonenſia cum Marco fratre & lectiſſimo provincialium Comitatu profectus, inſtitutis de bello Turcico deliberationibus interfuit. Ibidem ei & Moguntino atque Brandeburgico Electoribus cum Philippi Burgundiæ Ducis oratoribus nata contentio; qui ante Electorum abſentium legatos ſibi locum vindicabant. Res ita transacta eſt, ut Burgundici legati ante faciem Cæſaris, inter oratores regios, collocarentur. (*c*) Finitis Ratisbonenſibus Comitiis Elector Cæſarem Badam & inde Argentinam ſecutus eſt. (*d*)

Antiquiſſimam literarum apud Treviros ſcholam, qua apud Germanos nulla vetuſtior eſt, ampliare jam decreverat Archipræſul Jacobus. At ſucceſſor Johannes A. 1472. executus eſt opus. Hic acceptis duobus aureorum millibus, quos negotio huic impenderat, Nicolai V. Pontificis literas, Jacobo Archiepiſcopo jam A. 1454. conceſſas, Senatui Trevirenſium tradidit & novas inſuper a Sixto IV. Pontifice impetravit. Inſtituta eſt Univerſitas Univerſitas Trevirenſis.

(*b*) HONTHEIM. *Hiſtor. Dipl. Trevir.* Tom. II. p. 453. num. 859.

(*c*) JO. ANT. CAMPANUS *Epiſtolar.* Lib. VI. Ep. XII. in FREHERI *Scriptor. Rer. Germ.* Tom. II. p. 296.

(*d*) KYRIANDER p. 207. GESTA TREVIROR. cap. 170.

Joh. II.

ſtudiorum ac ſolenni Magiſtratus edicto nuntiata eſt orbi die XVI. Martii 1473. Cancellariatum ejus perpetuum ſibi Antiſtes ſervavit. (e)

Eodem anno Cæſari, Treviros ad Comitia venienti, cum Chriſtophoro ex fratre nepote & ſelectis aliquot nobilium turmis, magna pompa obviam proceſſit Johannes, atque in ſumtuoſo illo Caroli Burgundi convivio ſecundum ab Imperatore tenuit locum. (f) Carolus promiſſam a Cæſare regiam cum non accepiſſet coronam, Treviris rediens, Archiepiſcopales male habuit terras.

Circa id tempus Sixtus IV. Pontifex Abbatiam Prumienſem vicinam Johanni Archiepiſcopo ad dies vitæ conceſſit; id quod Fridericus Imperator literis Auguſtæ datis, ratum habuit. (g)

§. VI.

Acta ab A. 1474.

A. 1474. Fridericus Imperator quum Carolus Burgundus Noveſium oppugnaret, exercitum ad urbem liberandam ad-

(e) KYRIANDER loco alleg. p. 268. ſqq. HONTHEIM. *Hiſtor. Treviror. Diplom.* Tom. II. p. 325. & 417. NELLERI *Jurisprudentia Trevirorum ſub Germanis* in HONTHEMII *Prodromo Hiſtoriæ Trevir.* Part. I. p. 527. & 539. ſqq.

(f) BROWER. *Annal. Trevir.* Lib. XIX. p. 300. & 302.

(g) HONTHEIM *Hiſtor. Diplom. Trevir.* Tom. II. p. 459. num. 864.

Digitized by Google

duxit. Johannes noſter cum copiis eum ſecutus eſt, atque conflictui ad Novefium inſequenti anno interfuit. (*h*)

A. 1476. cum Diethero Moguntino & Friderico Palatino, Electoribus, pactus eſt, ut a vectigalium in Rheno ſolutione nemo eſſet immunis, quo tollerentur abuſus. (*i*)

A. 1477. Johannes una cum Georgio, Metenſi Epiſcopo & Ludovico, Bavariæ Duce, legatus a Cæſare in Belgium miſſus, confirmationem matrimonii Maximilianum inter Archiducem & Mariam Burgundicam, in Conventibus Ordinum, Gandavi & Lovanii habitis, obtinuit. Omnium Ordinum Proceres cum Johanne Archiepiſcopo ejusque fratribus, Carolo & Georgio obviam Maximiliano progreſſi, Colonia Agrippina eum Gandavum deduxerunt, ubi pompa vere regia celebratæ ſunt nuptiæ. (*k*)

Idem Elector brevi poſt cum Moguntino in Galliam a Maximiliano Archiduce miſſus eſt, de ſucceſſione Burgundica terrarumque ablatarum reſtitutione cum Ludovico XI. Rege acturus. Hic Electoribus, Inſulam venientibus, ſecuritatem itineris denegavit; unde re infecta ad Maximilianum redierunt. (*l*)

(*h*) BROWERVS pag. 304.

(*i*) HONTHEIM. pag. 467. & 470. num. 871. & 873.

(*k*) PONTVS HEVTERVS *Rerum Auſtriacar.* Lib. I. cap. 7. FVGGER. *Oeſterr. Ehrenſp.* Lib. V. cap. 26. pag. 854. & BROWER. loc. cit. pag. 306.

(*l*) FVGGER loc. alleg. cap. 28. p. 877.

Joh. II.

A. 1478. exorto inter Civitatem Trevirenſem & Manderſcheidios bello, quum dubio ſæpe marte pugnatum eſſet, Johannes Archiepiſcopus inter eos pacem reſtituit. (*m*)

A. 1482. Matthias Corvinus, celebratiſſimus ille Hungariæ Rex, Præſuli noſtro victoriam, quam Matthias Gerebius Croatiæ præfectus a Turcis ad Savi ripam reportaverat, nuntiavit, addens: „ Hujus victoriæ lætitiam cum Johanne ſe eo com-„ municaſſe libentius, quod eum in Imperio principem unicum „ norit, qui proſperis rei Chriſtianæ ſucceſſibus vel maxime „ faveat. „ (*n*)

Eodem anno exorta apud Confluentinos ſeditio Capituli Trevirenſis interceſſione compoſita fuit. Senatus omnis cum ſelectis e civium ordine, ad Electoris genua proſtratus, delictorum veniam petiit. (*o*)

§. VII.

Acta ab A. 1486.

A. 1486. Johannes noſter cum reliquis Electoribus Maximilianum Archiducem Francofurti Regem renuntiavit, eumque & Fridericum Imperatorem honorifico Comitatu, ad peragenda coronationis ſolennia proſecutus eſt Aquisgranum. (*p*) Ibi

(*m*) GESTA TREVIROR. cap. 186. in HONTHEM. *Prodrom.* Part. II. pag. 874.

(*n*) Literas has exhibet BROWERVS loc. alleg. p. 308.

(*o*) HONTHEIM loc. alleg. num. 871. & 873. p. 467. & 470.

(*p*) TRITHEMIVS ad h. A. & BROWERVS *Annal. Trevir.* Lib. XIX. p. 308.

Digitized by Google

una cum Moguntino & Colonienſi coronam novo Regi impoſuit. (*q*)

A. 1487. in Comitiis Noribergenſibus auctoritate apud ordines & gratia floruit; pax publica ut firmaretur, fortiter contendens. (*r*)

A. 1488. cum Winnebergiis Nobilibus implicitus bello, Beilſteiniam arcem obſedit; ſed Johannis Bavariæ Ducis & Comitis Wirtenbergæ interventu ſunt compoſitæ lites. (*s*)

Eodem anno Johannes noſter cum Archiepiſcopo Colonienſi convenit, ut in decretis electionis Regis Romanorum Trevirenſis & Colonienſis nomina ſua alternatis vicibus, primo loco, ſubſcriberent. Maximilianus Romanorum Rex quum ante biennium eligeretur, primus ſubſcripſit Trevirenſis. Unde jus primæ ſubſcriptionis ſequenti electione Colonienſi competiit. Eadem alternationis ratio obſervanda in poſterum; ita tamen, ut Elector præſens abſentis præferatur legatis; utque in ſuis quisque Archi-Cancellariatibus prælationis jure, Aurea Bulla firmato, utatur. (*t*)

(*q*) *Acta Coronationis* in FREHERI *Scriptor. Rer. Germ.* Tom. III. p. 31.

(*r*) BROWERUS loc. alleg. FUGGER in *Speculo Auſtr.* Lib. V. c. 34.

(*s*) GESTA TREVIROR. cap. 171. in HONTHEMII *Prodromo* Part. II. pag. 855. KYRIANDER in *Annal.* Part. XV. p. 208.

(*t*) HONTHEIM *Hiſtor. Diplom. Trevir.* Tom. II. num. 876. pag. 475. Hodie Elector Trevirenſis absque alternandi neceſſitate priori loco ſuffragium init, omnibusque Imperialibus decretis primus ipſe ſubſcribit. Alter-

Digitized by Google

A. 1490. & 1492. varias cum Electoribus Rhenenſibus de communi moneta aurea & de commercio Rhenano conventiones inivit. (*u*)

Jacobus Bad. Coadjutor.

A. 1493. Johannes noſter Jacobum, Chriſtophori Marchionis filium, adeoque fratris ſui Caroli I. nepotem, futurum ſucceſſorem elegit. Alexander VI. jus ſuccedendi firmavit. Refragantibus quibusdam Canonicis, varias inter ambages, protracta res eſt, dum viveret Johannes. (*x*)

Hic A. 1495. Comitiis Wormatienſibus, in quibus denique Pax publica in perpetuum ſtabilita, interfuit. Impetravit tum Johannes diploma, quo cum veterum regalium confirmatione nova a Cæſare privilegia, & inter hæc D. Maximini Abbatem inveſtiendi jus, accepit. (*y*)

§. VIII.

Bellum Boppard.

A. 1497. natum eſt ei cum Boppardienſibus bellum. Boppardia, Imperialis quondam civitas, jam inde a Ludovici Bavari & Ca-

natio autem ad prærogativam in eundo, ſtando ſedendoque uſu reſtricta eſt. MOSER *Chur-Trieriſches Staats-Recht* Cap. 4. §. 3. ſeqq.

(*u*) HONTHEIM loco alleg. num. 881. 882.

(*x*) *Ibidem* num. 883. pag. 491. TRITHEMIVS *Chron. Hirſaug.* ad A. 1500. & BROWER. loco alleg. p. 315.

(*y*) HONTHEIM *Hiſtor. Diplom. Trevir.* Tom. II. num. 886. 887. 888. pag. 494. ſqq. add. BROWER. *Annal. Trevir.* Lib. XIX. p. 312.

Digitized by Google

& Caroli IV. temporibus Eccleſiæ Trevirenſi oppignerata, ægre cum ferret libertatis jacturam, conſilio nobilium Civitatis, quibus cum Archiepiſcopo intercedebant lites, miſſis clam ad Comitia Wormatienſia A. 1495. legatis, inſignia a Maximiliano Imperatore privilegia, inſcio Electore, impetraverat. Revocavit ea paulo poſt Cæſar. At Boppardienſes, ejecto Archiepiſcopi Sculteto, Arcem Boppardienſem, mediocri præſidio firmatam, obſederunt. Johannes, vocatis in auxilium Philippo Palatino Electore, Wilhelmo Haſſiæ Landgravio, Chriſtophoro Marchione Badenſi aliisque Principibus, cum duodecies mille militum exercitu Boppardiam obſidione cinxit & in poteſtatem accepit. Johannes, Palatinus Comes, lineæ Simmerenſis, deditionis leges conſcripſit, quibus inter alia cautum eſt, ut Boppardienſes, ſalva vita, honoribus & bonis Civitatem Archiepiſcopo cum omni juriſdictione & imperio traderent. Johannes autem impenſarum nomine, magnas pecuniæ ſummas Principibus ſociis erogavit, quo factum, ut exhauſto ærario, Trevirenſem eccleſiam debitis oneraret. (z)

(z) TRITHEMIUS ad A. 1497. pag. 564. & *Acta* apud HONTHEMIUM *Hiſtor. Diplom. Trevir.* Tom. II. pag. 501. ſeqq. add. BROWER. loc. alleg. p. 314. ſq. & GESTA TREVIR. cap. 171. in HONTHEM. *Prodromo Hiſtor. Trevir.* Part. II. p. 854.

§. IX.

Obitus.

Obiit Johannes ſeptuagenarius ſenex A. 1503. die IX. Febr. (*a*) Pontificatus ſui A. XLVII. ætatis LXXIII. (*b*) Pulveris pyrii incendio, ſupra conclave, in quo verſabatur, Cochemii quadriennio ante obitum orto, imminens vitæ periculum evaſerat. Corpus ejus ex Ehrenbreitſteinia arce Confluentiam translatum, atque in S. Nicolai Choro ſummi templi conditum eſt, quod ipſe ſibi dum viveret, exſtruxit. (*c*)

§. X.

Character.

Liberalitatem ejus atque juſtitiam celebrant rerum Trevi-

(*a*) BROWER. *Annal. Trevir.* Lib. XX. pag. 318. TRITHEMIVS ad A. 1503. XIX. Febr. obiiſſe tradit Johannem, ſed perperam.

(*b*) Errat TRITHEMIVS loco alleg. qui LVII. annis eum præfuiſſe atque LXXIX. ætatis annos compleſſe dicit. Errat quoque PETRVS MERSSAEVS CRATEPOLIVS, qui in *Catalogo Archiepiſcoporum Trevirenſium* §. 100. ætatis LXXIX. Pontificatus LIII. annos ei aſſignat. Ipſe BROWER. *Annal. Trevir.* Lib. XX. pag. 318. male Johannem ne ſeptuageſimum quidem annum attigiſſe ſcribit, deceptus, uti videtur, auctoritate TRITHEMII, qui eum annum ætatis XXII. agentem electum fuiſſe Archiepiſcopum prodidit, contra quæ notavimus ſupra, ubi de die natali & de electionis tempore Johannis Archiepiſc. plura diſſeruimus.

(*c*) BROWERVS loc. alleg.

Digitized by Google

Joh. II.

renſium ſcriptores. (*d*) Literas amavit, quibus a teneris aſſueverat, ipſosque literatos ſummo favore & gratia proſecutus eſt. Præclaram juris peritiam ejus Commentarius Juris Treverici, teſtatur, quem A. 1488. publici juris fecit. (*e*) Apud Imperii Ordines propter æquitatem ſuam & multiplicem rerum experientiam maxima auctoritate floruit. (*f*) Reprehenditur, quod grave æs alienum reliquerit; (*g*) quæ temporum injuriæ & cala-

---

(*d*) Trithemius ad A. 1456. & Browerus loc. alleg.

(*e*) Brower. *Annal. Trevir.* Lib. XIX. p. 309.

(*f*) Petrus Merssaeus Cratepolius loc. alleg.

(*g*) Trithemius ad A. 1503. hac de re ita ſcribit: „ Reliquit Eccleſiam
„ ſatis tenuem, & ære non parum gravatam alieno, cujus inopiæ cau-
„ ſam nonnulli triplicem aſſignarunt. Prima fuit bellum, quod cum
„ Boppardienſibus habuit, in quo plus quam centum florenorum millia
„ expendit. Secunda fuit nimia ejus in alienos clementia, quippe qui
„ multis multa contulit ingratis, & qui nihil tale vel ab eo, vel ab
„ Eccleſia Trevirorum meruerunt. Ex cujus ore paucis ante obitum
„ menſibus audivi: Nihil, inquiebat, magis cruciat animum meum,
„ quam eorum ingratitudo, quibus non merentibus benefeci: quoniam
„ ecce, quos exaltavi de ſtercore, fecique magnos & divites, jam con-
„ temnunt me, & partes contra me ſequuntur mihi adverſas. Cauſam
„ deficientiæ tertiam ſuorum quidam Alchimiſtarum deceptionibus ad-
„ ſcribentes, eum plus quam 30000. flor. in ea vanitate referunt ex-
„ pendiſſe. Quam ipſe de ſe opinionem ſuorum & novit & redarguit
„ eſſe falſam, aſſerens, me aliquando præſente, ſub jurejurando, quod

JOH. II.

mitati adſcripſeris. Laudandus, quod inſignes Eccleſiæ Trevirenſis ditiones, a deceſſoribus oppigneratas, redemit; novisque Eccleſiam ſuam poſſeſſionibus auxit; (*h*) magnificis operibus diœceſin exornavit, arces plurimas, ruinam minitantes, refecit, alias de novo exſtruxit, atque Trevirenſe palatium & Francofurtanum, ut & curiam Confluentinam reſtituit. (*i*) Memorabilis inprimis puteus, quem A. 1481. in Caſtro ſuo Ehrenbreitſtein magnis impenſis per rupes paravit; opus ſtupendum, cujus memoriam ſolenne monumentum & inſcriptio hodieque conſervat. (*k*) Idem

„ in Alchimiſtarum ſchola, ne dicam Sophiſtria, quingentos & non plu-
„ res, magiſtris errorum diſcipulus inſtituendus expoſuiſſet auri flore-
„ nos. Sit ita vel non ſit, tribus calamitatibus preſſum conſtat, qua-
„ rum occaſione pauper evaſit.

(*h*) KYRIANDER *Annal. de Auguſta Trever.* Part. XV. p. 207. & 208. BROW. *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag. 306. & Lib. XX. pag. 318. & 319.

(*i*) KYRIANDER loco alleg. GESTA TREVIRORUM cap. 171. BROWER. loc. cit. p. 306. & 307.

(*k*) Inſcriptio Ehrenbreitſteinianæ arcis hæc eſt: ANNO DOMINI MCCCCLXXXI. VIII. MARTII JOHANNES EX ILLUSTRIBUS JACOBO MARCHIONE BADENSI ET CATHARINA LOTHARINGIAE DUCISSA NATUS TREVERORUM ARCHIEPISCOPUS INTER PLURIMA IN HOC ET CAETERIS ECCLESIAE CASTRIS EXIMIE A SE COMPLETA EDIFICIA HOC IN LOCO SCISSIS PETRIS

ſalutaribus edictis diſciplinam eccleſiaſticam emendavit, monachos atque moniales ad ſeveriorem vitam adegit, multaque præclara ſanciendis rite moribus conſtituit. (*l*) Omni gubernationis tempore, ſi Boppardienſes & alios minoris momento motus excipias, pacem nutrivit, (*m*) initoque cum finitimis fœdere firmavit. Joh. II.

§. XI.

Enimvero jam A. 1457. Unioni Electorum acceſſit. (*n*) Fœdera. A. 1458. cum Dietero, Colonienſi Electore, peculiares amici-

AQUAM PRIMUS EXQUIRERE COEPIT DEMUM POST LABORES ET SUMPTUS IMMENSOS AQUA ABUNDE INVENTA TALITER ET FONTIS ET CIRCUMPOSITAE TVRRIS OPUS CONSUMMAVIT ANNO DOMINI MCCCCLXXXIIII. MENSE SEPTEMBRI PONTIFICATUS SUI XXIX. EST FONTIS PROFUNDITAS CCLXXX. PEDVM. BROW. *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag. 306. alia prorſus ratione Inſcriptionem hanc ſiſtit. Catharinam quoque Lotharingicam contorte *Margaretham* adpellat.

(*l*) BROW. loc. cit. pag. 307. & 312. HONTHEIM. *Hiſtor. Trevir. Diplom.* Tom. II. num. 847. & 854. p. 440. & 449.

(*m*) KYRIAND. loco alleg. GESTA TREVIR. cap. 171.

(*n*) HONTHEMIVS loco alleg. p. 429. num. 838.

tiæ leges inivit. (*o*) Memorabile inprimis eſt fœdus, quod A. 1462. cum Philippo, Burgundiæ Duce, Bruxellis contraxit, quo Lucemburgenſium ac Trevirenſium ditionum ſecuritatem mutuumque ſibi auxilium pepigerunt. Triennio poſt Carolus, Philippi filius, Caroleſii tum Comes, poſtea Audax dictus, huic fœderi acceſſit, atque ſeparato articulo Galliæ Regem ab eo excluſit. (*p*) Neque tamen a Carolo permoveri potuit Johannes, ut bello ejus contra Gallos accederet.

A. 1465. Johannes cum Philippo, Catimeliboci Comite, (*q*) A. 1471. cum Gerhardo Juliaci, Montiumque Duce, (*r*) A. 1479. cum Henrico Haſſiæ Landgravio, (*s*) fœdera percuſſit. A. 1480. cum Civitate Trevirenſi ad vitæ tempus ſocietatem iniit ea lege, ut adverſus quamcunque vim utraque pars mutuum ſibi præſtaret auxilium; Electori in Civitatem, Civibus in Eccleſiæ Trevirenſis caſtella aditus pateret, neque Trevi-

(*o*) IDEM loc. cit. num. 839. p. 431.

(*p*) HONTH. loc. cit. num. 851. & 852. pag. 445. ſqq. De fœdere hoc ſpeciatim agit HONTHEMIUS in *Originibus Politicis Trev. ſub Germanis Prodromi* Part. I. p. 503. & 509.

(*q*) IDEM num. 853. p. 448.

(*r*) num. 860. p. 455.

(*s*) num. 868. p. 463.

Digitized by Google

renſes unquam hoſtibus Electoris, domini ſui ac principis, faverent. (*t*)

A. 1484. & 1487. Bertoldum Electorem Moguntinum, (*u*) A. 1488. Ludovicum ejusque filium Alexandrum, Veldentinos Principes, (*x*) A. 1489. Philippum Electorem Palatinum, (*y*) amicitia, mutuisque ſponſionibus ſibi conjunxit. Quin & eodem anno Fœderi Suevico, quod ad tuendam pacem publicam, a Friderico Imperatore Francofurti promulgatam, Sueviæ Civitates nuper iniverant, ſocius acceſſit. (*z*) Denique tabulis peculiaribus eodem tempore datis, pacis publicæ Francofurdianæ defenſionem cum Sigismundo, Auſtriæ Archiduce ſuſcepit. (*a*)

Nec prætereundum ſilentio, quod inter Archiepiſcopos Trevirenſes Joannes in Chartis & Diplomatibus *Electoris* titulo uſus Titulus Electoris.

(*t*) num. 870. p. 465. Ex fœdere hoc KYRIAND. *Annal. de Auguſta Trevirorum* Part. XVII. p. 263. & 267. adſtruere nititur, Johanuem Archiepiſcopum liberam Imperii Civitatem Treverim cenſuiſſe.

(*u*) HONTHEIM loc. cit. num. 874. p. 472. JO. AD SERARIUM *Rerum Mogunt.* Lib. V. p. 797. & 800.

(*x*) Num. 877. p. 478.

(*y*) Num. 878. p. 480.

(*z*) Num. 879. p. 482. & DATT. *de pace publica* Lib. II. cap. 10. num. 14.

(*a*) DATT. loc. alleg. num. 54.

Digitized by Google

eſt primus; quamvis ante eum Imperatores & Principes axiomate hoc Archiepiſcopos Trevirenſes ornaverint. (*b*) Nummos ejus tres HONTHEMIUS (*c*) protulit, qui inter Badenſes noſtros comparent.

(*b*) HONTHEIM loc. alleg. p. 429. nota a) in fine.

(*c*) *Hiſtor. Trevir.* Tom. II. pag. 885. & 890. *Groſchen-Cabinet* Tom. IV. Tabul. XIII. num. 110. & 111.

CAPUT

CAPUT VI.

GEORGIUS

Metenſis Epiſcopus.

§. I.

Georgius, Jacobi filius, hanc lucem adſpexit anno circiter 1433. (*a*) Hic a prima ætate deſtinatus Eccleſiæ, jam A. 1445. una cum fratribus Johanne & Marco, in Caſtro Badenſi, a Vicario Generali Spirenſi tonſuram accepit; atque A. 1454. Sabbato ante D. Laurentium portioni terrarum ſuarum renuntiavit Pforzhemii. Georgius Metenſis creatur Epiſcopus.

A. 1457. juvenis ætatis fere quinque luſtrorum a Conrado, Metenſi Epiſcopo, conſenſu Capituli, Coadjutor creatus eſt. Ca-

(*a*) Meurisse *Hiſtoire des Eveques de Metz* Lib. III. pag. 568. Georgium

lixtus III. Pontifex eodem anno Coadjutoriam hanc literis confirmavit, & ſpeciali privilegio indulſit, ut ad XXVII. ætatis annum uſque Metenſem Eccleſiam regeret Adminiſtrator atque deinceps Epiſcopus, ſine novo diplomate. At Conrado A. 1459. defuncto, Canonici quidam Ulrico Blamontano Comiti, Canonico Metenſi, Epiſcopatum detulerunt. Pius II. Pontifex Georgii partes defendens, factionem oppreſſit. Georgius, poſſeſſionem Epiſcopatus eodem anno adivit. (*b*)

§. II.

A Schauenburgicis capitur,

A. 1460. inter Carolum Marchionem, Georgii fratrem & Schauenburgicos Nobiles, de Schauenburgi & Bernbaci Caſtris intercefferant lites; quæ mutuæ diffidationi cauſam præbuerunt. Ea occaſione Georgius electus & confirmatus Metenſis (*c*)

XXIV. ætatis annum egiſſe tradit A. 1457. quo Metenſis Eccleſiæ Coadjutoriam accepit; ut itaque ſecundum Meuriſſium annus natalis Georgii incidat in A. 1433. Conſentit quodammodo teſtamentum Jacobi patris de A. 1453. in quo dicitur, Georgium poſſe educationis cauſſa usque ad A. XXIV. ætatis commorari vel in Caroli, vel in Bernhardi, vel alia aula.

(*b*) MEURISS. loco alleg. p. 568. ſq.

(*c*) Georgius tum nondum conſecrationem acceperat, unde in literis Tabularii Schauenburgici dicitur: *Erwehlte und beſtätigter zu Metze.*

Digitized by Google

una cum fratre Marco, a Schauenburgicis fratribus, Georgio, Reinhardo & Friderico in Alſatia captus, Iſenhemii, quod Alſatiæ Caſtrum ſupra Rufacum jacet, in cuſtodia detentus eſt. Carolus Marchio fratribus ſuis liberandis cum Petro de Moersperg, Præfecto Auſtriaco, pluribusque Nobilibus Metenſis Eccleſiæ, Iſenhemium eodem anno obſedit. At Goetzius de Adelsheim, Subpræfectus Palatinus, a Friderico Electore, ut Cæſareo Alſatiæ Præfecto, tum miſſus, rem ad concordiam reduxit. Georgius & Marcus ſine pretio liberati. Lites vero inter Badenſes & Schauenburgicos Friderici Palatini arbitrio delatæ. Carolus Marchio actioni, in Judicio Cæſaris Aulico contra Schauenburgicos inſtitutæ, renunciavit. (*d*)

Eodem tempore Fridericus Schauenburgicus partem Iſenburgici Caſtri cum Terris in Mundato ſuperiori, in Sundgovia & omni Auſtriaca ditione, quas ipſe vel conjux ejusque ex priore cum Stauffenbergico Nobili matrimonio filius tenue-

Tom. II. Ee 2

(*d*) Literæ hac ſuper re die Jovis ante Bartholomæi datæ, in *Tabulario Schauenburg.* ſervantur. add. Caroli I. vita ad A. 1460. & Alsatia Illustr. Tom. II. p. 69.

rant octo millium & quadringentorum florenorum pretio in Georgium noſtrum transtulit. (*e*)

Hic A. 1461. ſolenni pompa Metenſium Civitatem intravit, comitantibus eum Carolo Marchione, Johanne Trevirenſi & Marco Colonienſi Canonico, fratribus ſuis, qui cum Naſſoviæ Comite aliisque Principibus & ſeptingentis equis advenerant. Georgius tum vaſallos Metenſis Eccleſiæ, Comites Naſſoviæ, Salmenſes, Blamontanos, Lichtenbergicos aliosque inveſtivit de feudis. Sarburgum oppidum Domino Vinſtringæ tradidit. (*f*)

§. III.

A Palatino quoque captus.

Concitato inde Moguntino bello, Adolphi Naſſovii partes una cum Johanne Trevirenſi & Carolo Marchione fratribus ſecutus eſt. Adolphus literis die Veneris poſt Aſcenſ. A. 1462. datis, de damno, ſi quod acciperet, Georgio cavit, quingentos annuatim florenos ex Lohnſteinenſi portorio, utprimum expugnaverit oppidum, ſe ei ſoluturum promittens. (*g*) At paulo poſt

(*e*) Literæ modo allegatæ.

(*f*) Meurisse. *Hiſtoire des Eveques de Metz* p. 568. ſqq.

(*g*) Joannis ad Helwichium *de diſſidio Mogunt.* in Serarii *Rer. Mogunt.* Tom. II. p. 162.

GEORG.

Georgius infelici ad Seckenhemium prœlio cum Carolo fratre captus, annuam, & quod excurrit, captivitatem tranſegit; quadragies & quinquies mille florenorum lytro redimendus. Præterea tres arces, quas in Lotharingia habebat, Bergardum, S. Theobaldum & S. Crucem Palatino tradere, & de innocentia ejus Pontificem æque ac Cæſarem docere, curareque, ut omnem adverſus eum ſimultatem deponerent, coactus eſt. (*h*)

Adolphus Archipræſul anno ſequenti Georgio pro acceptis damnis triginta florenorum millia transſcripſit. (*i*)

§. IV.

Lites cum Metenſibus.

Durante hoc bello Metenſes, Dietheri Iſenburgici partes amplexi, quum A. 1462. Canonicos Cathedralis Eccleſiæ, Adolpho faventes, expuliſſent civitate, a Pio II. diris devoti ſunt. Ca-

(*h*) Vide ſupra in Carolo I. TRITHEMIUS in *Chron. Hirſaug.* ad A. 1462. HELWICHIUS loc. alleg. p. 180. & 181. HACHENBERG. in *Hiſtoria Friderici I. Palat.* Lib. V. pag. 149. Poſtrema hac conditione Georgius, conciliato paulo poſt cum Pontifice Cæſareque Palatino, liberatus eſt. JOANNIS ad SERARIUM *Rerum Mogunt.* Lib. V. Tom. I. p. 780.

(*i*) JOAN. loc. alleg.

Digitized by Google

GEORG.

nonici bonis reditibusque ſpoliati apud Muſſipontanos primum, dein Vici ſubſtiterunt, donec poſt quinquennale exilium redeundi in urbem ipſis fieret poteſtas. A. 1467. Georgius Epiſcopus, cui totius negotii curam demandaverat Pontifex, Canonicos Civitati, Civitatem Pontifici conciliavit: quo temporis intervallo urbem identidem inviſit, liteſque de cenſuum quorundam ſolutione cum Metenſibus amica transactione compoſuit. (*k*)

A. 1470. Georgius arbiter fuit difficultatum inter fratrem, Trevirenſem Archiepiſcopum & Fridericum Palatinum. (*l*)

§. V.

Acta ejus reliqua.

A. 1473. Fridericum IV. Imperatorem Metas venientem, magnifice recepit. (*m*) Imperator Treviros ad Comitia abiit. Georgius cum Carolo fratre, aliiſque Principibus eum ſecutus eſt. Ibi cum de regia Caroli Burgundi ageretur dignitate, eumque in finem omnia præpararentur, Georgio ſacrandi inungendique novi

(*k*) MEURISS. loco alleg. Lib. III. p. 570. ſqq.

(*l*) Vide ſupra in vita Johannis Archiepiſcopi.

(*m*) MEURISS. loc. alleg. p. 588.

Digitized by Google

Regis partes demandatæ fuerunt. At ſubita profectio Cæſaris hæc omnia intervertit. (*n*)

A. 1474. Georgius auctor fuit pacis inter Civitatem Metenſem & Lotharingiæ Ducem, inopinato Civitatem bello qui fuerat aggreſſus. (*o*)

Sed honorifica præſertim fuit ſolennis ejus ad Belgas legatio, quum A. 1477. a Friderico Imperatore Gandavum miſſus, una cum Johanne Trevirenſi & Ludovico, Bavariæ Duce, in magno Procerum conſeſſu pathetica oratione impetravit, Maximilianum Archiducem inter & Mariam Burgundicam ut decerneretur conjugium. (*p*) Paulo poſt Georgius noſter Maximilianum comitatus eſt Gandavum; ejusque nuptiis cum Maria interfuit.

§. VI.

Maximilianus, ut gratam mentem teſtaretur Georgio, Epiſcopatum Ultrajectinum ei deſtinavit, ſed antequam literæ Obitus.

(*n*) COMINES *Memoires* Lib. II. Ch. 8. BROWERUS *Annal. Trevir.* Lib. XIX. p. 300. & 302..

(*o*) MEURISS. loc. alleg.

(*p*) PONTUS HEUTERUS *Rerum Auſtriacar.* Lib. I. cap. 7. FUGGER, *Oeſterreichiſcher Ehrenſpiegel* Lib. V. cap. 26. p. 854. ſqq. MEURISS. l. c.

Digitized by Google

GEORG.

expedirentur papales, Georgius Mediovici (*q*) deceſſit A. 1484. d. XI. Octobr. cum per XXV. annos Eccleſiæ Metenſi præfuiſſet. Corpus ejus in Eccleſia Cathredali ſepultum eſt Metis. (*r*)

---

neſcio, quo auctore tradit, ingens tum vitæ periculum adiiſſe Georgium, minantibus ei mortem Belgis, niſi matrimonium Mariæ cum Maximiliano perſiceret.

(*q*) *Moyenvic.*

(*r*) MEURISS. l. c. p. 590. & 592.

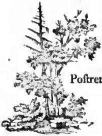
CAPUT

CAPUT VII.

MARCUS

Episcopus Leodiensis Postulatus.

§. I.

Poſtremus filiorum Jacobi Marcus, Eccleſiaſtico quoque ſtatui a patre dicatus, vix decimum egreſſus annum tonſuram A. 1445. accepit, uti ſupra notatum. (a) Marcus Canonicus Colonienſis.

A. 1459. poſſeſſionem Epiſcopatus Metenſis Georgii fratris nomine adiit; cujus reſignatione Colonienſis Eccleſiæ Canonicatum paulo ante impetraverat. (b)

A. 1460. Marcum una cum fratre Georgio Schauenburgici Nobiles Iſenhemii tenuerunt captivum. (c)

(a) In vita Georgii, fratris ejus.

(b) Meuriss. *Hiſt. des Eveques de Metz.* p 569.

(c) Vita Georgii ad A. 1460.

Eodem anno & ſequenti in Comitatu fuit Johannis & Georgii fratrum, quum ille Treviros, hic Metas ſolenni ceremonia ingrederentur. (*d*)

A. 1463. occaſione transactionis inter Adolphum Naſſovium & Diecherum Iſenburgicum miſſus eſt Tiburum ad Pontificem Maximum legatus, ut ejus conſenſum impetraret. (*e*)

§. II.

Fit Protector Leodienſis.

A. 1465. magna rerum converſio apud Leodienſes occurrit, cui implicita fuit Domus Badenſis, occaſione Ludovici (*f*) Borbonii, quem Epiſcopum, poſt regimen decennale, rejecerant; Marcum noſtrum in Mainburnum ſuum eligentes. Ludovicus, Caroli Borbonii, & Agnetis, quæ Philippi Boni, Burgundiæ Ducis, ſoror fuit, filius, (*g*) A. 1456. a Johanne Heinsbergio Co-

(*d*) Vita Johannis & Georgii.

(*e*) GOBELLINUS in *Commentar. Pii II. Pont.* p. 328. & HELWICHIUS *de diſſidio Mogunt.* Sect. XIII. p. 191.

(*f*) TRITHEMIUS in *Chron. Hirſaug.* ad A. 1465. Leodienſem hujus temporis Epiſcopum vocat Johannem, qui Ludovici fuerat deceſſor. Johannes jam A. 1455. Ludovico Borbonio Leodienſem Epiſcopatum tradiderat, ut ex MERSSAEI CRATEPOLII *Electorum Eccleſiaſticorum Catalogo* apud GUALTHERIUM (*Gruterum*) *Chronico Chronicorum* Tom. I. p. 1518. addiſcimus.

(*g*) SAINCTE-MARTHE *Hiſt. Genealogique de la Maiſon de France* Tom. II. pag. 45.

nite, viro virtutibus & meritis gravi, Leodienſem Epiſcopatum octodecim annorum juvenis acceperat, commendante avunculo, Leodienſium vicino, in cujus aula educabatur. (*h*) Callixtus III. Pontifex difficulter conſenſit. Conſenſit tamen, poſtquam Burgundiæ Dux bello ſacro contra Turcas ſe acceſſurum ſpem fecerat, quam poſtea fraudavit. Sed & Epiſcopus juvenis, morum incautus, & a ſacerdotio abhorrens, Principis magis, quam Epiſcopi dignitatem affectavit, atque adeo Leodienſium ſpem & ipſe fefellit; conſecrationem Epiſcopalem pertinaciter recuſans. Leodienſes ſuſpicati ſunt, id quærere Ludovicum, ut conſuetudine ſecularis adminiſtrationis continuata, regimen Epiſcopale dediſceret Civitas, atque adeo pedetentim in Ducalem converteretur, vicini Burgundiæ Ducis ſubitura imperium. (*i*) Multis in rebus ergo denegata ſunt Ludovico & Officialibus ejus obſequia. Philippus, nepotis ſui jura vindicaturus, petiit a Papa, Leodienſes ut interdicto ſubjiceret. Voluntati ejus detulit Pius II. Calixti ſuc-

(*h*) SUFFRIDUS PETRI in *vita Ludovici Borbonii* Cap. XX. Geſtorum Pontificum Leodienſium a Chapeavillo editor. Tom. III. p. 130.

(*i*) Docet hæc gravis & magni nominis ſcriptor, JAC. PICCOLOMINUS, *Cardinalis Papienſis*, *in Commentariis ſuis*, Mediolani editis A. 1506. vid. Lib. III. p. 396. In cauſſas diſſenſionis Leodienſium cum Ludovico Borbonio pluribus inquirunt Auctores GALLIAE CHRISTIANAE; qui tamen, quod mirum, ne verbo quidem meminere Marci Badenſis. Tom. III. p. 903. & 904.

MARCUS.

ceſſor. A. 1462. Leodienſibus denuntiata cenſura. (*k*) Lis tamen in Curia Romana per aliquot annos protracta, A. 1465. menſe Januario a Paulo II. pro Ludovico deciſa eſt. (*l*)

Inter hæc Razo Herenſis, & Barius Surleh, ex Proceribus Leodienſibus ad Carolum, Marchionem Badenſem, ſe contulerunt ejusque auxilium contra Epiſcopum & Philippum, Burgundiæ Ducem, implorarunt; tutela Epiſcopatus Marco, fratri Marchionis, (*m*) oblata. Marcus, rejecto Borbonio, ſpem Leodienſis Epiſcopatus accepit. (*n*) Badenſes, rem minus difficilem arbitrati ſunt, quod Ludovicus XI. Galliæ Rex, Borbonio Burgundoque infenſus, Leodienſibus promiſerat auxilia. Redux igitur Leodium Razo, convocatis ordinibus, Dominica Lætare A. 1465. ***Mainburnum*** (*o*) ſeu Protectorem Leodienſium proclamavit Marcum

(*k*) SUFFRIDUS PETRI Cap. 22. & 23.

(*l*) Bullam Pauli Pont. exhibet CHAPEAVILLUS in *Annotat.* ad SUFFRIDUM PETRI loco alleg. p. 143.

(*m*) Marcum SUFFRIDUS male Caroli Marchionis filium adpellat.

(*n*) SUFFRIDUS loc. alleg. cap. 24.

(*o*) *Mainburni* nomine utitur ADRIANUS *de* VETERI BUSCO *Monachus Sancti Laurentii Leodienſis*, ſcriptor coævus, *in Diario Rerum Leodienſium ſub Johanne Heinsbergio & Ludovico Borbonio Epiſcopis.* Extat in MARTENE *Collect. Veter. Scriptor.* Tom. IV. p. 1267. ſqq. Mainburni ex *Mandburdio* medii ævi voce, vulgus corrupit. Vox denotat tutorem, defenſorem & in Chartis Belgicis præſertim varia inflexione occurrit, ut CANGIUS docet.

Badenſem, quem Friderici Cæſaris affinitas, triumque fratrum, Caroli Marchionis, Johannis Trevirenſis & Georgii Metenſis Antiſtitum opes præſertim commendaverant. Razoni ſe oppoſuerunt Johannes & Eberhardus, ex Arenbergenſium familia, pater & filius, Comites Marcani, qui Leodienſis ditionis vicinæ protectionem jure hereditario ſibi vindicabant; Badenſibus alioquin infeſti, cum quibus lites eis intercedebant & bella. Prævaluit tamen Razonis auctoritas, atque unanimi omnium conſenſu Protector electus eſt Marcus; qui de eventu rei ſolicitus, cum tribus fratribus tum Metis (*p*) agebat. Eo miſſi Leodienſium legati, Marcum invitarunt, ut circa Paſchatis feſtum ſolennis inaugurationis cauſſa Leodium veniret.

Ludovicus XI. Galliæ Rex, inteſtinis Procerum turbis agitatus, Leodienſibus deſtinaverat literas, quibus Nivernenſem Comitem Protectorem illis obtulit; ſed de Badenſis electione certior factus, in eandem conſenſit. (*q*)

(*p*) Fratres Marchiones Metis progreſſi ſunt Coloniam, quo Leodienſium legati venientes, armata manu eos duxerunt Leodium. WERNERUS TITIANUS *Annalium Noveſienſium* Auctor in MARTENE *Collect. Veterum Scriptorum* p. 608.

(*q*) Singula hæc accurate exponit ADRIANUS *de* VETERI BUSCO p. 1267. ſqq.

§. III.

A Leodienſibus inauguratur.

Marcus ſecundo Paſchatis feſto ſplendide a Leodienſibus exceptus, inter Carolum Marchionem & Johannem Trevirenſem, (r) fratres ſuos, medius, Epiſcopali pompa Civitatem ingreſſus eſt, peractisque ſacris publicum Civitatis palatium inviſit. Ibi præſtito ſolenni jurejurando promiſit, omnibus viribus eo ſe allaboraturum, ut ex Protectore Epiſcopus fieret; ſeque nihil oppigneraturum extraneis, ſed civium libertates & jura conſervaturum intacta. Viciſſim Leodienſes perpetuam Marchioni fidelitatem polliciti ſunt. Ab hoc tempore Marcus noſter in Literis *Regens & Gubernator ac Adminiſtrator Patriæ Leodienſis, Ducatus Boullionii & Comitatus Loſſenſis* adpellatur. Tum etiam Magiſtri, Conſules & Officialium Præfecti fidem ei præſtiterunt.

Marcus, armata manu & præcedente cum albo baculo Razone, Dinantum & reliqua Leodienſis & Loſſenſis ditionis oppida inviſit ac ubique populos in obſequium recepit. Reverſus Leodium legatos, qui Lovanio, Bruxella, Antwerpia & Silva

(r) WERN. TITIANUS *Annalium Noveſienſium* Auctor in MARTENE loco alleg. pag. 608. & TRITHEMIUS in *Chron. Hirſaug.* Johannem Trevir. interfuiſſe teſtantur. At ſilent eum ADRIANUS de VETERI BUSCO p. 1269. & SUFFRIDUS PETRI Cap. 25.

Digitized by Google

Marcus.

Ducis advenerant, ſalutavit. Capitulum Leodienſe, quod ab initio Marcum Protectorem agnoſcere recuſaverat, d. XVII. Maji in ejus quoque partes tranſivit.

§. IV.

Foedus init cum Lud. XI. Galliae Rege.

Inſequenti Aſcenſionis feſto ſplendida Galliæ Regis legatio, cui præerat Caſtellionenſis (s) Leodium venit, contra Burgundos & Borbonios, cum Protectore & Leodienſibus ut percuteret fœdus. Res ſtudio præſertim Razonis perfecta die XVII. Junii. Promiſſa ſunt auxilia reciproca. Galli in Hannoniam, Leodienſes in Brabantiam impetum faciant. Rex pro ducentis lanceis, quas Leodienſes conſcribant, menſtrua XV. librarum Turonenſium ſtipendia ſolvat; in ſingulas lanceas tres equites computati. Præterea conventum, ut de confirmatione Marci cum Pontifice Ludovicus Rex ageret, neque obedientiam ei præſtaret, antequam obtinuiſſet petita. (t)

Inito hoc fœdere, Carolus Marchio rediit domum, milites ut colligeret pro Gallo. Marcus vaſallos Leodienſis Eccleſiæ ad inveſtituram feudorum ſuſcipiendam adegit. Bona Epiſcopatus

(s) Sire de Chaſtillon.

(t) Fœdus hoc extat in Leonard. *Traités de Paix* Tom. I. pag. 60. & du Mont *Corps Diplomat.* Tom. III. p. 328. Addatur Adrian. *de* Veteri Busco loc. alleg. p. 1274.

MARCUS.

ſibi aſſeruit. Abſentium, ut & eorum, qui in verba ejus jurare detrectaverant, facultates fiſco addixit.

§. V.

Adverſa factione oppreſſa poſtulatur Epiſcopus.

Exſpiraverat quadrimeſtre tempus, quo Pontifex interdictum in Leodienſes ſuſpenderat. Magna inter eos animorum commotio. Clerus Protectorem adiit, rogans, ut de ſervando interdicto cum populo ageret. Annuit Badenſis; ſed Dominus de Bare, Razo, aliique, qui Leodii rerum potiebantur, interverterunt conſilia Cleri, & convocato ad palatium populo, falſam Pontificis bullam & interdictum nullum eſſe oſtenderunt. Canonicorum, qui aufugerant, vel intermiſerant ſacra, domus ſpoliatæ, bonaque ſub haſta ſunt vendita. Protector cum Magiſtris & Conſulibus Urbis, creato ſuarum partium Officiali, jurisdictionem ſibi arrogarunt utramque. Borbonius Hoyo pulſus, & occupato a Leodienſibus oppido, Marcus ibidem inauguratus Protector.

Florentibus ita Marci rebus conſcriptæ ad Pontificem literæ ſunt, quibus ille trium ſtatuum nomine poſtulabatur Epiſcopus; rejecto Borbonio, quem viginti rationibus allegatis impulſi, Epiſcopum ſe agnituros negarunt. Leodienſium literis ſuas quoque addidit Ludovicus XI. Galliæ Rex, qui fœdere, ſupra indicato, ad ſolicitandum ea ſuper re Pontificem ſe obſtrinxerat. Literæ hæ perferendæ Romam datæ Hugoni Benefacti, theſaurario Metenſis Eccleſiæ, quem cum fratre Leodii reliquerat Meten-

Digitized by Google

ſis Antiſtes; cique in mandatis datum, ut pro impetranda Badenſis confirmatione, omnem Romæ lapidem moveret.

§. VI.

Hec dum agerentur Leodii, Carolus Marchio inſtruendo adverſus Burgundos bello totus incubuit, coactisque domi quadringentis haſtiferis & peditibus ſexaginta, cum omni apparatu bellico, ſub initium menſis Augnſti Leodium rediit. Eodem tempore inſignis pecuniæ ſumma, ſolvendis militum ſtipendiis, e Gallia fuit allata. Leodienſes tum Philippo, Burgundiæ Duci, bellum denunciarunt. Protector ſuo quoque nomine fecialem miſit Bruxellas, quem Dux, leniſſimus Princeps, liberaliter habitum, veſtibus & auro donavit.

Indicto Burgundis bello domum redit.

Sed de belli ratione tandem fuerat deliberandum. Heic alii in Brabantiam ex fœdere cum Gallis, alii in Limburgenſem ditionem educendas eſſe copias cenſuerunt. Prævaluit poſterior ſententia Badenſium ſtudio, qui de reditu ſolliciti, longius progredi noluerant. Unde Leodienſes, Carolo Marchione & Protectore ducibus, Civitate egreſſi, in Limburgenſes terras irruptionem fecerunt, pluribusque vicis immani crudelitate deletis, Falcomontem obſidione cinxerunt quarto die Septembris. Hærente ibi Leodienſium exercitu, quum allatus eſſet nuntius, Ludovicum Borbonium, Burgundicis inſtructum copiis, liberandi oppidi cau-

MARCUS.

ſa, propius acceſſiſſe, Marcus, cum fratre Carolo & adducto equitatu, Leodienſium caſtra noctu reliquit, (*u*) magnisque itineribus in Marchiam contendit.

Fugæ hujus cauſæ.

Leodienſium crudelitatem animique levitatem horruerunt Marchiones; frequentibus etiam Trevirenſis & Metenſis fratrum Antiſtitum literis moniti, ut ſeditioſi populi cauſam desererent, quam gravi ſententia damnaverat Pontifex. Acceſſit, quod eodem tempore Ludovicus Galliæ Rex, pace cum Carolo, Caroleſii Comite Philippi boni filio, facta, Leodienſes neglexerat: quodque Caroleſius, ordinatis Gallicis rebus, in eo jam erat, ut conjunctis cum patre copiis, omnem belli molem in Leodienſes converteret. (*x*)

§. VII.

Acta reliqua cum Leodienſibus.

Excuſandæ tamen fugæ ſuæ Marchiones noſtri legatos miſerunt Leodium, qui bonorum relictorum æſtimationem inirent. Sed male a Leodienſibus excepti, re infecta reverſi ſunt. Leodienſes cum Ludovico Borbonio & Burgundiæ Duce redierunt in gratiam. At anno inſequenti 1466. novam rebellionem parantes, de revocando Badenſi iniverunt conſilia. Invaluit factio, quæ in contemtum Borbonii, nomen Badenſis per omnes Civitatis pla-

(*u*) D. 5. Sept. A. 1465. ADRIANUS de VETERI BUSCO. SUFFRIDUS PETRI locis allegatis. CHRONICON MAGNUM BELGICUM p. 420.

(*x*) SUFFRIDUS PETRI loco citato. COMINAEUS *Memoires* Lib. I. Cap. XIV.

teas, feſtivis acclamationibus circumtulit, detractisque Borbonii inſignibus, arma Badenſia ubique ſuffixit. Marci imago ad omnes urbis portas collocata habitu clericali, angelis mitram ſuper caput tenentibus. Miſſa quoque ad Marcum legatio, quæ reditum ei perſuaderet. Hic cum fratribus ea de re ſe communicaturum reſpondit, atque in literis ad Leodienſes, quibus devotum eis animum ſpondet, *Regentem* adhuc *patriæ Leodienſis*, *Ducatus Boullonienſis & Comitatus Loſſenſis* ſe ſcripſit. At Marci cunctationem indignati Leodienſes, imagines ejus & Badenſia inſignia ſuſtulerunt ubique. (*y*) Carolum autem Burgundiæ Ducem, qui A. 1467. patri ſucceſſit, perpetuis laceſſiverunt injuriis usque ad A. 1468. quo illa ira commotus, inſpectante Ludovico XI. Rege, Civitatem flammis delevit. (*z*)

Abdicata Leodienſium tutela, Argentinenſem Canonicatum Marcus accepit. Unde natus eorum error, qui eum Argentinenſes inter Epiſcopos ponunt. (*a*)

(*y*) ADRIANVS DE VETERI BVSCO loco allegat. pag. 1290. ſeqq. MEYER. in *Annal. Flandricis* Lib. XVI. p. 396.

(*z*) COMINES *Memoires* Lib. II. Chap. 1. 2. 3. 4. 7. 10. 11. 12. 13.

(*a*) REVSNERVS in *Genealogico Opere* pag. 515. eum in ipſo limine officil obiiſſe tradit A. 1478. quo auctore, ignoro. Vacaverat illo anno Argentin. Eccleſia morte Ruperti Bavari; cui Albertus ex eadem domo Antiſtes, interjecto vix unius menſis ſpatio ſucceſſit. GALLIA CHRISTIANA Tom. V. p. 815.

MARCUS.

A. 1471. Comitiis Ratisbonenſibus cum Johanne Trevirenſi interfuit.

§. VIII.

Obitus.

Obiit A. 1478. 14. Kal. Sept. poſtremus filiorum Jacobi; quorum indolem & felicia fata IRENICUS (b) his verbis expouit: „ O feliciſſime omnium Jacobe Marchio, cui nihil quod „ felicitatis eſſet, defuit, beatus partu, ac beatior fortuna tam „ corporis, quam animi bonis: beatiſſimus liberis beatiſſimis, & „ te multo beatioribus. Collocabatur tibi conjugio Caroli Lo- „ tharingi Ducis filia, thorus Ducatu inſignitus: filios ſex fortu- „ na indulſit, unum, cujus nomen inter Divos relatum eſt, duos „ Epiſcopatibus ampliſſimis inſtructos, tertium Epiſcopatui Ar- „ gentinenſi quam proximum. Ante obitum quoque videre tibi „ datum eſt, Carolo potentiſſimo, qui adhuc extiterunt, Mar- „ chioni, filio, Friderici III. Cæſaris ſororem in uxorem co- „ pulari, unicam filiam Alberto Brandenburgenſi Marchioni ac „ Imperii Romani Electori deſtinatam. „

(b) *Exegeſis Germaniæ* Lib. III. cap. 101. p. 158.

Tom. II. ad pag. 237.

PROS IANA.

a

t.

1. Jacobus. natus A. 1471. Elector Trevirenſis A. 1505. † A. 1519.	2. M phorus. nata 477. Abbatiſſa Argenti- . Va is. † A. 1 5 0 8.	6. Philippus. natus A. 1478. † A. 1533. die 17. Septembris Uxor : Eliſabetha, Philippi Elector. Palat. filia A. 1503. † A. 1522.
7. Ottilia. nata A. 1480. Abbatiſſa Pforzhei-menſis.	8. Rudol lla. natus 4 8 5. A. 1 4 Com. Hanov. Canonicus 1527.	

2. Rosina. n. A. 1487. Ux. Franciſci Wolfg. Com. Zoller.	13. Johannes. natus & denat. A. 1490.	ohannes Adamus. natus & † 1516.	Maximilianus Caesar. natus & † 1519.

Digitized by Google

Digitized by Google

DEN.S

ad pag

Ex Pinacotheca Bado. Durl.

Hiero. Holtzach del. Basil.

Mart. Weis sculp. Argent.

TAB

I. Christophorus pat
Argent. V. Rudolp

I. Odilia
Comitis P

IV. Sibylla uxor Philippi
nis Palatini Simmerensis

Digitized by Google

Digitized by Google

PERIODUS V.

SIVE

CHRISTOPHORIANA

CAPUT I.

CHRISTOPHORUS

A. 1475 --- 1527.

§. I.

Bernhardianam Periodum, bellicis agitatam tumultibus excipit Chriſtophoriana; primis ſub Marchionibus tranquillior; ſub mediis bello quoque ſtrepens & armis. Introitus.

Pax publica, veteri ignorata Germaniæ, in ſolennibus Wormatiæ Comitiis ſeculo XV. finiente condita, non Marchiæ modo Badenſi, ſed omnibus Germaniæ terris tempora pacatiora induxit. Velitationes continuæ, diffidationes quas vocant, quæ per tot ſecula miſeram turbarunt Germaniam, in perpetuum proſcriptæ ſunt.

Digitized by Google

Bonæ literæ & artes, ex Græcia per Italiam Germanis allatæ, bellicoſam nationis indolem non parum mitigaverant.

Verum enimvero ipſæ hæ politiores literæ, homines humaniores quæ reddunt; quæ magnum Germaniæ decus attulerunt & lumen, magnis quoque in cultu religioſo converſionibus rerum occaſionem dederunt. Marchiones Badenſes, aliorum Germaniæ Procerum exemplo, vel veteribus vel novis ſacris addicti, ſacrorum ſuorum formam populis, ſibi ſubjectis, quoque dederunt pro lege. In Marchia utraque Badenſi, in Hachbergica ceteriſque horum Principum terris cultus divini ratio aliquoties mutata, reſtaurata, abolita; donec bello tricennali, medios inter belli furores, duas inter Lineas Badenſes, quæ ſubſiſtunt, res denique transacta, & Weſtphalica Pacificatione firmata.

§. II.

Chriſtophori initia.

In limine hujus Periodi ſtat Princeps, quo majorem, meliorem nunquam Marchia vidit, CHRISTOPHORUS, pacis & belli artibus clarus; verus populi ſui pater.

Immortalis memoriæ Princeps primam lucem aſpexit A. 1453. d. 13. Novembris, magno patre major & felicior filius, cui in Marchicis terris cum fratre ſucceſſit. Juvenis viginti duo annorum ad Fridericum IV. Imperatorem, avunculum ſuum, Francofurtum profectus eſt, qui excelſæ indolis nepotem in comitatu ſuo retinuit, eique Badenſia Imperii feuda, Alberto quoque fratre

Digitized by Google

incluſo, ſolenni ceremonia contulit. In laterculo feudorum utraque Badenſis & Hachbergenſis Marchia, Eberſteinii Comitatus dimidia pars, Dominium Uſenberg, Windeckiana Bona cum Stutzhemio Alſatiæ vico enumerantur. (*a*) Prima hæc, quam novimus, inveſtitura Hachbergæ a Cæſaribus facta; præcedentes de ſola Badæ Marchia loquuntur.

§. III.

Antiquis Imperatorum Privilegiis acceſſerunt tum nova; quorum ſumma huc redit. Marchionum Badenſium Vaſallos, officiales, ſubditos & qui in eorum ſunt protectione ſeu advocatia, coram Judicio Cæſaris Aulico, Rotwilenſi, vel Provincialibus aliisque judiciis convenire non liceat; ſed lites eis motæ, ad ipſos Marchiones vel ad eorum tribunalia remittantur. Quod ſi juſtitiæ rationem non habeant Marchiones, aut ultra ſex ſeptimanas & triduum protrahant litem, actori ſit integrum ad alium quoque judicem cauſam deferre. E terris Badenſibus profugos, dominis invitis, recipiat nemo, ſed petentibus Marchionibus eorumque Præfectis, etiam poſt viginti reſtituat annos. Proſcriptos recipiendi jus tribuitur Marchionibus; qui tamen proſequentibus eos admi- Privileg. Cæſar.

(*a*) Literæ die Veneris ante Simonis & Judæ conſcriptæ exhibentur a LUNIGIO, *Reichs-Archiv Fortſetzung der anderen Continuation Vierte Abtheilung, Neunter Abſatz* pag. 947. SCHILTER in *Scriptorib. Rerum German. inter Documenta* p. 101.

Digitized by Google

CHRIST.

niſtrent juſtitiam. (*b*) Sereniſſimi (*Durchleuchtig*) titulus a Chriſtophori tempore Marchionibus Badæ hinc inde tribuitur, Cæſares tamen, nec in hoc privilegio nec in ſequentibus ante Leopoldum Imp. A. 1664. hujus tituli meminerunt.

§. IV.

Varia.

Eodem anno (1475.) in Colonienſi conventu bellica contra Carolum Burgundum expeditio decreta. Cæſar menſis Maji initio cum octoginta millium armatorum exercitu Colonia egreſſus, ad Noveſium, quam urbem Carolus obſederat, contendit. Poſt duos conflictus ſoluta obſidio & pax inita fuit. (*c*) In expeditione hac copias quoque ſuas Cæſari adduxit Chriſtophorus; (*d*) qui eo ipſo tempore cum Wirtenbergæ Comitibus ſuper fabricam communis monetæ ad decennium Leonbergæ conventionem inivit. (*e*)

Alber-

(*b*) Super privilegia hæc Diplomata duo, A. 1475. die Martis ante Simonis & Judæ data, exhibet LUNIG loc. alleg. p. 944. ſq. SCHILTER loco alleg. p. 103. & 105.

(*c*) MICHAEL BOIEMUS in *Vita Alberti* §. 9. JAC. UNRESTUS in *Chron. Auſtr.* pag. 597. EMANUEL SUEYRO *Annales de Flandres* p. 525.

(*d*) GERARDUS A ROO pag. 281. ſcribit: „ Eodem die advenit Chri„ ſtophorus Marchio Badenſis & poſtridie Henricus Haſſorum Princeps „ Hermanni frater cum non contemnendis uterque copiis.

(*e*) PETRI *Suevia Eccleſiaſtica* p. 710.

Digitized by Google

Albertus frater A. 1476. Marchiam ei omnem per ſexennium ſoli regendam reliquit; quo tempore elapſo, inſtituta eſt inter fratres diviſio, conciliante Sauſenbergico Marchione Rudolpho. Chriſtophorus Marchiam Badæ & dimidiam Comitatus Eberſteinii, atque Dynaſtiæ Lahrenſis oppigneratæ partem accepit. Alberto Marchia tota Hachbergæ obvenit. Fratrum utrique terras oppigneratas reluendi jus ſervatum, & hereditas matris. Cum autem Maximiliano contra Brugenſes operam præſtans, in obſidione Belgici oppidi Damm Albertus A. 1488. periiſſet improlis, Marchicas ſuæ lineæ terras omnes ſolus denique conjunxit Chriſtophorus. Pacta cum fratre.

§. V.

Hic A. 1477. cum Moguntino, Trevirenſi Electoribus, aliisque Imperii magnatibus Maximilianum in Flandriam comitatus eſt, ut ſolennitati nuptiarum, quas ille cum Maria Burgundica celebravit Gandavi, intereſſet. (*f*) Varia.

Eodem anno diploma a Friderico IV. obtinuit; quo firmatum eſt privilegium Carolo patri ejus datum, ut intra unum a Pfortzhemio milliare, a vectoribus ſuper quacunque via exigi poſſet vectigal. (*g*)

(*f*) Harari *Annales Brabantiæ* Tom. I. p. 452. Le Petit *Chronique de Hollande* &c. Tom. I. Liv. 6. p. 524.

(*g*) Scriptum Vindobonæ die ultimo Martii extat in Lunig loc. allegat. p. 948. & Schilter p. 107.

CHRIST.

A 1479. Albertum, ex Comitum Palatinorum familia Argentinenſium Antiſtitem, cum more majorum Civitatem introiſſet, una cum Philippo Electore Palatino aliisque Principibus Chriſtophorus comitatus eſt. (*h*)

Tum quoque Maximiliano Archiduci, bello cum Gallis implicito, utilem navavit operam; capto inter alia Luxemburgi Caſtro; ex quo Johannem Domarianum, Gallicæ partis equitem ejecit, teſte inſcriptione Luxemburgi ſuperſtite, quam exhibet BERTHOLETUS. (*i*)

§. VI.

Succeſſio Cattimeliboc.

Eodem anno (1479) Philippus, Cattimelibocenſium Comitum poſtremus, deceſſit, ſeptuaginta ſeptem annorum ſenex; filiam Annam & ex filio cognomine, qui viginti quinque annis an-

(*h*) *Chronicon Mſcpt. Argent. Anonymi.*

(*i*) *Hiſtoriæ Luxemburg.* Tom. VIII. pag. 7. Inſcriptio hæc eſt:

Meſſire Chriſtophe Marquis de Baden
Preſentement Capitaine & Gouverneur
du Duché de Luxembourg
Prit par les armes ce Chateau de Luxembourg
Au nom de tres haut & tres puiſſant Prince & Seigneur
Maximilien Roi des Romains
Sur Jean de S. Domarien Chevalier qui pour lors
Tenant le parti du Roi de France & des Flamans
L'occupoit contre le fusdit Roi des Romains.

Digitized by Google

te patrem obierat, unicam neptem relinquens Otiliam, Chriſtophori Marchionis noſtri uxorem. Anna Henricum Landgravium Haſſiæ habuerat conjugem. Inter duas has Principes, amitam nempe & fratris filiam, de ſucceſſione certatum.

Cattimelibocenſis Comitatus, uti pleræque Imperii ditiones, allodiis conſtabat & feudis. Feuda vel ab Imperio, vel a Principibus Eccleſiaſticis, præſertim Herbipolenſi Epiſcopo, aliisque pendebant. (*k*) Otilia dimidiam hereditatis avitæ partem jure repræſentationis ſibi deberi contendit; allodia magis, quam feuda affectans. (*l*) Anna vero Comitatum vicinum omnem, Haſſi conjugis ſui ope, occupavit; feuda ex conventione ſoceri cum dominis directis, (*m*) allodia jure ſanguinis ſibi vindicans; proxima heres defuncti; (*n*) filia quod gradu propior nepte.

(*k*) MULLERI *Reichstags-Theatr. ſub Maximiliano I.* Part. I. *ate Vorſtellung.* Cap. 68. §. 10. p. 611.

(*l*) „ *Ihre Fürderung und Anſprach um ihr Anherrlich Veterlich und Mütterlich nachgelaſſene ligende Erbgüter und fahrende Habe und ihre Gerechtigkeit der obgedachten Graveſchafften Katzenelnbogen und Diez.* „ Verba ſunt Inſtrumenti renunciationis Otiliæ.

(*m*) Ad conventionem hanc provocant Haſſi; teſte MULLERO loco allegat. pag. 5. JurisConſulti Pariſienſes in Reſponſo ſuper litem inter Haſſos & Naſſovios, pro Philippo Haſſiæ Landgravio pronuntiant; habita præſertim ratione literarum ſimultaneæ inveſtituræ, quas A. 1470. Philippus Comes Cattimelibocenſis ejusque gener Henricus Haſſus à Rudolpho Herbipolenſi Epiſcopo obtinuerunt. Vid. CAROLUS MOLINAEUS *Conſil. 18. Operum* Tom. II. p. 865.

(*n*) In Inſtrumento renunciationis Otiliæ Henricus Landgravius vocatur

§. VII.

Lis de ea & renunciatio.

Chriſtophorus Otiliæ uxoris ſuæ nomine in Aula Cæſarea A. 1480. litem inſtituit, ac Fridericum fratrem, qui dein Ultrajectenſium Antiſtes, miſit ad Cæſarem, cauſam ut ageret præſens. (*o*) Cæſar Landgravium ad tribunal vocavit. (*p*) Sed poſt biennii moram, ſeparatio allodiorum a feudis & alia, quæ in diſceptationem veniebant, difficiliorem in dies cum redderent litem, Haſſo conſtanter in poſſeſſione Comitatus manente, Chriſtophorus denique in amicam cum Landgravio transactionem conſenſit; accepta, quam Henricus obtulerat, pecuniæ ſumma. Actioni in hereditatem avitam renunciavit Otilia, ſervato ſibi tantum ſucceſſionis jure, ſi quando omnis Henrici extingueretur poſteritas. Inſtrumentum hac ſuper re A. 1482. menſe Majo conditum eſt Badæ. (*q*)

„ *Der* nehiſte Erb *der Graveſchafft Katzenelnbogen und Diez von wegen*
„ *der Hochgebohrnen Fürſtinnen ſeiner Gnaden Gemaheln, Frau Annen*
„ *Lantgrävin zu Heſſen &c, gebohrne Grävinne zu Cazenelnbogen und zu*
„ *Diez, des gedachten Graven Philipſen Dochter.* „

(*o*) Litaræ Credentiales, quas vocant, Friderico àd Cæſarem datæ, extant in Tabulario Bada-Badenſi.

(*p*) Mandatum Imperiale cum citatione in eodem Tabulario ſervatur.

(*q*) MULLERUS *Reichstags-Theatr. ſub Friderico IV. Vte Vorſtell.*. Cap. 12. pag. 55.

Ita ex divite Cattimelibocenſi ſucceſſione ad Badenſes nihil pervenit. Chriſtophori avunculus Cæſar procul dubio induxit eum, ut cum Haſſo tranſigeret; quod in Aulico judicio eum cauſa caſurum eſſe exiſtimavit.

§. VIII.

Expeditio Geldrica aliaqua.

Poſt inſtitutam cum Haſſo litem Chriſtophorus A. 1481. in expeditione Geldrica Maximilianum ſecutus eſt. (*r*)

A. 1486. Electores ad eligendum Romanorum Regem Francofurti convenerant. Marchio noſter Friderico Imp. ad conventum hunc proficiſcenti comes adhæſit. (*s*) Habita tum quoque Imperii Comitia, in quibus de bello contra Turcas quæſitum. Chriſtophoro, una cum Wurtzburgenſi & Paſſavienſi Epiſcopis & Brandeburgi Marchione, id datum negotii, ut deliberatione cum legato Pontificis habita, decernerent, quid facto ſit opus, eaque de re Cæſarem & Electores docerent. (*t*) Maximilianus Rex Romanorum electus, coronationis cauſa Aquisgranum deductus eſt. Chriſtophorus & Albertus frater in itinere nobilium agmen duxerunt. (*u*)

(*r*) LE PETIT *Chronique de Hollande* &c. Tom. I. Liv. 6. p. 537.

(*s*) MULLER. *Reichstags-Theatr. ſub Friderico IV. VIte Vorſtellung* Cap. 1. pag. 2.

(*t*) FUGGER. *Speculum Auſtr.* Lib. V. Cap. 33. p. 952.

(*u*) IDEM loc. cit.

§. IX.

Expeditio adverſus Brugenſes.

Biennio poſt Civitas Brugenſis, ſeditione commota, Maximilianum Regem cuſtodiæ mancipaverat. Fridericus pater LXXIII. annorum ſenex, habitis per Imperium delectibus, quantas potuit copias, filio liberando in Belgium adduxit. Chriſtophorus cum Alberto & Friderico fratribus quater mille pedites, quos ſuis ſumtibus collegerat, exercitui Imperiali conjunxit. (*x*) Fama de Cæſaris adventu in Flandriam delata, Brugenſes facinoris pœnitentia ducti, reliquorum Belgii ordinum interventu, poſt quartum captivitatis menſem libertati reſtituerunt Maximilianum; præſcripta ei pacis formula, quam jurejurando ſancire coactus eſt. Refractaria ille urbe relicta ad patrem iter paravit; ſed nondum exceſſerat Brugenſium fines, quum Belgarum legati, firmandæ pacis cauſa, eum adirent. Maximilianus, iratum Cæſaris animum interceſſione aliquot Germaniæ Procerum mitigandum eſſe cenſuit, commendavitque Chriſtophorum ejusque fratres Albertum atque Fridericum, ut ope eorum in gratiam reducerentur Brugenſes. Badenſibus licet injunxerit Cæſar, Flandricas rebellium terras ferro ut perſequerentur & flammis, apud eum tamen interceſſerunt pro Flandris. Sed flecti non potuit Cæſar, qui cum

(*x*) FUGGER. loco allegat. Lib. V. Cap. 36. pag. 999. OLIVIER DE LA MARCHE *Memoires* Lib. II. p. 641.

omnibus copiis in agrum Gandavenſem progreſſus, in vicinia urbis caſtra locavit; Flandris è Gallia arceſſentibus auxilia, quibus ruinam imminentem averterent. Deinſam, haud ignobile ad Liſam oppidum, Galli Flandrique inſederant, prohibituri, ne Cæſari ex Hannonia adveherentur commeatus. Chriſtophorus cum quatuor millibus Germanorum peditum miſſus, nocturno impetu oppidum expugnavit, quadringentis fere hoſtium cæſis. In Gandavenſes deinceps & Brugenſes ſævitum. Cæſar, relictis cum filio copiis, in Germaniam rediit. In Comitiis Francofurtanis A. 1489. denique compoſitum eſt bellum. Conventui huic inter alios Proceres Chriſtophorus quoque cum filio Jacobo interfuit. (y)

§. X.

Regimen Ducatus Luxenb. Marchioni committitur.

Luxenburgici Ducatus Regimen pro præſtitis officiis Maximilianus Chriſtophoro eodem anno ampla cum poteſtate tradidit; (z) militarium & civilium rerum ei poteſtatem committens. In beneficiorum eccleſiaſticorum collatione jus præſentandi exercuit; magiſtratus officio male functos exauctoravit. (a) Promiſit Maximilianus, dignitatem Chriſtophoro ſe non ablaturum, niſi debito eum præmonuerit tempore atque impenſarum ratione ſatis-

(y) Pontus Heuterus *Rerum Auſtriacarum* Lib. III. Cap. 10. n. 16. Fugger. loco alleg. p. 999. ſq.

(z) Bertelii *Deſcriptio Luxemburgici Ducatus* p. 486.

(a) Diploma Middelburgi die 20. Aug. datum in Codice Diplom. exhibemus.

fecerit. (*b*) Quin & per Vicarium ut regeret Ducatum Marchioni permiſit. Luxemburgi Caſtrum iisdem conditionibus ei traditum eſt. (*c*) Marchio, Præſule Cameracenſi præſente, Regi fidem adſtrinxit. (*d*)

Silvanectenſis Pacis, inter Maximilianum Imperatorem & Carolum VIII. Galliæ Regem A. 1493. initæ, tabulas cuſtos & vindex pacis Chriſtophorus ſigillo quoque ſuo firmavit. (*e*) Hæc de Belgis; nunc ad Germanos redeundum.

§. XI.

Idem Fœderis Suevici ſocius

Maximilianus Romanorum Rex vix fuerat electus, quum omnibus viribus eo allaboravit, perpetua pax publica tandem ut in Imperio vigeret. Præluſit pace tum ad decennium conſtituta; cui

(*b*) Codex Diplom. Badenſis.

(*c*) Idem Cod. Diplom.

(*d*) Gubernium hoc Carolus I. Hiſpaniæ Rex, Belgii Princeps, A. 1518. Chriſtophoro de novo commiſit. Idem Cod. Diplom. ad hunc annum. DROLLINGERVS in *Lexico Baſil.* in Vita Chriſtophori ſcribit, Maximilianum Chriſtophoro Luxemburgicum oppigneraſſe Ducatum atque eum poſtea reluiſſe; ſed aſſerti ſui auctorem non profert.

(*e*) LEONARD *Traités de paix* Tom. I. pag. 365. Germanis & Belgis Warandia Pacis uſitatior, illis præſertim temporibus, quibus paces publicæ nonniſi temporariæ erant. In Weſtphalica Pace uſus hic quoque adhibitus eſt.

Digitized by Google

cui porro firmandæ biennio poſt Suevos induxit, ut Equeſter eorum Ordo Liberæque Civitates inter ſe ad octennium fœdus inirent Eslingæ, quod Bavariæ Ducum & Helveticæ Ligæ retardaret progreſſus. Suevico fœderi Chriſtophorus, à Maximiliano inductus, A. 1489. die Palmarum acceſſit, quod & Moguntinus Elector, Brandeburgici Marchiones, Archidux Auſtriæ, Wirtenbergæ Dux eodem die fecerunt. (*f*)

§. XII.

Memorabilior in Badenſium Chronicis inſequens annus eſt, (1490) quo via parata, ut patrimoniales eorum terræ, per tria fere ſecula a terra matre diſtractæ, in unum corpus redirent. Pactum ſucceſſionis Sauſenberg.

Die Jovis poſt B. Bartholomæi Philippus Marchio Sauſenberga-Rœtelanus ſuæ lineæ poſtremus, mutuæ ſucceſſionis pactum, quod ſtilo domeſtico: *Das Rœteliſche Gemœchte* (*g*) *vel Erbeinigung* Badenſes appellant, cum Chriſtophoro inivit; Sacrum Domus Badenſis Palladium. Quamvis enim Sauſenbergicæ Lineæ, quæ junior erat, ad interitum vergenti, ſenior ſuccedere debuiſſet, a ſtipite communi quod fuerant prognatæ; reciproca tamen linearum ſucceſſio novo pacto roborata eſt; cujus capita præcipua heic proponimus Lectori.

(*f*) DATT *de Pace Publica* Lib. II. cap. 9. & 10.

(*g* Diſpoſitio, Conventio, Germanis tum dicebatur *Gemæchte*, *Gemæchtnus*.

Digitized by Google

CHRIST.

Si Chriſtophorus ſine maſcula herede decedat, Marchia Hachbergæ cum Hohinga & oppido Sulzberg ad Philippum perveniat. Philippo absque maſculis decedente heredibus, Dynaſtiæ Rœtela, Sauſenberga, Badevilla ad Chriſtophorum perveniant. Unionem hanc hereditariam Officiales & ſubditi utriusque partis accipiant & jurejurando confirment. Neuter aliquid ex Marchicis his terris alienet. Si aliquid vendatur, rei venditæ pecunia in aliam rem utilem vertatur. Libera ſit rerum oppigneratarum ſuperſtiti reluitio. Vidualitia uxorum ſuper has terras ſint licita. Principis filiæ dos ad octo mille florenos aſcendat. Viduales & dotales terræ ſuo tempore redeant ad corpus. Alienatio permittitur, ſi quis Marchici ſanguinis ex captivitate redimendus, vel ſi pia inſtituenda fundatio. Deficientibus maſculis Marchicæ terræ ad filias tranſeant. Officiales ſi qui novi creentur, in Pacta hæc jurent. Singulis decenniis ſubditi jusjurandum renovent.

Transactionem hanc Maximilianus Cæſar A. 1499. d. 13. Aug. Friburgi Brisgoviæ ſua auctoritate roboravit per literas, quibus tamen, inſcio Chriſtophoro, clauſulæ quædam inſertæ fuerunt, de quibus infra diſſeritur.

§. XIII.

Turbæ Weiſſenburg.

Weiſſenburgenſis Abbatiæ Regalis Benedictinæ in Alſatia Inferiore motus, à Friderico I. Electore Palatino excitati, à Phi-

Digitized by Google

lippo Ingenuo aucti, Principes vicinos commoverunt, ut ad componendos eos A. 1491. certatim concurrerent.

Joannes Trottius, miles Thuringus, Mareſchallus Aulæ, apud Philippum Monaſterii Advocatum gratioſus, Abbatiam duriter habuit, atque in ejus bona manus injecit. Re Romam delata, Elector & Trottius cenſuræ eccleſiaſticæ ab Innocentio VIII. ſubjecti ſunt. Chriſtophorus Electorem amicum, ſed in omni hoc vacillantem negotio, ad transactionem cum Abbatia perducere non potuit, niſi poſt Trottii deceſſum. (*h*)

§. XIV.

Illuſtre hoc in Annalibus Badenſium tempus eſt, quo Domus hujus opes ſub Principe noſtro, quem augendis, ordinandis, ornandisque Badenſium rebus fata deſtinaſſe videbantur, non exigua incrementa ceperunt. Marchio Aurei Velleris Eques.

Initium factum eſt ab Aurei Velleris torque; qua Philippus Archidux, Galliæ Belgicæ heres, quatuordecim annorum juvenis, Chriſtophorum Marchionem anno, quem recenſemus, (1491) ornavit Mechliniæ. (*i*)

At Maximilianus pater tutorque Philippi, ſtrenuam conſanguinei ſui fidem & operam in Belgicis & Francicis bellis plu-

(*h*) TRITHEMIUS in *Chron. Hirſaug.* ad A. 1491.

(*i*) FUGGER. *Speculum Auſtriacum* Lib. V. cap. 39. p. 1040.

res per annos conſtanter expertus, de remuneratione ſollicitus, occaſionem denique invenit, qua ei domuique ejus gratum animum oſtenderet; Dynaſtias quasdam atque Dominia, in Ducatu Luxemburgico ſita, A. 1492. in perpetuum ei conferens feudum, quorum præcipua Domui Badenſi ad noſtra usque tempora adhærent.

§. XV.

Ditiones Luxemburg. accipit.

Rodemacheræ, Richemontii, Hesperingæ, (*k*) Bolchenæ (*l*) & Vſeldingæ (*m*) feuda intelligo. Rodemachera (*n*) oppidum, Dynaſtiæ caput, tribus leucis diſtans Luxemburgo, ſuos a longo tempore habuerat Dynaſtas, qui per omnem Ducatus Luxemburgici tractum terras poſſederunt. Sub Carolo Burgundiæ Duce, ſub Maria & Maximiliano conjugibus, ut & ſub

(*k*) In Inſtrumento legitur *Hesprenges*, Germ. Herspring.

(*l*) Feudum Vincentii Comitis Marcani, à Luxemburgico Ducatu pendens.

(*m*) Dynaſtiam hanc prope Rodemacheram, Domino de Clerval olim oppigneratam, Vincentius Marcanus redemerat, ut Charta nos docet.

(*n*) Tria ſunt Ducatus Luxemburgici oppida, quæ in *Machern* deſinunt *Rodemachern*, *Kœnigsmachern*, *Grævenmachern*, circa Moſellam flumen. *Machern* pro *Marchern* à Marcha nonnulli derivant, quod loca hæc in finibus Ducatus Luxemburgi, Lotharingiam verſus, ſita ſunt. ZEILERUS in *Topographia Ducatus Luxemburgici* p. 242. ubi & annotat, Rodenmachern ſubinde *Rodenbach* appellari. Idem ZEILERUS in *Itinerario Germaniæ* cap. 32. pag. 474. ſcribit *Rodemarck*. GUICCIARDINUS *Rodemacriam* appellat in *Deſcriptione Belgii* p. 292.

Digitized by Google

Philippo, filio eorum, Gerhardus Rodemacheranus in bellis, cum Ludovico XI. & Carolo VIII. ortis, Gallicas partes fovit, arma contra dominos ſuos identidem ferens. Maximilianus in literis feudalibus, Marchioni datis, ipſe nos docet, Rodemacheræ, Richemontii, Herſpringæ Caſtra tormentis bellicis a ſe expugnata fuiſſe, hoſtibusque erepta. Caſtra hæc tamen cum terris noluit penes filium ſuum Philippum manere, ſed ut erat indulgens, Bernhardo perduellis Gerhardi filio atque Vincentio Moërſiæ & Sarwerdæ Comiti, tradidit; iniquum exiſtimans, filium innocentem patris, qui inter hæc mortuus eſt, luere peccata. Sed Moërſius & Rodemacheranus, accepti beneficii immemores, turbis ſuper matrimonium Annæ Britannicæ inter Carolum VIII. Galliæ Regem & Maximilianum exortis, Gallicas denuo ſecuti ſunt partes. Captivus tum Abbevillæ in Picardia tenebatur Carolus, ex Egmontanorum Comitum familia, Geldriæ Dux; (o) cujus pater Adolphus, homo turbidi ingenii, Arnoldum patrem ſuum olim quoque tenuerat captivum. Carolus Audax, Burgundiæ Dux Geldricum Ducatum ceterasque terras avitas vi abſtulit

(o) Carolus hic cum Philippo Ravenſteinio, copiarum Auſtriacarum præfecto, Civitatem Bethuniam tentaturus, A. 1487. una cum Naſſoviæ Comite in Gallorum manus inciderat. Jaligny *Hiſtoire de Charles VIII.* in *Collectione Scriptorum Godofredi* pag. 35. Buzelinus in *Annalib. Gallo-Flandriæ* Lib. X. p. 467.

MARCUS.

Adolpho. Maximilianus per Mariam Burgundicam, Caroli Audacis filiam atque heredem, accepit Geldriam, & ad annum usque 1492. poſſedit. Hoc ipſo anno Vincentius, Moërſii & Sarwerdæ Comes, quem memoravimus, Gallicis adjutus copiis, Carolum poſt quinque annorum captivitatem in avitum Geldriæ Ducatum reſtituit. Vincentii filius, vel ex filia nepos, Bernardus Rodemacheranus Carolo VIII. Galliæ Regi, pro Geldri lytro relictus eſt obſes. (*p*)

Novam hanc Vincentii & Bernhardi vaſallorum perfidiam Maximilianus Romanorum Rex punivit, eodemque anno 1492. Dominia utriusque Luxenburgica, ſuperius memorata, fiſco ad-

(*p*) Vincentius Moerſanus in Literis Caroli Geldriæ Ducis, ad Fridericum IV. Imp. A. 1492. datis, vocatur Comes de Moërſa & Sarwerden apud PONTANUM *Hiſtor. Gelriæ* Lib. XI. pag. 597. Vincentii hujus filium obſidem pro Carolo apud Galliæ Regem manſiſſe atque in captivitate Gallica A. 1501. obiiſſe tradit idem PONTANUS loco allegat. pag. 591. 602. 621. At Maximilianus in literis Inveſtituræ, Chriſtophoro Marchioni datis, Bernardum Gerhardi Rodemacherenſis filium, Vincentii Moërſenſis nepotem & pupillum in Gallia manſiſſe obſidem, ſcribit; *Mambour & tuteur dudit Bernard ſon petit fils.* Pontani tamen ſententiam Belgici ſcriptores ſequuntur. PONTUS HEUTERUS *Rerum Auſtriacar.* Lib. II. cap. 12. Lib. IV. cap. 4. & HUBERTUS LOYENS in *Synopſi de Lotharingiæ, Brabantiæ & Limburgi Ducibus* pag. 174. HENNINGES in *Theatr. Geneal. Part. Priore Germaniæ* pag. 416. Bernhardum noſtrum Rodemacherenſem Vincentii ex filio Friderico nepotem conſtituit. Friderico uxorem aſſignat Baroniſſam de Rodemachern.

dixit; eaque Chriſtophoro Marchioni, Principi ſibi fido, & per quadriennium jam Gubernatori Ducatus, præſtita ob officia, gratus conceſſit in feudum. Eidem alia quoque aliorum proſcriptorum bona, nempe Comitatum S. Pauli, qui etiam Rubenſis dicitur, vernacule *Rouſſy* (*q*) cum parte Dominii *Fontois* & *Berward*, item Dominia *Florenges* (*r*) & *Ruland* brevi poſt tradidit. Dynaſtiam vero *Pittanges* (*s*) quam domino de Crehanges, ob feloniæ crimen ademtam, Friderico Comiti Bitenſi vendiderat, redimendi poteſtatem Chriſtophoro fecit. Singula hæc poſt Pacem Silvanectenſem A. 1494. novis literis confirmavit Maximilianus; ſpeciale hoc quoque jus addens, ut lite ſuper illis ditionibus mota, Chriſtophorus coram ſolo Cæſare aut Romanorum Rege diceret cauſam. Confirmatorias donationum iſtarum Chartas Codex Diplomaticus dabit.

§. XVI.

In Belgio hæc dum ſuſcepit Romanorum Rex, pater ejus Imperator Suevici fœderis ſocios contra Albertum Bavariæ Du- *Bello Bavarico involvitur.*

(*q*) In Charta legitur *Ruttich*, *dicte Sainct Paul*. Comitatus inter Luxemburgum & Theodonis villam, (Diedenhofen) quem exponit BERTELIUS in *deſcriptione Ducatus Luxenburgenſis* pag. 256. quæ extat inter Respublicas Elzevirianas. Henricus Luxenburgi Comes Chartam A. 1262. datam ita inchoat: Nos Henricus Comes Luxemburgenſis, *Rubeuſis* & Marchio Arlunenſis, apud BERTELIUM loco alleg.

(*r*) In Inſtrumento *Florkange* prope Theodonis villam.

(*s*) *Pettanges*, Germ. *Puttingen* inter Luxemburgum & Arlunum, *Arlon*.

cem armavit. Princeps hic, ſapientem quem vocant, vicinæ Ratisbonæ libertati inſidiatus, variis artibus rem eo perduxit, ut urbs, debitis onerata & quo ſe verteret neſcia, priſtinum ſibi ſumeret dominum atque A. 1486. Bavaricæ ſe ſubjiceret ditioni. Imperio liberam Civitatem ut reſtitueret Bavarus, nulla Cæſaris perſuaſione potuit induci. Collectus eſt fœderatorum exercitus ad Vindelicorum Auguſtam. Copias quoque ſuas adjunxit Chriſtophorus. Sed antequam cum Alberto res deveniſſet ad prœlium, Maximilianus, cui tranquillitas publica ſemper curæ fuit, ad ſaniora eum reduxit conſilia atque reconciliavit cum Cæſare, quod eodem, quem exponimus, anno (1492.) evenit. Ratisbona, per ſexennium libertate privata, priſtinam libertatem fere nolens recepit. (*t*)

§. XVII.

Robertum Marcan. in ordinem cogit.

Triennio poſt in expeditione Belgica Maximilianum comitatus eſt Chriſtophorus; S. Georgii gerens vexillum. (*u*)

Robertus II. Marcæ Comes Roberti I. A. 1489. defuncti, filius, vir bellax & inquies, qui poſtea Bullionii Ducis nomen aſſumpſit, (*x*) in Leodienſis ditionis partibus Eſdainum poſſidebat Caſtrum;

(*t*) FUGGER. *Speculum Auſtr.* Lib. V. cap. 40. pag. 1055. ADLZREITTER *Annal. Boicor.* Part. II. Lib. IX. cap. 45. ſqq.

(*u*) WENCKER de *Gleeenburg.* pag. 41. & 43.

(*x*) Roberti hujus abneptis Carolina (*Charlotte*) nupſit A. 1592. Turriano Vi-

Digitized by Google

Caſtrum; (*y*) cujus præſidiarii per regiones vicinas rapinis ſuis vexabant colonos.

Philippus Archidux miſit Chriſtophorum, ut ex Luxemburgenſi, Namurcenſi atque Hannonienſi tractibus ad coërcendos prædatores tria peditum millia colligeret. Bulainium Marchio expugnat caſtellum; prædatores arbore infelici ſuſpendit; Bullionii Caſtrum tormentis quatit, incendit, evertit. Eſdainum interea magnis operibus communivit Marcanus & cum trecentis militibus fortiter defendit; denique Chriſtophoro ſe tradens, dimiſſus eſt liber. (*z*)

§. XVIII.

Geſta ejus varia.

Tunc temporis (1495.) habita ſunt illa Wormatiæ Comitia, quæ publicam quietem apud Germanos tandem ſtabiliverunt. Interfuit eis Chriſtophorus (*a*) atque a Cæſare in mandatis accepit, ut cum ordine equeſtri Ortenavico ejus nomine ageret. (*b*) Ordo ille nuper Caroli Badenſis inſtinctu, ejusdem publicæ pacis promovendæ cauſa, in corpus coiverat.

ce-Comiti Turenni Domuique huic Ducatum Bullionii & Sedani intulit.

(*y*) *Esdain* ad Moſam eſt ſitum, inter *Mezieres* & *Yvois*.

(*z*) PONTVS HEVTERVS *Rerum Auſtr.* Lib. V. cap. 4. FRANCISCVS HARAEVS in *Annalibus Brabantiæ* Tom. I. p. 494.

(*a*) TRITHEMIVS in *Chron. Hirſaug.* ad h. a. DATT *de Pace publ.* p. 494.

(*b*) DATT loc. cit. pag. 532.

A. 1496. Fœderi Suevico, in triennium renovato, acceſſit. (c) Tum quoque Philippus Archidux, Civitatis Virdunenſis Burgundiæ Gubernatorem Marchionem noſtrum conſtituit; (d) eidemque triennio poſt annuam 1200. librarum aſſignavit penſionem.

Anno ſequenti cum Eberhardo, Wirtenbergæ Duce, ſuper advocatiam Monaſterii Albæ Dominorum tranſegit, Maximiliano I. Imp. tranſactionem firmante. (e)

Dimidiam Lahræ & Mahlbergæ coëmit.

Eodem tempore Chriſtophorus a Johanne & Jacobo, Moërſii Sarverdæque Comitibus, dimidiam partem Lahræ & Malbergæ coëmit; (f) ita quidem, ut utraque Dynaſtia a Sarwerdanis & Badenſibus indiviſim regeretur. A. 1629. fuerunt diviſæ. Malberga penes Bada-Badenſes manſit, Lahra ad Saræpontanos Comites, Sarverdæ heredes, tranſivit, qui eam deinceps Bada-Durlacenſibus oppigneraverunt.

§. XIX.

Pacem publicam renovat.

Hæc dum aguntur, Chriſtophorus fratri ſuo, Trevirenſi Archiepiſcopo, adverſus Boppardienſes rebelles, cum Palatino

(c) IDEM pag. 325. & 337.

(d) Chartam hanc, die 8. Januarii datam, Codex Diplom. exhibet.

(e) BESOLDI *Monumenta Wirtenb.* pag. 122. ſeqq. PETRI *Suevia Sacra* pag. 41.

(f) KLOCK. *Conſilior.* Tom. II. Conſil. 56.

Rheni & Haſſiæ Landgravio adduxit auxilia, quibus Boppardia ſubacta. (*g*) Paci publicæ contrariari hæc viſa ſunt. Et tamen paulo poſt (1498) cum Ulrico Wirtenbergæ Duce in Comitiis Friburgi Briſgoviæ die 26 Julii. Wormatienſis pacis publicæ fœdus in octennium Marchio noſter renovavit. (*h*)

Regimenti Imp. conſors.

Neque vero Germanicæ ſecuritati ſatis proſpectum eſſe reputaverat Cæſar; niſi & auguſtus Imperii conſtitueretur Senatus, qui repræſentaret Comitia, ſubitisque rebus præſens afferret remedium; Turca imminente Germanis. Senatum hunc Vigintiviralem Cæſar in Comitiis Auguſtanis A. 1500. Statuum Germaniæ conſilio inſtituit, & aſſeſſorem ejus conſtituit Chriſtophorum. (*i*) Conſeſſus nonniſi per biennium duravit; ſub Carolo V. reſtaurandus ad tempus.

Eodem Cæſare ſuffragante, eodemque anno, Fœderi Suevico, quod in duodecim annos renovatum, (*k*) Marchio quoque noſter acceſſit; magna animo conſilia revolvens. (*l*)

(*g*) KNIPSCHILD. de *Civitatibus Imperial.* Lib. IV. cap. 1. p. 350. Vide Johannis Archiepiſcopi Trevir. vitam ſupra.

(*h*) DATT pag. 796. & 915.

(*i*) MULLER. *Reichstags-Staat* Lib. I. cap. 5. RECESS. IMP. edit. *Senckenberg.* Part. II. pag. 84. Chriſtophorus ad comitia Auguſtana Hermannum de Sachſenheim miſerat legatum. FUGGER. *Specul. Auſtr.* Lib. VI. cap. 4. p. 1130.

(*k*) DATT. p. 350. 443. 446. & 4[illegible].

(*l*) Inter hæc Chriſtophorum A. 1501. in Belgio fuiſſe ex Charta Bruxellis d.

Christ.

§. XX.

Johannam Saufenb. filio quærit uxorem.

Aderat nimirum tempus illud, quo Linea Badenſis junior, quæ Hachberga-Sauſenbergica vel Rœtelana dicebatur, viſa eſt cum Philippo ad interitum vergere. Opibus hæc multum ſuperavit Hachbergicam, cujus terras proavus Chriſtophori Bernhardus acquiſivit. Poſtremi tres Sauſenbergæ Marchiones Burgundiæ Ducibus addicti, principem Ducatus urbem frequentes inhabitaverunt Divionem. Guilielmus, Rudolphus, Philippus, pater, filius & nepos, in Burgundicis terris ſuis lubentes ſederunt. Philippus, natu quintus, Chriſtophori filius, vividi ingenii & magnæ indolis Princeps, deſtinatus a patre, Johannam, Philippi Sauſenbergici filiam & heredem unicam, qui duceret uxorem; ut Sauſenbergicæ, Rœtelanæ, Badevilerenſes terræ, vel patrimoniales vel acquiſitæ, cum Badenſibus jungerentur & in unum corpus coirent. Philippus XXII. annorum tum juvenis in Philippi Sauſenbergici aula educabatur; gener ejus, omnes ut credidere, futurus.

Chriſtophorus, hac ſpe plenus, A. 1501. miſit ad Philippum legatos Hermannum de Sachſenheim & Johannem de Schauenburg (*m*) cum Georgio Hoſio, ab epiſtolis ſecretis, qui

27. Sept. data addiſcimus, cujus mentio apud Olivar. Uredium *de Sigillis Comitum Flandriæ* p. 133.

(*m*) Prior aulicus miniſterialis fuit, quem vocant *Land-Hoffmeiſter*. Poſterior dictus eſt *Haus-Hoffmeiſter*.

Digitized by Google

Johannam, ejus filiam, pro filio ſuo Philippo peterent uxorem. Originis, ſanguinis, inſignium communio; familiæ pacta vinculum hoc novum ſuadere, imo & exigere videbantur.

§. XXI.

At Marchio, Johannæ pater, audita Legatorum oratione reſpondit, Ludovico Galliarum Rege inſcio, inſcioque Amedeo, Sabaudiæ Duce, ſocero ſuo, quin & inſciis vicinis ſociis, per quos intellexerat Bernates, filiam in matrimonium ſe collocare non poſſe. Addidit tamen elogium agnati juvenis, Philippi Badenſis, ejusque virtutes & animi dotes, multis laudibus extulit. (n) Ex reſponſo hoc, quid intenderet Philippus, intellexerunt legati; cum repulſa inexpectata domum redituri. Chriſtophorus poſt hæc aliam ingreſſus eſt viam; in id unice intentus, ut moriente Philippo, Brisgovicas ejus terras, ex mutuæ ſucceſſionis pacto, ante undecim annos inito, occuparet. Sed fruſtra.

Johanna Sauſenbergica, Badenſem ingredi quæ debuerat Domum, Longuevillanam ingreſſa eſt; atque Burgundicas & Helveticas patris hereditarias terras ſibi retinuit & ad poſteros ſuos Longuevillanos propagavit. (o)

(n) Hæc ex Bada-Durlacenſis Tabularii volumine, quo Auſtregale Spirenſis Epiſcopi Judicium in cauſa Landgraviatus Badenſium exponitur.

(o) Vide Tomum I. *Hiſtor. Zaringo-Badenſis* p. 418. ſqq.

§. XXII.

In Sauſenberg. tamen Brisgoviæ terris ſuccedit.

Rœtelenſis autem, Sauſenbergica & Badevillenſis Dynaſtiæ, virtute pactorum, quæ ſupra expoſui, ad Chriſtophorum tranſierunt; perpetuo Badenſibus terris vinculo iungendæ. Enimvero terrarum iſtarum incolæ, intellecto Longuevillani, poſt mortem ſoceri, eas poſtulantis, conſilio, A. 1503. Rœtelenſe Caſtrum muniverunt præſidio, numeroque decies mille armati in Harda convenerunt auſtrali, (*p*) unanimi conſenſu conſtanter profeſſi, nullum alium ſe agnituros eſſe dominum, quam Chriſtophorum Marchionem Badenſem.

Lites deſuper cum Longuevill.

Johanna, de ablatis ſibi Brisgoviæ Dynaſtiis apud Helvetios conqueſta, in Camera Imperiali litem intendit, quæ inter Longuevillanos & Chriſtophori poſteros octoginta per annos continuata eſt. Baſilienſes a Longuevillanis per aliquod tempus non fuerant alieni. Res tamen, Prætore & Senatu Bernenſi arbitris d. 28. Aug. A. 1581. duarum Principum fœminarum interventu, ſeptuaginta octo poſt annos, compoſita eſt.

§. XXIII.

Tranſactio.

Maria Longuevillæ & Totavillæ Dux, Novi Caſtri Comes, Borboniæ Dux nata, Helionori, Longuevillæ Ducis (*q*) vidua,

(*p*) *Sauſenhard* in colle, qui a Slienga vicina dicitur *der Sliengenberg*.

(*q*) Frater hujus Leonori fuit Franciſcus Marchio de Rothelin, quod nomen

materque Henrici & Franciſci, virtute poteſtatis, à Galliæ Regibus, Carolo IX. ac dein Henrico III. acceptæ, ut & Anna, Caroli II. Marchionis Bada-Durlacenſis vidua, junctis trium Marchionum adoleſcentium tutoribus, in urbe Berna convenerunt. Declaravit Maria, ſe pro CCXXV. florenorum millium ſumma, intra tres annos ſolvenda, omnibus juribus & actionibus liberorum ſuorum, coram Judicio Camerali hucusque verſantibus, in Rœtelæ, Saufenbergæ & Badevillæ Dynaſtias, oppidumque Schopfheim, ſolemniter renunciare. Conditum eſt Renunciatianis Longuevillanæ Inſtrumentum ſolenne, (r) eique Maria Borbonia cum Conſiliariis Aulæ Comitatus Novi Caſtri ſubſcripſit. Bernenſis Civitatis nomine Chartam Dachſelhoferus ſignavit. Adjecta ſunt ſubſcribentium ſigilla.

Longuevillanæ gentis ſator eſt Johannes de Aurelia, Dunesii (*Dunois*) & Longuevillæ Comes, Ludovici Aureliani Ducis, qui A. 1468. deceſſit, filius nothus, magni animi heros. Franciſcus I. Johannis filius, pater fuit Franciſci II. in cujus favorem Ludovicus XII. Galliæ Rex, Longuevillanum Comitatum A. 1505. Longuevillanorum origo.

gentilitium ad poſteros propagavit ad hunc usque diem. Habetur ille pro filio ſpurio Franciſci Longuevillani, ex concubina de Bloſſet ſuſcepto. At Bloſſetam hanc legitimam Franciſci uxorem fuiſſe docebit Ill. Hozierius Inſignium Franciæ judex, ut ipſe ad me ſcripſit d. 7. Dec. 1762.

(r) Authenticum in Tabulario Bada-Durlacenſi ſervatur.

CHRIST.

in Ducatum erexit. Frater junior Ludovicus, Johannæ Sauſenbergicæ maritus, Rœtelani Marchionis uſus eſt titulo, quamdiu frater ejus ſupererat. Poſtea & alia hujus Domus linea titulum *Marchionis de Rothelin* accepit. Axioma hoc Longuevillæ Ducem in transactione cum Badenſibus ſibi reſervaſſe ZECHIUS ſcribit; (s) at in Charta mentio reſervationis non fit.

§. XXIV.

Chriſtoph. Philippo fil. terras aſſignat.

Eodem anno, quo Sauſenbergenſem hereditatem adierat Chriſtophorus, Philippo ille filio ſuo Marchionatum Badenſem, Spanhemii & Eberſteinii Comitatuum partes Badenſes, cum Dynaſtia Altenſteig attribuit, ita quidem, ut omnia ad heredes transferret. Fecit hoc Heidelbergæ, Electore Philippo Ingenuo, amico ſuo, præſente; quum nempe eundem Philippum cum Electoris Palatini filia Eliſabetha ſponſaſſet. (t) Immutata hæc tamen ſunt A. 1510. Mulnbergæ, (u) ubi Chriſtophorus inter tres filios ſeculares, Bernhardum, Philippum & Erneſtum, ratione ſucceſſionis, denuo diſpoſuit. Sed utraque diſpoſitio teſtamento, quod A. 1515. Chriſtophorus condidit, abolita eſt, ut ſuo loco videbimus.

Impen-

(s) EYROL. HEROLD. Tom. I. p. 508.

(t) Die Martis poſt S. Pauli converſ.

(u) Die Veneris S. Michaëlis.

Digitized by Google

Impenſæ multiplices, Longuevillanæ litis cauſa faciendæ, neceſſitatem Marchioni noſtro impoſuerunt, ut A. 1504. oppidum & Caſtrum Weingarten ejusque præfecturam Philippo Ingenuo, Electori Palatino, pro 12000. florenis Rhenenſibus, cum pacto antichretico venderet. (*x*)

Weingarten Palatino vendit.

§. XXV.

Acquiſiverat hæc Elector, magnam Electoratus ſui partem Bavarico mox bello perditurus; eodem nempe anno proſcriptus à Cæſare. Tum vero ſanctæ & inviolabilis fidei ac amicitiæ ſpecimen Chriſtophorus edidit. Nulla enim ratione ab ipſo Imperatore, cui alias addictiſſimus fuerat, potuit induci, ut arma contra Palatinum proſcriptum arriperet, atque adeo recuperaret non modo ea, quæ nuper vendiderat, ſed & quæ Fridericus Victorioſus ante hos quadraginta duo annos Carolo patri captivo extorſerat. Rarum Principis moderati exemplum; qui occaſionem, a fortuna oblatam, maluit contemnere, quam amicum, filii ſui ſocerum, hoſtibus obrutum, ſuis terris ſpoliare. (*y*) Ipſa reconciliatio

A bello Bavarico abſtinet.

(*x*) TOLNERI *Hiſtor. Palat.* Cap. II. p. 54.

(*y*) TRITHEMIVS in *Chron. Hirſaug.* A. 1504. Notum eſt ejus dictum *Eid und Ehr, gilt bey uns mehr, dann Land und Leut gewinnen.* PAREVS *Hiſtor. Palat.* Lib. VI. Sect. I. pag. 235.

Philippi Electoris cum Cæſare interceſſioni Chriſtophori tribuenda eſt. (*z*)

§. XXVI.

Eberſteinio proſcripto terras reſtituit.

Bernhardus III. Eberſteinii Comes, Palatini vaſallus & ſocius, in eodem bello a Cæſare devotus eſt diris. Bernhardinam Comitatus Eberſteinenſis partem Philippo, Chriſtophori filio, Cæſar donavit. Sed & hac liberalitate filium ſuum frui noluit Chriſtophorus, eumque induxit, ut Eberſteinenſis Comitatus ablati partem Bernhardo A. 1505. reſtitueret; quæ nonniſi ſeſquiſeculo poſt, gente cum Caſimiro A. 1660. extincta, variis denique modis ad Badenſes rediit. (*a*)

Magnum præ ſe animum ferens.

Moderatio Chriſtophori pro vario hominum ingenio extollitur vel reprehenditur. Palatini ſcriptores eam multum dilaudant. TOLNERUS, (*b*) poſtquam Caſtra, oppida, diſtrictus,

(*z*) PONTUS HEUTERUS *Rer. Auſtr.* Lib. VI. Cap. 6. FUGGER. *Specul. Auſtr.* Lib. VI. Cap. 6. pag. 1155. ſeq. BROWERUS *Annal. Trevir.* Lib. XX. pag. 322. Cæſarem in caſtris ad Kuffſteiniam arcem Chriſtophorus adivit.

(*a*) ILL. PREUSCHEN. in *Diſſert. de Comit. Eberſtein.* in *Carlsruher Sammlungen* pag. 422. Imo & partem Sylvæ Gernſperg Badenſe allodium Bernhardo & poſteris in feudum maſculinum conceſſit.

(*b*) *Hiſtoriæ Palatinæ* pag. 104. Nec ſilentio hic prætereundus eſt Johannes ſenior, Palatino Simmerenſis, qui nullo modo potuit induci, identidem licet invitatus, ut contra Philippum Ingenuum corriperet arma, cum tamen opima quoque ſpolia ex bello iſto reportare potuiſſet.

quos Bavarus, Wirtenbergicus, Haſſus, Bipontinus, Leiningenſes, Noribergenſes, quin & ipſe Maximilianus Philippo Palatino abſtulerant, enarraſſet, ſolius Chriſtophori abſtinentiam & magnanimitatem multis laudibus effert. Receptius tamen eſt Machiavelli conſilium: ampliandæ potentiæ quoties offertur occaſio, occaſione utendum.

§. XXVII.

Florentes tum fuerant Ludovici XII. Galliæ Regis in regno ſuo & in Italia opes, ubi Mediolanenſem occupaverat Ducatum; Helvetiorum fœderatus; Longuevillani, uti vidimus, Ducis fortunæ promotor. Fœdus cum Maximil. Imp.

Siniſtri quid ab auſtro quum timuiſſet Chriſtophorus, A. 1505. die Veneris poſt Lætare contra Gallos, Helvetios aliosque cum Maximiliano Cæſare fœdus inivit, quod ſpeciatim Auſtriacas & Badenſes in Alſatia, Brisgovia & Nigra ſylva ditiones reſpexit. Wolfgangus, Furſtenbergæ Comes, Alſatiæ ſuperioris & Ortenaviæ Provinciarum Præfectus; Caſpar Baro de Mœrsperg, Advocatiæ Alſaticæ Vicarius Auſtriacus, Cæſaris nomine; David de Landeck, Rœtelanus, & Aſimus ad Lacum, Hachbergenſis Præfectus, pro Chriſtophoro Marchione fœdus firmarunt ſigillis.

CHRIST.

Spanheimenſia.

Biennio ante Jacobus Joanni, propatruo ſuo, Electori Trevirenſi, in hac dignitate ſucceſſerat; Chriſtophori filius. Hic A. 1507. cum patre & cum Johanne Palatino Simmerenſi, qui maximam Comitatus Spanheimenſis partem tenuerant, convenit, ut lites, ob Comitatus jura quædam cum Archiepiſcopatu Trevirenſi exortæ, componerentur per arbitros. (c)

§. XXVIII.

Weſtphalici Jud. abolitionem promovet.

Gravamina contra vetus illud inquiſitorium Weſtphaliæ tribunal ſecretum, quod etiam Vemicum dicebatur, a longo jam tempore apud Germanos invaluerunt. Intolerabile viſum eſt Imperii Statibus, cives ſibi ſubditos, inaudita cauſa, ab eo judicari, damnari occulte, & a Scabinis illius Judicii, inſcio ditionis domino, ubicunque deprehenderentur, occidi. (d) Sigiſmundus & Fridericus IV. Impp. correxerunt abuſus. At Anno 1470. Weſtphalici illi judices eo audaciæ progreſſi ſunt, ut ipſum Cæſarem ad tribunal ſuum citarent. (e) Impotentis horum judicum dominationis Argentinenſes pridem pertæſi, duos eorum emiſſarios A. 1472. damnarunt ad ſuffocationem in flumine.

(c) HONTHEMIVS *Hiſtor. Diplom. Trevir.* Tom. II. p. 582.

(d) AENEAS SYLVIVS in *Europa* cap. 37.

(e) WENCKER. in *Apparatu Archivor.* p. 383.

Digitized by Google

CHRIST.

Neſandum hoc judicium Cæſar A. 1512. aboluit. Triennio ante Chriſtophorus, atrocitatem judicii hujus quoque indignatus, Argentinenſes invitavit, ut menſe Auguſto ad Hagenoenſem Conventum, contra Weſtphalicos judices conſtitutum, ſuos quoque mitterent legatos, (*f*) fœdusque contra illos renovarent. Auctoritas, qua apud Cæſarem noſter Marchio polluit, judiciorum horum everſionem non parum promovit.

§. XXIX.

Eodem tempore Godesavienſis Monaſterii, Durlaco vicini Abbas Jacobus, Benedictinæ familiæ, Chriſtophoro Marchioni, Advocato Cœnobii, de terris quibusdam & juribus Romæ litem intenderat. Monachi deſeruerunt Abbatem, quod temere litigaſſet. Proſequendæ liti cum negaretur pecunia, in Germaniam rediens, Abbatialem dignitatem depoſuit Abbas. (*g*) Lis cum Godesav.

Biennio poſt (1511) firmandæ pacis publicæ cauſa Marchio noſter ad vicennium ſpeciale fœdus cum Ulrico inivit Stutgardiæ; (*h*) ubi magno tum apparatu celebratæ ſunt nuptiæ, qui- Fœdus Wirtenberg.

Ll 3

(*f*) WENCKER. loco alleg. p. 390.

(*g*) TRITHEMIUS in *Chron. Hirſaug.* ad hunc annum.

(*h*) DATT *de pace publ.* p. 796.

CHRIST.

bus Sabinam, Alberti IV. Bavariæ Ducis filiam, uxorem duxit Ulricus; (*i*) turbis in Imperio deinceps excitatis notiſſimus; a Fœdere Suevico ſuis terris expulſus, quod pacem publicam violaſſet; quam ut firmaret, cum Chriſtophoro nunc junxerat fœdus.

Comitia Trev. & Colon.

Anno ſequenti habita ſunt Treviris atque Agrippinæ Coloniæ Imperii Comitia, quibus eum cum Erneſto & Philippo filiis interfuiſſe reperio. (*k*)

§. XXX.

Lis cum Auſtriacis de Sauſenberg. terris.

Maximilianus Cæſar Marchionem noſtrum licet impenſe amaverit, a Conſiliariis tamen inductus eſt, ut Brisgovica ejus jura imminuere tentaret. Res altius repetenda eſt.

Reciprocum illud Rœtelenſe pactum, a Chriſtophoro & Philippo A. 1490. conditum, Charta ſua A. 1499. Cæſar confirmans, non modo Rœtelæ Caſtrum & oppidum Schopfheim feuda oppignerata, ſex mille florenis reluibilia, appellat, ſed & ipſis Rœtelæ, Sauſenbergæ & Badevillæ terris larvam Landſaſſiatus inducit; falſa opinione imbutus, Landgraviatum Brisgoviæ Auſtria-

(*i*) TRITHEMIUS in *Chron. Hirſaug.* ad hunc annum.

(*k*) TRITHEM. ad hunc annum. FUGGER. in *Specul. Auſtr.* Lib. VI. cap. XV. p. 1281.

Digitized by Google

ci juris eſſe, eique in omnes Brisgovici Pagi terras ſuprematum adhærere. Marchio clauſulam, eo inſcio additam, conſtanter rejecit atque contra eam identidem proteſtatus eſt; nihil tamen in litteris mutatum.

Enſisheimenſe tribunal, cui Alſatia Auſtriaca & Brisgovia ſuberant, Chriſtophoro A. 1503. Sauſenbergo - Rœtelanam hereditatem adeunte, aliquamdiu quievit. At A. 1514. Dynaſtiarum illarum Præfecti ad Principem referunt, quod Auſtriacum Regimen collectas, & militaria ſervitia a Marchicis exigat, quin etiam poſtulet, ut a judicio Rœtelano (*l*) ad Auſtriacum Regimen libera provocatio ſit.

§. XXXI.

Jacobus Nagelius, Eques, Rœtelanæ Dynaſtiæ tum fuerat Præfectus. Cauſa hac magis magisque ingraveſcente Legati Helvetici Corporis, Badæ in Argovia collecti, die Martis ante Simonis & Judæ Chriſtophoro Marchioni, quin & Civitas Baſilienſis Nagelio ſtudia ſua officiaque obtulerunt. Tentata ſubinde eſt compoſitio litis. Auſtregalis Judex, Spirenſis Epiſcopus A. 1567. Diuturna.

(*l*) Von dem Kapff zu Rœteln. Kapfengericht, habitum in Caſtro Rœtelenſi ſub dio in loco prominente qui *Kapff* vocabatur.

Digitized by Google

CHRIST.

in prima inſtantia pro Auſtriacis ſententiam tulit. (*m*) Lento tamen gradu in Camera Imperii lis continuata eſt.

Sueci Exemplo Pacis, quod jam A. 1647. die 14. April. Cæſareanis obtulerant, hæc verba inſeruere: „ Renunciant Archiduces Auſtriæ pro ſe & heredibus in perpetuum actionibus „ & proceſſibus ſuper Dynaſtia Rœteln aliisque ditionibus in „ Camera contra Marchiones inſtitutis. „ (*n*)

Cum Iſaaco Volmaro, Conſiliario Cæſareo hac ſuper re quoque egerat Fridericus V. Marchio Oſnabrugæ. (*o*) Sed fruſtra laboratum.

Seculi decurſu opus erat, omnis ut componeretur contentio, quam Maria Thereſia denique A. 1743. terminavit, uti ſupra oſtenſum. (*p*)

§. XXXII.

Marchio inter filios teſtamento diſponit.

Duodecim ante obitum annis, (1515) poſtquam totidem luſtra vitæ cum dimidio expleſſet, Chriſtophorus inter filios ſuos, ſeculo addictos, Bernhardum, Philippum, atque Erneſtum poſtremam

(*m*) ADAMI Relatio de Pacificatione Weſtphalica cap. 28. §. 17. p. 516.

(*n*) A MEYERN Acta Pacis Weſtphal. Tom. V. p. 460.

(*o*) IDEM pag. 704.

(*p*) Tom. I. *Hiſtor. Zaringo-Badenſis* p. 413.

Digitized by Google

mam diviſionem terrarum & Pragmaticam ſanctionem Domus conſtituit, quæ hodieque ſervatur. Præcipua ſanctionis hujus capita proponimus lectori.

1. Diſpoſitiones A. 1503. & 1510. a Chriſtophoro factæ abrogantur.

2. Bernhardus, filiorum ſenior, dimidiam partem Comitatus Spanheimenſis poſterioris, una cum Luxenburgicis Dynaſtiis, Rodemacher, Reichsperg, Heſperingen & Uſeldingen; jus ſuper Puttingen, Ruland, quin & ſuper pignus Trevirenſe Schœnenberg accepit.

3. Philippi portio Marchionatus Baden cum Altenſteig & Beinheim, loca oppignerata Neuenburg & Weingarten, Eberſteinii pars dimidia, Dominia Lahr, & Mahlberg cum vicis a Geroldseckia Domo comparatis.

4. Erneſto deſtinantur Marchionatus Hachbergæ, cum Uſenbergæ, Rœtelæ, Badevillæ, Sauſenbergæ Dynaſtiis oppidoque Schopfheim, &c.

5. Officiales & ſubditi futuris Principibus jurent.

6. Rudolpho filio, qui Clericus, annua centum florenorum penſio decernitur.

Christ.

7. Pignora ſi redimuntur, ad fundorum novorum acquiſitionem adhibeatur pecunia.

8. Singuli tres filii cum terris pecuniam, & quidquid redituum in cellis, granariis, reperitur, ut & ſupellectilem retineant. Argentea vaſa inter quatuor filios, Burgundica debita inter ſeculares tres ſolos dividantur.

9. Singuli ſua feuda accipiant, ſua onera portent; debita terris inhærentia ſolvant.

10. Quæ debita Chriſtophorus, pro Aulæ ſuæ ſuſtentatione contraxit, eorum dimidiam partem ſolus Philippus, alteram Bernhardus & Erneſtus junctim perſolvant.

11. Otilia, Chriſtophori uxor, mortuo marito, telonium Boppardiæ percipiat. Bona ejus illata ad reluendas Spanheimenſes, Lahrenſes, Mahlbergenſes terras, & ad Luxenburgenſes quasdam acquirendas adhibitæ ſunt.

12. Commendatur filiis concordia, & ſi difficultas oriatur, amica compoſitio, vel juridicum examen.

13. Singuli tres fratres utantur titulo & inſignibus Badæ.

14. Filiæ Principes omnes a ſucceſſione in terris excludantur, quamdiu maſculi ſuperſunt.

15. Dos octo, vel decem millium florenorum illis conſtituitur.

Digitized by Google

16. Renuncient in favorem maſculorum, duodecimum quum attigerint annum.

17. Terræ ſi augeantur, ſumma quoque dotis augeatur.

18. Filii in matrimonialibus pactis addant formulam de excluſione feminarum.

19. Prohibetur alienatio terrarum.

20. Si oppignerandi neceſſitas adſit, pignus fratri & agnatis prius offeratur. Exteris ſi oppigneratio facienda, fiat cum reluitionis jure, Marchionibus Badenſibus cunctis ſervato.

21. Rami extincti filiæ octo vel decem mille floreni ſolvantur in dotem; vel, ſi monaſticam vitam eligat, debito ei modo proſpiciatur.

22. Philippus Marchio ceteris fratribus documenta illa tradat, quæ terras eorum reſpiciunt; documentorum communium eis dentur exempla.

23. Officiales & ſubditi ad Pragmaticæ hujus legis obſervationem adſtringantur.

24. Tres filii jurejurando hanc legem confirment cum jurium ſuorum, ſi quæ habeant, renunciatione.

Digitized by Google

25. Sanctionis teſtamentariæ auctor eam denuo corroborat, firmamque ejus obſervationem promittit.

Non tranſeundum ſilentio eſt, quod Guilielmus Argentinenſis Epiſcopus Sanctionis hujus fuit præcipuus promotor. Teſtes Johannes de Schauenburg Gubernator Luxenburgicus. Jacobus Kirſer, Doctor juris & Cancellarius. Blicker Landſchad de Steinach, Præfectus Pforzheimenſis. Conradus a Venningen, Præfectus Durlacenſis. Conſules denique & Senatores Oppidorum Baden & Pforzheim.

Teſtamentaria hæc Sanctio die S. Jacobi A. 1515. condita eſt Pragæ.

§. XXXIII.

Regimen filiis tradit.

His ita ſtabilitis, Chriſtophorus, corpore debilis, ſolenni Diplomate, die S. Petri ad vincula ejusdem A. 1515. ſcripto, regimen terrarum, ad formam, quam memoravimus, ſuis tradidit filiis. Abdicavit ſe regimine ad quatuor annos, & ad hoc usque tempus conſiliariis & officialibus fidem ſibi datam remiſit. Addita clauſula, ne feuda vacantia novo, patris inſcitu, conferrentur vaſallo; neve proprio filii, ſed vicario patris nomine gubernarent. Sed paullo poſt mentis quoque cum acceſſiſſet debilitas, Maximilianus Cæſar Literis d. 15. Jan. 1516. Auguſtæ Vindelicorum datis, tres filios ad anni ſpatium Curatores & Vicarios patris, in ſua quemque portione, conſtituit.

Eodem anno Equitis Aurei velleris dignitas in ſolenni Torquatorum conventu, a Carolo Auſtrio, Belgii Principe, Bruxellis celebrato, translata eſt a patre Chriſtophoro in filium, qui Caroli aulam ſequebatur, (*q*) Bernhardum haud dubie, Luxenburgica qui feuda acceperat.

Acceſſit denique alienatio mentis, quæ filios coëgit, ut, accedente auctoritate Cæſarea, patrem veteri Caſtro Badenſi, quod ille nuper deſeruerat, A. 1518. includerent. (*r*)

§. XXXIV.

Novum Badenſe Caſtrum exſtruit.

Pax publica Wormatiæ, ut diximus, in perpetuum ſtabilita, a rupibus & præcipitiis montium Germaniæ Proceres paulatim invitavit ad plana. Chriſtophorus hanc epocham prævertit. Anno enim 1479. Caſtrum Badenſe vetus, ubi conditores & ſtatores gentis quadringentos per annos habitaverant, reliquit, novumque Thermis oppidoque Badæ vicinum ædificavit in loco, ubi Palatium hodiernum conſpicitur. Vetus viduæ Matri inhabitandum conceſſit. (*s*)

Mm 3

(*q*) Petit *Chronique de Hollande* &c. Tom. I. Lib. VIII. p. 13.

(*r*) Conventio Philippi atque Erneſti hac ſuper re extat, data Vigilia Viſitat. Mariæ.

(*s*) Die converſionis Pauli. Jungleryus in Chriſtophoro.

Caſtrum vetus.

Caſtrum hoc montanum, ubi incunabula Gentis, unde nomen Badenſis Domus profluxit, bellorum temporumque injuriis deſtructum, in ipſis ruderibus ſpectatori venerabile una cum hodierno, ad Badæ oppidum ſito, tabulis æneis impreſſa exhibemus Lectori.

§. XXXV.

Inveſtitura Caroli V. Imp.

Tribus poſt annis Carolus V. Imp. Wormatiæ Chriſtophoro Marchioni, intervenientibus filiis ejus Philippo & Erneſto, ampliſſimas dedit litteras feudales d. XXVII. Febr. in quibus terræ exprimuntur ſequentes: Marchionatus Badenſis, Marchionatus Hachbergenſis, dimidia pars Comitatus Eberſteinii, Dynaſtia Uſenbergæ; dimidia pars Caſtri & oppidi Malberg. Pars Marchionum in vicis Diſtrictus Riedæ, in Kippenheim, Ichenheim, Kirchzelle, Tundenheim, Altheim; denique vicus Stuzheim Argentinenſis Epiſcopatus. Aurea item Argenteaque monetæ.

Literæ Clementis VII.

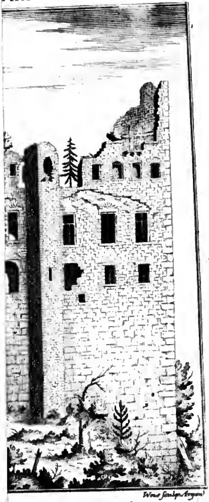
A. 1524. Clemens VII. Papa literis a nobili viro Marchione Badenſi Chriſtophoro petivit, ut Cardinalem Campegium, Legatum a latere, Noribergam ad Comitia Imperii proficiſcentem, benigne excipiat, eique tam in conventu ipſo, quam alibi opera ſua adeſſe velit. (*t*)

(*t*) Codex Diplom. Badenſis.

Digitized by Google

ad pag 270

'ARS PRIOR

Wene sculp. Argent.

Digitized by Google

Digitized by Google

ARS POSTERIOR.

Digitized by Google

ad pag 278

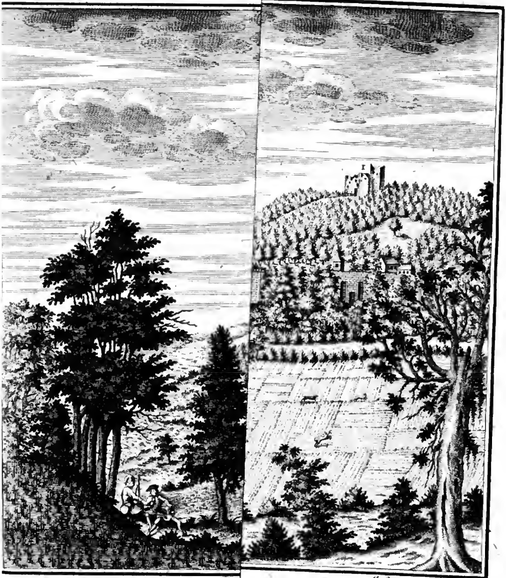
S LATVS MERID.

Digitized by Google

Digitized by Google

ad pag. 278.

J. Striedbeck ſculpsit Argent.

Digitized by Google

Digitized by Google

§. XXXVI.

A 1527. d. XXIX. Aprilis Chriſtophorus deceſſit, Marchiæ & Gentis ſuæ amplificator & ſtator; qui Luxenburgici Ducatus Dynaſtias atque Dominia donatione Maximiliani, uti vidimus, partim etiam emtione acquiſivit; qui Lahræ & Malbergæ dimidiam partem ſuæ Domui intulit; Sauſenbergæ, Rœtelæ, Badevillæ Dynaſtias, vi pacti, cum Sauſenbergenſium Marchione poſtremo initi, multo labore, magnisque impenſis ad Marchionatum Badenſem reduxit. (*u*)

Mors Chriſtoph. & acceſſiones terrarum ſubeo.

Vicorum Ottenheim, Frieſenheim, Oberweiler & Heiligenzell partem dimidiam, quin & partem præfecturæ Schwand vicumque Tutſchfelden, item duas tertias vici Weiler, cum partibus nonnullis præfecturarum Singen & Mutſchelbach; tres item quaterniones vici Nieſern dimidiamque vici Eiſingen comparavit. Caſtrum Alſatiæ & oppidum Beinheim a Bernhardo, Eberſteinenſi Comite, redemit. Octavam Caſtri Zaringenſis partem, vicos Gundelfingen & Reutenbach emtione ad Marchiam transtulit; quam Principum Badenſium nullus tot terris adauxit.

(*u*) Vide ſupra A. 1503.

Digitized by Google

§. XXXVII.

Chara-
cter.

Ceterum Chriſtophorus pleroſque ſui ſeculi Principes dignitate oris corporisque præcelluit. Mens ei recta, moderata, juſtitiæ, æquitatis amans, promiſſorum tenax, fallere neſcia. Imperium clementia & comitate temperavit. In toga & ſago erectus ſemper, &, prouti circumſtantiæ id exigere videbantur, vel ſeverus vel blandus. In tractatione rerum cautus & alacer; trium ſibi ſuccedentium Cæſarum amore & benevolentia per totos quadraginta annos ſine interruptione conſpicuus; qui dignitatibus, feudis, honoribus (x) eum omnes ornarunt. Subditos ſibi Marchiæ cives bonis inſtitutis & legibus abunde inſtruxit; ſuoque illos rexit exemplo. Codicem Juris provincialis (*Erbordnung*) A. 1511. Marchiæ ſuæ dedit. Ordinem cauſſarum in ſuis & vaſallorum atque Landſaſſiorum terris obſervandum, biennio ante præſcripſerat.

Oeconomicas ejus virtutes ſi ſpectes, alieni non appetens fuit, nec ſui profuſus; ſine avaritia parcus; ſine profuſione liberalis; caſtus unius conjugis maritus; quindecim liberorum ſine macula

(x) Aurei velleris torque.

Digitized by Google

cula feliciſſimus pater. Aula Chriſtophori virtutum & gratiarum ſuit theatrum & ſchola.

Tantus Princeps decennio ſibi fuit ſuperſtes; felicior dicendus, ſi poſt conditum teſtamentum obiiſſet.

Doctus illius ævi Italus, Philippus Beroaldus, Bononienſis, (y) ita de eo ſcribit: „ Marchio Badenſis Chriſtophorus, „ Auguſtiſſimi Imp. Friderici III. ex ſorore nepos, - - - animi „ magnitudine virtutisque præſtantia ceteris totius Germaniæ „ Principibus haud dubie antecellit; ſine quo nihil memorabile „ per hoſce annos ab inclytiſſimo Maximiliano geſtum eſt, cui „ Ducatus bellici primæ partes conſenſu Germanorum deferuntur, apud quos fortiſſimi Principis nomen meritiſſimo conſecutus eſt. „

§. XXXVIII.

Otilia, Chriſtophori Conjux, ex Comitum Cattimelibocenſium Domo fuit, Philippi junioris filia, Philippi ſenioris, Comitis ſuæ gentis poſtremi, neptis; quam Avus A. 1468. deſponſaverat Marchioni. Uxor Otilia.

Tabularium Electorale Palatinum me docuit, Fridericum I. cum Philippo ſeniore A. 1456. Oppenhemii conveniſſe, ut Philip- Philippo Ingen. ante promiſſa.

(y) In Dedicatione Libelli de *Felicitate* ad Jacobum Marchionem, filium Chriſtophori.

pus, quem deinceps appellaverunt Ingenuum, in Electoratu Palatino futurus ſucceſſor, octo tum annorum puer, ubi adoleverit, Otiliam, Philippi neptem, duceret uxorem, atque adeo Cattimelibocenſes terras cum Palatinis aliquando conjungeret. Otiliæ, pubertatis annos ingreſſæ, procos inter Chriſtophorus Badenſis comparuit. Fridericus Elector, de augendis Palatinæ Domus opibus ante omnes alios ſollicitus, A. 1467. Philippi, novendecim tum annos nati, ad contrahendas has nuptias requiſivit conſenſum, atque ſolennem hac ſuper re Conventum d. IX. Sept. Heidelbergæ inſtituit; ad quem Wormatienſis & Spirenſis Epiſcopi, Magiſter Ordinis Teutonici, præcipuique Aulæ Palatinæ proceres vocati. Sed contra omnem Friderici ſpem Philippus ſponſalia recuſavit præfracte; non ſemel teſtatus, ad ineundum matrimonium ætatis ſe nondum eſſe maturæ. Quin & inſuper addidit, malle ſe ex Principum, quam ex Comitum claſſe aliquando ſibi eligere uxorem. Elector indignatus repulſam, de ſua Palatinas res promovendi voluntate multa teſtatus, ad poſterorum memoriam, quæ geſta ſunt, juſſit perſcribi. Inſtrumentum Heidelbergæ confectum die Mercurii poſt Nativitatis Mariæ. Patrui conſilium Philippus ſi fuiſſet ſecutus, dives ille Cattimelibocenſis Comitatus ad Palatinam domum haud dubie perveniſſet. Fridericus cum Philippo, Otiliæ avo, cum Dominis feudorum res ita ordinaturus fuerat, a ſucceſſione filiam excluſiſſet ut ex filio neptis.

Digitized by Google

Ita cum Chriſtophoro nuptias celebravit Otilia; cui Caſtrum Stadeck cum hominibus atque bonis; quin & ſedecies mille floreni ſuper Caſtrum Algesheim ab Avo aſſignati ſunt pro dote. (*z*) Alma hæc genetrix poſt quinquagenarium fere conjugium A. 1517. die XV. Aug. deceſſit.

§. XXXIX.

Sobolem ejus ordine nativitatis recenſeo.

1. Jacobus natus A. 1471. qui, jure primigenituræ neglecto, eccleſiaſticam vitam elegit; quam deinceps ſpeciatim expono.

2. Maria A. 1473. d. 2. Jul. (*a*) Electa Abbatiſſa Monaſterii Lucidæ Vallis, mortua 6. Id. Jun. 1519.

3. Bernhardus A. 1474. (*b*)

4. Carolus A. 1476. die 21. Maji. Canonicus Argentinenſis & Cuſtos, atque A. 1506. Electioni Archiepiſcopi Argent. Guilielmi de Honſtein interfuit. Collegii quoque Metropolitani

(*z*) Charta extat in Tabulario Badæ-Badenſi.

(*a*) BROWERUS *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag. 297. ubi dies natales liberorum Chriſtophori ſollicite annotavit. JUNGLERUS jam A. 1470. natam fuiſſe tradit Mariam, quam Jacobo II. Archiepiſcopo ætate majorem conſtituit; ſed nimium, quod inter Jacobum hunc & Bernhardum relinquit, intervallum, Broweri ſententiam magis probabilem reddit.

(*b*) Vide Tom. III. ubi de Bernhardo III.

CHRIST.

Trevirenſis Canonicum eum fuiſſe ſcribit BROWERUS. (c) Obiit A. 1510. die 7. Octobris. (d)

5. Chriſtophorus A. 1477. pridie B. Mariæ Magdalenæ. Argentinenſis & Colonienſis (e) Eccleſiarum Canonicus, obiit Durlaci A. 1508. d. 29. Mart.

6. Philippus A. 1478. Marchiæ Badenſis poſſeſſor, de quo ſpeciatim agimus infra.

(c) Lib. XIX. p. 298.

(d) JACOBVS LOCHER, in Friburgenſi Lyceo vivens, Horatium Argentorati impreſſum A. 1497. ei dedicavit. GRVNINGERVS, illuſtris Argentinenſium Typographus, ſcriptorem hunc cum iconibus moltis, ligno inciſis, & commentariis amplis, in forma majore, imprimi curavit; ſplendidum pro illo tempore opus, dignom quod Carolo dicaretur. Hic in Argentinenſium ſummo templo ſepultus eſt cum hac inſcriptione, quæ periit.

Marchio qui foeram de Baden ædis & hojos
Cuſtos, vermiculis ſum datus eſca levis.
Qui legis hæc diſcas Parcarom ſtamina nullis,
Nam mors quæque rapit, parcere ſtemmatibus.
Si domus aut pietas, inopum ſi cura bearent
Quenquam, cum ſuperis, Carole, nectar habes.

Vid. SCHADAEI *ſummum Argentinenſium templum* pag. 74. In *Cod. MS. Monumentorum Argent.* hæc verba reperio: „ A. 1510. obiit Carolus „ Marchio Baden. Dominica poſt Franciſcl Canonicus atque cuſtos ma„ joris Eccleſiæ Argent. requieſcat in pace. „

(e) BROWER. loc. cit.

7. Otilia d. 6. Jun. A. 1480. Abbatiſſa Monaſterii Ciſtercienſis Pfortzhemii. (*f*)

8. Rudolphus IX. A. 1481. d. 16. Junii. Canonicus Eccleſiarum, Moguntinæ, Colonienſis, Argentinenſis & Auguſtanæ, ut & Canonicus Primicerius in æde S. Stephani Metenſis. (*g*) A. 1506. interfuit electioni Epiſcopi Argent. Guilielmi de Honſtein. Obiit 9. Kal. Octobr. 1533.

9. Erneſtus nat. A. 1481. (*h*)

10. Wolfgangus nat. A. 1484. d. 10. Maji. A. 1522. vivis exceſſit. (*i*)

11. Sibylla A. 1485. d. 26. April. (*k*) deſponſata eſt Ludovico Comiti Naſſoviæ & Saræpontis A. 1490. Dotem filiæ promiſit pater 8000. florenor. Rhen. Elector Trevir. Johannes pacta firmavit litteris, datis Palatioli (*Pfæltzel*) Vigilia omnium Sanctorum 1490. (*l*) Contractus caruit effectu. Nam A. 1503. eadem

(*f*) Petri *Suevia Eccleſiaſt.* p. 667.

(*g*) Serarius *Rer. Mogunt.* Tom. II. pag. 339. Moguntinenſem Canonicatum reſignatione Jacobi fratris A. 1497. accepit.

(*h*) Vid. Tom. III.

(*i*) Ita Junglerus. Sed Browerus vix quadrimum vita functum eſſe ſcribit Wolfgangum.

(*k*) Browerus ponit ſextam feriam quæ D. Marci præceſſit.

(*l*) Extant in Tabulario Bada-Badenſi.

Digitized by Google

CHRIST.

Sibylla deſponſata eſt Philippo Hanoviæ Comiti, eique dos 5000. florenorum Rhenenſium promiſſa, & mille floreni pro clenodiis. Literæ hac ſuper re confectæ ſunt Badæ. (*m*) Obiit Sibylla A. 1527.

12. Roſina A. 1487. d. 5. Martii, (*n*) quam inter & Franciſcum Wolfgangum, Zolleranum Comitem, Maximilianus I. Rex Romanorum Brundrutti A. 1493. nuptias conciliavit. (*o*) Mortuo Wolfgango, Roſina Johanni, nobili ab Aven nupſit.

13. Johannes II. Luxemburgi A. 1490. d. 24. Sept.

14. Beatrix A. 1492. Dominica poſt D. Sebaſtiani, deſponſata fuit A. 1501. Johanni, Comiti Palatino, Johannis, Comitis Palatini Simmerenſis, filio. Chriſtophorus promiſit in dotem 8. milia florenor. Rhen. Contractus Simmeræ initus, conſentiente Jacobo, filio Chriſtophori, Coadjutore Archiepiſcopatus Trevirenſis (*p*)

15. Georgius A. 1493. Kal. Julii, quem eodem anno deceſſiſſe, ſepultumque Trarbaci tradit JUNGLERUS. At vetus Tabula lignea, Chriſtophoro vivente picta, contrarium indicat.

(*m*) Extant ibidem.

(*n*) BROWERUS ponit diem Lunæ poſt S. Adriani.

(*o*) Litteræ datæ an *Erigtag nach der heil. drey Kunig Tag*, extant in Tabulario Bada-Badenſi. Laudat in his litteris Maximilianus officia, quæ Chriſtophorus, ut Gubernator Luxemburgici Ducatus, ei præſtitit.

(*p*) Extat Inſtrumentum in Tabulario Bada-Badenſi.

Digitized by Google

§. XL.

Servatur ea in Bada-Durlacenſis Familiæ Palatio Baſileæ, repræſentans Chriſtophorum cum Otilia decemque filiis & quinque filiabus. Suo ſinguli oris & corporis habitu veſtituque comparent; uno ſolo, cujus os occulitur, excepto, quem Wolfgangum eſſe arbitror. Tabulam, æri inciſam, exhibemus lectori. Pater thorace & aurei velleris torque ornatus, pro tegumento capitis habet retiolum, vel vitam crinalem; cui galeam ſolebat imponere; (*q*) quæ ad genua jacet. Bernhardus & Georgius filii ſimiliter comparent mitrati. Ille cum Erneſto propagator Gentis barbatus, hic cum barba raſa comparet. Jacobus Trevirenſis Elector, primogenitus, Archiepiſcopali ornatu; Philippus thoracatus, ſed non vittatus, cum capillis pictus eſt. Hi duo cum patre genibus flexis ſoli viſuntur. Reliqua filiorum turba ſtat omnis erecta. Philippus, nonniſi ſextus in ordine fratrum poſt Jacobum tamen reliquis fratribus grandior cernitur; forte quod ipſe, artium præ ceteris amans, tabulam pingi curavit, primusque omnium in matrimonio vixit.

Tabula picta Familiam Christoph. repræſentans.

(*q*) Retiolo pileum impoſuerunt pro galea extra belli tempus. Talis apparet Geldriæ Dux Carolus, qui Chriſtophori noſtri coætaneus fuit. Vide PONTANI *Hiſt. Gelricæ*, p. 595.

CHRIST.

Bada-Badenſis & Bada-Durlacenſis linearum, propagatores Bernhardus & Erneſtus, ſexto atque octavo loco ſiſtuntur.

Ex Chriſtophoriana hac ſobole quatuor ſeligimus filios, quorum vita peculiaribus deſcribenda capitulis. Sed præmittendi his ſunt duo fratres Chriſtophori; perdigni ſane, memoria eorum ut transmittatur ad poſteros, Albertus nempe & Fridericus; ille ſeculo, hic Eccleſiæ adſcriptus; bellis uterque Belgicis clarus. Initium ab Alberto ducendum, fratrem qui ſuperavit ætate.

CAPUT

Digitized by Google

CAPUT II.

ALBERTUS.

§. I.

Triennio junior natu frater Chriſtophori fuit Albertus, natus die 25. Jan. A. 1455. fidus fratris Achates. Alberti geſta.

A. 1473. magno illi apud Treviros Conventui inter Fridericum IV. Imp. & Carolum Burgundiæ Ducem, (*a*) ut & inſtitutis anno inſequenti Comitiis Auguſtanis cum Chriſtophoro interfuit; (*b*) bienniοque poſt, eodem ſocio, ſuper fabricam communis monetæ cum Comitibus Wirtenbergæ conventionem inivit.

(*a*) Browerus *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag. 302.
(*b*) Lehmannus *Chron. Spir.* Lib. VII. Cap. 113. p. 901.

ALBERT.

Extincto Carolo I. patre, Marchionatus regimen Chriſtophoro fratri per ſexennium ſoli permiſit. A. 1482. diviſis cum eo terris, accepit Hachbergam, quam eidem denique, reſervatis ſibi annuatim mille florenis, iterum ſoli reliquit. (c)

Poſt hæc Albertus noſter cognati ſui Sigismundi Auſtriæ Archiducis, apud Tirolenſes regnantis, ſecutus eſt aulam; Hohenbergici Comitatus ab eo Rector creatus.

A. 1486. Fridericum IV. Imp. & Maximilianum, Francofurti Romanorum Regem electum, ad Regiam coronationem Aquisgranum comitatus eſt, ubi a novo Rege ritu ſolenni receptus eſt Eques; (d) annoque ſequenti Comitiis Norimbergenſibus interfuit. (e)

§. II.

Obitus.

A. 1488. in auxilium Maximiliani Romanorum Regis, quem Flandrenſes rebelles captivum tenuerant, una cum Chri-

(c) Vide ſupra in Chriſtophoro.

(d) HERZOG. *Chron. Alſat.* Lib. II. pag. 136. FUGGER. *Spec. Auſtr.* Lib. V. Cap. 35. p. 954.

(e) FUGGER. loc. alleg. Cap. 37. pag. 975.

Digitized by Google

ALBERT.

ſtophoro fratre feſtinans, in oppugnatione oppidi Damm, quam Maximilianus ei commiſerat, d. 18. Julii, ſclopeti ictu periit. (*f*)

Corpus ejus Graviæ apud Brabantos depoſitum, atque deinceps translatum eſt Badam. (*g*)

Tredecim annorum juvenis, cum Suſanna, Johannis Comitis Naſſovio-Saræpontani, Walramianæ lineæ, deſponſatus eſt filia A. 1469. In dotem promiſſi ſunt ſponſæ decem mille

(*f*) IDEM loco alleg. p. 1002. PONTUS HEUTERUS *Rerum Auſtr.* Lib. III, Cap. XI. erronee Chriſtophorum tum cecidiſſe ſcribit.

(*g*) Monumenti ejus ſepulcralis inſcriptio hæc eſt „Anno Domini 1488. X. „ Cal. Aug. Illuſtris Princeps Dominus Albertus, Marchio Bad. in ex- „ peditione contra Brugenſes liberandi Rom. Regis gratis in oppugna- „ tione oppidi Damm jactu lethiferi teli mortem obiit.„ HERZOG. *Chron. Alſat.* Lib. VII. pag. 36. indicat *Sapidi Seleſtad. Conſolationem de morte Alberti, Marchionis Badenſis, ad Guilielmum Boecklin, præfectum Rubeaquenſem.* Tractatus hic A. 1544. impreſſus eſt Argentorati, ubi Sapidus floruit. GESNER. in *Biblioth.* p. 494.

Digitized by Google

ALBERT.

floreni Rhenenſes. (*h*) Sponſalia, interveniente Alberti morte, caruerunt ſucceſſu. Johanni Seniori, Comiti Palatino Simmerenſi, Friderici filio, dein nupſit Suſanna.

(*h*) Charta extat in Tabulario Bada-Badenſi.

Digitized by Google

CAPUT III.

FRIDERICUS

Episcopus Ultrajectensis.

§. I.

Fridericus filius Caroli I. Marchionis, (*a*) frater Chriſtophori, natus d. 8. Jul. A. 1458. a tenera ætate literis imbutus eſt. Altiora tractaturus, inviſit Lutetiam, ubi illuſtri præceptore, Heinlino de Lapide, (*von Stein*) Germanicæ originis viro, Doctore Sorbonico, humaniorum literarum reſtauratore, eſt uſus. Heinlinus Friderici inſtitutio.

Oo 3

(*a*) P. Cornelissonius Bockenbergius Goudanus, in *Hiſtoria Pontificum Ultraject.* num. 56. errat, quando Fridericum Adelberti Reguli Badenſis filium adpellat.

cum Guilielmo Ficheto, Priore Sorbonico, politioris quoque literaturæ cultore, bonas artes promovit, eumque in finem Ulricum Gering Conſtantienſem cum ſociis vocavit Lutetiam, ut Typographiam in Sorbonæ Domo inſtitueret, quod ante A. 1470. factum. (*b*)

§. II.

Canonicatus.

Friderico juveni, Eccleſiæ dicato, in Cathedralibus Germaniæ Templis honores affatim decreti ſunt. Colonienſis Eccleſia theſaurarii ei detulit munus. Moguntini, Trevirenſes, Ultrajectenſes Eccleſiarum ſuarum conſtituerunt Canonicum. (*c*)

Geſta varia.

In patrui ſui, Antiſtitis Trevirenſis, aula frequenter verſatus, Confluentiæ præſens fuit conventui, in quo Confluentini rebelles A. 1483. interventu Trevirenſis Capituli Archiepiſcopo Principi ſuo reconciliati fuerunt; (*d*) quem etiam quadriennio poſt ad Comitia Norimbergenſia comitatus eſt. (*e*) Sed & Fride-

(*b*) CHEVILLIER *Origine de l'Imprimerie de Paris* p. 31.

(*c*) SERARIUS *Rerum Mogunt.* Tom. II. pag. 339. Canonicatum Moguntinum Fridericus A. 1479. ſuſcepit.

(*d*) HONTHEMIUS *Hiſtor. Diplom. Trevir.* Tom. II. p. 467. & 470.

(*e*) FUGGER. *Specul. Auſtr.* Lib. V. Cap. 34. p. 954.

Digitized by Google

rico Cæſari carus, copias contra Brugenſes ducentem, cum duobus fratribus ſequi non deſtitit. (*f*)

§. III.

Davides, Philippi Boni, Burgundiæ Ducis, filius naturalis, Ultrajectenſium Epiſcopus, A. 1496. deceſſit. Fridericus noſter (*g*) commendatione Cæſaris Maximiliani die XIII. Maji ſucceſſor electus eſt Bredæ. (*h*) Fit Epiſcopus Ultraject.

Decimo octavo poſt electionem die quingentis equitibus & magna procerum corona ſtipatus venit Trajectum. Aderat patruus, Johannes Trevirenſis, cum Chriſtophoro Marchione, Luxemburgici Ducatus Gubernatore. Novus Antiſtes patruum inter & fratrem medius equo vehebatur Fridericus. Ab Ultrajectinis

(*f*) PONTUS HEUTERUS *Rerum Auſtr.* Lib. III. pag 91. & FUGGER. loco alleg. Cap. 36. p. 999.

(*g*) WILHELMUS HEDA in *Hiſtor. Epiſcop. Ultraject.* pag. 315. Philippum, fratrem Ducis Clivenſis, a quibusdam ei oppoſitum fuiſſe ſcribit. Alii hoc ſilent.

(*h*) SUFFRIDUS PETRI in *Appendice ad Chronica Johannis de Beka* p. 165. MAPPII *Annales Juliæ & Montium* Tom. II. p. 72. PETRUS MERSSAEUS CRATEPOLIUS in *Catalogo Epiſcoporum Ultrajectenſium* §. 75. LE PETIT *Chronique de Hollande, d'Utrecht, &c.* Tom. I. Liv. VI. p. 611. Carolum quoque Geldriæ Ducem Friderico noſtro dediſſe ſuffragium ſcribit PONTANUS *Hiſtor. Gelrica* Lib. XI. p. 608.

FRIDER.

honorifice exceptus, tertioque poſt menſe confirmatus a Papa, more majorum inauguratus eſt menſe Septembri; (*i*) pedo Epiſcopali digniſſimus Princeps, ſed & dignus, qui in tranquilliora Belgii incidiſſet tempora; omni regiminis ſui tempore turbis bellicis agitatus; nunc a ferocibus Friſiis; nunc a furente illo Carolo Geldro; nunc a vicinis Dynaſtis, ad arma induenda proclivibus.

§. IV.

Turbæ Wiſchianæ.

Initium earum in Tranſiſalania reperimus. Fridericus in Epiſcopatu biennium nondum exegerat, quum Henricus, Wiſchii Dynaſta, (*k*) filius Johannis, in Zutphaniæ Comitatu, injurias, ſibi & majoribus a Tranſiſalanis illatas, vindicaturus, quatuor mille milites, qui ſub Alberto, Saxoniæ Duce, Friſiæque Gubernatore, nuper ſtipendia meruerant, rerum ſuarum incertos, A. 1498. collegit, belloque Daventriæ, Campenæ & Zwollæ civitatibus denunciato, (*l*) incendiis, rapinis, exactionibus vaſtavit provinciam. Fridericus laboranti provinciæ praſtiturus auxilium,

(*i*) WILHELMUS HEDA loco alleg. REVIUS in *Hiſtoria Urbis Daventr.* Lib. II. p. 154.

(*k*) SLICHTENHORST in *Gelderſche Geſchiedeniſſen* Lib. XI. pag. 310. vocat eum *Heer van Wiſch*. Scribitur etiam *Wis*, *Wies*.

(*l*) Diffidationis Wiſſianæ formulam exhibet REVIUS loc. alleg.

FRIDER.

auxilium, cum Carolo, Geldriæ Duce, fœdus percuſſit, cui Neomagus, Zutphania, Arnhemium atque Tranſiſalanæ civitates acceſſerunt. (*m*) Collectis ſociorum copiis, deventum ad prœlium; cui Epiſcopus ipſe cum Carolo interfuit. Wiſchiani victi, in vicinas regiones dilapſi ſunt fuga. Fugientes Epiſcopus ad Cliviæ portas usque perſecutus eſt. Daventriam redux, captivos affecit ſupplicio. (*n*)

§. V.

Cliven-ſes.

Wiſchianam tempeſtatem excepit Clivenſis. Johannes Cliviæ Dux Civitati Ultrajectinæ, cum Davide Epiſcopo ſuo bellum gerenti, magnam pecuniæ ſummam mutuo dederat, cujus ſolutionem Civitas variis ex cauſis denegavit. Clivenſis ſolutionem non impetrans, ſine prævia clarigatione, Ultrajectinam ditionem aggreſſus eſt bello, Rhenamque oppidum occupavit. Inde progreſſus, Ultrajectum, provinciæ caput, obſidione vallavit; atque exuſtis pomœriis ejus reverſus eſt Rhenam. Fridericus, militibus Ducis in ſuas partes pertractis, ipſe in Clivenſem Ducatum irrupit, pluribusque arcibus occupatis, ferro & flammis cuncta vaſtavit. Bellum ne ſerperet latius, Chriſtophori Marchionis & Wilhelmi Juliaci Montiumque Ducis interceſſit auctoritas. Hi

(*m*) Tabulas hujus fœderis exhibet REVIUS Lib. II. p. 159.

(*n*) Idem REVIUS pag 150.

FRIDER.

recepto in ſe pacis arbitrio, Præſulem inter atque Clivenſem conciliarunt inducias. Sylvæ Ducis & paulo poſt Coloniæ actum de pace. Præter Badenſem & Juliacenſem, ſequeſtres, Ultrajectinus quoque Præſul & Johannes Clivenſium Dux V. Idus Maji A. 1500. comparuerunt Coloniæ; ubi res præcipuæ terminatæ; per arbitros reliqua mox tranſactione compoſita. (*o*)

§. VI.

Grœningenſes.

Wiſchianas & Clivenſes turbas Grœningenſes ſecutæ ſunt. Maximilianus Imperator A. 1498. Albertum, Saxoniæ Ducem, ob inſignia ejus in Domum Auſtriacam merita, hereditarium Friſiæ Gubernatorem creaverat, malo exemplo. (*p*) Friſii, libertatis tenaces, novum omne reſpuerunt imperium. Grœninga inter Friſiæ civitates tum extulerat caput; commerciis & fœderibus potens, quæ extrema pati, quam in Saxonis verba maluit jurare. Ab antiquis temporibus illa partem diœceſis Ultrajectinæ conſtituit. Præter ſacerdotii jura præfecturam ſuburbanam Præ-

(*o*) PONTANUS *Hiſtor. Geldr.* Lib. XI. REVIUS *Hiſtor. Daventr.* Lib. II. pag. 161.

(*p*) UBBO EMMIUS in *Hiſtor. Rerum Friſicar.* Lib. XXXVII. pag. 562. Addita conditio, ut Auſtriacis provinciam hanc ſolutis CCCL. millibus aureorum repetendi jus eſſet.

Digitized by Google

ſules aliaque plura per urbem exercuerant, quæ civilibus quandoque turbis anſam præbuerunt. (q)

Fridericus Maximiliani Cæſaris, Saxonem foventis, auctoritate permotus, amica conventione ſibi & Grœningenſibus proſpicere ſtuduit. Sed Ezardus Orientalis Friſiæ Comes, A. 1499. adverſus Grœninganos duxit exercitum; Alberti Saxonis imperio ut civitatem aſſereret. Saxonem Antiſtes noſter ſubinde convenit; fruſtra tamen ſemper laboratum de pace. Grœninga Alberto denique fuit fatalis. A. 1500. enim obſidens urbem ejusque ſitum incautius examinans, ſclopeti ictu ſauciatus, ex vulnere periit; Georgio filio ſucceſſore relicto. Tum vero vehementius a Grœninganis continuatum eſt bellum. Interventu Friderici quidem triennales cum Georgio Saxone & Edzardo Comite A. 1501. induciæ ſunt initæ. Quin & apud Philippum Archiducem Gandavi de pace tractatum, ſed irrito conatu. Cæſar enim A. 1505. in gratiam Saxonis Grœningenſes proſcripſit, literisque Argentina datis Friderico injunxit, ut ſacra jurisdictione contentus, ſuas ſibi res habere Grœningenſes permitteret. (r)

(q) UBBO EMMIUS in *Hiſtoria urbis Groningæ* p. 18. ſqq.

(r) Literæ VI. Kal. Octobr. datæ extant apud PONTUM HEUTERUM *Rerum Auſtr.* Lib. VI. p. 146.

§. VII.

Conven-tus Hat-temenſis. Philippum denique Bruxellis convenit Antiſtes. Conventus eodem anno inſtitutus Hattemi; ad quem Cæſaris Caſtellæ Regis ac Grœninganorum legati convenerant. Minacibus verbis Grœninganos aggreſſus eſt Cæſaris legatus; urgens eos, ut ſe ſuaque omnia Saxonis permitterent fidei. Antiſtes placide graviterque Trajectenſis Eccleſiæ in Grœningam jura & antiquas Cæſarum donationes allegavit; ſperare ſe addens, Maximilianum non violaturum ea, quæ ab antiquis conſtituta Cæſaribus; nec illuſtribus familiis ſua erepturum, ut Saxones ditet. Quodſi tamen Cæſaris animo firma hæc ſententia ſedeat, non tam degeneri ſanguine ſeſe ortum adjecit, qui injuriam, Epiſcopatui ſuo illatam, æquo animo perferat. Cum Grœninganis tamen egit, ut Ommelandiam, agri ſui partem, in quam Cæſar & Imperium ſibi jus vindicabant, relinquerent Saxoni; quod Grœningenſes recuſarunt. Fame denique & prœliis domiti, ab Antiſtite Ultrajectinis, a Tranſiſalanis deſerti, Embdanum Comitem Edzardum A. 1506. certis conditionibus receperunt in urbem.

§. VIII.

Friderici ad Pontif. querelæ. Fridericus a Cæſare rejectus, apud Summum Pontificem de injuria ſibi facta conqueſtus eſt. Pontifex Lovanii tres judices

Digitized by Google

FRIDER. I.

nominavit, qui re examinata contra Edzardum & Grœninganos prò Præſule tulerunt ſententiam. Edzardus & ipſe ad Pontificem provocavit. Lis Romæ protracta. Grœningenſes ab Edzardo in Caroli Geldriæ Ducis & ab eo denique A 1536. in Caroli V. Cæſaris ditionem tranſierunt. (s)

Saxo juribus ſuis in Friſiam, jam A. 1515. accepta ab Auſtriacis pecuniæ ſumma, renuntiaverat. (t)

§. IX.

Bellum Geldricum I.

Durantibus Grœningæ turbis, bellum Geldricum erupit. Philippus Auſtriacus & Geldriæ Dux Carolus ob Oyæ caſtrum & alia inter ſe diſſidentes, Fridericum noſtrum, tradita ei arcis cuſtodia, arbitrum conſtituerunt. Utrosque ille non ſemel mo-

Pp 3

(s) Singula hæc late exponit UBBO EMMIUS in *Hiſtor. Rerum Friſicar.* Lib. XXXVII. & ſqq. & in *Hiſtor. Urbis Groningæ* pag. 18. ſeqq. PONTANUS in *Hiſtoria Gelrica* Lib. XI. PONTUS HEUTERUS *Rerum Auſtr.* Lib. V. VI. & VII. REVIUS in *Hiſtor. Daventr.* Lib. II. WILHELMUS HEDA in *Hiſtor. Epiſcopor. Ultrajectenſ.* pag. 316. ſeq. HARAEUS in *Annal. Ducum Brabantiæ* Tom. I. p. 498. ſqq.

(t) Georgius Saxoniæ Dux Friſiam Carolo V. Imp. dimittens, nonniſi centum millia florenorum Rhen. ſolvendis militum ſtipendiis accepit. Charta extat in UBBONIS EMMII *Hiſtor. Rerum Friſicar.* Lib. XLVIII. p. 742.

nuerat, cuſtodiæ caſtri ut perſolverent ſumtus. Cornelius Septimontius (*Sevenberg*) (*u*) Oyam arcem A. 1503. ex improviſo occupavit, eamque Philippo, Belgii Principi, tradidit. Nata hinc belli Epiſcopum inter Geldrumque occaſio. Ille Cuneram, Aldenſaliam, Diepenhemium, oppida, a Geldris capta, recuperavit, atque in Zutphaniam & Velaviam irrumpens, arcibus deletis & regione circumquaque vaſtata, cum ingenti præda Daventriam reverſus eſt. Trajectenſes in omni hoc quieſcentes bello, illud denique compoſuerunt. (*x*)

Solvendis belli ſumtibus, precariam Hollandico, Zelandico, Friſicoque Clero collectam indixit Epiſcopus. Recuſavit Clerus ad Summum Pontificem provocans. (*y*)

Alexander VI. aliam impenſas ſolvendi viam initurus, eccleſiaſticam noxarum veniam per Belgium omne & Ultrajectinam ditionem juſſit annunciari, paulloque poſt (1503) diem obiit ſu-

(*u*) Cornelium hunc Savenbergæ præfectum vocat HEDA in *Hiſtor. Epiſcopor. Traject.* pag. 316. At PONTANUS *Hiſtoriæ Gelricæ* Lib. XI. pag. 624. & SLICHTENHORST Lib. XI. pag. 317. Graviæ præfectom adpellant.

(*x*) PONTANUS & HEDA locis alleg. PETIT *Chronique de Hollande* Tom. I. pag. 621. REVIUS *Hiſtor. Daventr.* Lib. II. p. 164.

(*y*) SUFFRIDUS PETRI in *Appendice ad Johannem de Beka* p. 165.

premum. Pecuniam, a quæſtoribus collectam, in Diœceſi ſua Fridericus; reliquam Maximilianus Cæſar retinuit. (z)

§. X.

Philippo Auſtr. contra Geldr. aſſiſtit.

Inter hæc Philippus Auſtriacus, Belgii Princeps, contra Carolum, Geldriæ Ducem, arma paravit, avitum ei erepturus Ducatum, quem nuper, a Gallis adjutus, recuperaverat, uti ſupra oſtenſum. In Ratisbonenſibus Comitiis Maximilianus A. 1504. Ducem proſcripſit, ac Friderico Badenſi litteris, d. XIV. Sept. datis, injunxit, ut pertinacem hunc hoſtem nullo modo juvaret. In Geldrum ergo magno cum exercitu Archidux progreſſus eſt Philippus, eique Fridericus noſter, Cæſareis obſecuturus mandatis, in caſtris ad Arnhemium hærenti, peditum equitumque copias non leves adduxit. Geldrus tantis viribus impar, pacem petiit ſupplex, quam Friderico interveniente impetravit. (a)

Sed Archidux Philippus, mortua Iſabella ſocru, eodem anno ſolium Caſtiliæ conſcendens, vix in Hiſpaniam abierat, cum ſpreta pactione Geldrus rediit ad bellum. Poſt quadrien-

(z) REVIUS Lib. II. p. 168.

(a) PONTANUS Lib. XI. pag. 625. 629. ſeqq. REVIUS Lib. II. pag. 165. 169. LE PETIT *Chronique de Hollande* Tom. I. Lib. VI. pag. 646.

Digitized by Google

FRIDER.

nium res denique Cameraci transacta. Transactioni Ultrajectenſis Antiſtes quoque fuit incluſus. (*b*)

§. XI.

Bellum Geldricum II.

Perſtitit tamen in animo Geldri vindictæ cupido, quod cum Auſtriacis arma nuper contra eum Præſul conjunxit. Unde pace vix facta, (1508) Cuneram, Tranſiſalaniæ caſtrum, in ſuperioris Ultrajectinæ Diœceſis Friſiæque finibus, haud ita pridem ab Epiſcopo emtione acquiſitum, occupavit, litterisque ac ordines Tranſiſalaniæ datis, tantiſper id ſe retenturum profeſſus eſt, donec Oyæ Caſtrum ipſi reſtitueretur. Epiſcopus e veſtigio quoque militem apud Campenſes conſcripſit; Geldrisque ejectis, arcem recuperavit.

Rebus ita in dubio conſtitutis, contigit, ut bis mille milites, qui Danorum Regi adverſus Lubecenſes ſtipendia fecerant, confecto bello, redeuntes, ad Geldriæ adpellerent oras. Hos Carolus Dux adverſus Fridericum conduxit atque ſacramento adactos, in Tranſiſalanam ditionem immiſit, Henrico quodam de Groote ductore; qui non Geldri, ſed ſuo nomine (A. 1509.) bellum denunciavit Epiſcopo. Geldrus anno ſequente cum omnibus copiis ſeſe

(*b*) PONTANUS loco alleg. p. 639.

ſeſe Grotio junxit; atque in Tranſiſalaniam omnem effuſus, ingentes circumquaque rapinas egit; Aldenſaliam, Diepenhemium, Goram aliaque loca expugnavit. Daventria quoque tentata, ſcholarium, qui ſe civibus junxerant, virtute ſervata eſt.

A. 1510. Fridericus, receptis Tranſiſalaniæ oppidis, viciſſim in Velaviam omnem atque Zutphaniam irrupit; cædibus & incendiis omnia complens. Initæ tandem circa feſtum Martini induciæ; anni ſequentis initio convertendæ in pacem. (c)

§. XII.

Turbæ Ultraject.

Pax antequam componeretur, Ultrajectenſes, qui alieno jam pridem fuerant in Epiſcopum animo, ad Geldriæ Ducem deflexi, tutelam Civitatis ei ſponte obtulerunt. Conditione hac Dux cupide uſus, occupat urbem, præſidiis munit, cudit monetam, aliaque Epiſcopi per urbem jura exercet. Iſelſteinium tum quoque ab Ultrajectinis occupatum; cujus Dynaſta, Florentius Egmontanus, ſuperiore bello militaverat Friderico. At A. 1512. omnis hæc Ultrajectenſium cum Epiſcopo ſuo controverſia ſopita eſt; auctoritate Margarethæ, Maximiliani Cæſaris filiæ, qui pru-

(c) Pontanus loco allegat. p. 641. Reyius Lib. II. p. 177. & ſqq.

dentiſſimæ Principi, Caroli nepotis ſui nomine, totius Belgii curam commiſit. (*d*)

Ita per omne illud tempus, quo Ultrajectenſem Epiſcopatum rexerat Fridericus Badenſis, nunquam ceſſatum ab armis. (*e*)

§. XIII.

Epiſcopatu decedit.

Tot laboribus ergo & ærumnis conſumptus, tranquilliorem denique vitam acturus, cogitare cœpit, qua ratione, intercedente Galliæ Rege Franciſco I. Ultrajectinam cum Metenſi permutare poſſet Eccleſiam. Rex nuntium, ab Epiſcopo miſſum, benigne audivit Lugduni. Fridericus ipſe, ſub ſpecie viſendi fratris Chriſtophori Marchionis, in Germaniam ſuperiorem ſe contulit, opportunius cum Franciſco ut communicaret conſilia. In

(*d*) HEDA in *Hiſtor. Epiſcoporum Ultraject.* p. 317. PONTANUS *Hiſt. Gelr.* p. 642. REVIUS *Hiſtor. Daventr.* p. 186. ſqq.

(*e*) REVIUS p. 187. ſqq. longam turbarum inteſtinarum nectit hiſtoriam, quæ ab A. 1512. Præſulem vexarunt. HEDA loco alleg. pag. 317. horum motuum cauſam fuiſſe dicit, quod Fridericus omnia ſine auctoritate collegiorum, ipſisque inconſultis, egerit, exteros tantum in conſilio & adminiſtratione rerum admittens, raro aut numquam ſe ſacris immiſcens. Verum originem mali in inteſtinis potius quærendum eſſe factionibus, quæ jam ante Friderici tempora apud Ultrajectenſes viguerunt, egregie docuit LAMBERTVS HORTENSIUS *Rerum Ultrajectinar.* Lib. I.

Digitized by Google

FRIDER.

cathedra tum Metenſi ſedebat Johannes, Renati II. Ducis Lotharingiæ & Philippæ, quæ Caroli, Geldriæ Ducis poſtremi, ſoror erat, filius; quo ad Ultrajectinum Epiſcopatum evecto, res Gallicæ in Belgio non leve incrementum accepturæ videbantur; fœderatus Gallorum quod fuerat Geldriæ Dux.

Imperator & Carolus Archidux, perſpecto Friderici animo, nunc minis, nunc precibus apud eum egerunt, ut Metenſis Eccleſiæ obtinendæ conſilium dimitteret, atque Epiſcopatum Ultrajectinum Principi, Auſtriacis fido, relinqueret; annua penſione contentus. Paruit tantis ſuaſoribus Fridericus atque Philippi Boni, Burgundiæ Ducis, filium, qui Davidis, deceſſoris Friderici, frater erat, Auſtriacis gratum, ſibi ſucceſſorem nominavit. (*f*) Res A. 1515. tractata, ſed ob diſſenſum Geldriæ Ducis, Ordinumque Trajectenſis Eccleſiæ, nonniſi poſt biennium perfecta eſt. (*g*)

(*f*) HEDA loco alleg. p. 318. PONTANUS Lib. XI. p. 683. ROBERTI *Gall.a Chriſtiana* p. 186.

(*g*) PONTANUS pag. 676. Idibus Maji A. 1517. Epiſcopatu deceſſiſſe Fridericum refert. Ceſſionis hujus hiſtoriam latiſſime perſequitur REVIUS in *Hiſtor. Daventr.* Lib. II. p. 198. LAMBERTUS HORTENSIUS *Rerum Ultrajectinarum* Lib. I. p. 5. breviter rem exponit his verbis: „ Fridericus Badenſis Marchio poſt hunc (Davidem) Epiſcopus nihilo ſe-

§. XIV.

Obitus.

Fridericus, Epiſcopatu depoſito, priſtina quoque Antiſtitum ſede Duroſtadio, (*h*) ubi Rhenus Licum emittit, relicta, Lieram Brabantiæ tranſtulit ſedem, ubi paucos poſt menſes deceſſit die 24. Septembr. A. 1517. cum per totos XX. annos turbidis Trajectenſium rebus præfuiſſet; neceſſitate magis, quam indole bellax.

Sepultura.

Liera corpus ejus devectum eſt Badam majorumque ſepulcro in Collegiatæ Eccleſiæ Choro illatum, (*i*) ubi monumentum æneum, imaginem ejus exprimens, hodieque comparet.

„ licius obſcuris factionibus aliquamdiu fatigatus, cum videret ſe inter ſacrum & ſaxum medium verſari, Davidis exemplo territus, ſimul ut reipublicæ quieti conſuleret, homo placido modeſtoque ingenio, pacis tranquillitatisque amator, dignitatem in Philippum Davidis fratrem, per id tempus maris præfectum, rejecit. „

(*h*) Batavodurum apud veteres. Hodie *Wyck te Duerſlat*. Medio ævo *Doreſlat*, ubi Carolingorom nummi plures ſunt cuſi. Trajectenſes Epiſcopi ibi habitare ſolebant.

(*i*) HEDA pag. 319. GERARDUS NOVIOMAGUS in *Catalogo Trajectenſium Epiſcoporum* nom. 56. & P. CORNELISSONIUS BOCKENBERGIUS GOUDANUS in *Brevi hiſtoria Pontificum Ultrajectenſium* nom. 56. corpus Friderici Badam translatum fuiſſe ſcribunt.

Digitized by Google

Frider.

§. XV.

Wilhelmus Heda, *Canonicus Ultrajectinus*, coæ- Mores.
taneus teſtis, mores Friderici noſtri his verbis exponit: (*k*) „ Fri-
„ dericus Epiſcopus paternum genus ex Domo Badenſi, mater-
„ num vero ex Auſtria, hoc eſt, Friderici Imperatoris ſorore
„ ducens, vir omni virtute prædictus, niſi quod ſacris ſe raro
„ immiſcuit; affabilis, benignus & comis, magnificus in armis
„ ac ſplendida menſa. „

Alio loco (*l*) hæc addit: „ Fuit haud dubie princeps cor-
„ datus, ſpecimen alti ſanguinis, unde erat, præ ſe ferens. Nam
„ provocatus, etiam impari fortuna, intrepidus, arma non de-
„ trectavit aſſumere, in rebelles acer, clemens in victos, ſua-
„ pte natura humanus atque affabilis, aulicos ac famulitium et-
„ iam infimum decenti veſtitu ac Germanico more abunde opi-
„ pareque enutriens &c. Præterea, ſicuti mos eſt omnibus
„ Germanis, auri atque æris percupidus, ultra quam convenie-
„ bat Principi &c. Legationes atque Prælatos magnifice exci-
„ piebat, venerabatur Clerum, & quotiens aliquis ex cauſa ad

(*k*) Pag. 315.
(*l*) Pag. 319.

Digitized by Google

FRIDER.

„ Doreſtatum confluebat, illum excipiebat menſa &c. Amabat
„ pacem ſe averſantem. (*m*) Etiam Eccleſiæ ſuæ non ſpernen-
„ da ornamenta pro ſacris myſteriis obeundis contulit &c. „

Hæc de Alberto & Friderico Chriſtophori fratribus. Nunc tranſeundum ad filios. Ex his Jacobus & Philippus ſine poſteris obierunt; Bernhardus atque Erneſtus genus propagarunt Badenſe. Duos priores huic Tomo inſerimus. Duos poſteriores cum lineis ſuis Bada-Badenſi & Bada-Durlacenſi ad noſtra usque tempora Tomus III. exhibet.

(*m*) HADRIANUS BARLANDUS in *Catalogo Epiſcoporum Ultrajectenſium* num. 56. Fridericum pacis atque otii amantiſſimum vocat.

Digitized by Google

CAPUT IV.

JACOBUS II.

Archiepiscopus Trevirenſis.

§. I.

Primogenitus Chriſtophori filius Jacobus, die 6. Junii A. 1471. in lucem editus, ob excellens ingenium, Friderici Imp. & Maximiliani Romanorum Regis conſilio, Eccleſiæ ſe mancipavit & Muſis. Cum Bernhardo & Erneſto, fratribus ſuis, Bononiæ Scholam adivit; illuſtris eo tempore Philoſophi & Oratoris, Philippi Beroaldi, uſus doctrina. *Jacobus Bononiæ vacat literis.*

Hic aureum illud *de felicitate* opuſculum ſcripſit inſtinctu Jacobi, eidemque illud adſcripſit; virtutes ejus Domusque ſplendorem & antiquitatem mire extollens. „ Hæc ſtemmata, inquit, tam clara, tam ſplendida, non te inſolentem reddunt, *A Beroaldo laudatur.*

„ ut multos, ſed comem, affabilemque præſtant, ut paucos, ſi-
„ tientemque Literaturæ iſtius politioris, cujus nos jam pridem
„ ſumus Profeſſores. „ Paullo poſt addit: „ Voluiſti, ut do-
„ mus tua nova quaſi quædam me ductore & doctore Academia
„ efficeretur. „ Jam ante dixerat Beroaldus: „ Tu vero, Cla-
„ riſſime Jacobe, in ampliſſimis fortunarum bonis poſitus, im-
„ peratorio ſtemmate præfulgens, inter opes Principales indul-
„ genter enutritus juvenis, imo adoleſcens adhuc ſtudia littera-
„ rum ſitienter amplexaris, doctos foves, dasque jugiter ope-
„ ram, ut natalium tuorum ſplendor eruditione magis magisque
„ illuſtretur. &c. Degis hic (Bononiæ) nitide & magnifi-
„ center, famulitio copioſo, comitatu decentiſſimo, cultu ſplen-
„ didiſſimo monſtrabilis - - - - Agis prorſus Principem,
„ maximique Principis filium. „

In fine Opuſculi laudes Jacobi his repetit verbis: „ Tres
„ nuper quoque regulos Badenſes, lautos, magnificos, probos
„ dediſti, Germania; inter quos Jacobus eniteſcit lingua, dex-
„ teritate, comitate, cultu, mundiciis, nitore, victu clarus,
„ munificus, potens, diſertus: ſplendorque & columen Scho-
„ laſticorum. At Germania præpotens alumnos ad nos conſi-
„ miles ſubinde mitte. „

§. II.

Digitized by Google

§. II.

Aliquantum temporis Bononiæ humaniores litteras quum tractaſſet Jacobus, induxit eum Johannes, propatruus ejus, Elector, ut commendatione Maximiliani, Romanorum Regis, & Chriſtophori patris munitus, Romam ad Innocentium VIII. Pontificem iter ſuſciperet. Perhumaniter ab eo exceptus eſt Jacobus. Diſerta oratione adventus ſui cauſam quum expoſuiſſet Pontifici, atque patrocinio ejus ſeſe commendaſſet, (*a*) raram adoleſcentis indolem & *ſuaviſſimum ingenium honeſtiſſimosque mores* admiratus Pontifex ſummo eum favore gratiaque complexus eſt; *filium* amanter appellans. (*b*) In Moguntina, Trevirenſi & Salisburgenſi provinciis tria ei reſervavit beneficia. (*c*) Rectoralem Salisburgenſis diœceſis Eccleſiam Serkirchen, quæ tum vacabat, d. VI. Id. Julii ejusdem anni contulit Jacobo. (*d*) Romæ cum ageret, ve-

Iter ejus Romanum.

(*a*) Orationem hanc exhibet MVLLERVS *Raſtad* in *Diario Itineris Jacobi* apud WIMPFELING. in *Append.* ad AENEAE SYLVII *Germaniam.*

(*b*) Vide literas Cardinal. Andegav. ad Chriſtophor. March. in Diario allegato.

(*c*) IV. Kal. Febr. A.1490.

(*d*) MVLLERVS in *Diario* alleg.

JACOB. II.

teris Romæ curioſus, quam ſollicite perſcrutatus eſt, duos Monumentorum libros congeſſit, quorum mentionem faciunt BROWERUS (e) atque JUNGLERUS. Jacturam eorum non ſine cauſa dolemus. (f)

Diarium itineris.

Itineris ſui Comitem habuit Jacobus Johannem de Berwangen, Hachbergenſis Provinciæ præſidem; cui pater Magiſtrum Adamum Fry, Eccleſiæ Badenſis Cantorem, atque Johannem Mullerum de Raſtetten, Juris utriusque Doctorem & Decanum Badenſem, adjunxerat. MULLERUS Romanum Jacobi iter brevi conſignavit Diario, cui Pontificis, Cardinalium, Friderici & Maximiliani Cæſarum atque Chriſtophori Marchionis literas inſeruit.

§. III.

Pontificis de eo teſtimonium.

Relicta denique Roma Jacobus A. 1490. reverſus eſt domum cum literis, quas Pontifex ad Chriſtophorum reſcripſit. In illis inter alia Innocentius ait: „ Viſus eſt noſtro teſtimonio & „ commendatione digniſſimus. Nam ita ſe in hac Curia geſſit, „ & tam laudabiliter verſatus eſt, ut ab omnibus maxime lau- „ dari meruerit, & nos non potuerimus virtutis ac morum ejus

(e) *Annal. Trevir.* Lib. XX. pag. 320.

(f) JUNGLERUS eos laudat; at nunquam ſe vidiſſe teſtatur.

Jacob.II.

„ tuæ magnificentiæ teſtimonium non perhibere. „ Hortatur denique Marchionem, ut ad ampliora dignitatis præmia conſequenda, filium in Italiam quamprimum remittat. (*g*) Propenſior in ſtatum ſecularem tum videbatur Jacobus. At vacillantem pater in priore firmavit propoſito.

Iter Rom. IIdum.

Alterum ergo eodem anno iter Romam ſuſcepit Jacobus; poſtquam Maximilianum, Romanorum Regem, adverſus Hungaros copias ducentem, inviſiſſet. Ab eo & Friderico IV. Imp. ampliſſimas ad Innocentium Pontificem literas denuo obtinuit, in quibus apud Pontificem Jacobo ſe uſurum eſſe legato profeſſus eſt Cæſar. (*h*)

§. IV.

Fit Coadjutor Trev. & Judex Cam. Imp.

Jacobus ab altero itinere Italico circa A. 1493. in Germaniam redux, ab Archiepiſcopo Trevirenſi conſentiente Alexandro VI. Adjutor aſſumtus; triennio poſt, vigeſimum quintum ætatis annum vix egreſſus, Imperialis Cameræ conſtitutus eſt Judex.

(*g*) Extant litteræ apud Mvllervm loc. alleg.

(*h*) Confer vitam Johannis Archiepiſcopi, quam ſupra expoſui, ad A. 1493, & Bullam Julii II. Pont. apud Hontheim. *Hiſtor. Trevir. Diplom.* pag. 569.

Camerale Imperii Judicium A. 1495. die 31. Octobr. Francofurti cum aperuiſſet Cæſar, Eitelio Friderico, Zolleræ Comiti, præſidium commiſit. Zolleranus dignitatem die 9. Dec. A. 1496. reſignavit Jacobo. (*i*)

Fit Elector. Trevirenſis.

Mortuo patruo Jacobi, Electore Trevirenſi, A. 1503. inter Canonicos ortum eſt ſchiſma; aliis Georgium, Comitem Palatinum, Eccleſiæ Moguntinenſis Præpoſitum, aliis Jacobum noſtrum, quem jam antea probaverant, ſucceſſorem eligentibus. (*k*) Bellum inteſtinum imminere videbatur. Sed Maximiliani Cæſaris, ſummique Pontificis Alexandri VI. auctoritate res fuit compoſita. Georgius tiaram reliquit Jacobo, qui in Comitiis Hagenoenſibus A. 1505. V. Id. April. a Cæſare inveſtituram accepit; cum jam biennio ante Conventui Electorum Francofurtano interfuiſſet, in quo Unioni Electorali acceſſerat. (*l*)

(*i*) L. B. DE HARPPRECHT *Staats-Archiv des Cammergerichts* Part. II. p. 49. & 214.

(*k*) *Geſta Trevirorum* Cap. 173. in HONTHEMII *Prodromo Hiſtor. Trevir.* Parte poſteriore pag. 857. TRITHEMIUS in *Chron. Hirſaug.* ad A. 1503. ROBERTUS in *Gallia Chriſtiana* p. 162. male Jacobum A. 1505. demum patruo ſucceſſiſſe refert.

(*l*) MÜLLER. ſub Maximiliano I. Part. II. Cap. 7. & HONTHEM. *Hiſtor. Trevir. Diplom.* Tom. II. pag. 564. ubi unionis illius tabulæ extant.

Digitized by Google

§. V.

Eodem anno celebrata ſunt Coloniæ Agrippinæ Comitia, in quibus cum Nuntio Apoſtolico latine, cum Hiſpanico, Gallico, Venetoque Legatis ſermones, in ſua cujusque lingua, inſtituit, (*m*) atque Palatino-Bavaricas lites terminare quovis modo allaboravit. In iisdem Comitiis obtinuit Elector, Imperialium Civitatis Trevirenſis tributorum pars minuendæ portioni ſuæ ut ſerviret in poſterum. (*n*)

Geſta ejus.

A. 1507. Conſtantiam ad Comitia ſe contulit, quæ Maximilianus I. indixerat, ut de Italico itinere & expeditione, quam meditabatur, Romana cum Ordinibus deliberaret. Multæ ibi de Camera Imperii conſtitutæ ſunt leges, quibus alios inter Principes Jacobus ſubſcripſit. (*o*)

A. 1508. Moguntiam ſe contulit ad Conventum, a Cæſare indictum, qui locum tamen non habuit, Cæſare allis tum ne-

(*m*) Imhoff. ex Melanchthone in *Notitia Procerum* Lib. IV. Cap. 8. §. 9. Trithem. in *Chron. Hirſaug.* ad A. 1505.

(*n*) *Geſta Trevirorum* Cap. 186.

(*o*) Browervs *Annal. Trevir.* Lib. XX. p. 325.

JACOB. II.

gotiis diſtracto. (*p*) Jacobus, domum redux, Maximilianum I. Imp. Confluentiæ hoſpitem paulo poſt recepit; annoque ſequenti in Wormatienſibus Comitiis, ubi de ſubſidiis, Cæſari contra Venetos præſtandis, agebatur, (*q*) diſſidia inter Civitatem & Epiſcopum Wormatienſem compoſuit.

Obitus.

At A. 1511. compoſiturus ea, quæ inter Colonienſem Magiſtratum & cives exarſerant, deceſſit Coloniæ; (*r*) in S. Florentii Eccleſia Confluentiæ ſepultus.

(*p*) TRITHEM. in *Chron. Hirſaug.* ed A. 1508.

(*q*) Agit de Comitiis his TRITHEMIVS ad A. 1509. Ordines communi tum ore Cæſari denegarunt ſubſidie, cauſati ſumtus, quos in bellum Helveticum & in multipliceta Imperii Comitie fecerint; qundque Cameracenſe fœdus & Venetum bellum absque Ordinum cnnſenſn Imperator inierit.

(*r*) D. 17. Apr. Alii Cnnfluentiam pounnt. BROWER. l. c. p. 326. & PETRVS MERSSAEVS CRATEPOLIVS in *Catal. Epiſc. Trev.* §. 101. naturell morte obiiſſe ſcribunt Jecobum. AVCTOR *Geſtor. Trev.* Cap. 173. eum mortuum refert, „ cum aliquot diebus epud Colnniem Agrippinam infirmitate labnraſſet.„ At MELANCHTHON, & qui eum ſequitur, IMHOFFIVS in *Notitia Procerum Imperii* Lib. IV. Cap. 8. §. 9. nec nnn DROLLINGERVe in *Lexico Baſil.* Art. *Jacobus* a futnre Cnnfluentinn interfectum tradnnt; eiqne hand obſcure edulterii crimen impingunt. Hand multum ablndit AVCTOR *Chron. Haſſiaci* Cap. 81. epud SENCKEN-

Digitized by Google

§. VI.

Proficuum Eccleſiæ ſuæ Antiſtitem fuiſſe Jacobum ex Mores. iis, quæ diximus, ſatis elucet. Plura diſperſa vel oppignerata bona ad eam reduxit; patrui ſui imitatus exemplum. Cum Trevirenſi Civitate litem ſuper monetam & alia per Capitulum compoſuit. (s) Princeps eruditus, qui Pontificibus, Impera-

BERG. in *Selectis Juris & Hiſtoriarum* Tom. V. pag. 508. ſeq. ictibus, a pellione Confluentino illatis, eum obiiſſe ſcribens; qoem confutat HONTHEMIVS *Hiſtor. Trevir. Diplom.* Tom. II. pag. 584. TRITHEMIVS in *Chron. Hirſaug.* ad A. 1511. Jacobi mortem his verbis exponit.
„ Mortuos eſt Jacobus ex Marchionibus de Baden, Archiepiſcopus
„ Trevirorum, anno Pontificatus ſoi octavo, in florida ætate, nec-
„ dum annorum quinquaginta. Princeps nobilis, doctus & ſatis ad
„ regimen eccleſiaſticum idoneus - - - - cujus obitus quantum
„ contriſtaverit Chriſtophorum patrem ejus, Marchionem Badenſem
„ noverunt omnes, qui ejus ſunt præſentes contubernio. „

(s) BROWERVS *Annal. Trevir.* Lib. XX. pag. 325. has lites exponit. Inſtrumenta transactionis exhibet HONTHEIM *Hiſtor. Trevir. Diplomat.* Tom. II. p. 575. ſeq.

toribus, Principibus propter facundiam & multiplicem doctrinam in delicio fuit.

Laudes ejus *Geſtorum Trevir.* AUCTOR ANONYMUS his verbis enarrat: (*t*) „ Vir erat integer, benignus, liberalis, literis ſufficienter imbutus, quas a Philippo Beroaldo accepit eratque præclari ingenii & excelſi animi, cujus ſuſcipiendam & obſervandam beneficentiam idem Philippus non tacuit, - - - - Principibus omnibus carus, Imperatori tam ſanguinis affinitate, quam applicationibus dotibusque variis convinctus. Hoc uno idem Imperator Maximilianus ſe ſapientiorem & expertiorem habere dicebat neminem, cui tutius regni Imperiique negotia crederet, cui ſingularius & ſpecialius adhæreret. Jam erat excellentiſſimus Princeps & Archiepiſcopus venerandus in opere, ut res patrias augmentaret, impignerata redimeret, tum ecce omnium rerum acerbiſſima mors præter ſpem & opinionem, inque totius Provinciæ diſpendium illum invadit. „

In

(*t*) Cap. 173. in *Prodromo* HONTHEMII *Parte Poſter:* pag. 857. Add. KYRIANDER in *Annal. de Auguſta Trevir.* Part. XV. pag. 211.

Digitized by Google

In eandem ſententiam Irenicus: (*u*) „ Alio, inquit, me vocat Jacobus Marchio Badenſis, quo nihil eruditius, ſublimius, innocentius, præſtantius, Germania produxit: omnibus virtutis numeris perfectus, in ejusdem (Trevirenſis) Eccleſiæ Archiepiſcopum abivit: robuſto ac virili ingenio inſtructus, ſive ſubita, ſive meditata proferret, extemporali facultate præditus fuit, ut tantum doctrinæ huic Beroaldus noſter præſtiterit, quantum nec alteri, ut etiam elegantiſſimum de Philoſophorum ſymbolo librum honori ejus divulgaverit. Hunc ante diem acerba mors damnavit, quem poſtquam numero viventium ſubtraxit, cœleſtibus adjecit: Nec quicquam inter vulnera totius Marchionatus ingratius illius caſu intercidere potuiſſet. Dum enim adhuc inter vivos conſtitit, omni virtute functus, tantos ingenii fructus, tantam de ſe ſpem dedit, qua feliciter pene tota patria noſtra nitebatur. XXX. ingreſſus annum in flore ætatis ab invidia fatorum interceptus eſt. „

(*u*) In *Exegeſi Germaniæ* pag. 158.

JACOB. II.

Nummum ejus retulit HONTHEMIUS, (x) quem ſuo loco inter nnmmos exhibemus Badenſes.

(x) *Hiſtor. Trevir.* Tom. II. pag. 885. *Groſchen-Cabinet* Tom. IV. Tab. XIII. num. 112.

CAPUT

Digitized by Google

CAPUT V.
PHILIPPUS I.

§. I.

Tertiogenitus Chriſtophori filius, excellentis ac floridi ingenii Princeps, Philippus A. 1479. d. 6. Nov. Domui Badenſi datus; a teneris annis artibus pacis bellique feliciter innutritus eſt. Philippus I.

Militiam Gallicam ſequebatur juvenis, uti Abavus olim, Ducibus Aureliani addictus. Ludovici Aurelianenſis ſtipendiarium fuiſſe Marchionem Bernhardum, ſuo loco oſtendi. Ludovicum XII. Galliæ Regem, ejusdem Aureliæ Principis nepotem, in Italica expeditione Philippus comitatus eſt miles; Mediolanenſem Ducatum, patrimonium avitum, cum Rex armis quæſiviſſet. Errat enim ſepulcralis epigraphes, in Collegiata Badenſi Philippo poſitæ, (a) anonymus auctor, qui Mediolani expugnationem Expeditio Mediolan.

(a) Inſcriptio infra exhibetur.

Carolo VIII. adſcribit. Hic Ludovicum Morum, Inſubriæ Ducem, fovit, eique ſolium Ducale, quod uſurpaverat, firmavit. Ludovicus XII. uſurpatorem evertit & A. 1500. captivum in Galliam abduxit. (*b*)

§. II.

Expeditio Turcica.

Anno ſequente Galliæ Rex omnes vires ſuas in Regnum Neapolitanum convertit, deceſſoris ſui in illud regnum jura vindicaturus. Sed & eodem tempore Venetis, gravi cum Bajazethe II. Turcarum Sultano, bello implicitis, auxilia ſe miſſurum promiſit. Armata tum XX. navium claſſis, eique præfectus a Rege Philippus Ravenſteinius, Gubernator Genuenſis; ſub quo Badenſis noſter Philippus, XXII. annorum juvenis, militari cum imperio navim ducebat. (*c*) Claſſis hæc ex Portu Telonienſi ſolvens, A. 1501. Genuam adpulit, aſſumtisque ibi militibus, celeri curſu Neapolim contendit. Ibi Ravenſteinius Fridericum Neapoleos Regem, maxima regni parte a Gallis pulſum, adegit, ut Aenaria inſula,

(*b*) CORIO *Hiſtoria di Milano* Parte ſettima. GVICCIARDINI *Hiſt. Ital.* Lib. I. JEAN D'AVTON *Hiſtoire de Louis XII.* Cap. 32. & 38. ſeqq. Autonus hic ex Auguſtinianorum ordine nobilis, Ludovici XII. juſſu hiſtoriam ejus ſcripſit, quam THEODORVS GODEFREDVS edidit Lutetiæ 1620.

(*c*) JEAN D'AVTON Chap. 45. ita ſcribit: „ Le Marquis de Bade eſtoit „ Capitaine de la nef nommée le Marais. „ In Inſcriptione ſepulcrali parti claſſis dicitur præfuiſſe.

(*Iſchia*) quo confugerat, relicta, ſupplex in Galliam ad Ludovicum XII. Regem ſe conferret. (*d*) Neapoli Ravenſteinius menſe Auguſto in Archipelagum Græciæ curſum ſuum direxit atque ad Melum (Milo) inſulam cum Venetorum claſſe, cui Benedictus Piſaurus præerat, ſeſe conjunxit. Inde communi conſenſu maris Aegei Aſiæque minoris inſulam Lesbum Galli Venetique petierunt, metropolin ejus Mitylenen, Turcarum propugnaculum, obſidione cincturi. Quo cum ventum eſſet, nondum expoſitis in terram copiis, erumpentes ex urbe Turcæ levibus prœliis Chriſtianos laceſſerunt. Badenſis tum, juvenili ardore correptus, facta ſibi a Ravenſteinio poteſtate, cum exigua nobilium manu Turcas invadit, multos cædit, reliquos in fugam compellit. (*e*) Urbs graviter obſeſſa, ſæpiusque oppugnata, capi tamen non potuit; dominantem urbi arcem ſtrenue quod defenderant Turcæ. Ravenſteinius Gallorum & Piſaurus Venetorum Duces, multis viris fortibus amiſſis, obſidionem ſolvere coacti ſunt. (*f*) Similem fortunam ante hos XXXVI. annos expertus fuerat Juſtinianus Urſatus, Dux Venetorum fortiſſimus, qui ab ejusdem urbis

(*d*) AVTON Cap. 56.

(*e*) AVTON Cap. 7. pag. 284. Idem Philippus in oppugnatione urbis fortiter dimicans, grave vulnus accepit. AVTON pag. 298.

(*f*) JVSTINIANVS *Hiſtor. Venetæ* Lib. X. pag. 214. PETRVS BEMBVS *Hiſtor. Venetæ* Lib. VI. pag. 200. AVTON Cap. 72. LEVNCLAVII *Annales Turcici* ad A. 1501.

Philip. I.

oppugnatione, magna ſuorum clade rejectus eſt. (*g*) Galli deferentes Piſaurum cum claſſe diſceſſerunt.

Finito hoc bello in Hiſpaniam abiit Philippus, Ferdinandum inviſurus Catholicum; cujus filiam Johannam, Monarchiæ heredem, Philippus Auſtriacus duxit in matrimonium; nepos Friderici IV. Imperatoris; cujus ſororis nepos fuerat Philippus noſter Badenſis.

§. III.

Eberſteinenſia.

In Germaniam redux, a Maximiliano I. Imp. amice exceptus eſt. In bello enim Palatino-Bavarico, Bernhardus, Eberſteinii Comes, Ruperto Palatino adhærens, cum eo quum fuiſſet proſcriptus, Eberſteinenſem Bernhardi Comitatus partem gratuita donatione Cæſar tradidit Philippo. Chriſtophorus, Comitis amicus, filium induxit, ut omnem Eberſteinii Comitatum redderet Bernhardo, ut ſupra oſtenſum. Quin & Marchicam partem ſilvæ Gernſperg eidem Bernhardo in feudum maſculinum contulit. Bernhardus Comitatum, hucuſque diviſum, in unum corpus indiviſum collegit, eumque Marchioni communi conſilio & jure poſſidendum regendumque conceſſit, pacemque per omnia caſtra, vicos & oppida Eberſteinenſis Comitatus perpetuam, inivit; va-

(*g*) Anton. Sabellicus *Hiſtor. Rerum Venetar.* Parte altera Lib. VIII. pag. 726. Justinianus Lib. VIII. pag. 158.

Digitized by Google

ſallum, Conſiliarium & Miniſterialem Marchionatus ſe dixit. (*h*)

A. 1506. Wilhelmus de Hohenſtein, Argentinenſis Epiſcopus, ſolenni majorum ceremonia cathedram ſuam occupaturus, quum urbem intraſſet, comes & amicus Epiſcopi Philippus interfuit pompæ. (*i*)

In diviſione paterna omnem ille Marchionatum Badenſem, ut & Marchicam partem Comitatus Eberſtein, Dynaſtiarumque Gerolzeck, Malberg & Lahr accepit; patre ejus portionem augente, quod præ fratribus vi ingenii, atque prudentia ſingulari polleret. Hereditas paterna.

§. IV.

A. 1521. d. 4. Junii Carolus V. Imp. Moguntiæ agens, Hieronymum Brunnerum, Advocatum Keiſersbergenſem, ad Philippum Marchionem Badenſem, (*k*) cum literis miſit, ut eum de ſuſcepto contra Regem Galliæ bello certiorem faceret, Imperii negotia tractat.

(*h*) Der Marggravſchafft Baden Mann, Rath und Diener. In Chriſtophoro Marchione Eberſteinis hæc quoque attigi, ad quæ redeundum Lectori.

(*i*) *Chron. Mſcpt.* Anonymi Argent. Add. HERZOGII *Chron. Alſat.* Lib. IV, pag. 119.

(*k*) Cæſar eum vocat „ Den Hochgebornen Philipſen Marggraven zu Baden „ u. Grafen zu Spanheim, unſern lieben Oheim, Furſten, Rath und „ Statthalter unſers Lands Lutzemburg. „

Digitized by Google

PHILIP. I.

ejuſdemque Regis conſilia manifeſtaret, qui Alſatiam, Sundgoviam, Briſgoviam & Nigram ſilvam, Ulrici Wirtenbergici, Ducatu ſuo exulantis, ut & Comitis Wilhelmi de Fürſtenberg auxilio invadere decreverat; terris ſuis ut reſtitueret Ducem. Rogatur Philippus, ut Comitiis provincialibus, Enſishemii propediem habendis, interſit; de ſecuritate communi ſervanda cum ceteris deliberet, fœdus mutuæ defenſionis, a patre ejus Chriſtophoro ratione Hachbergicæ & Rœtelanæ ditionum cum Auſtriacis provinciis olim initum, renovet, atque ad terras Badenſes, Epiſcopum Argent. & Ducatum Wirtenberg. illud extendat; fœderis hujus præſidium bellique ſummam poteſtatem ſuſcipiat. Comparuit Enſishemii Philippus cum Wilhelmo Præſule Argentinenſi, eoque fratrem quoque ſuum Erneſtum invitavit. Aderant ibidem pro Cæſare Rudolfus, Sulzenſis Comes, Georgius de Firmian, Mareſchallus, & Hieronymus Brunnerus. At omne hoc Alſato-Briſgovicum bellum ſuffocatum in partu.

Extinctum Regimentum Imperii Carolus V. Procerum impulſu A. 1521. cum reſtaurare cogeretur, in patris viventis locum Philippus huic Senatui adſcriptus eſt. (*l*) Imo in Comitiis A. 1523. Cæſarei Præſidis functus eſt munere. (*m*) Anno ſequente Cæſaris & Ferdinandi in Imperii Regimento vices peregit;

(*l*) RECESSUS IMP. Tom. II. pag. 2[illegible]

(*m*) REC. IMP. A. 15[illegible].

git; (*n*) quod & in Comitiis, A. 1526. Eſlingæ Turcici belli cauſſa habitis, factum eſſe, ex Receſſu Imperii, in quo ut Præſes primo loco nominatur, comperimus.

§. V.

Politica hæo inter negotia rabidus ille ruſticorum furor erupit; cujus contagium mox Sueviam, Alſatiam, Franconiam, Thuringiam, aliaque loca infecit. In tractu Spirigoviæ, qui vulgo *Brurhein*, (*o*) cujus caput Bruchſalia, vicus eſt *Malſch*, ubi ruſticorum turba claſſicum cecinit circa Martias Kalendas A. 1525. Durlacenſes, Philippo Marchioni ſubjecti, ſeditionis participes, Principis Præfecto carceri incluſo, bis mille quingentos tumultuantium ruſticorum in ſuum oppidum receperunt. In vico Barghauſen multi quoque rebelles reperti ſunt. Domos eorum exuſſit Philippus. Ruſtici, facti ferociores, Godeſaviæ, Albæ Dominorum, Albæ Dominarum aliaque cis & trans Rhenum Monaſteria occuparunt, diripuerunt. Periere tum Docu-

Bello Ruſticano involvitur.

(*n*) MULLER. in *Staats-Cabinet* Part. I. Cap. 4. §. 30. ſeqq. Anno hoc cum Friderico Palatino ad Senatum Argentinenſem in religionis cauſſa literas ſcripſit. SLEIDAN. Lib. IV. p. 100.

(*o*) *Brurhein*, *Bruſal*, communem habent nominis originem. Sal a copia ſalis, quo locus ille abundaverat olim. *Rain* collem molliter declivem notat, qualis amœnus ille collis eſt, qui Bruchſaliam ambit.

PHILIP. I.

menta & Chartæ Cœnobiorum, quod & permultis in Alſatia ſuperiore ac inferiore Monaſteriis evenit. Tot malis commotus Marchio noſter ingreſſus eſt clementiæ viam. Rebelles, a Principe in gratiam recepti, ad obſequium redierunt. Quibus conditionibus id factum ſit, nec Crinitus, (*p*) nec Leodius, (*q*) nec Gnodalius, (*r*) bellorum ruſticanorum ſcriptores, nec alii illius temporis exponunt. Id tamen certum, quod Marchia tranquillata, belli hujus flamma in Spirigovia, Palatinatu & Alſatia adhuc duraverit.

§. VI.

Res Sueviæ ordinat.

A. 1531. & 1532. Philippus noſter cum Philippo, Comite Palatino Rheni, inſigni illo belli heroe, cui pro defenſæ nuper contra Turcas Vindobonæ præmio Wirtenbergici Ducatus, Ulrico erepti, regimen conceſſerat Cæſar, varia Sueviæ Ordinum Comitia celebravit, in quibus ſua potiſſimum auctoritate publi-

(*p*) PETRVS CRINITVS (*Harer*) Electori Palatino a ſecretis in *Hiſtoria Ruſticorum tumultuum* Alberto Cardinall & Electori Moguntino, qui A. 1545. deceſſit, dedicata Cap. 24. apud FREHERVM *Scriptor. Rer Germ.* Tom. III. p. 147.

(*q*) HVB. THOMAS LEODIVS *Hiſtoria ſeditionis ruſticanæ* pag. 290. apud FREHERVM loc. alleg.

(*r*) PETRVS GNODALIVS *de Ruſticis tumult.* Lib. II. pag. 145. apud SCHARD. *Scriptor.* Tom. II.

PHILIP. I.

cum Sueviæ ſtatum Marchio ordinavit; Dux Suevici Circuli cum Philippo Palatino creatus. (*s*)

Obitus Phil. I.

Obiit Philippus A. 1533. (*t*) XVII. Sept. cum vixiſſet annos LÌV. menſes X. dies VIII. Badæ ſepultus; ab Erneſto, fratris virtutum æmulo, ſepulcrali monumento in Eccleſia Collegiata ornatus. (*u*)

(*s*) *Schwæbiſche Creyß-Abſchied* de dato *Eßlingen* 18 Apr. 1531. & *Weil* 9. Jul. 1532.

(*t*) CHYTRAEVS in *Chronico Saxoniæ* Lib. III. pag. 129. Philippum A. 1539. mortuum aſſerit; ſexennii errore.

(*u*) Epitaphium hoc eſt:

FID. DEI. S.

ILLUSTRI PR. PHILIPPO MARCHIONI BADENSI
HABITU CORPORIS ET DIGNITATE FORMAE
SINGULARI EQUESTREM MILICIAM PRIMUM
SUB CAROLO VIII. R. FR. AD MEDIOLANUM
EXPUGNATUM OBEUNTI MARI PARTIS CLASSIS
AD MITYLENEN OPPUGNATAM PRAEFECTO
HISPANIIS GALLIISQUE PERAGRATIS IMPERII
AUGUSTI SUB CAROLO QN. CAESARE PER
GERMANIAM VICARIO TERRA MARIQUE
MAGNARUM RERUM USUM EXPERTO DOMI
PRUDENTIA ET MODERATIONE AD CIVES
BENE DE PATRIA MERITO PR. ERNESTUS

§. VII.

Charaſter ejus.

Ceterum Philippus noſter Literarum & Literatorum, ſpeciatim Franciſci Irenici, Etlingæ in terris Badenſibus nati, fuit fautor inſignis. Vitam ejus duobus libris conſcripſit IRENICUS, temporum quiſperierunt injuria. Alio in loco (*x*) eum ita alloquitur: „ Hæc ob tuam voluntatem ingreſſus ſum, Philippe „ Princeps maxime, & quæ ad nominis tui gloriam attinere vi- „ dimus. Reliqua, quæ de te concepimus, duobus libris abſol- „ vimus, qui poſtquam ſatis maturuerint, auſpicato ſidere æque „ in vulgus abibunt. „ Scripſit hæc IRENICUS A. 1518. Hagenoæ, ubi prima Germaniæ Exegeſis tum prodiit editio.

Idem IRENICUS Hieronymum Aleandrum & Philippum Beroaldum Philippi noſtri Marchionis laudes celebraſſe memorat (*y*) his verbis: „ Philippus felici ſydere tredecimus „ Marchio Badenſibus obvenit, ab Hieronymo Aleandro ac Philippo Beroaldo tot laudibus proſecutus, qui & noſtro ævo ad- „ miniſtrandæ reipublicæ natus, Marchionatum pace atque bel-

FRATRI GERMANO EX TESTAMEMTO POSUIT VIXIT ANNOS LIV. MENSES X. DIES X. OBIIT ANNO CHRISTI MDXXXIII. MENS. SEPTEMBRI DIE XVII.

(*x*) *Exegeſeos Germaniæ* Lib. III. Cap. 104. pag. 160.

(*y*) Lib. III. Cap. 100. pag. 158.

„ lo inclitus, juſto faſce, regimine ſubditos auſpicatiſſimo con-
„ ſervat atque ampliat. „

Favit ille religioni Lutheranæ per aliquot annos; at A. 1532. paſtores Evangelicos ejecit, Caroli V. Imp. in Sueviam adventu, ut videtur, perterritus. Proteſtantium ſacra tamen aperte profeſſus eſt nunquam. Cancellarius ejus Vehus in Wormatienſibus Comitiis 1521. docta oratione ſtuduit perſuadere Luthero, ut ab inſtituto deſiſteret. Jo. Ungererus, concionator Philippi permittente eo, matrimonium inivit. A. 1529. & 30. Durlaci impreſſa eſt Germanica verſio partis Bibliorum Lutheri. (z) Favet Lutheranis.

§. VIII.

Philippi conjux fuit Eliſabetha, Philippi Electoris Palatini filia; Wilhelmi Haſſiæ Landgravii vidua; cum qua A. 1503. nuptias celebravit. Elector filiæ ſuæ dedit in dotem Spanheimenſis Comitatus partem, quam Fridericus Palatinus Badenſi eripuerat Carolo. Obiit Eliſabetha A. 1522. d. 24. Junii. Cum ea Philippus VI. genuit liberos. Uxor & Liberi.

1. Jacobea A. 1507. die 25. Junii nata; quæ Wilhelmo Bavariæ Duci nupſit A. 1522. † 1580. 15. Nov.

2. Philippus natus 1508. † 1509. 16. Febr.

(z) In Bibliotheca Bada-Durlacenſi, quæ Baſileæ ſervatur, Bibliorum hujus typi extat exemplum, forma, quam quartam appellant.

PHILIP. I.

3. Philippus Jacobus ſtatim poſt baptiſmum mortuus 1511.

4. Maria Eva nata 1513. 10. Jan. poſt baptiſmum quoque defuncta.

5. Johannes Adamus natus & denatus 1516.

6. Maximilianus Cæſar natus & denatus 1519.

Pacta de ſucceſſione Phil.

Jacobea ex liberis his ſola patri quum fuiſſet ſuperſtes, terræ ad Philippi fratres, Bernhardum atque Erneſtum, pervenerunt. Iidem cum Wilhelmo Bavariæ Duce, affine ſuo, ſuper hereditatem fratris transactionem inierunt die Veneris poſt Judica A. 1534. Bernhardus quum deceſſiſſet A. 1537. tutores filiorum ejus, Wilhelmus Bavariæ Dux & Johannes Simmerenſis, cum Erneſto Bada-Durlacenſi, circa Philippi ſucceſſionem ejusque debita, nova pacta inierunt; (a) quæ tamen a pupillis, majorem ætatem adeptis, Philiberto & Chriſtophoro, & præſertim ab hujus filio, Eduardo Fortunato, fuerunt neglecta.

Philippus Marchio, maſculis qui ſucceſſoribus caruit, claudit Tomum ſecundum. Fratres propagatores Gentis exhibet tertius.

(a) Conf. *Grundlicher wahrhaffter Bericht Ernſt Friederich* pag. 10.

FINIS TOMI II.

Digitized by Google

5858 000

Digitized by Google